KANKHĀVITARAṆĪ

OR

MĀTIKAṬṬHAKATHĀ

කඞ්ඛාවිතරණී

නාම

මාතිකට්ඨකථා.

Vol. XXX.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

KANKHĀVITARANĪ

OR

MĀTIKAṬṬHAKATHĀ.

කඞ්ඛාවිතරණී

නාම

මාතිකට්ඨකථා.

මුද්‍රණය:
එස් ඇන්ඩ් එස් ප්‍රින්ටර්ස්
නො. 49, ජයන්තවීරසේකර මාවත,
කොළඹ. 10.

බු.ව 2557
ක්‍රි.ව 2014

මිල රු. 170/-

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Tissa Ratnatunge

23, 05 ,1992,

Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875. DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මැතිනිය

විඤ්ඤත්ති.

කඞ්ඛා විමතියො විතරන්ති අතික්කමන්ති එතායාති කඞ්ඛා විතරණීති අන්වත්ථසමඤ්ඤාසඤ්ඤිතා විමතිවිතරණෙ තරණී නිබ්බිසෙසා සුලලිතපදසංහතිසංහිතා නාතිවිත්ථතපරිපුණ්ණත්ථ හිතතාය'යං මාතිකට්ඨකථාභූතා පාතිමොක්ඛා පාතිමොක්ඛ වණ්ණනා පන විවිධවිනයනයවිසාරදෙන සිරිමතා අට්ඨකථාචරියෙන භදන්තානුබුද්ධ බුද්ධඝොසත්ථෙරමහාසාමිනා උභතො විභඞ්ග බාවීසතිඛන්ධක සොළසපරිවාරසඞ්ඛාතං විනයතන්තිනයං මහාවිහාරියානං පරියත්තිපාරාවාරපාරප්පත්තානං පරම්පරාගතං සීහළමාතිකට්ඨකථාසාරං සමන්තපාසාදිකා විනයට්ඨකථාසාර ඤ්ඤාදය මහාවිහාරියස්සෙව සොරච්චාජ්ජවාදිගුණරතනරතනා කරස්ස සොණාභිධානත්ථෙරවරස්ස'ජ්ඣෙසනං පටිච්ච පාතිමො ක්ඛජ්ඣෙනකානං සාසනිකානං සංසයසමතික්කමණත්ථං චාවීසති භාණවාරමත්තෙන හි සම්පාදිතාත්‍යවගතමෙව තත්‍ර භවන්තෙහි.

සා ඛො පනායං කඞ්ඛාවිතරණී විනයෙ පාරාජික-පාචිත්තිය ගන්ථවසඞ්ගහිතෙසු උභතොවිභඞ්ගෙසු වත්ථු- පදභාජනීය-තික පරිච්ඡෙද- අනන්තරාපත්ති- අනාපත්තිවසෙන විභත්තානං නිද්දෙසානං ජනනිට්ඨෙන ඨිතත්තා මාතා වියාති= මාතිකාති වුච්ච මානානං “යො පනා”ති ආදිසික්ඛාපදානං පද-පදත්ථ-විනිච්ඡය කථාහෙතුතො මාතිකට්ඨකථාතිපි, කුසලානං ධම්මානං ප අති මොක්ඛං අති උත්තමන්ති වා, මොක්ඛප්පවෙසාය මුඛං වාරං වියාති වා, යො තං පාති රක්ඛති තං පාතිං මොක්ඛෙති මොචෙති ආපායිකාදිදුක්ඛෙහි අත්තානුවාදාදිභයෙහීති වා පාතිමොක්ඛන්ති සඞ්ඛ්‍යාසිතස්ස සික්ඛාපදසීලස්ස තදූපකාරත්ථස්ස වා වණ්ණීයති කථීයති අනෙන එතායාති පාතිමොක්ඛවණ්ණනාතිපි සඤ්ඤා න්තරෙහි වා'භිධීයතෙ.

තත්ථ යං දීඝායුකබුද්ධානං සාසනෙසු යාව පරියන්තා, මඤ්ඤු, කාතබ්බ පඨමබොධියං යාව සික්ඛාපදපඤ්ඤත්ති සම්මා සම්බුද්ධෙහියෙවොද්දිස්සමානං “ඛන්ති පරමං” ත්‍යාදිගාථා ත්තයසංඛාතං ඔවාදපාතිමොක්ඛං, න තස්සා'යං වණ්ණනා; අථ ඛො අප්පායුකබුද්ධෙහියෙව සාවකානුකම්පකෙහි අප්පතිවත්තිය සාසනෙහි පාතුභූතෙසු ආසවට්ඨානීයසංඛාතෙසු වීතික්කම

දෙසෙසු සඞ්ඝසුට්ඨුතාදිදසඅත්ථවසෙ පටිච්ච ඉමස්මිං වීතික්කමෙ අයං නාම ආපත්තීති ආණත්තං පඤ්ඤත්තං සික්ඛාපදම්පි "එවං ච පන භික්ඛවෙ ඉමං සික්ඛාපදං උද්දිසෙය්‍යාථා"ති අන්වද්ධමාසං උද්දිසිතුමනුඤ්ඤාතං යං තං සික්ඛාපදසඞ්ඛාතං ආණාපාතිමොක්ඛං භික්ඛූනං පඤ්ඤත්තිවසෙන භික්ඛුපාතිමොක්ඛං භික්ඛුනීනං පඤ්ඤත්තිවසෙන භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛන්ති ච'වුච්චති, එතෙසං උභින්නං පාතිමොක්ඛාන'මයං වණ්ණනා අට්ඨකථා හොති.

තානි හි ඛො පන උභයානි පාතිමොක්ඛානි විවිධනයත්තා විසෙසනයත්තා කායවාචානං විනයනත්තා ච විනයොතිපි, ආණාරහෙන භගවතා'රහතො ආණාබාහුල්ලතො දෙසිතත්තා ආණාදෙසනාතිපි, පචුරාපරාධා සත්තා යථාපරාධං එත්ථ සාසිතාති යථාපරාධසාසනන්තිපි, අජ්ඣාචාරපටිපක්ඛභූතො සංවරාසංවරො එත්ථ කථිතොති සංවරාසංවරකථාතිපි අභිධීයමානස්ස තීසු සික්ඛාසු අධිසීලසික්ඛා ච පහාණලක්ඛණෙසු වීතික්කම–තදඞ්ග–දුච්චරිතසංකිලෙසප්පහාණානි ච සමුදීරිතස්ස අප්පපුඤ්ඤෙහි දුප්පඤ්ඤෙහි සසාදීහි විය මහාසමුද්දො දුරවගාහත්තා අලබ්භනීයපතිට්ඨත්තා ච ධම්ම–'ත්ථ–දෙසනා–පටිවෙධවසෙන චතුබ්බිධගම්භීරභාවස්ස සාසනායුභූතස්ස සකලස්සපි විනයපිටකස්ස මූලානි පමුඛානි ආදිභූතානි හොන්ති, තම්මූලකත්තා සබ්බෙසං කුසලානං ධම්මානං.

එවං මොක්ඛානි පාමොක්ඛානි අතිපාමොක්ඛානි තානි උභයානි පාතිමොක්ඛානි අම්හාකම්පි භගවා වීසතිවස්සපරිමිතාය පඨමබොධියා අනුප්පන්නෙසු අබ්බුදෙසු සුද්ධාය පරිසාය අනනුජානන්තො තාවතකං ඔවාදපාතිමොක්ඛමෙවොද්දිසිත්වා යදා "නදානාහං භික්ඛවෙ ඉතො පරං උපොසථං කරිස්සාමි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි, තුම්හෙව දානි භික්ඛවෙ ඉතො පරං උපොසථං කරෙය්‍යාථ පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාථ; අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතො අපරිසුද්ධාය පරිසාය උපොසථං කරෙය්‍ය පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යා"ති පාතිමොක්ඛුද්දෙසං භික්ඛූනං විසෙ චින්තෙන්තො "යන්නූනාහං යානි මයා භික්ඛූනං පඤ්ඤත්තානි සික්ඛාපදානි තානි තෙසං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං අනුජානෙය්‍යං, සො තෙසං භවිස්සති උපොසථකම්මං"ති උප්පන්නපරිවිතක්කසමනන්තරං භික්ඛූ සන්නිපාතෙත්වා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං"ති අනුඤ්ඤාසි, තතොප්පභුති භික්ඛූ භික්ඛුනියො ච උද්දිසිංසු උද්දිසන්ති ච.

තථා ච උද්දිස්සමානෙසු පාතිමොක්ඛගන්ථෙසු ආදිතොව භගවතා අනුඤ්ඤාතං විනයපුච්ඡනවිස්සජ්ජනසම්මුතිකම්මවාචං ච. "අනුජානාමි භික්ඛවෙ උපොසථාගාරං සම්මජ්ජිතුං"ති'පි "සො දෙසො සම්මජ්ජිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙත්වා ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා පදීපං කත්වා නිසීදිතබ්බං"ති පි නිදානුද්දෙසෙ "කිං සංඝස්ස පුබ්බකිච්චං" "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං" ති'පි භගවතාව දින්නනයෙන ඨත්වා ආරාධකුද්දෙසකානං වචනපටිවචනනයෙනානතිවිත්ථාරෙන සඞ්ඝං පොරාණට්ඨකථාචරියෙහි රචිතා "සම්මජ්ජනී" ආදි නිස්සෙසා ගාථා ච, තතො පාතිමොක්ඛුද්දෙසං අනුජානන්තෙන වුත්තො නිදානුද්දෙසොව, තතො පරං පාරාජිකුද්දෙසාදි චතුහි උද්දෙසපරිච්ඡෙදෙහි වවත්ථිතං සික්ඛාපදසංඛාතං පාතිමොක්ඛඤ්ච, සත්තඅධිකරණසමථා ච සඞ්ගහිතා හොන්ති. භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛෙ අනියතුද්දෙසස්ස අභාවා නිදානුද්දෙසෙන සහෙව චතුරො උද්දෙසා.

සික්ඛාපදතො පන:=

"පාරාජිකානි චත්තාරි ගරුකානි ච තෙරස
අනියතා ච වෙ වුත්තා තිංස නිස්සග්ගියානි ච

ඛුද්දකා නවුති වෙ ච චත්තාරො පාටිදෙසකා
නිප්පපඤ්චෙන නිද්දිට්ඨා පඤ්චසත්තති සෙඛියා

වෙසතානි ච වීසං ච වසා භික්ඛූනමෙව ච
සික්ඛාපදානි උද්දෙස'මාගච්ඡන්ති උපොසථෙ.

පාරාජිකානි අට්ඨෙව ගරුකා දස සත්ත ච
නිස්සග්ගියානි තිංසෙව ඡසට්ඨි ච සතම්පි ච

ඛුද්දකාන'ට්ඨ ගාරය්හා පඤ්චසත්තති සෙඛියා
සබ්බානි පන චත්තාරි තථා තීණිසතානි ච

භවන්තෙව පනෙතානි භික්ඛුනීනං වසා පන
සික්ඛාපදානි උද්දෙස'මාගච්ඡන්ති උපොසථෙ"ති.

ආපත්තික්ඛන්ධතො පාරාජික- සඞ්ඝාදිසෙස- ථුල්ලච්චය- පාචිත්තිය- පාටිදෙසනීය- දුක්කට- දුබ්භාසිතවසෙන සත්ත. තෙසු පඨමො ඡෙජ්ජගාමී, දුතියො වුට්ඨානගාමී, ඉතරෙ පඤ්ච දෙසනාගාමී; පඨමදුතියා ගරුකා දුට්ඨුල්ලා ච, සෙසා ලහුකා අදුට්ඨුල්ලා ච, පඨමො අනවසෙසො අප්පටිකම්මො ච; ඉතරෙ ඡ සාවසෙසා සප්පටිකම්මා ච.

ඉති නානානයනිපුණානි උභයානි පාතිමොක්ඛානි සම
න්තෙහිපි සද්ධම්මට්ඨිතිමිච්ඡන්තෙහි තිස්සරණප්පිකෙහි සඞ්ඝපබ්බ
ජිතෙහි කුලපුත්තෙහි සම්පියායන්තෙහි සිරසා සම්පටිච්ඡිය සුව
ණ්ණභාජනෙසු පක්ඛිත්තසීහතෙලානි විය අවිනාසෙන්තෙහි
උද්දෙස- නිද්දෙස- පටිනිද්දෙස- සජ්ඣායනාවසෙන පරියාපුණි
තබ්බානි- "අනන්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛි
තො, කුක්කුච්චාපකතානං භික්ඛූනං පටිසරණං හොති, විසා
රදො සඞ්ඝමජ්ඣෙ වොහරති, පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ග
හිතං නිග්ගණ්හාති, සද්ධම්මට්ඨිතියා පටිපන්නො හොතී"ති වුත්ත
පඤ්චානිසංසානං, උපොසථ- පවාරණා- සඞ්ඝකම්ම- පබ්බජ්ජා-
උපසම්පදා- නිස්සයදාන- සාමණෙරූපට්ඨාපනාදි ඡානිසංසානං,
සංවරමූලකානං කුසලානං ධම්මානඤ්ච විනයධරායත්තතා.
කිම්ති දෙලායිතෙන භගවතා සම්මාසම්බුද්ධෙන අනෙකපරියා
යෙන පසංසිතස්ස විනයපරියත්තියා විනයධරස්ස ච පසංසන
මපි.

සො චායං උභයපාතිමොක්ඛප්පමුඛො විනයො චක්ඛුමතා
රහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන විනයධරානං එතදග්ගෙ ඨපිතස්ස භග
වතො සම්මුඛාව පටිග්ගහිතස්ස උපාලිත්ථෙරස්ස සන්තිකා උග්ග
හිතෙහි සහස්සමත්තා සෙක්ඛෙහි පභින්නපටිසම්භිදෙහි සෙක්ඛෙ
හි චා'නෙකසහස්සෙහි යොගක්ඛමකාමීහි ධරමානෙයෙවා'නථි
වරෙ උද්දෙසාදීසුපයුත්තො, පරිනිබ්බුතෙ පන සත්ථුකප්පෙහි
මහාකස්සප- යස- මොග්ගලිපුත්තතිස්සාභිධානෙහි මහාරහ
න්තප්පමුඛෙහි පඤ්චසතික- සත්තසතික- සාහස්සිකාසො සම්මි
ලිතෙහි පත්තපටිසම්භිදෙහියෙව වීතරාගෙහි තෙසු තෙසු සම
යෙසු සංගීතො චා'නුසංගීතො, උපාලි- දාසක- සොණක-
සිග්ගව- තිස්ස- මොග්ගලිපුත්තතිස්සාභිධානෙහි ථෙරාසභෙහි
පරම්පරායානීතො අහොසි යාව තතියසංගීතිසමයා ජම්බුදීපෙ.

න කෙවලංච විනයො, සංගීතිසමාරූළ්හා සබ්බාපි සුත්තාභි
ධම්මපිටකපරියාපන්නා පාවචනපාළි, තස්සා අත්ථවණ්ණනාභූත
මෙක වාචනාමග්ගනිස්සිතා තත්ථ තත්ථප්පවත්තා පකිණ්ණක
විනිච්ඡයකථාදිසඞ්ගහිතා මහාඅට්ඨකථා ච තථෙවාභතා හොන්ති.

තතියසංගීතිසමයසමනන්තරං පච්චන්තවිසයෙසු සාසන ප
තිට්ඨාපනත්ථං පෙසිතෙසු ථෙරවරෙසු ධම්මාසොකමහිපතිසුතො
විස්සුතො මහාමහින්දත්ථෙරවරෙන තම්බපණ්ණිද්දීපපසාදනත්ථං
ඉමං ලඞ්කාදීපමණ්ඩලකං සමාගම්ම යදා ඉධ තම්බපණ්ණියානං

මාතාපිතූනං යෙව ජාතපුත්තා යෙව පබ්බජිත්වා විනයං පරියාපුණිත්වා යෙව ච වාචෙස්සන්ති තදා සාසනං විරූළ්හමූලං සුප්පතිට්ඨිතං භවිස්සතීති දෙවානං පියතිස්සාභිධානස්ස වසුධාධිපස්ස භාගිනෙය්‍යෙන අත්තනො සද්ධිවිහාරිකෙන අරිට්ඨත්ථෙරෙන ථූපාරාමෙ සන්නිපතිතානං අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසහස්සානමන්තරෙ සරාජිකාය පරිසාය යථාපටිපන්නානං කායවාචාකාලුසියවිධමනසමත්ථං විවිධනයපරිපුණ්ණං විනයපිටකං පඨමං වාචාපෙසි. තතො සාට්ඨකථා සුත්තාභිධම්මපිටකානිපි වාචාපෙසියෙව; තස්මා අයං චතුත්ථසංගීති.

එවං මහින්දාදීහි ථෙරෙහි ආභතිය අස්මිං දීපෙ පතිට්ඨාපිතාසු මහාවිහාරියෙහි ආචරියප්පවෙණියා ආභරියමානාසු සාට්ඨකථාපරියත්තිසු අට්ඨකථා සීහළභාසාය පරිවත්තිතා අහොසි මහාවිහාරියෙහියෙව, නිකායන්තරලද්ධිසංකරපරිහාරත්ථං දීපවාසීනං සුඛග්ගහණත්ථඤ්ච. සම්පාදිතා ච අහෙසුං මහාපච්චරි- කුරුන්දී- අන්ධකට්ඨකථා- සඞ්ඛෙපට්ඨකථාති එතාසං ච අට්ඨකථායො සීහළිකෙහි අන්ධකරට්ඨිකෙහි ච ආචරියවරෙහි තෙසු තෙසු සමයෙසු. තථාපි මහාඅට්ඨකථාව මහාවිහාරියෙහි අච්චන්තසම්භාවනීයා අහොසි.

ඉති සබ්බාපි සාට්ඨකථාපරියත්ති මහාමහින්දත්ථෙරප්පමුඛාගතෙහි සතිධිතිගතිමන්තෙහි ථෙරුත්තමෙහි මුඛපාඨවසෙන ආනීයමානා හායමානෙන අනාගතද්ධනි නප්පවත්තිස්සතීති සද්ධම්මට්ඨිතිමිච්ඡන්තෙහි භගවතො පරිනිබ්බාණා පඤ්චපඤ්ඤාසාධිකෙ චතුස්සතතමෙ වස්සෙ දුතියාභිසෙකෙනාභිසිත්තෙන වට්ටගාමිණි අභයමහාරාජෙ ලඞ්කාරජ්ජමනුසාසති මාතුලජනපදෙ ආලෝකලෙණෙ සන්නිපතිතෙහි තාලපත්තෙසු ලිඛාපෙත්වා පොත්ථකෙසු සඞ්ගහිතා හොති; අයං පඤ්චමසංගීති.

එවං පොත්ථකසඞ්ගහතො පඤ්චවස්සසතප්පමාණමතික්කන්තෙ සම්බුද්ධපරිනිබ්බාණා නවමසතවස්සෙ චතුපණ්ණාසතිමෙ හායනෙ ලඞ්කාරජ්ජෙනාභිසිත්තෙන මහානාමමහීභුජෙ රජ්ජසිරියා විරාජමානෙ ජම්බුදීපාගතෙන බුද්ධඝොසාචරියාසභෙන මහාවිහාරියස්ස පාලිතානෙකසීලාදිගුණනිචිතනිධානස්ස සඞ්ඝපාලාභිධානත්ථෙරවරස්සන්තෙවාසිතමුපගතෙන සාට්ඨකථං ආචරියවාදමුග්ගණ්හිය විසුද්ධිමග්ගාඛ්‍යරචනාය ව්‍යත්තපඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියෙන තෙනෙව මහාවිහාරියෙහි දින්නානුඤ්ඤාතෙන පොරාණට්ඨකථාසාරමවිස්සජ්ජෙන්තෙනෙව සමන්තපාසාදිකාදිඅට්ඨකථා සම්පාදිතා හොන්ති.

තාසු ච සමන්තපාසාදිකා නාමට්ඨකථා සමන්තතො විනය පිටකස්සත්ථවණ්ණනාභූතත්තා වණ්ණිතෙසු උභතො විභඞ්ගෙසු උභයපාතිමොක්ඛානි ච වණ්ණිතාව භවන්ත්‍යපි සුඛග්ගහණධාරණත්ථං විජ්ජමානාය මහාඅට්ඨකථාය පොරාණෙහිපි සීහළමාතිකට්ඨකථාය පුථගෙව පරම්පරායාභතත්තා සම්භාවනීයථෙරවරෙහි අජ්ඣෙසිතත්තා ච ඛන්ධක- පරිවාර- පදභාජනාදිවසෙනාගතං විනිච්ඡයං තිදුකාදිසත්තරසප්පභෙදං සබ්බසික්ඛාපදානං සාධාරණවිනිච්ඡයඤ්ච දස්සෙන්තෙන පරමවෙය්‍යාකරණෙනට්ඨකථාචරියෙන අනුබුද්ධබුද්ධඝොසත්ථෙරවරෙන රචිතායං කඞ්ඛාවිතරණී නාම මාතිකට්ඨකථා විනයත්ථමඤ්ජූසා නාම ටීකාය පොරාණකගණ්ඨිදීපනියාති විහි පරිවාරකගන්ථෙහි ච සංසොභිතා හොති.

සා චායං කඞ්ඛාවිතරණී අම්හාකං ධම්මාචරියභූතෙන විජ්ජෝදයමහාවිජ්ජාලයාධිවුත්ථෙන පණ්ඩිතසිරොමණිනා තිපිටකවාචිස්සරාචරියෙනයතිස්සරෙන සිරි ඤාණිස්සරාභිධානථෙරවරෙන ඉතො එකූනවීසතිසංවච්ඡරොපරි චිරාගතලෙඛකාපාඨමපාකරිය පුබ්බාපසිතා උග්ගහණධාරණත්ථිකානං සාසනිකානං හත්ථප්පත්තා භාවජ්ජතනා මහතා ආදරෙන සම්භාවීයතෙ උත්තං සීයතෙ ච.

තථාපෙතරහි තානි පොත්ථකානි උග්ගහණධාරණත්ථිකාන මායාසෙනෙවාභිසම්භුනන්තීති පුනරපි තාය කඞ්ඛාවිතරණියා මුද්දාපනමිච්ඡන්තෙනහි කතිපයෙහි සමාවෙදිතොහං පොරාණලිඛිතෙහි ච ස්‍යාමමරම්මාදිවිසයෙසු මුද්දිතෙහි ච කඞ්ඛාවිතරණිපොත්ථකෙහි ටීකාගණ්ඨිපදදීහි ච මහතා පරිස්සමෙන සංසන්දයන්තො ඉමං සඞ්ඛරණමකාසිං යථාසත්තියා සද්ධම්මට්ඨිතිමිච්ඡන්තො.

සඞ්ඛරණෙ ච පනිමස්මිං මමාචරියභූතෙන "කන්දේවිහාර" ඉතිප්පසිද්ධෙ බෙන්තාරාමමහාවිහාරෙ තත්‍රස්ථපරිවෙණෙ වාසිපච්චමුපගතෙන සිරිමතා සරණතිස්සාභිධානමහාථෙරපාදෙන චරිමපුබ්බපත්තාවලොකනෙන ච මමං පියසහායෙන හිතෙසිනා සිරිසද්ධම්මධ්වජපරිවෙණාධිපතිනා හිමතිලෙත් සඞ්ඝතිස්සථෙරවරෙන යථාවසරං පඨමමුද්දිතපත්තාවලොකනෙන ච උපත්ථම්භිතභාවමෙත්ථ සගාරවමාවීකරොමි.

ඉත්ථං සුදං ඛෙත්තාරාමමහාවිහාරමජ්ඣාවුත්ථස්ස පරිනිවාසා නඤ්ඤ අත්ථදස්සාභිධානස්ස නායකත්ථෙරවරස්ස චෙව තත්‍රෙව හරති පධානත්තමුපගතස්ස සරණතිස්සාභිධානත්ථෙරපාදස්ස ච පබ්බජ්ජනෙත්තවාසිනා විජ්ජොදයමහාවිජ්ජාලයාධිවුත්ථස්ස තිපිටකවාචිස්සරාචරියස්ස සිරි ඤාණිස්සරාභිධානයතිස්සරත්ථෙරපාදස්ස චෙව තත්‍රෙවාධුනාධිස්සරත්තමුපගතස්ස සිරිසුමඞ්ගලරතනසාරාභිධානස්ස නායකත්ථෙරපාදස්ස ච ධම්මනෙත්තවාසිනා ඛෙත්තාරාමපරිවෙණෙ උපප්පධානාචරියෙන කාලවිල ඉන්දරතනාභිධානෙන මයා සඞ්ඛතායං කඞ්ඛාවිතරණී උග්ගහණධාරණාභිලාසීනං මනමාරාධයන්තී සම්මා පවත්තතු යාව සාසනන්තරධානාති.

සිවං,

කාලවිල ඉන්දරතන භික්ඛු.

කඞ්ඛාවිතරණී

මාතිකට්ඨකථා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

බුද්ධං ධම්මඤ්ච සඞ්ඝඤ්ච විප්පසන්නෙන චෙතසා,
වන්දිත්වා වන්දනාමාන-පූජාසක්කාරභාජනං.

ථෙරවංසප්පදීපානං ථිරානං විනයක්කමෙ,
පුබ්බාචරියසීහානං නමො කත්වා කතඤ්ජලි,

පාමොක්ඛං අනවජ්ජානං ධම්මානං යං මහෙසිනා,
මුඛං මොක්ඛප්පවෙසාය පාතිමොක්ඛං පකාසිතං.

සූරතෙන නිවාතෙන සුචිසල්ලෙඛවුත්තිනා,
විනයාචාරයුත්තෙන සොණත්ථෙරෙන යාචිතො.

තත්ථ සඤ්ජාතකඞ්ඛානං භික්ඛූනං තස්සවණ්ණනං,
කඞ්ඛාවිතරණත්ථාය පරිපුණ්ණවිනිච්ඡයං.

මහාවිහාරවාසීනං වාචනාමග්ගනිස්සිතං,
කථයිස්සාමි නාමෙන කඞ්ඛාවිතරණිං සුභන්ති.

තත්ථ “පාතිමොක්ඛං” ’ති ප අති මොක්ඛං, අති පමොක්ඛං අතිසෙට්ඨං අතිඋත්තමන්ති අත්ථො; ඉති ඉමිනා වචනත්ථෙන එකවිධම්පි සීලගන්ථභෙදතො දුවිධං හොති. තථා හි “පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරතී” තිච “ආදිමෙතං මුඛමෙතං පමුඛමෙතං කුසලානං ධම්මානං තෙන වුච්චති පාතිමොක්ඛ” න්ති ච ආදීසු සීලං පාතිමොක්ඛන්ති වුච්චති, “උභයානි ඛො පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන ස්වාගතානි හොන්ති” ති ආදීසු ගන්ථො පාතිමොක්ඛන්ති වුච්චති, තත්ථ සීලං යො තං පාති රක්ඛති තං මොක්ඛෙති මොචයති ආපායිකාදීහි දුක්ඛෙහි අත්තානුවාදාදීහි වා භයෙහීති පාතිමොක්ඛං, ගන්ථො

තස්ස පාතිමොක්ඛස්ස ජොතකත්තා පාතිමොක්ඛන්ති වුච්චති, ආදිම්හි පන වුත්තත්තා වචනත්ථතො උභින්නම්පි සාධාරණො හොති, තත්ථායං වණ්ණනා සීලපාතිමොක්ඛස්සාපි යුජ්ජති ගන්ථපාතිමොක්ඛස්සාපි; ගන්ථෙ හි වණ්ණිතෙ තස්සත්ථො වණ්ණිතොව හොති.

තම්පනෙතං ගන්ථපාතිමොක්ඛං භික්ඛුපාතිමොක්ඛං භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛන්ති දුවිධං හොති; තත්ථ:– "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො" ති ආදිකං පඤ්චහි උද්දෙසපරිච්ඡෙදෙහි වවත්ථිතං භික්ඛුපාතිමොක්ඛං, "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ" ති ආදිකං චතූහි උද්දෙසපරිච්ඡෙදෙහි වවත්ථිතං භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛං.

තත්ථ භික්ඛුපාතිමොක්ඛෙ පඤ්ච උද්දෙසා නාම.– නිදානුද්දෙසො, පාරාජිකුද්දෙසො, සඞ්ඝාදිසෙසුද්දෙසො, අනියතුද්දෙසො, විත්ථාරුද්දෙසොති. තත්ථ නිදානුද්දෙසො නාම "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො–පෙ–ආවිකතා හිස්ස ඵාසු හොති තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා දුතියම්පි පුච්ඡාමි –පෙ– තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී" ති වත්වා "උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං" 'ති ආදිනා නයෙන අවසෙසෙ සුතෙන සාවිතෙ උද්දිට්ඨො හොති. පාරාජිකුද්දෙසාදීනං පරිච්ඡෙද නිදානස්ස ආදිතො පට්ඨාය පාරාජිකාදීනි ඔසාපෙත්වා යොජෙතබ්බා විත්ථාරො විත්ථාරොයෙව "අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං" ති වචනතො පන පාරාජිකුද්දෙසාදිසු යස්මිං විප්පකතෙ අන්තරායො උප්පජ්ජති තෙන සද්ධිං අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං, නිදානුද්දෙසෙ පන අනිට්ඨිතෙ සුතෙන සාවෙතබ්බං නාම නත්ථි.

භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛෙ පන අනියතුද්දෙසො පරිහායති, සෙසං වුත්තනයමෙව; එවමෙතෙසං පඤ්චහි චෙව චතූහි ච උද්දෙසපරිච්ඡෙදෙහි වවත්ථිතානං උභින්නම්පි පාතිමොක්ඛානං අයං සංවණ්ණනා භවිස්සති; යස්මා පනෙත්ථ භික්ඛුපාතිමොක්ඛං පඨමං තස්මා තස්ස තාව වණ්ණනත්ථමිදං වුච්චති:–

"සුණාතු මෙ"ති ආදීනං පදානං අත්ථනිච්ඡයං,
භික්ඛවො සීලසම්පන්නා සික්ඛාකාමා සුණන්තු මෙති.

එත්ථ "සුණාතු" ති ඉදං සවණාණත්තිකවචනං, "මෙ" ති යො සාවෙති තස්ස අත්තනිද්දෙසවචනං, "භන්තෙ" ති සගාරවසප්පතිස්සවචනං, "සඞ්ඝො" ති පුග්ගලසමූහවචනං, සබ්බමෙවෙතං පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන පඨමං වත්තබ්බවචනං; භගවතා

හි පාතිමොක්ඛුද්දෙසං අනුජානන්තෙන රාජගහෙ වුත්තං, තස්මා
යො පාතිමොක්ඛං උද්දිසති තෙන සචෙ සංඝත්ථෙරො හොති
ආවුසොති වත්තබ්බං, සචෙ නවකතරො හොති පාළියං ආගතන
යෙනෙව භන්තෙති වත්තබ්බං; සංඝත්ථෙරො වා හි පාතිමොක්ඛං
උද්දිසෙය්‍ය "ථෙරාධිකං පාතිමොක්ඛං" ති වචනතො; නව
කතරො වා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ යො තත්ථ භික්ඛු ව්‍යත්තො
පටිබලො තස්සාධෙය්‍යං පාතිමොක්ඛං" ති වචනතො;
"සංඝො"ති ඉමිනා පන පදෙන කිඤ්චාපි අවිසෙසතො පුග්ගලසමූ
හො වුත්තො, අත්ථො සො දක්ඛිණෙය්‍ය සංඝො සම්මුතිසංඝොති
දුවිධො හොති :- තත්ථ දක්ඛිණෙය්‍යසංඝො ති අට්ඨඅරියපුග්ගල
සමූහො වුච්චති, සම්මුතිසංඝොති අවිසෙසෙන භික්ඛුසමූහො සො
ඉධ අධිප්පෙතො; සො පනෙස කම්මවසෙන පඤ්චවිධො හොති:-
චතුවග්ගො පඤ්චවග්ගො, දසවග්ගො, වීසතිවග්ගො, අතිරෙක
වීසතිවග්ගොති තත්ථ චතුවග්ගෙන ඨපෙත්වා උපසම්පදපවාරණ
අබ්භානානි සබ්බං සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති, පඤ්චවග්ගෙන
ඨපෙත්වා මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු උපසම්පදඤ්ච අබ්භානඤ්ච සබ්බං
සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති, දසවග්ගෙන අබ්භානකම්මමත්තං
ඨපෙත්වා සබ්බං සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති, වීසතිවග්ගෙන න
කිඤ්චි සඞ්ඝකම්මං කාතුං නවට්ටති, තථා අතිරෙකවීසතිවග්ගෙන,
සො පන චතුවග්ගාදිනා සඞ්ඝෙන කත්තබ්බං කම්මං ඌනකත
රෙන කාතුං න වට්ටති අතිරෙකෙන පන වට්ටතීති දස්සනත්ථං
වුත්තො, ඉමස්මිං පනත්ථෙ චතුවග්ගං උපාදාය සබ්බොපි සම්මුති
සඞ්ඝො අධිප්පෙතො ...

"අජ්ජුපොසථො"ති අජ්ජ උපොසථදිවසො, එතෙන අනු
පොසථදිවසං පටික්ඛිපති; "පණ්ණරසො" ති ඉමිනා අඤ්ඤං
උපොසථදිවසං පටික්ඛිපති, දිවසවසෙන හි තයො උපොසථා;
චාතුද්දසිකො, පණ්ණරසිකො, සාමග්ගිඋපොසථොති එවං තයො
උපොසථා වුත්තා; තත්ථ හෙමන්තගිම්හවස්සානානං තිණ්ණං
උතූනං තතියසත්තමපක්ඛෙසු ද්වෙ ද්වෙ කත්වා ඡ චාතුද්දසිකා,
අවසෙසා අට්ඨාරස පණ්ණරසිකාති එවං එකසංවච්ඡරෙ චතුවීසති
උපොසථා; ඉදං තාව පකතිචාරිත්තං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ
සකිං පක්ඛස්ස චාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා පාතිමොක්ඛං
උද්දිසිතුං" 'ති වචනතො පන "ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං
අනුවත්තිතබ්බං" 'ති ආදිවචනතො ච තථාරූපප්පච්චයෙ සති
අඤ්ඤස්මිම්පි චාතුද්දසෙ උපොසථං කාතුං වට්ටති පුරිමවස්සං
වුත්ථානං පන පුබ්බකත්තිකපුණ්ණමා, තෙසංයෙව සචෙ භණ්ඩන

කාරකෙහි උපඤ්ඤත්තා පවාරණං පච්චුක්කඩ්ඪන්ති අථ පුබ්බකත්තිකමාසස්ස කාළපක්ඛචාතුද්දසො වා, පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමා, වා පච්ඡිමවස්සං වුත්ථානඤ්ච පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමා එවාති ඉමෙ තයො පවාරණදිවසාපි හොන්ති, ඉදම්පි පකතිචාරිත්තමෙව; තථාරූපප්පච්චයෙ පන සති එතෙසං කත්තිකපුණ්ණමානං පුරිමෙසු චාතුද්දසෙසුපි පවාරණං කාතුං වට්ටති.

යදා පන කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ ආගතනයෙන භින්නෙ භික්ඛුසඞ්ඝෙ ඔසාරිතෙ තස්මිං භික්ඛුස්මිං සඞ්ඝො තස්ස වත්ථුස්ස වූපසමාය සඞ්ඝසාමග්ගිං කරොති තදා තාවදෙව උපොසථො කාතබ්බො පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං 'ති වචනතො ඨපෙත්වා චාතුද්දසපණ්ණරසෙ අඤ්ඤොපි යො කොචි දිවසො සාමග්ගී උපොසථදිවසො නාම හොති, වස්සං වුත්ථානං පන කත්තිකමාසබ්භන්තරෙ අයමෙව සාමග්ගිපවාරණදිවසො නාම හොති ඉති ඉමෙසු තීසු දිවසෙසු පණ්ණරසොති ඉමිනා අඤ්ඤං උපොසථදිවසං පටික්ඛිපති, තස්මා ය්වායං අජ්ජුපොසථොති වචනෙන අනුපොසථදිවසො පටික්ඛිත්තො, තස්මිං උපොසථො න කාතබ්බොයෙව යො පනායං අඤ්ඤො උපොසථදිවසො නාම හොති තස්මිං උපොසථො කාතබ්බො, කරොන්තෙන පන සචෙ චාතුද්දසිකො හොති "අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො" ති වත්තබ්බං, සචෙ පණ්ණරසිකො හොති "අජ්ජුපොසථො පණ්ණරසොති' වත්තබ්බං, සචෙ සාමග්ගිඋපොසථො හොති "අජ්ජුපොසථො සාමග්ගී"ති වත්තබ්බං.

"යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං"ති එත්ථ පත්තො කාලො ඉමස්ස කම්මස්සාති පත්තකාලං, පත්තකාලමෙව පත්තකල්ලං තදෙතං ඉධ චතූහි අඞ්ගෙහි සඞ්ගහිතං, යථාහු අට්ඨකථාචරියා:—

උපොසථො යාවතිකා ච භික්ඛූ
කම්මප්පත්තා සභාගාපත්තියො ච
න විජ්ජන්ති වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා
තස්මිං න හොන්ති පත්තකල්ලන්ති වුච්චති.

තත්ථ "උපොසථො"ති තීසු උපොසථදිවසෙසු අඤ්ඤතර උපොසථදිවසො, තස්මිං හි සති ඉදං සඞ්ඝස්ස උපොසථකම්මං පත්තකල්ලං නාම හොති, නා 'සති; යථාහ:- න ච භික්ඛවෙ අනුපොසථෙ උපොසථො කාතබ්බො යො කරෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති "යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තා"ති යත්තකා භික්ඛූ

තස්ස උපොසථකම්මස්ස පත්තා යුත්තා අනුරූපා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා සඞ්ඝෙන අනුක්ඛිත්තා තෙ ච ඛො හත්ථපාසං අවිජහිත්වා එකසීමායං ඨිතා.

සීමාති ච නාමෙසා බද්ධසීමා අබද්ධසීමාති දුවිධා හොති. තත්ථ එකාදස විපත්තිසීමායො අතික්කමිත්වා තිවිධසම්පත්තියුත්තා නිමිත්තෙන නිමිත්තං සම්බන්ධිත්වා සම්මතා සීමා බද්ධසීමා නාම. අතිඛුද්දකා, අතිමහතී, ඛණ්ඩනිමිත්තා, ඡායානිමිත්තා, අනිමිත්තා, බහිසීමෙඨිතසම්මතා, නදියාසම්මතා, සමුද්දෙ සම්මතා ජාතස්සරෙ සම්මතා,/සීමාය සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතාති ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තී"ති වචනතො එතා විපත්ති සීමායො නාම.

තත්ථ: අතිඛුද්දකා නාම යත්ථ එකවීසති භික්ඛූ නිසීදිතුං න සක්කොන්ති, අතිමහතී නාම යා අන්තමසො කෙසග්ගමත්තෙනපි තියොජනං අතික්කමිත්වා සම්මතා.

ඛණ්ඩනිමිත්තා නාම අඝටිතනිමිත්තා වුච්චති, පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා අනුක්කමෙනෙව දක්ඛිණාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා. පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තිතං පටිකිත්තෙත්වා ඨපෙතුං වට්ටති, එවං අඛණ්ඩනිමිත්තා හොති; සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙති ඛණ්ඩනිමිත්තා නාම හොති. අපරාපි ඛණ්ඩනිමිත්තා නාම යා අනිමිත්තූපගං තචසාරරුක්ඛං වා ඛාණුකං වා පංසුපුඤ්ජවාලුකාපුඤ්ජානං වා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා.

ඡායානිමිත්තා නාම පබ්බතච්ඡායාදීනං යං කිඤ්චි ඡායං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා.

අනිමිත්තා නාම සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙත්වා සම්මතා.

බහිසීමෙ ඨිතසම්මතා නාම නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා නිමිත්තානං බහි ඨිතෙන සම්මතා.

නදියා සමුද්දෙ ජාතස්සරෙ සම්මතා නාම එතෙසු නදීආදීසු සම්මතා, සා හි එවං සම්මතාපි "සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො"ති වචනතො අසම්මතාව හොති.

සීමාය සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා, සචෙපි පොරාණකස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය අම්බො චෙව ජම්බූ චාති ද්වෙ රුක්ඛා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසට්ඨවිටපා හොන්ති තෙසු අම්බස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජම්බූ විහාරසීමා ච ජම්බුං අන්තො කත්වා අම්බං කිත්තෙත්වා බද්ධා හොති අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය විහාරෙ කතෙ සීමං බන්ධන්තා භික්ඛූ තං අම්බං අන්තො කත්වා ජම්බුං කිත්තෙත්වා බන්ධන්ති සීමාය සීමං සම්භින්නා හොති.

සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතා නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතා, සචෙ හි පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අන්තො කත්වා අත්තනො සීමං සම්මන්නන්ති සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරිතා නාම හොති ඉති ඉමා එකාදස විපත්ති සීමායො අතික්කමිත්වා සම්මතා.

තිවිධසම්පත්තියුත්තාති නිමිත්තසම්පත්තියා පරිසසම්පත්තියා කම්මවාචාසම්පත්තියා ච යුත්තා. තත්ථ නිමිත්තසම්පත්ති යුත්තා නාම:– පබ්බතනිමිත්තං, පාසාණනිමිත්තං, වනනිමිත්තං, රුක්ඛනිමිත්තං, මග්ගනිමිත්තං, වම්මිකනිමිත්තං, නදීනිමිත්තං, උදක නිමිත්තන්ති, එවං වුත්තෙසු අට්ඨසු නිමිත්තෙසු තස්මිං තස්මිං දිසාභාගෙ යථාලද්ධානි නිමිත්තුපගානි නිමිත්තානි "පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො භන්තෙ; එසො පබ්බතො නිමිත්ත"න්ති ආදිනා නයෙන සම්මා කිත්තෙත්වා සම්මතා. තත්‍රෙවං සංඛෙපතො නිමිත්තුපගතා වෙදිතබ්බා, සුද්ධපංසු සුද්ධපාසාණ උභයමිස්සකවසෙන හි තිවිධොපි පබ්බතො හත්ථිප්පමාණතො පට්ඨාය උද්ධං නිමිත්තුපගො, තතො ඔමකතරො න වට්ටති; පාසාණනිමිත්තෙ අයගූථම්පි * පාසාණසංඛමෙව ගච්ඡති, තස්මා යො කොචි පාසාණො උක්කංසවසෙන හත්ථිප්පමාණතො ඔමකතරං ආදිං කත්වා හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන ද්වත්තිංසපලගුළපිණ්ඩ පරිමාණො නිමිත්තුපගො, න තතො ඛුද්දකතරො; පිට්ඨිපාසාණො පන අතිමහන්තොපි වට්ටති. වන නිමිත්තෙ අන්තොසාරෙහි වා අන්තොසාරමිස්සකෙහි වා රුක්ඛෙහි චතුපඤ්චරුක්ඛමත්තම්පි වනං නිමිත්තුපගං, තතො ඌනකතරං න වට්ටති. රුක්ඛො ජීවන්තොයෙව අන්තොසාරො භූමියං පතිට්ඨිතො අන්තමසො උබ්බෙධතො අට්ඨඞ්ගුලො පරිණාහතො සූචිදණ්ඩප්පමාණොපි නිමිත්තුපගො, තතො ඔමකතරො න වට්ටති. මග්ගො ජඞ්ඝ

* "අයගුළම්පි"–කත්ථච.

මග්ගො වා හොතු සකටමග්ගො වා යො විනිවිජ්ඣිත්වා ද්වෙ තීනි ගාමක්ඛෙත්තානි ගච්ඡති, තාදිසො ජඞ්ඝසත්ථසකටසත්ථෙහි වලඤ්ජියමානොයෙව නිමිත්තුපගො, අවලඤ්ජො[1] න වට්ටති. වම්මිකො පන හෙට්ඨිම පරිච්ඡෙදෙන තං දිවසජාතො අට්ඨඞ්ගුලුබ්බෙධො ගොවිසාණමත්තොපි' වම්මිකො නිමිත්තුපගො තතො ඔමකතරො න වට්ටති. යං අබද්ධසීමාලක්ඛණෙ නදිං වක්ඛාම සා නිමිත්තුපගා, අඤ්ඤා න වට්ටති උදකං යං අසන්දමානං ආවාටපොක්ඛරණීතළාකජාතස්සරලොණිසමුද්දාදීසු ඨිතං තං ආදිං කත්වා අන්තමසො තංඛණංයෙව පඨවියං ඛණිතෙ ආවාටකෙ ඝටෙහි ආහරිත්වා පූරිතම්පි යාව කම්මවාචාපරියොසානා සණ්ඨහන්තං නිමිත්තුපගං, ඉතරං සන්දමානං වා වුත්තපරිච්ඡෙදකාලං අතිට්ඨන්තං වා භාජනගතං වා න වට්ටතීති.

පරිසසම්පත්තියුත්තා නාම සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතූහි භික්ඛූහි සන්නිපතිත්වා යාවතිකා තස්මිං ගාමක්ඛෙත්තෙ බද්ධසීමං වා නදීසමුද්දජාතස්සරෙ වා අනොක්කමිත්වා ඨිතා භික්ඛූ තෙ සබ්බෙ හත්ථපාසෙ වා කත්වා ඡන්දං වා ආහරිත්වා සම්මතා.

කම්මවාචාසම්පත්තියුත්තා නාම "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො යාවතා සමන්තා නිමිත්තා කිත්තිතා"ති ආදිනා නයෙන වුත්තාය පරිසුද්ධාය ඤත්තිදුතියකම්මවාචාය සම්මතා. එවං එකාදස විපත්තිසීමායො අතික්කමිත්වා තිවිධසම්පත්තියුත්තා නිමිත්තෙන නිමිත්තං සම්බන්ධිත්වා සම්මතා සීමා බද්ධසීමාති වෙදිතබ්බා. ඛණ්ඩසීමා සමානසංවාසසීමා අවිප්පවාසසීමාති තස්සායෙව පභෙදො.

අබද්ධසීමා පන ගාමසීමා සත්තබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමාති තිවිධා; තත්ථ යාවතා එකං ගාමක්ඛෙත්තං අයං ගාමසීමා නාම, අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ සමන්තා සත්තබ්භන්තරං සත්තබ්භන්තරසීමා නාම; තත්ථ අගාමකං නාම අරඤ්ඤං විඤ්ඣාටවි ආදීසු වා සමුද්දමජ්ඣෙ වා මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති, සමන්තා සත්තබ්භන්තරාති මජ්ඣෙ ඨිතානං සබ්බදිසාසු සත්තබ්භන්තරා, විනිබ්බෙධෙන චුද්දස හොන්ති; තත්ථ එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවීසතිහත්ථප්පමාණං හොති; අයඤ්ච සීමා පරිසවසෙන වඩ්ඪති තස්මා සමන්තා පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය අබ්භන්තරපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො, සචෙ පන ද්වෙ සඞ්ඝා විසුං උපොසථං කරොන්ති ද්වින්නං සත්තබ්භන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤ

[1] "අවලඤ්ජිතො"–කත්ථචි

මෙත්තකං සත්තබ්භන්තරං උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං, යා පනෙසා "සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා"ති ආදිනා නයෙන නදීආදීනං සීමාභාවං පටික්ඛිපිත්වා පුන "**නදියා වා භික්ඛවෙ සමුද්දෙ වා ජාතස්සරෙ වා යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා අයං තත්ථ සමානසංවාසා ඒකූපොසථා**"ති වුත්තා, අයං උදකුක්ඛෙපසීමා නාම. තත්ථ යස්සා ධම්මිකානං රාජූනං කාලෙ අන්වද්ධමාසං අනුදසාහං අනුපඤ්චාහං අනතික්කමිත්වා දෙවෙ වස්සන්තෙ වලාහකෙසු විගතමත්තෙසු සොතං පච්ඡිජ්ජති අයං නදීසඞ්ඛං න ගච්ඡති, යස්සා පන ඊදිසෙසු වුට්ඨිකාලෙසු වස්සානස්ස චාතුමාසෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති යත්ථ තිත්ථෙන වා අතිත්ථෙන වා සික්ඛාකරණීයෙ ආගතලක්ඛණෙන තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා අන්තරවාසකං අනුක්ඛිපිත්වා උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා එකද්වඞ්ගුලමත්තම්පි අන්තරවාසකො තෙමියති අයං සමුද්දං වා පවිසතු තළාකං වා, සා පභවතො පට්ඨාය නදී නාම, සමුද්දො පාකටොයෙව; යො පන කෙනචි ඛණිත්වා අකතො සයංජාතො සොබ්භො සමන්තතො ආගතෙන උදකෙන පූරිතො තිට්ඨති යත්ථ නදියං වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති අයං ජාතස්සරො නාම; යොපි නදිං වා සමුද්දං වා භින්දිත්වා නික්ඛන්තඋදකෙන ඛතො සොබ්භො එතං ලක්ඛණං පාපුණාති අයම්පි ජාතස්සරො යෙව. "**යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා**"ති යං ඨානං ථාම මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නං තත්ථ යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති එවං උදකං වා වාලිකං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා මජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බත්ථාමෙන ඛිපිතබ්බං, යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලිකා වා පතති අයං උදකුක්ඛෙපො නාම; "**අයං තත්ථ සමානසංවාසා ඒකූපොසථා**"ති අයං තෙසු නදී ආදීසු උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නා සීමා සමානසංවාසා චෙව ඒකූපොසථා ච, අයං පන එතෙසං නදී ආදීනං අන්තොයෙව ලබ්භති න බහි තස්මා නදියා වා ජාතස්සරෙ වා යත්තකං පදෙසං පකතිවස්සකාලෙ චතූසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති සමුද්දෙ යස්මිං පදෙසෙ පකතිවීචියො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති තතො පට්ඨාය කප්පියභූමි තත්ථ ඨත්වා උපොසථාදිකම්මං කාතුං වට්ටති, දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නදීජාතස්සරෙසු සුක්ඛෙසුපි සා එව කප්පියභූමි, සචෙ පන සුක්ඛෙ ජාතස්සරෙ වාපිං වා ඛණන්ති වප්පං වා කරොන්ති තං ඨානං ගාමක්ඛෙත්තං හොති, යා පනෙසා කප්පියභූමීති වුත්තා තතො බහි උදකුක්ඛෙපසීමා න ගච්ඡති, අන්තොයෙව ගච්ඡති, තස්මා තෙසං අන්තො පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය සම

තතා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො. සචෙ පන වෙ සඞ්ඝා විසුං උපොසථාදිකම්මං කරොන්ති ද්වින්නං උදකුක්ඛෙපානං අන්තරෙ අඤ්ඤො එකො උදකුක්ඛෙපො උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බො, අයං හි සත්තබ්භන්තරසීමා ච උදකුක්ඛෙපසීමා ච භික්ඛූනං ඨිතොකාසතො පට්ඨාය ලබ්භති, පරිච්ඡෙදබ්භන්තරෙ හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතොපි පරිච්ඡෙදතො බහි අඤ්ඤං තත්තකංයෙව පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතොපි කම්මං කොපෙති, ඉදං සබ්බඅට්ඨකථාසු සන්නිට්ඨානං; එවං අබද්ධසීමා වෙදිතබ්බා.

ඉති ඉමං බද්ධසීමාබද්ධසීමාවසෙන දුවිධං සීමං සන්ධායෙතං වුත්තං "යෙ ච ඛො හත්ථපාසං අවිජහිත්වා එකසීමායං ඨිතා"ති. තෙසු චතූසු භික්ඛූසු එකසීමායං හත්ථපාසං අවිජහිත්වා ඨිතෙසෙව වෙතං සඞ්ඝස්ස උපොසථකම්මං පත්තකල්ලං නාම හොති න ඉතරථා, යථාහ:– "අනුජානාමි භික්ඛවෙ චතුන්නං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං"ති.

"සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්තී"ති එත්ථ යං සබ්බො සඞ්ඝො විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ලහුකාපත්තිං ආපජ්ජති එවරූපා වත්ථුසභාගා සභාගාති වුච්චති, විකාලභොජනපච්චයා ආපන්නං පන ආපත්තිසභාගං අනතිරිත්තභොජනපච්චයා ආපන්නස්ස සන්තිකෙ දෙසෙතුං වට්ටති. සභාගාපත්තියා පන සති තෙහි භික්ඛූහි එකො භික්ඛු සාමන්තා ආවාසං සජ්ජුකං පාහෙතබ්බො "ගච්ඡාවුසො තං ආපත්තිං පටිකරිත්වා ආගච්ඡ, මයං තෙ සන්තිකෙ ආපත්තිං පටිකරිස්සාමා"ති. එවං චෙතං ලභෙථ ඉච්චෙතං කුසලං නො චෙ ලභෙථ ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො: "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං සබ්බො සඞ්ඝො සභාගං ආපත්තිං ආපන්නො යදා අඤ්ඤං භික්ඛුං සුද්ධං අනාපත්තිකං පස්සිස්සති තදා තස්ස සන්තිකෙ තං ආපත්තිං පටිකරිස්සතී"ති වත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන වෙමතිකො හොති "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො අයං සබ්බො සංඝො සභාගාය ආපත්තියා වෙමතිකො යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සති තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සතී"ති වත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පනෙත්ථ කොචි තං සභාගං ආපත්තිං දෙසෙතුං වට්ටතීති මඤ්ඤමානො එකස්ස සන්තිකෙ දෙසෙති, දෙසිතා සුදෙසිතාව; අඤ්ඤං පන දෙසනාපච්චයා දෙසකො, පටිග්ගහණපච්චයා පටිග්ගාහකො චාති උභොපි දුක්කටං ආපජ්ජන්ති, තං නානාවත්ථුකං හොති; තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං දෙසෙ

තබ්බං. එත්ථ වතා තෙ නිරාපත්තිකා හොන්ති, තෙසං සන්තිකෙ සෙසෙහි සභාගාපත්තියො දෙසෙතබ්බා වා ආරොචෙතබ්බා වා; සචෙ තෙ එවං අකත්වා උපොසථං කරොන්ති "පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථා"ති ආදිනා නයෙන සාපත්තිකස්ස උපොසථකරණෙ පඤ්ඤත්තං දුක්කටං ආපජ්ජන්ති. සචෙ සබ්බො සංඝො සභාගාපත්තියා සති වුත්තවිධිං අකත්වා උපොසථං කරොති වුත්තනයෙනෙව සබ්බො සංඝො ආපත්තිං ආපජ්ජති, තස්මා සභාගාපත්තියා සති සංඝස්ස පත්තකල්ලං නාම න හොති තෙන වුත්තං "සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්තී"ති එතාසු හි සභාගාපත්තීසු අවිජ්ජමානාසුපි විසභාගාපත්තීසු විජ්ජමානාසුපි පත්තකල්ලං හොති යෙව.

'වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්තී"ති "න භික්ඛවෙ සගහට්ඨාය පරිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං"ති වචනතො ගහට්ඨො, "න භික්ඛවෙ භික්ඛුනියා නිසින්නපරිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං"ති ආදිනා නයෙන වුත්තා භික්ඛුනී, සික්ඛමානා, සාමණෙරො, සාමණෙරී, සික්ඛං පච්චක්ඛාතකො, අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නකො, ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිත්තකො, ආපත්තියා අප්පටිකම්මෙ උක්ඛිත්තකො, පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ උක්ඛිත්තකො, පණ්ඩකො, ථෙය්‍යසංවාසකො, තිත්ථියපක්කන්තකො, තිරච්ඡානගතො, මාතුඝාතකො, පිතුඝාතකො, අරහන්තඝාතකො, භික්ඛුනීදූසකො, සඞ්ඝභෙදකො, ලොහිතුප්පාදකො, උභතොබ්‍යඤ්ජනකොති ඉමෙ වීසති චාති එකවීසති පුග්ගලා වජ්ජනීයා නාම: තෙ හත්ථපාසතො බහිකරණවසෙන වජ්ජෙතබ්බා. එතෙසු හි තිවිධෙ උක්ඛිත්තකෙ සති උපොසථං කරොන්තො සඞ්ඝො පාචිත්තියං ආපජ්ජති, සෙසෙසු දුක්කටං; එත්ථ ච තිරච්ඡානගතොති යස්ස උපසම්පදා පටික්ඛිත්තා, මක්ඛිකාදයො පන අබ්බොහාරිකා; තිත්ථියා ගහට්ඨෙනෙව සංගහිතා; එතෙපි හි වජ්ජනීයා, එවං පත්තකල්ලං ඉමෙහි චතූහි අඞ්ගෙහි සංගහිතන්ති වෙදිතබ්බං.

"සංඝො උපොසථං කරෙය්‍යා"ති ඉමිනා යෙ තෙ අපරෙපි තයො උපොසථා සඞ්ඝෙ උපොසථො ගණෙ උපොසථො පුග්ගලෙ උපොසථොති එවං කාරකවසෙන තයො උපොසථා වුත්තා, තෙසු ඉතරෙ ද්වෙ පටික්ඛිපිත්වා සඞ්ඝඋපොසථමෙව දීපෙති. "පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යා"ති ඉමිනා යෙ තෙ අපරෙපි තයො උපොසථා සුත්තුද්දෙසො පාරිසුද්ධිඋපොසථො අධි

ඤත්ති උපොසථොති එවං කත්තබ්බාකාරවසෙන තයො උපොසථා වුත්තා, තෙසු ඉතරෙ ද්වෙ පටික්ඛිපිත්වා සුත්තුද්දෙසමෙව දීපෙති.

සුත්තුද්දෙසො නාම පාතිමොක්ඛුද්දෙසො වුච්චති, සො දුවිධො: ඔවාදපාතිමොක්ඛුද්දෙසො ච ආණාපාතිමොක්ඛුද්දෙසො චාති. තත්ථ "ඛන්තී පරමං තපො තිතික්ඛා =:පෙ:= සබ්බපාපස්ස අකරණං =:පෙ:= අනූපවාදො"ති ආදිනා නයෙන වුත්තා තිස්සො ගාථා ඔවාදපාතිමොක්ඛං නාම, තං බුද්ධා එව උද්දිසන්ති න සාවකා; "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො"ති ආදිනා නයෙන වුත්තං ආණාපාතිමොක්ඛං නාම, තං සාවකා එව උද්දිසන්ති; න බුද්ධා; ඉදමෙව ච ඉමස්මිං අත්ථෙ පාතිමොක්ඛන්ති අධිප්පෙතං. යෙ පන ඉතරෙ ද්වෙ උපොසථා තෙසු පාරිසුද්ධිඋපොසථො තාව අඤ්ඤෙසං ච සන්තිකෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං ච ආරොචනවසෙන දුවිධො, තත්ථ ස්වායං අඤ්ඤෙසං සන්තිකෙ කරීයති සොපි පවාරිතානං ච අප්පවාරිතානං ච සන්තිකෙ කරණවසෙන දුවිධො, තත්ථ මහාපවාරණාය පවාරිතානං සන්තිකෙ පච්ඡිමිකාය උපගතෙන වා අනුපගතෙන වා ඡින්නවස්සෙන වා, චාතුමාසිනියම්පන පවාරිතානං සන්තිකෙ පුරිමිකාය උපගතෙන වා අනුපගතෙන වා ඡින්නවස්සෙන වා කායසාමග්ගිං දත්වා "පරිසුද්ධො අහං භන්තෙ පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා"ති තික්ඛත්තුං වත්වා පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො, ඨපෙත්වා පන පවාරණදිවසං අඤ්ඤස්මිං කාලෙ ආවාසිකෙහි උද්දිට්ඨමත්තෙ පාතිමොක්ඛෙ අවුට්ඨිතාය වා එකච්චාය වුට්ඨිතාය වා සබ්බාය වා වුට්ඨිතාය පරිසාය යෙ අඤ්ඤෙ සමසමා වා ථොකතරා වා ආගච්ඡන්ති තෙහි තෙසං සන්තිකෙ වුත්තනයෙනෙව පාරිසුද්ධි ආරොචෙතබ්බා. යො පනායං අඤ්ඤමඤ්ඤං ආරොචනවසෙන කරීයති සො ඤත්තිං ඨපෙත්වා ච අට්ඨපෙත්වා ච කරණවසෙන දුවිධො, තත්ථ යස්මිං ආවාසෙ තයො භික්ඛූ විහරන්ති තෙසු උපොසථදිවසෙ සන්නිපතිතෙසු එකෙන භික්ඛුනා "සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො"ති වා 'පණ්ණරසො'ති වා වත්වා 'යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙය්‍යාමා"ති ඤත්තියා ඨපිතාය ථෙරෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා "පරිසුද්ධො අහං ආවුසො පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා"ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං, ඉතරෙහි භන්තෙති වත්වා එවමෙව වත්තබ්බං, එවං ඤත්තිං ඨපෙත්වා කාතබ්බො; යත්ථ පන ද්වෙ භික්ඛූ විහරන්ති තත්‍ර ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව පාරිසුද්ධි ආරොචෙතබ්බාති අයං පාරිසුද්ධිඋපොසථො.

සචෙ පන එකොව භික්ඛු හොති සබ්බං පුබ්බකරණීයං කත්වා අඤ්ඤෙසං අනාගමනං ඤත්වා "අජ්ජ මෙ උපොසථො චාතුද්දසො"ති වා 'පණ්ණරසො'ති වා වත්වා අධිට්ඨාමීති වත්තබ්බං, අයං අධිට්ඨානුපොසථොති එවං කත්තබ්බාකාරවසෙන තයො උපොසථා වෙදිතබ්බා, එත්තාවතා නව උපොසථා දීපිතා හොන්ති; තෙසු දිවසවසෙන පණ්ණරසිකො, කාරකවසෙන සංඝුපොසථො, කත්තබ්බාකාරවසෙන සුත්තුද්දෙසොති එවං තිලක්ඛණසම්පන්නො උපොසථො ඉධ නිද්දිට්ඨොති වෙදිතබ්බො; තස්මිං පවත්තමානෙ උපොසථං අකත්වා තදහුපොසථෙ අඤ්ඤං අභික්ඛුකං නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකං ආවාසං අනාවාසං වා වාසත්ථාය අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝෙන අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං හොති. "කිං සංඝස්ස පුබ්බකිච්චං"ති "සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා"ති එවං උපොසථකරණසම්බන්ධෙන වුත්තස්ස සඞ්ඝස්ස උපොසථෙ කත්තබ්බ යං තං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ උපොසථාගාරං සම්මජ්ජිතුං"ති ආදිනා නයෙන පාළියං ආගතං අට්ඨකථාසු ච.—

"සම්මජ්ජනී පදීපො ච උදකං ආසනෙන ච
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකරණන්ති වුච්චති.
ඡන්දපාරිසුද්ධි උතුක්ඛානං භික්ඛුගණනා ච ඔවාදො
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චතී"ති.

එවං විහිතනාමෙහි නවවිධං පුබ්බකිච්චං දස්සිතං, කිං තං කතන්ති පුච්ඡති, තඞි තං අකත්වා උපොසථං කාතුං වට්ටති; තස්මා ථෙරෙන ආණත්තෙන අගිලානෙන භික්ඛුනා උපොසථාගාරං සම්මජ්ජිතබ්බං, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙතබ්බං, ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පදීපො කාතබ්බො, අකරොන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති, ථෙරෙනපි පතිරූපං ඤත්වා ආණාපෙතබ්බං.

"ඡන්දපාරිසුද්ධි"ති එත්ථ උපොසථකරණත්ථං සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ බහි උපොසථං කත්වා ආගතෙන සන්නිපතිතට්ඨානං ගන්ත්වා කායසාමග්ගිං අදෙන්තෙන ඡන්දො දාතබ්බො; යොපි ගිලානො වා හොති කිච්චපසුතො වා, තෙනාපි පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො; කථං දාතබ්බො? එකස්ස භික්ඛුනො සන්තිකෙ "ඡන්දං දම්මි, ඡන්දං මෙ හර, ඡන්දං මෙ ආරොචෙහී"ති අයමත්ථො කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා විඤ්ඤාපෙතබ්බො, එවං දින්නො හොති ඡන්දො; අකතුපොසථෙන

පන ගිලානෙන වා කිච්චපසුතෙන වා පාරිසුද්ධි දාතබ්බා, කථං දාතබ්බා? එකස්ස භික්ඛුනො සන්තිකෙ "පාරිසුද්ධිං දම්මි, පාරිසුද්ධිං මෙ හර, පාරිසුද්ධිං මෙ ආරොචෙහී"ති අයමත්ථො කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා විඤ්ඤාපෙතබ්බො, එවං දින්නා හොති පාරිසුද්ධි; තම්පන දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො, වුත්තං හෙතං භගවතා: "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තදහුපොසථෙ පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි දාතුං සන්ති සඞ්ඝස්ස කරණීයං"ති තත්ථ පාරිසුද්ධිදානං සඞ්ඝස්සපි අත්තනොපි උපොසථකරණං සම්පාදෙති, න අවසෙසං සඞ්ඝකිච්චං; ඡන්දදානං සඞ්ඝස්සෙව උපොසථකරණඤ්ච සෙසකිච්චං ච සම්පාදෙති, අත්තනො පන උපොසථො අකතොයෙව හොති; තස්මා පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො; පුබ්බෙ වුත්තං පන සුද්ධික ඡන්දං වා ඉමං වා ඡන්දපාරිසුද්ධිං එකෙන බහූනම්පි ආහරිතුං වට්ටති. සචෙ පන සො අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භික්ඛුං පස්සිත්වා යෙසං තෙන ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා ගහිතා, තෙසඤ්ච අත්තනො ච ඡන්දපාරිසුද්ධිං දෙති, තස්සෙව ආගච්ඡති; ඉතරා පන බිළාලසඞ්ඛලිකා ඡන්දපාරිසුද්ධි නාම හොති, සා න ආගච්ඡති; තස්මා සයමෙව සන්නිපතිතට්ඨානං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බා. සචෙ පන සඤ්චිච්ච ඡන්දං නාරොචෙති දුක්කටං ආපජ්ජති, ඡන්දපාරිසුද්ධි පන තස්මිං හත්ථපාසං උපගතමත්තෙයෙව ආගතා හොති.

"උතුක්ඛානං"'ති හෙමන්තාදීනං තිණ්ණං උතූනං එත්තකං අතික්කන්තං එත්තකං අවසිට්ඨන්ති එවං උතුආචික්ඛනං.

"භික්ඛුගණනා"ති එත්තකා භික්ඛූ උපොසථග්ගෙ සන්නිපතිතාති භික්ඛූනං ගණනා, ඉදම්පි හි උභයං කත්වාව උපොසථො කාතබ්බො.

"ඔවාදො"ති භික්ඛුනොවාදො, න හි භික්ඛුනීහි යාචිතං ඔවාදං අනාරොචෙත්වා උපොසථං කාතුං වට්ටති. භික්ඛුනියො හි සෙව උපොසථොති ආගන්ත්වා, අයං උපොසථො චාතුද්දසො පණ්ණරසොති පුච්ඡිත්වා පුන උපොසථදිවසෙ ආගන්ත්වා "භික්ඛුනීසඞ්ඝො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වන්දති, ඔවාදූපසඞ්කමනඤ්ච යාචති, ලභතු කිර අය්‍ය භික්ඛුනීසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනං"ති එවං ඔවාදං යාචන්ති, තං ඨපෙත්වා බාලගිලානගමියෙ අඤ්ඤෙ සචෙපි ආරඤ්ඤකො හොති අපටිග්ගහෙතුං න ලභති, තස්මා යෙන යො පටිග්ගහිතො තෙන භික්ඛුනා උපොසථග්ගෙ පාතිමොක්ඛුද්දෙසකො භික්ඛු එවං වත්තබ්බො: "භික්ඛුනීසඞ්ඝො

ගණෙන භික්ඛුසංඝස්ස පාදෙ වන්දති, ඔවාදූපසඞ්කමනංච යාචති ලභතු කිර ගණෙන භික්ඛුනීසංඝො ඔවාදූපසඞ්කමන"න්ති පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බං: "අත්ථි කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො"ති, සචෙ හොති කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො තතො තෙන සො වත්තබ්බො: "ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො, තං භික්ඛුනීසංඝො උපසඞ්කමතූ"ති. සචෙ නත්ථි තතො තෙන පුච්ඡිතබ්බං: "කො ආයස්මා උස්සහති භික්ඛුනියො ඔවදිතු"න්ති. සචෙ කොචි උස්සහති සොපි ච අට්ඨහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො, තං තත්ථෙව සම්මන්නිත්වා ඔවාදපටිග්ගාහකො වත්තබ්බො: "ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො, තං භික්ඛුනීසංඝො උපසඞ්කමතූ"ති. සචෙ පන කොචි න උස්සහති පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බං: 'නත්ථි කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො, පාසාදිකෙන භික්ඛුනීසංඝො සම්පාදෙතූ"ති එත්තාවතා හි සික්ඛාත්තයසඞ්ගහිතං සකලසාසනං ආරොචිතං හොති තෙන භික්ඛුනා සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා පාටිපදදිවසෙ භික්ඛුනීනං ආරොචෙතබ්බං, භික්ඛුනීසංඝෙනපි තා භික්ඛුනියො පෙසෙතබ්බා: "ගච්ඡථ අය්‍යා පුච්ඡථ කිං අය්‍ය ලභති භික්ඛුනීසංඝො ඔවාදූපසඞ්කමන"න්ති. තාහි සාධු අය්‍යෙති සම්පටිච්ඡිත්වා තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එවං වත්තබ්බං "කිං අය්‍ය ලභති භික්ඛුනීසංඝො ඔවාදූපසඞ්කමන"න්ති. තෙන වත්තබ්බං "නත්ථි කොචි භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මතො පාසාදිකෙන භික්ඛුනීසංඝො සම්පාදෙතූ"ති. තාහි සාධු අය්‍යාති සම්පටිච්ඡිතබ්බං, ඉදඤ්ච එකතො ආගතානං ද්වින්නං තිණ්ණං වා වසෙන වුත්තං, තාසු පන එකාය භික්ඛුනියා වත්තබ්බං චෙව සම්පටිච්ඡිතබ්බං ච, ඉතරා තස්සා සහායිකා, සචෙ පන භික්ඛුසංඝො වා භික්ඛුනීසංඝො වා න පූරති උභතොපි වා ගණමත්තමෙව පුග්ගලමත්තං වා හොති, තත්‍රායං වචනක්කමො:—

"භික්ඛුනියො අය්‍ය භික්ඛුසංඝස්ස පාදෙ වන්දන්ති, ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචන්ති, ලභන්තු කිර අය්‍ය භික්ඛුනියො ඔවාදූපසංකමන"න්ති

"අහං අය්‍ය භික්ඛුසංඝස්ස පාදෙ වන්දාමි, ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචාමි, ලභාමහං අය්‍ය ඔවාදූපසංකමන"න්ති.

"භික්ඛුනීසංඝො අය්‍යා අය්‍යානං පාදෙ වන්දති, ඔවාදූපසංකමනං ච යාචති, ලභතු කිර අය්‍යා භික්ඛුනීසංඝො ඔවාදූපසංකමන"න්ති.

භික්ඛුනියො අය්‍යා අය්‍යානං පාදෙ වන්දන්ති ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචන්ති ලභන්තු කිර අය්‍යා භික්ඛුනියො ඔවාදූපසංකමනන්ති.

අහං අය්‍යා අය්‍යානං පාදෙ වන්දාමි ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචාමි ලභාමහං අය්‍යා ඔවාදූපසංකමනන්ති.

භික්ඛුනීසංඝො අය්‍ය අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දති ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචති ලභතු කිර අය්‍ය භික්ඛුනීසංඝො ඔවාදූපසංකමනන්ති.

භික්ඛුනියො අය්‍ය අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දන්ති ඔවාදූපසංකමනං ච යාචන්ති ලභන්තු කිර අය්‍ය භික්ඛුනියො ඔවාදූපසංකමනන්ති.

අහං අය්‍ය අය්‍යස්ස පාදෙ වන්දාමි ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචාමි ලභාමහං අය්‍ය ඔවාදූපසංකමනන්ති.

තෙනාපි භික්ඛුනා උපොසථකාලෙ එවං වත්තබ්බං "භික්ඛුනියො භන්තෙ භික්ඛුසංඝස්ස පාදෙ වන්දන්ති, ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචන්ති, ලභන්තු කිර භන්තෙ භික්ඛුනියො ඔවාදූපසංකමනන්ති; භික්ඛුනී භන්තෙ භික්ඛුසංඝස්ස පාදෙ වන්දති, ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචති, ලභතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනී ඔවාදූපසංකමනන්ති; භික්ඛුනීසංඝො භන්තෙ-භික්ඛුනියො භන්තෙ-භික්ඛුනී භන්තෙ-ආයස්මන්තානං පාදෙ වන්දති— වන්දන්ති— වන්දති— ඔවාදූපසංකමනඤ්ච යාචති- යාචන්ති- යාචති- ලභතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනීසංඝො- ලභන්තු කිර භන්තෙ භික්ඛුනියො- ලභතු කිර භන්තෙ භික්ඛුනී ඔවාදූපසංකමනං"ති. උපොසථග්ගෙපි පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වා ඤත්තිඨපකෙන වා ඉතරෙන වා භික්ඛුනා සචෙ සම්මතො භික්ඛු අත්ථි පුරිමනයෙනෙව "තං භික්ඛුනීසංඝො- තං භික්ඛුනියො-තං භික්ඛුනී- උපසංකමතු- උපසංකමන්තු- උපසංකමතූ"ති වත්තබ්බං. සචෙ නත්ථි "පාසාදිකෙන භික්ඛුනීසංඝො- භික්ඛුනියො-භික්ඛුනී සම්පාදෙතු-සම්පාදෙන්තු-සම්පාදෙතූ"ති වත්තබ්බං ඔවාදපටිග්ගාහකෙන. පාටිපදෙ තං පච්චාහරිත්වා තථෙව වත්තබ්බං, අයමෙත්ථ සංඛෙපවිනිච්ඡයො; එවං භික්ඛුනීහි යාචිතං ඔවාදං ආරොචෙත්වාව උපොසථො කාතබ්බො, තෙන වුත්තං:—

"ඡන්දපාරිසුද්ධි උතුක්ඛානං භික්ඛුගණනා ච ඔවාදො,
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චතී"ති.

"පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථා" ති අත්තනො පරිසුද්ධභාවං ආරොචෙථ. "පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමී" ති ඉදං පාරිසුද්ධි ආරොචනස්ස කාරණවචනං, "න භික්ඛවෙ සාපත්තිකෙන පාතිමොක්ඛං සොතබ්බං, යො සුණෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති. වචනතො අපරිසුද්ධෙහි පාතිමොක්ඛං සොතුං න වට්ටති, තෙන වුත්තං: "පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථ, පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමී"ති. එත්ථ සියා: "සංඝො උපොසථං කරෙය්‍ය පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යා"ති වුත්තත්තා ඉධාපි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සතී" ති. වත්තබ්බං. එවං හි සති පුබ්බෙනාපරං සන්ධියතීති: වුච්චතෙ: වචනමත්තමෙවෙතං, න සන්ධියති, ලක්ඛණතො පන සමෙති, සංඝස්ස සාමග්ගියා ගණස්ස සාමග්ගියා පුග්ගලස්ස උද්දෙසා සංඝස්ස උද්දිට්ඨං හොති පාතිමොක්ඛන්ති ඉදං හෙත්ථ ලක්ඛණං, තස්මා "පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමී"ති ඉද මෙවෙත්ථ වත්තබ්බං.

"තං සබ්බෙව සන්තා සාධුකං සුණොම මනසිකරොමා', ති–"තං"ති පාතිමොක්ඛං, "සබ්බෙව සන්තා"ති යාවතිකා තස්සා පරිසාය ථෙරා ච නවා ච මජ්ඣිමා ච. "සාධුකං සුණොමා"ති අට්ඨිකත්වා මනසි කරිත්වා සොතද්වාරවසෙන සබ්බ චෙතසා සමන්නාහරාම. "මනසි කරොමා"ති එකග්ගචිත්තා හුත්වා චිත්තෙ ඨපෙයාම; එත්ථ ච කිඤ්චාපි "පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමී" ති වුත්තත්තා සුණොථ මනසි කරොථාති වත්තුං යුත්තං විය දිස්සති, "සංඝො උපොසථං කරෙය්‍යා" ති ඉමිනා පන න සමෙති, සමග්ගස්ස හි සංඝස්සෙතං උපොසථකරණං, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකො ච සංඝපරියාපන්නො ච; ඉච්චස්ස සංඝපරියාපන්නත්තා "සුණොම මනසි කරොමාති වත්තුං යුත්තං. ඉදානි යං වුත්තං "පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථා" ති තත්ථ යථා පාරිසුද්ධිආරොචනං හොති තං දස්සෙතුං "යස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරෙය්‍යා" ති ආහ.

තත්ථ "යස්ස සියා"ති යස්ස ඡන්නං ආකාරානං අඤ්ඤතරෙන ආකාරෙන ආපන්නා ආපත්ති භවෙය්‍ය; ආපත්තිං හි ආපජ්ජන්තො අලජ්ජිතා, අඤ්ඤාණතා, කුක්කුච්චපකතතා, අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා, සතිසම්මොසාති ඉමෙහි ඡහාකාරෙහි ආපජ්ජති.

කථං අලජ්ජිතාය ආපජ්ජති? අකප්පියභාවං ජානන්තොයෙව මද්දිත්වා වීතික්කමං කරොති, වුත්තම්පි චෙතං "සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජති, ආපත්තිං පරිගූහති, අගතිගමනඤ්ච ගච්ඡති, එදිසො වුච්චති අලජ්ජීපුග්ගලො"ති.

කථං අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති? අඤ්ඤාණපුග්ගලො හි මන්දො මොමූහො කත්තබ්බාකත්තබ්බං අජානන්තො අකත්තබ්බං කරොති කත්තබ්බං විරාධෙති, එවං අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති.

කථං කුක්කුච්චපකතතාය ආපජ්ජති? කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ විනයධරං පුච්ඡිත්වා කප්පියං චෙ කත්තබ්බං සියා අකප්පියං චෙ න කත්තබ්බං, අයං පන වට්ටතීති මද්දිත්වා වීතික්කමතියෙව, එවං කුක්කුච්චපකතතාය ආපජ්ජති.

කථං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති? අච්ඡමංසං සූකරමංසන්ති ඛාදති, විකාලෙ කාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති එවං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති

කථං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති? සූකරමංසං අච්ඡමංසන්ති ඛාදති, කාලෙ විකාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති එවං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති.

කථං සතිසම්මොසා ආපජ්ජති? සහසෙය්‍ය චීවරවිප්පවාසාදීනි සතිසම්මොසා ආපජ්ජති.

ඉති ඉමෙසං ඡන්නං ආකාරානං අඤ්ඤතරෙන ආකාරෙන ආපන්නා; "යස්ස සියා"ති සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං අඤ්ඤතරා ආපත්ති ථෙරස්ස වා මජ්ඣිමස්ස වා නවකස්ස වාති අත්ථො

"සො ආවිකරෙය්‍යා"ති සො තං ආපත්තිං දෙසෙතු වා පකාසෙතු වාති වුත්තං හොති. "අසන්තියා ආපත්තියා"ති යස්ස පන එවං අනාපන්නා වා, ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා ච පුන වුට්ඨිතා වා, දෙසිතා වා, ආරොචිතා වා ආපත්ති, තස්ස සා ආපත්ති අසන්තී නාම හොති; එවං අසන්තියා ආපත්තියා තුණ්හී භවිතබ්බං. "තුණ්හීභාවෙන ඛො පනායස්මන්තෙ පරිසුද්ධාති වෙදිස්සාමී"ති තුණ්හීභාවෙනාපි හි කාරණෙන අහං ආයස්මන්තෙ පරිසුද්ධා ඉච්චෙව ජානිස්සාමි. "යථා ඛො පන පච්චෙකපුට්ඨස්ස වෙය්‍යාකරණං හොතී"ති යථා එකෙනෙකො පුට්ඨො බ්‍යාකරෙය්‍ය යථා එකෙනෙකො පච්චෙකපුට්ඨො මං එස පුච්ඡතීති ඤත්වා බ්‍යාකරෙය්‍යා ති වුත්තං හොති. "එවමෙවං එවරූපාය පරිසාය යාව තතියං අනුසාවිතං හොතී"ති එත්ථ එකච්චෙ තාව ආචරියා එවං වදන්ති: "එවමෙවං ඉමිස්සා භික්ඛුපරිසාය යදෙතං "යස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරෙය්‍ය අසන්තියා ආපත්තියා තුණ්හීභවිතබ්බං තුණ්හීභාවෙන ඛො පනායස්මන්තෙ

පරිසුද්ධාති වෙදිස්සාමී"ති තික්ඛත්තුං අනුසාවිතං තං එකමෙකෙන මං එස පුච්ඡතීති එවං ජානිතබ්බං හොතීති අත්ථොති. න තං යුජ්ජති. කස්මා? අත්ථබ්‍යඤ්ජනභෙදතො; අනුසාවණං හි නාම අත්ථතො ච බ්‍යඤ්ජනතො ච අභින්නං හොති, "දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමී"ති ආදිසු විය. "යස්ස සියා"ති ආදි වචනත්තයං පන අත්ථතොපි බ්‍යඤ්ජනතොපි භින්නං, තෙන තස්ස අනුසාවණත්තයං න යුජ්ජති, යදි චෙතං යාවතතියානුසාවණං සියා නිදානුද්දෙසෙ අනිට්ඨිතෙපි ආපත්ති සියා, න ච යුත්තං අනාපත්තිඛෙත්තෙ ආපත්තිං ආපජ්ජිතුං. අපරෙ අනුසාවිතන්ති පදස්ස අනුසාවෙතබ්බන්ති අත්ථං විකප්පෙත්වා 'යාව තතිය'න්ති ඉදං උපරි උද්දෙසාවසානෙ "කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා තතියම්පි පුච්ඡාමී"ති එතං සන්ධාය වුත්තන්ති ආහු. තම්පි න යුජ්ජති, කස්මා? අත්ථයුත්තීනං අභාවතො: ඉදං හි පදං කෙචි අනුසාවිතන්ති සජ්ඣායන්ති, කෙචි අනුසාවෙතන්ති, තං උභයම්පි අතීතකාලමෙව දීපෙති, න අනාගතං, යදි චස්ස අයං අත්ථො සියා, අනුසාවිතං හෙස්සතීති වදෙය්‍ය, එවං තාව අත්ථාභාවතො න යුජ්ජති, යදි චෙතං උද්දෙසාවසානෙ වචනං සන්ධාය වුත්තං සියා, න ආවිකරිස්සාමී ති චිත්තං උප්පාදෙන්තස්ස නිදානෙ සමත්තෙපි වුත්තා මුසාවාදො න සියා, කස්මා 'යාව තතියං අනුසාවියමානෙ' ති වචනතො 'යාව තතිය'න්ති ඉදං වචනමෙව නිරත්ථකං සියා, කස්මා? නිදානුද්දෙසෙ යාවතතියානුසාවණස්ස අභාවතොති එවං යුත්තිඅභාවතො තම්පි න යුජ්ජති 'යාව තතියං අනුසාවිතං හොති' ති ඉදං පන ලක්ඛණවචනමත්තං, තෙන ඉමමත්ථං දෙස්සෙති ඉදං පාතිමොක්ඛං නාම යාවතතියං අනුසාවීයති තස්මිං යාවතතියං අනුසාවියමානෙ යො සරමානො සන්තිං ආපත්තිං නාවිකරොති තස්ස යාවතතියානුසාවණාවසානෙ සම්පජානමුසාවාදො හොති, තදෙතං යථා අනුසාවිතං යාවතතියං අනුසාවිතං නාම හොති තං දස්සෙතුං "තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමී"ති ආදි වුත්තං, තං පනෙතං පාරාජිකාදීනං අවසානෙ දිස්සති න නිදානාවසානෙ, කිඤ්චාපි න දිස්සති අථ ඛො උද්දෙසකාලෙ ආවිකතා හිස්ස ඵාසු හොතීති වත්වා "උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමී" ති ආදිනා නයෙන වත්තබ්බමෙව, එවං හි නිදානං සුඋද්දිට්ඨං හොති අඤ්ඤථා දුඋද්දිට්ඨං, ඉමමෙව චත්ථං සන්ධාය උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තං "යාවතතියං අනුසාවිතං හොතීති සකිම්පි අනුසාවිතං හොති දුතියම්පි අනුසාවිතං හොති තතියම්පි අනුසාවිතං හොතී" ති අයමෙත්ථ ආචරියපරම්පරාභතො විනිච්ඡයො.

"යො පන භික්ඛු —පෙ:— සම්පජානමුසාවාදස්ස හොතී"ති සම්පජානමුසාවාදො අස්ස හොති, තෙනස්ස දුක්කටාපත්ති හොති, සා ච ඛො පන න මුසාවාදලක්ඛණෙන, සම්පජානමුසාවාදෙ කිං හොති දුක්කටං හොතී'ති ඉමිනා පන භගවතො වචනෙන වචීද්වාරෙ අකිරියසමුට්ඨානාපත්ති හොතී'ති වෙදිතබ්බා, වුත්තම්පි චෙතං:—

"අනාලපන්තො මනුජෙන කෙනචි
වාචා ගිරං නො ච පරෙ භණෙය්‍ය
ආපජ්ජෙය්‍ය වාචසිකං න කායිකං
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති.

"අන්තරායිකො" ති විප්පටිසාරවත්ථුතාය පාමොජ්ජාදිසම්භවං නිවාරෙත්වා පඨමජ්ඣානාදීනං අධිගමාය අන්තරායකරො. "තස්මා" ති යස්මා අයං අනාවිකරණසංඛාතො සම්පජානමුසාවාදො අන්තරායිකො හොති, තස්මා "සරමානෙනා"ති අත්තනි සන්තිං ආපත්තිං ජානන්තෙන. විසුද්ධාපෙක්ඛෙනා"ති වුට්ඨාතුකාමෙන විසුජ්ඣිතුකාමෙන "සන්තී ආපත්තී"ති ආපජ්ජිත්වා අවුට්ඨිතා ආපත්ති 'ආවිකාතබ්බා'ති සංඝමජ්ඣෙ වා ගණමජ්ඣෙ වා එකපුග්ගලෙ වා පකාසෙතබ්බා අන්තමසො අනන්තරස්සාපි භික්ඛුනො "අහං ආවුසො ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො ඉතො වුට්ඨහිත්වා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමී"ති වත්තබ්බං, සචෙපි වෙමතිකො හොති 'අහං ආවුසො ඉත්ථන්නාමාය ආපත්තියා වෙමතිකො යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සාමි තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමී'ති වත්තබ්බං. "ආවිකතා හිස්ස ඵාසු හොතී"ති එත්ථ ආවිකතාති ආවිකතාය පකාසිතායාති අත්ථො, අලජ්ජිතාති ආදීසු විය ඉදම්පි කරණත්ථෙ පච්චත්තවචනං, හි ඉති නිපාතමත්තං, අස්ස ති එතස්ස භික්ඛුනො, ඵාසු හොතී ති පඨමජ්ඣානාදීනං අධිගමාය ඵාසු හොති, අවිප්පටිසාරමූලකානං පාමොජ්ජාදීනං වසෙන සුඛා පටිපදා සම්පජ්ජතීති අත්ථො.

ඉති කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
නිදානවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යදෙතං නිදානානන්තරං 'තත්‍රිමෙ චත්තාරො'ති ආදි පාරාජිකකණ්ඩං. තත්ථ "තත්‍රා"ති තස්මිං "පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමී"ති එවං වුත්තෙ පාතිමොක්ඛෙ "ඉමෙ"ති ඉදානි

වත්තබ්බානං අභිමුඛීකරණං. "චත්තාරො"ති ගණනපරිච්ඡෙදො. "පාරාජිකා" ති එවං නාමකා. "ධම්මා"ති ආපත්තියො. "උද්දෙසං ආගච්ඡන්තී" ති සරූපෙන උද්දිසිතබ්බතං ආගච්ඡන්ති, න නිදානෙ විය "යස්ස සියා ආපත්තී"ති සාධාරණවචනමත්තෙන.

"යො පනා"ති රස්සදීඝාදිනා ලිඞ්ගාදිභෙදෙන යො කොචි. "පනා"ති නිපාතො. "භික්ඛූ"ති එහිභික්ඛුඋපසම්පදා සරණගමනඋපසම්පදා ඔවාදපටිග්ගහණඋපසම්පදා පඤ්හබ්‍යාකරණඋපසම්පදා අට්ඨගරුධම්මපටිග්ගහණඋපසම්පදා දූතෙන උපසම්පදා අට්ඨවාචිකාඋපසම්පදා ඤත්තිචතුත්ථකම්මඋපසම්පදාති ඉමාසු අට්ඨසු උපසම්පදාසු ඤත්තිචතුත්ථෙන උපසම්පදාකම්මෙන අකුප්පෙන ඨානාරහෙන උපසම්පන්නො, තස්ස පන කම්මස්ස වත්ථු ඤත්ති අනුස්සාවණ සීමා පරිස සම්පත්තිවසෙන අකුප්පතා වෙදිතබ්බා, තත්ථ "වත්ථූ"ති උපසම්පදාපෙක්ඛො පුග්ගලො. සො ඨපෙත්වා ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නපුබ්බං පණ්ඩකාදයො ච එකාදස අභබ්බපුග්ගලෙ වෙදිතබ්බො, තත්ථ ඌනවීසතිවස්සො නාම පටිසන්ධිග්ගහණතො පට්ඨාය අපරිපුණ්ණවීසතිවස්සො, අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නපුබ්බො නාම චතුන්නං පාරාජිකානං අඤ්ඤතරං අජ්ඣාපන්නපුබ්බො, පණ්ඩකාදයො වජ්ජනීයපුග්ගලකථායං වුත්තා. තෙසු ආසිත්තපණ්ඩකඤ්ච උස්සූයපණ්ඩකඤ්ච ඨපෙත්වා ඔපක්කමිකපණ්ඩකො ච නපුංසකපණ්ඩකො ච පණ්ඩකභාවපක්ඛෙ ඨිතො පක්ඛපණ්ඩකො ච ඉධ අධිප්පෙතො, ථෙය්‍යසංවාසකො පන තිවිධො, ලිඞ්ගත්ථෙනකො සංවාසත්ථෙනකො උභයත්ථෙනකොති, තත්ථ යො සයං පබ්බජිත්වා න භික්ඛුවස්සානි ගණෙති න යථාබුඩ්ඪං භික්ඛූනං වා සාමණෙරානං වා වන්දනං සාදියති න ආසනෙන පටිබාහති න උපොසථාදීසු සන්දිස්සති අයං අසුද්ධචිත්තතාය ලිඞ්ගමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා ලිඞ්ගත්ථෙනකො නාම.

යො පන භික්ඛූහි පබ්බජිතො සාමණෙරො සමානො කාසායානි අපනෙත්වා තෙසු සඋස්සාහොව මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවිත්වා පුන නිවාසෙත්වා සාමණෙරභාවං පටිජානාති අයං භික්ඛූහි දින්නලිඞ්ගස්ස අපරිච්චත්තත්තා න ලිඞ්ගත්ථෙනකො, ලිඞ්ගානුරූපස්ස සංවාසස්ස සාදිතත්තා නාපි සංවාසත්ථෙනකො, අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නකෙපි එසෙව නයො. යො ච සො සාමණෙරො සමානො විදෙසං ගන්ත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති යථාබුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති ආසනෙන පටිබාහති උපොසථාදීසු සන්දිස්සති

අයං සංවාසමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා සංවාසත්ථෙනකො නාම, භික්ඛුවස්සගණනාදිකො හි සබ්බොපි කිරියභෙදො ඉමස්මිං අත්ථෙ සංවාසොති වෙදිතබ්බො. සික්ඛං පච්චක්ඛාය න මං කොචි ජානාතීති පුන එවං පටිපජ්ජන්තෙපි එසෙව නයො. යො පන සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා යථාබුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති ආසනෙන පටිබාහති භික්ඛුවස්සානි ගණෙති උපොසථාදීසු සන්දිස්සති අයං ලිඞ්ගස්ස චෙව සංවාසස්ස ච ථෙනිතත්තා උභයත්ථෙනකො නාම, ධුරනික්ඛෙපවසෙන කාසායානි අපනෙත්වා අනික්ඛිත්තවත්තුං අජ්ඣාපජ්ජිත්වා පුන තානි අච්ඡාදෙත්වා එවං පටිපජ්ජන්තෙපි එසෙව නයො. අයං තිවිධොපි ථෙය්‍යසංවාසකො ඉධ අධිප්පෙතො. ඨපෙත්වා පන ඉමං තිවිධං:

"රාජදුබ්භික්ඛකන්තාරරොගවෙරිභයෙන වා,
චීවරාහරණත්ථං වා ලිඞ්ගං ආදියතීධ යො.
සංවාසං නාධිවාසෙති යාව සො සුද්ධමානසො,
ථෙය්‍යසංවාසකො නාම තාව එස න වුච්චතී"ති.

යො පන උපසම්පන්නො තිත්ථියභාවං පත්ථයමානො සයං වා කුසචීරාදිකං තිත්ථියලිඞ්ගං ආදියති තෙසං වා සන්තිකෙ පබ්බජති නග්ගො වා හුත්වා ආජීවකානං සන්තිකං ගන්ත්වා තෙසං වතානි ආදියති අයං තිත්ථියපක්කන්තකො නාම, ඨපෙත්වා පන මනුස්සජාතිකං අවසෙසා සබ්බෙපි තිරච්ඡානගතා නාම, යෙන මනුස්සජාතිකා ජනෙත්තී සයම්පි මනුස්සභූතෙනෙව සංචිච්ච ජීවිතා වොරොපිතා අයං මාතුඝාතකො නාම, පිතුඝාතකෙපි එසෙව නයො යෙන අන්තමසො ගිහිලිඞ්ගෙ ඨිතොපි මනුස්සජාතිකො ඛීණාසවො සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපිතො අයං අරහන්තඝාතකො නාම, යො පන පකතත්තං භික්ඛුනිං තිණ්ණං මග්ගානං අඤ්ඤතරස්මිං මග්ගෙ දූසෙති අයං භික්ඛුනීදූසකො නාම, යො දෙවදත්තො විය සාසනං උද්ධම්මං උබ්බිනයං කත්වා චතුන්නං කම්මානං අඤ්ඤතරවසෙන සඞ්ඝං භින්දති අයං සංඝභෙදකො නාම, යො දෙවදත්තො විය දුට්ඨචිත්තෙන වධකචිත්තෙන තථාගතස්ස ජීවමානකසරීරෙ ඛුද්දකමක්ඛිකාය පිවනමත්තම්පි ලොහිතං උප්පාදෙති අයං ලොහිතුප්පාදකො නාම යස්ස ඉත්ථිනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච පුරිසනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච උභයතො දුවිධම්පි බ්‍යඤ්ජනමත්ථි අයං උභතොබ්‍යඤ්ජනකො නාම, ඉති ඉමෙ තෙරස පුග්ගලා උපසම්පදාය අවත්ථුකා. ඉමෙ පන ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං උපසම්පදාපෙක්ඛෙ සති උපසම්පදකම්මං වත්ථුසම්පත්තිවසෙන අකුප්පං හොති.

කථං ඤත්තිසම්පත්තිවසෙන අකුප්පං හොති, වත්ථුසඞ්ඝපුග්ගලඤත්තීනං අපරාමසනානි පච්ඡා ඤත්තිට්ඨපනං චාති ඉමෙ තාව පඤ්ච ඤත්තිදොසා, තත්ථ අයං ඉත්ථන්නාමොති උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස අකිත්තනං වත්ථුඅපරාමසනං නාම, “සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො”ති එත්ථ “සුණාතු මෙ භන්තෙ”ති වත්වා ‘සඞ්ඝො’ති අභණනං සඞ්ඝඅපරාමසනං නාම, ඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොති උපජ්ඣායස්ස අකිත්තනං පුග්ගලඅපරාමසනං නාම, සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තියා අනුච්චාරණං ඤත්තිඅපරාමසනං නාම, පඨමං කම්මවාචං නිට්ඨාපෙත්වා එසා ඤත්ති‘ති වත්වා ඛමති සඞ්ඝස්සා‘ති එවං ඤත්තිකිත්තනං පච්ඡා ඤත්තිට්ඨපනං නාම, ඉති ඉමෙහි දොසෙහි විමුත්තාය ඤත්තියා සම්පන්නං ඤත්තිසම්පත්තිවසෙන අකුප්පං හොති.

අනුසාවණවසෙන අකුප්පතායපි වත්ථුසඞ්ඝපුග්ගලානං අපරාමසනානි සාවණාය හාපනං අකාලෙ සාවණන්ති ඉමෙ පඤ්ච අනුසාවණදොසා, තත්ථ වත්ථාදීනං අපරාමසනානි ඤත්තියං වුත්තසදිසානෙව, තීසු පන අනුසාවණාසු යත්ථ කත්ථචි එතෙසං අපරාමසනං අපරාමසනමෙව, සබ්බෙන සබ්බං පන කම්මවාචං අවත්වා චතුක්ඛත්තුං ඤත්තිකිත්තනමෙව, අථවා පන කම්මවාචන්තරෙ අක්ඛරස්ස වා පදස්ස වා අනුච්චාරණං වා දුරුච්චාරණං වා සාවණාය හාපනං නාම, සාවණාය අනොකාසෙ පඨමං ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා අනුසාවණකරණං අකාලෙ සාවණං නාම, ඉති ඉමෙහි දොසෙහි විමුත්තාය අනුසාවණාය සම්පන්නං අනුසාවණසම්පත්තිවසෙන අකුප්පං හොති.

පුබ්බෙ වුත්තං විපත්තිසීමාලක්ඛණං සමතික්කන්තාය පන සීමාය කතං සීමාසම්පත්තිවසෙන අකුප්පං හොති.

යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙසං අනාගමනං, ඡන්දාරහානං ඡන්දස්ස අනාහරණං, සම්මුඛීභූතානං පටික්කොසනන්ති ඉමෙ පන තයො පරිසදොසා. තෙහි විමුත්තාය පරිසාය කතං පරිසසම්පත්තිවසෙන අකුප්පං හොති, කාරණාරහත්තා පන සත්ථුසාසනාරහත්තා ඨානාරහං නාම හොති, ඉති යො ඉමිනා එවං අකුප්පෙන ඨානාරහෙන ඤත්තිචතුත්ථෙන උපසම්පදාකම්මෙන උපසම්පන්නො අයං ඉධ භික්ඛූති අධිප්පෙතො, පඤ්ඤත්තිවජ්ජෙසු පන අඤ්ඤෙපි සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති.

“භික්ඛූනං සික්ඛාසාජීවසමාපන්නො”ති යා භික්ඛූනං අධිසීලසඞ්ඛාතා සික්ඛා තඤ්ච යත්ථ චෙතෙ සහ ජීවන්ති එකාජීවිකා

සභාගවුත්තිනො හොන්ති, තං භගවතා පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදසඞ්ඛාතං සාජීවඤ්ච තත්‍ථ සික්ඛනභාවෙන සමාපන්නොති භික්ඛූනං සික්ඛාසාජීවසමාපන්නො සික්ඛං පරිපූරෙන්තො සාජීවඤ්ච අවීතික්කමන්තො හුත්වා තදුභයං උපගතොති අත්ථො.

“සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා”ති යං සික්ඛං සමාපන්නො තං අප්පටික්ඛිපිත්වා, යඤ්ච සාජීවං සමාපන්නො තස්මිං දුබ්බලභාවං අප්පකාසෙත්වා, තත්ථ චිත්තඛෙත්තකාලප්පයොගපුග්ගලවිජානනවසෙන සික්ඛාය පච්චක්ඛානං ඤත්වා තදභාවෙන අපච්චක්ඛානං වෙදිතබ්බං. කථං? උපසම්පන්නභාවතො චවිතුකාමතාචිත්තෙනෙව හි සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති, න දවා වා රවා වා භණන්තස්ස, එවං චිත්තවසෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති, න තදභාවෙන. තථා “බුද්ධං පච්චක්ඛාමි ධම්මං පච්චක්ඛාමි සඞ්ඝං පච්චක්ඛාමි සික්ඛං විනයං පාතිමොක්ඛං උද්දෙසං උපජ්ඣායං ආචරියං සද්ධිවිහාරිකං අන්තෙවාසිකං සමානුපජ්ඣායකං සමානාචරියකං සබ්‍රහ්මචාරිං පච්චක්ඛාමී”ති එවං වුත්තානං බුද්ධාදීනං චතුද්දසන්නං, “ගිහීති මං ධාරෙහි උපාසකො ආරාමිකො සාමණෙරො තිත්ථියො තිත්ථියසාවකො අස්සමණො අසක්‍යපුත්තියොති මං ධාරෙහී”ති එවං වුත්තානං ගිහිආදීනං අට්ඨන්නඤ්චාති ඉමෙසං බාවීසතියා ඛෙත්තපදානං යස්ස කස්සචි සවෙවචනස්ස වසෙන තෙසු යං කිඤ්චි වත්තුකාමස්ස යං කිඤ්චි වදතො සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති, න රුක්ඛාදීනං අඤ්ඤතරස්ස නාමං ගහෙත්වා පච්චක්ඛන්තස්ස, එවං ඛෙත්තවසෙන පච්චක්ඛානං හොති න තදභාවෙන. තත්ථ යදෙතං ‘පච්චක්ඛාමී’ති ච ‘මං ධාරෙහී’ති ච වුත්තං වත්තමානකාලවචනං, යානි ච “අලං මෙ බුද්ධෙන කිං නු මෙ බුද්ධෙන න මමත්ථො බුද්ධෙන සුමුත්තාහං බුද්ධෙනා”ති ආදිනා නයෙන ආඛ්‍යාතවසෙන කාලං අනාමසිත්වා පුරිමෙහි චුද්දසහි පදෙහි සද්ධිං යොජෙත්වා වුත්තානි අලංමෙති ආදීනි චත්තාරි පදානි, තෙසංයෙව ච සවෙවචනානං වසෙන පච්චක්ඛානං හොති, න පච්චක්ඛාසින්ති වා පච්චක්ඛිස්සාමීති වා, මං ධාරෙසී‘ති වා ධාරෙස්සසීති වා යන්නූනාහං පච්චක්ඛෙය්‍යන්ති වාති ආදීනි අතීතානාගතපරිකප්පවචනානි භණන්තස්ස, එවං වත්තමානකාලවසෙනෙව අනාමට්ඨකාලවසෙන ච පච්චක්ඛානං හොති න තදභාවෙන පයොගො පන දුවිධො කායිකො වාචසිකො ච, තත්ථ බුද්ධං පච්චක්ඛාමී”ති ආදිනා නයෙන යාය කායචි භාසාය වචීභෙදං කත්වා වාචසිකපයොගෙනෙව පච්චක්ඛානං හොති, න

අක්ඛරලිඛනං වා හත්ථමුද්දාදිනිදස්සනං වා කායපයොගං කරොන්තස්ස, එවං වාචසිකපයොගෙනෙව පච්චක්ඛානං හොති න තදභාවෙන.

පුග්ගලො පන දුවිධො යො ච පච්චක්ඛාති යස්ස ච පච්චක්ඛාති තත්ථ යො පච්චක්ඛාති සො සචෙ උම්මත්තකඛිත්තචිත්තවෙදනාට්ටානං අඤ්ඤතරො න හොති, යස්ස පන පච්චක්ඛාති සො සචෙ මනුස්සජාතිකො හොති න ච උම්මත්තකාදීනං අඤ්ඤතරො සම්මුඛීභූතො ච සික්ඛාපච්චක්ඛානං හොති, න හි අසම්මුඛීභූතස්ස දූතෙන වා පණ්ණෙන වා ආරොචනං රුහති, එවං යථාවුත්තපුග්ගලවසෙන පච්චක්ඛානං හොති න තදභාවෙන විජානනම්පි නියමිතානියමිතවසෙන දුවිධං තත්ථ යස්ස යෙසං වා නියමෙත්වා ඉමස්ස ඉමෙසං වා ආරොචෙමීති වදති සචෙ තෙ යථා පකතියා ලොකෙ මනුස්සා වචනං සුත්වා ආවජ්ජනසමයෙ ජානන්ති එවං තස්ස වචනානන්තරමෙව තස්ස අයං උක්කණ්ඨිතො හොති වා ගිහිභාවං පත්ථයතීති වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානභාවං ජානන්ති පච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, අථ අපරභාගෙ කිං ඉමිනා වුත්තන්ති චින්තෙත්වා ජානන්ති අඤ්ඤෙ වා ජානන්ති අපච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, අනියමෙත්වා ආරොචෙන්තස්ස පන සචෙ වුත්තනයෙන යො කොචි මනුස්සජාතිකො වචනත්ථං ජානාති පච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, එවං විජානනවසෙන පච්චක්ඛානං හොති න තදභාවෙන, යො පන අන්තමසො දවායපි පච්චක්ඛාති තෙන අපච්චක්ඛාතාව හොති සික්ඛා, ඉති ඉමෙසං වුත්තප්පකාරානං චිත්තාදීනං වා වසෙන සබ්බසො වා පන අපච්චක්ඛානෙන සික්ඛං අපච්චක්ඛාය සික්ඛාපච්චක්ඛානස්සෙව අත්ථභූතං එකච්චං දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා 'මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍යා"ති එත්ථ මෙථුනධම්මොති රාගපරියුට්ඨානෙන සදිසානං උභින්නං ධම්මං, පටිසෙවෙය්‍යාති පටිසෙවෙය්‍ය අජ්ඣාපජ්ජෙය්‍ය. "අන්තමසො"ති සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන "තිරච්ඡානගතායපී"ති පටිසන්ධිවසෙන තිරච්ඡානෙසු ගතායපි අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති "පාරාජිකො හොතී"ති පරාජිතො හොති පරාජයමාපන්නො. 'අසංවාසො'ති පකතත්තා භික්ඛූ සහ වසන්ති එත්ථාති එකකම්මාදිකො තිවිධො සංවාසො සො තෙන සද්ධිං නත්ථීති අසංවාසො සඞ්ඝකම්මෙසු හි ගණපූරකොපි න හොති අයං තාව පදවණ්ණනා.

අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො, මනුස්සාමනුස්සතිරච්ඡානගත වසෙන හි තිස්සො ඉත්ථියො, තාසං වච්චමග්ගපස්සාවමග්ගමුඛ මග්ගවසෙන තයො තයො කත්වා නව මග්ගා, තථා උභතො බ්‍යඤ්ජනකානං, පුරිසානං පන වච්චමග්ගමුඛමග්ග වසෙන ද්වෙ ද්වෙ කත්වා ඡ, තථා පණ්ඩකානන්ති එවං තිංසමග්ගා, තෙසු අත්තනො වා පරෙසං වා යස්ස කස්සචි මග්ගස්ස සන්ථතස්ස වා අසන්ථතස්ස වා පරෙසං පන මතානම්පි අක්ඛායිතස්ස වා යෙභුය්‍යෙන අක්ඛායිතස්ස වා පකතිවාතෙන අසම්ඵුට්ඨෙ අල්ලොකාසෙ යො භික්ඛු එකතිලබීජමත්තම්පි අත්තනො අඞ්ගජාතං සන්ථතං වා අසන්ථතං වා සෙවනචිත්තෙන පවෙසෙති පරෙන වා පවෙසියමානෙ පවෙසනපවිට්ඨට්ඨිතුද්ධරණෙසු යං කිඤ්චි සාදියති අයං පාරාජිකාපත්තිං ආපන්නො නාම හොති, අයං තාවෙත්ථ අසාධාරණවිනිච්ඡයො. සබ්බසික්ඛාපදානං පන සාධාරණ විනිච්ඡයත්ථං අයං මාතිකා. –

"නිදානං පුග්ගලං වත්ථුං පඤ්ඤත්තිවිධිමෙව ච
ආණත්තාපත්තනාපත්ති විපත්තිං අඞ්ගමෙව ච

සමුට්ඨානවිධිං කිරියා සඤ්ඤාචිත්තානි නානතං
වජ්ජකම්මප්පභෙදඤ්ච තිකද්වයවිධිං තථා.

ලක්ඛණං සත්තදසධාඨිතං සාධාරණං ඉදං
ඤත්වා යොජෙය්‍ය මෙධාවී තත්ථ තත්ථ යථාරහං"

තත්ථ නිදානං නාම වෙසාලි රාජගහ සාවත්ථි ආළවි කොසම්බි සක්ක භග්ගානං වසෙන සත්තවිධං පඤ්ඤත්තිට්ඨානං, ඉදං හි සබ්බසික්ඛාපදානං නිදානං, පුග්ගලො නාම යං යං ආරබ්භ තං තං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං, වත්ථු නාම තස්ස තස්ස පුග්ගලස්ස අජ්ඣාචාරො වුච්චති. පඤ්ඤත්තිවිධින්ති, පඤ්ඤත්ති අනුපඤ්ඤත්ති අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති සබ්බත්ථපඤ්ඤත්ති පදෙසපඤ්ඤත්ති සාධාරණ පඤ්ඤත්ති අසාධාරණපඤ්ඤත්ති එකතොපඤ්ඤත්ති උභතො පඤ්ඤත්ති වසෙන නවවිධා පඤ්ඤත්ති, තත්ථ අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති නාම අනුප්පන්නෙ දොසෙ පඤ්ඤත්තා, සා අට්ඨගරුධම්මපටිග්ග හණවසෙන භික්ඛුනීනං යෙව ආගතා, අඤ්ඤත්‍ර නත්ථි. විනයධර පඤ්චමෙන ගණෙන උපසම්පද, ගුණඞ්ගුණූපාහණා ධුවන්හානං චම්මත්ථරණන්ති එතෙසං වසෙන චතුබ්බිධා පදෙසපඤ්ඤත්ති නාම, මජ්ඣිමදෙසෙයෙව හි එතෙහි ආපත්ති හොති. තෙසුපි ධුවන්හාන පටික්ඛෙපමත්තමෙව පාතිමොක්ඛෙ ආගතං තතො අඤ්ඤා පදෙස පඤ්ඤත්ති නාම නත්ථි. සබ්බාති සබ්බත්ථපඤ්ඤත්ති යෙව හොන්ති.

සාධාරණපඤ්ඤත්තිදුකංච ඒකතොපඤ්ඤත්තිදුකංච අඤ්ඤතො ඒකං, තස්මා අනුප්පන්නපඤ්ඤත්තිඤ්ච සබ්බත්ථපඤ්ඤත්තිදුකංච ඒකතො පඤ්ඤත්තිදුකංච ඨපෙත්වා සෙසානං චතුන්නං පඤ්ඤත්තීනං වසෙන සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. ආණත්තාපත්තනාපත්තිවිපත්තිං'ති එත්ථ ආණත්තීති ආණාපනං වුච්චති, ආපත්තීති පුබ්බපයොගාදිවසෙන ආපත්තිභෙදො, අනාපත්තීති අජානනාදිවසෙන අනාපත්ති, විපත්තීති සීල ආචාර දිට්ඨි ආජීව විපත්තීනං අඤ්ඤතරා, ඉති ඉමාසං ආණත්තාදීනම්පි වසෙන සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. අඞ්ගං'ති සබ්බසික්ඛාපදෙසු ආපත්තීනං අඞ්ගං වෙදිතබ්බං. සමුට්ඨානවිධිං'ති සබ්බාපත්තීනං කායො වාචා කායවාචා කායචිත්තං වාචාචිත්තං කායවාචාචිත්තන්ති ඉමානි එකඞ්ගිකද්වඞ්ගිකතිවඞ්ගිකානි ඡ සමුට්ඨානානි යානි සික්ඛාපදසමුට්ඨානානීතිපි වුච්චන්ති. තත්ථ පුරිමානි තීණි අචිත්තකානි පච්ඡිමානි සචිත්තකානි, තෙසු ඒකෙන වා ද්වීහි වා තීහි වා චතූහි වා ඡහි වා සමුට්ඨානෙහි ආපත්තියො සමුට්ඨහන්ති පංච සමුට්ඨානා නාම නත්ථි; තත්ථ ඒකසමුට්ඨානා නාම චතුත්ථෙන ච පංචමෙන ච ඡට්ඨෙන ච සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති න අඤ්ඤෙන, ද්විසමුට්ඨානා නාම පඨමචතුත්ථෙහි ච දුතියපංචමෙහි ච තතියඡට්ඨෙහි ච චතුත්ථඡට්ඨෙහි ච පංචමඡට්ඨෙහි ච සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨාති න අඤ්ඤෙහි, තිසමුට්ඨානා නාම පඨමෙහි ච තීහි පච්ඡිමෙහි ච තීහි සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨාති න අඤ්ඤෙහි. චතුසමුට්ඨානා නාම පඨමතතියචතුත්ථඡට්ඨෙහි ච දුතියතතියපංචමඡට්ඨෙහි ච සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨාති න අඤ්ඤෙහි. ඡසමුට්ඨානා නාම ඡහිපි සමුට්ඨාති එවං:—

තිධා ඒකසමුට්ඨානා පඤ්චධා ද්විසමුට්ඨිතා
ද්විධා තිචතුරුට්ඨානා ඒකධා ඡසමුට්ඨිතාති,

සමුට්ඨානවසෙන සබ්බාපි තෙරස ආපත්තියො හොන්ති, තා පඨමපඤ්ඤත්තිසික්ඛාපදවසෙන සමුට්ඨානතො තෙරස නාමානි ලභන්ති පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානා අදින්නාදාන සංචරිත්ත සමනුභාසන කඨින එළකලොම පදසොධම්ම අද්ධාන ථෙය්‍යසත්ථ ධම්මදෙසනා භූතාරොචන චොරිවුට්ඨාපන අනනුඤ්ඤාතසමුට්ඨානාති, තත්ථ යා කායචිත්තතො සමුට්ඨාති අයං පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානා නාම, යා සචිත්තකෙහි තීහි සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨාති අයං අදින්නාදානසමුට්ඨානා නාම, යා ඡහිපි සමුට්ඨාති අයං සංචරිත්ත සමුට්ඨානා නාම, යා ඡට්ඨෙනෙව සමුට්ඨාති අයං සමනුභාසන සමුට්ඨානා නාම, යා තතියඡට්ඨෙහි සමුට්ඨාති අයං කඨිනසමු-

ට්ඨානා නාම, යා පඨමචතුත්ථෙහි සමුට්ඨාති අයං එළකලොමසමුට්ඨානා නාම, යා දුතියපඤ්චමෙහි සමුට්ඨාති අයං පදසොධම්මසමුට්ඨානා නාම, යා පඨමතතියචතුත්ථඡට්ඨෙහි සමුට්ඨාති අයං අද්ධානසමුට්ඨානා නාම, යා චතුත්ථඡට්ඨෙහි සමුට්ඨාති අයං ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානා නාම, යා පඤ්චමෙනෙව සමුට්ඨාති අයං ධම්මදෙසනසමුට්ඨානා නාම, යා අචිත්තකෙහි තීහි සමුට්ඨාති අයං භූතාරොචනසමුට්ඨානා නාම, යා පඤ්චමඡට්ඨෙහි සමුට්ඨාති අයං චොරිවුට්ඨාපනසමුට්ඨානා නාම, යා දුතියතතියපඤ්චමඡට්ඨෙහි සමුට්ඨාති අයං අනනුඤ්ඤාතසමුට්ඨානා නාමාති, ඉති ඉමස්ස සමුට්ඨානවිධිනොපි වසෙන සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

“**කිරියා සඤ්ඤාචිත්තානි නානත්තං**”ති එත්ථ හි කිරියාදීහි සබ්බාපත්තීනං නානාභාවං ඤත්වා සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. සබ්බාපත්තියො හි කිරියාකිරියවසෙන පඤ්චවිධා හොන්ති, සෙය්‍යථිදං? අත්ථාපත්ති කිරියතො සමුට්ඨාති, අත්ථි අකිරියතො, අත්ථි කිරියාකිරියතො, අත්ථි සියා කිරියතො සියා අකිරියතො, අත්ථි සියා කිරියතො සියා කිරියාකිරියතො, තත්ථ යා කායෙන වා වාචාය වා පථවිඛණනාදිසු විය වීතික්කමං කරොන්තස්ස හොති අයං කිරියතො සමුට්ඨාති නාම, යා කායවාචාහි කත්තබ්බං අකරොන්තස්ස හොති පඨමකඨිනාපත්ති විය අයං අකිරියතො සමුට්ඨාති නාම, යා කරොන්තස්ස ච අකරොන්තස්ස ච හොති අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො චීවරපටිග්ගහණාපත්ති විය අයං කිරියාකිරියතො සමුට්ඨාති නාම, යා සියා කරොන්තස්ස ච සියා අකරොන්තස්ස ච හොති රූපියපටිග්ගහණාපත්ති විය අයං සියා කිරියතො සියා අකිරිසතො සමුට්ඨාති නාම, යා සියා කරොන්තස්ස ච සියා කරොන්තස්ස අකරොන්තස්ස ච හොති කුටිකාරාපත්ති විය අයං සියා කිරියතො සියා කිරියාකිරියතො සමුට්ඨාති නාම. සබ්බාපත්තියො ච සඤ්ඤාවසෙන දුවිධා හොන්ති සඤ්ඤාවිමොක්ඛා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛාති, තත්ථ යා වීතික්කමසඤ්ඤාය අභාවෙන මුච්චති අයං සඤ්ඤාවිමොක්ඛා ඉතරා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛාති. පුන සබ්බාපි චිත්තවසෙන දුවිධා හොන්ති සචිත්තකා අචිත්තකාති, තත්ථ යා සචිත්තකසමුට්ඨානවසෙනෙව සමුට්ඨාති අයං සචිත්තකා යා අචිත්තකෙන වා සචිත්තමිස්සකෙන වා සමුට්ඨාති අයං අචිත්තකා.

"වජ්ජකම්මප්පභෙදං"ති එත්ථ සබ්බාපත්තියො වජ්ජවසෙන දුවිධා හොන්ති ලොකවජ්ජා පණ්ණත්තිවජ්ජා චාති, තත්ථ යස්සා සචිත්තකපක්ඛෙ චිත්තං අකුසලමෙව හොති අයං ලොකවජ්ජා සෙසා පණ්ණත්තිවජ්ජා. සබ්බා ච කායකම්ම වචීකම්ම තදුභය වසෙන තිවිධා හොන්ති, තත්ථ කායද්වාරෙ ආපජ්ජිතබ්බා කායකම්මන්ති වුච්චති, වචීද්වාරෙ ආපජ්ජිතබ්බා වචීකම්මන්ති වුච්චති, උභයත්ථ ආපජ්ජිතබ්බා කායකම්මං වචීකම්මං චාති මනොද්වාරෙ ආපත්ති නාම නත්ථි, ඉති ඉමිනා වජ්ජකම්මප්පභෙදෙනාපි සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

"තිකද්වයවිධිං"ති කුසලත්තිකවෙදනත්තිකවිධිං, ආපත්තිං ආපජ්ජමානො හි අකුසලචිත්තො වා ආපජ්ජති කුසලාව්‍යාකතචිත්තො වා, තථා දුක්ඛවෙදනාසමඞ්ගී වා ඉතරවෙදනාද්වයසමඞ්ගී වා එවං සන්තෙපි සබ්බසික්ඛාපදෙසු අකුසලචිත්තවසෙන එකං චිත්තං, කුසලව්‍යාකතචිත්තවසෙන ද්වෙ චිත්තානි, සබ්බෙසං වසෙන තීනි චිත්තානි දුක්ඛවෙදනාවසෙන එකා වෙදනා, සුඛඋපෙක්ඛාවසෙන ද්වෙ, සබ්බාසං වසෙන තිස්සො වෙදනාති අයමෙව පභෙදො ලබ්භති න අඤ්ඤො.

"ලක්ඛණං සත්තදසධා ඨිතං සාධාරණං ඉදං ඤත්වා"ති ඉදං නිදානාදිවෙදනත්තික පරියොසානං සත්තදසප්පකාරං ලක්ඛණං ජානිත්වා; "යොජෙය්‍ය මෙධාවී තත්ථ තත්ථ යථාරහං"ති පණ්ඩිතො භික්ඛු තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ ඉදං ලක්ඛණං යථානුරූපං යොජෙය්‍යාති අත්ථො තං පන අයොජිතං දුබ්බිජානං හොති තස්මා තං සබ්බසික්ඛාපදානං අසාධාරණවිනිච්ඡයපරියොසානෙ ඉමං මාතිකං අනුද්ධරිත්වාව යොජෙත්වා දස්සයිස්සාම, ඉධ පනස්ස අයං යොජනා:- වෙසාලියං සුදින්නත්ථෙරං ආරබ්භ මෙථුනවීතික්කමවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍යා"ති අයමෙත්ථ පඤ්ඤත්ති. "සික්ඛං අප්පච්චක්ඛායා"ති ච "අන්තමසො තිරච්ඡානගතායා"ති ච ද්වෙ අනුපඤ්ඤත්තියො, අනුපඤ්ඤත්ති ච නාමෙසා ආපත්තිකරා ච හොති අඤ්ඤවාදක සික්ඛාපදාදීසු විය, අනාපත්තිකරා ච "අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා"ති ආදීසු විය, ආපත්තිඋපත්ථම්භකරා ච අදින්නාදානාදීසු විය, ඉධ පන උපත්ථම්භකරාති වෙදිතබ්බා. ඉතො පරං පන යත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති අත්ථි තත්ථ අයං අනුපඤ්ඤත්තීති එත්තකමෙව දස්සයිස්සාම. ඨපෙත්වා පන අනුපඤ්ඤත්තිං අවසෙසා පඤ්ඤත්තියෙවාති සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

භික්ඛුං ආරබ්භ උප්පන්නවත්ථුස්මිංයෙව "යා පන භික්ඛුනී ඡන්දසො මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍යා"ති එවං භික්ඛුනීනම්පි පඤ්ඤත්තතො සාධාරණපඤ්ඤත්ති, ආණත්තියා අනාපජ්ජනතො අනාණත්තිකං, භික්ඛුං පන ආණාපෙන්තො අකප්පියසමාදානාපත්තිතො න මුච්චති; මෙථුනරාගෙන කායසංසග්ගෙ දුක්කටං, ජීවමානකසරීරස්ස වුත්තප්පකාරෙ මග්ගෙ සචෙපි තචාදීනි අනවසෙසෙත්වා සබ්බසො ඡින්නෙන නිමිත්තසණ්ඨානමත්තං පඤ්ඤායති තත්ථ අත්තනො අඞ්ගජාතෙ වුට්ඨිතං අනට්ඨකායප්පසාදං පිළකං වා චම්මඛීලං වා පවෙසෙන්තස්සාපි සෙවනචිත්තෙ සති පාරාජිකං, නට්ඨකායප්පසාදං සුක්ඛපිළකං වා මතචම්මං වා ලොමං වා පවෙසෙන්තස්ස දුක්කටං, සචෙ නිමිත්තසණ්ඨානමත්තම්පි අනවසෙසෙත්වා සබ්බසො මග්ගො උප්පාටිතො තත්ථ උපක්කමතො වණසංඛෙපවසෙන ථුල්ලච්චයං, තථා මනුස්සානං අක්ඛිනාසාකණ්ණච්ඡිද්දවත්ථිකොසෙසු සත්ථකෙන කතවණෙ වා හත්ථිඅස්සාදීනඤ්ච තිරච්ඡානානං වත්ථිකොසනාසාපුටෙසු ථුල්ලච්චයං, තිරච්ඡානානං පන අක්ඛිකණ්ණනාසාවණෙසු අහිමච්ඡාදීනං පදෙසප්පමාණවිරහිතෙ අඞ්ගනිමිත්තෙ සබ්බස්සෙව උපකච්ඡකාදිසු සෙසසරීරෙසු දුක්කටං. මතසරීරෙ නිමිත්තෙන උපඩ්ඪක්ඛායිතතො පට්ඨාය යාව න කුපිතං හොති තාව ථුල්ලච්චයං, කුපිතෙ දුක්කටං, තථා වත්තකතෙ මුඛෙ අච්ඡුපන්තං අඞ්ගජාතං පවෙසෙන්තස්ස, ඔට්ඨතො බහිනික්ඛන්තජිව්හාය වා දන්තෙසු වා ථුල්ලච්චයං, නිමිත්තතො බහි පතිතමංසපෙසියං දුක්කටන්ති අයමෙත්ථ ආපත්තිභෙදො.

අජානන්තස්ස අසාදියන්තස්ස උම්මත්තඛිත්තචිත්තවෙදනට්ට ආදිකම්මිකානඤ්ච අනාපත්ති, එත්ථ පන යො නිද්දං ඔක්කන්තත්තා පරෙන කතම්පි උපක්කමං න ජානාති සො අජානන්තො, යො ජානිත්වාපි න සාදියති සො අසාදියන්තො, යො පිත්තවසෙන අතෙකිච්ඡං උම්මාදප්පත්තො සො උම්මත්තකො, යක්ඛෙහි කතචිත්තවික්ඛෙපො ඛිත්තචිත්තො, විපන්නම්පි ච එතෙසං අග්ගිසුවණ්ණගූථචන්දනාදිසු සමප්පවත්තිභාවෙන අජානනභාවොව පමාණං. යො අධිමත්තවෙදනාය ආතුරත්තා කිඤ්චි න ජානාති සො වෙදනට්ටො, යො තස්මිං තස්මිං වත්ථුස්මිං ආදිභූතො සො ආදිකම්මිකො. අයං පනාපත්ති, චතූසු විපත්තීසු සීලවිපත්ති, තස්සා වෙ අඞ්ගානි සෙවනචිත්තඤ්ච මග්ගෙන මග්ගපටිපාදනඤ්චාති, සමුට්ඨානාදිතො ඉදං සික්ඛාපදං පඨමපාරාජිකසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං,

කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති, ඉමානි ච සමුට්ඨානාදීනි නාම ආපත්තියා හොන්ති න සික්ඛාපදස්ස, වොහාරසුඛත්ථං පන සබ්බත්ථාපි සික්ඛාපදසීසෙන දෙසනා ආගතා, තස්මා අඤ්ඤෙසුපි එවරූපෙසු ඨානෙසු බ්‍යඤ්ජනෙ ආදරං අකත්වා අධිප්පෙතමෙව ගහෙතබ්බං.

අත්ථං හි නාථො සරණං අවොච
න බ්‍යඤ්ජනං ලොකහිතො මහෙසි
තස්මා අකත්වා රතිමක්ඛරෙසු
අත්ථෙ නිවෙසෙය්‍ය මතිං මුතීමා'ති.

පඨමපාරාජිකං සමත්තං.

දුතියෙ "ගාමා වා අරඤ්ඤා වා"ති එත්ථ සබ්බොපි එකකුටිකාදිභෙදො පරික්ඛිත්තො වා අපරික්ඛිත්තො වා සමනුස්සො වා අමනුස්සො වා අන්තමසො අතිරෙකචාතුමාසනිවිට්ඨො යො කොචි සත්ථොපි ගාමොති වෙදිතබ්බො. ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච අවසෙසං අරඤ්ඤං නාම, තත්ථ අසම්මොහත්ථං ඝරං ඝරූපචාරො ගාමො ගාමූපචාරොති අයං විභාගො වෙදිතබ්බො. නිබ්බකොසස්ස හි උදකපතනට්ඨානබ්භන්තරං ඝරං නාම, යං පන ද්වාරෙ ඨිතො මාතුගාමො භාජනධොවනඋදකං ඡඩ්ඩෙති තස්ස පතනට්ඨානඤ්ච මාතුගාමෙනෙව අන්තොගෙහෙ ඨිතෙන පකතියා බහි ඛිත්තස්ස සුප්පස්ස වා සම්මුඤ්ජනියා වා පතනට්ඨානඤ්ච ඝරස්ස පුරතො ද්වීසු කොණෙසු සම්බන්ධිත්වා මජ්ඣෙ රුක්ඛසූචිද්වාරං ඨපෙත්වා ගොරූපානං පවෙසනනිවාරණත්ථං කතපරික්ඛෙපො ච අයං පන සබ්බොපි ඝරූපචාරො නාම, යං පන සබ්බන්තිමං ඝරං හොති තස්ස ඝරස්ස තාදිසෙ ඝරූපචාරෙ ඨිතස්ස ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස යථා තරුණමනුස්සා අත්තනො බලං දස්සෙන්තා බාහං පසාරෙත්වා ලෙඩ්ඩුං ඛිපන්ති එවං ඛිත්තස්ස ලෙඩ්ඩුස්ස පතනට්ඨානබ්භන්තරං ගාමො නාම, තතො අඤ්ඤස්ස ලෙඩ්ඩුපාතස්ස අබ්භන්තරං ගාමූපචාරො නාම, පතිතස්ස පන ලෙඩ්ඩුනො පවට්ටිත්වා ගතට්ඨානං න ගහෙතබ්බං. පරික්ඛිත්තස්ස පන ගාමස්ස පරික්ඛෙපොයෙව ගාමපරිච්ඡෙදො, තස්ස සචෙ ද්වෙ ඉන්දඛීලා හොන්ති අබ්භන්තරිමෙ ඉන්දඛීලෙ ඨිතස්ස ලෙඩ්ඩුපාතබ්භන්තරං ගාමූපචාරො නාම, පදභාජනියෙපි හි ඉමිනා ච නයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. තත්ථ ය්වායං අපරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස උපචාරො දස්සිතො තස්ස වසෙන විකාලෙ

ගාමප්පවෙසනාදීසු ආපත්ති පරිච්ඡින්දිතබ්බා, ඉති ඉමං ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච අවසෙසං ඉමස්මිං සික්ඛාපදෙ අරඤ්ඤං නාම, දෙසනාමත්තමෙව චෙතං “ගාමා වා අරඤ්ඤා වා”ති යං පන ඉමෙසං පරිච්ඡෙදදස්සනත්ථං ඝර ඝරූපචාර ගාම ගාමූපචාරා වුත්තා තතොපි පාරාජිකාවත්ථුං අවහරන්තස්ස පාරාජිකං හොතියෙව. “අදින්නන්”ති අඤ්ඤස්ස මනුස්සජාතිකස්ස සන්තකං, “ථෙය්‍යසඞ්ඛාතන්”ති එත්ථ ථෙනොති චොරො, ථෙනස්ස භාවො ථෙය්‍යං අවහරණචිත්තස්සෙතං නාමං, සඞ්ඛාතන්ති අත්ථො එකං කොට්ඨාසස්සෙතං නාමං, “සඤ්ඤානිදානාහි පපඤ්චසඞ්ඛා”ති ආදීසු විය, ථෙය්‍යඤ්ච තං සඞ්ඛාතඤ්චාති ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ථෙය්‍යචිත්තසඞ්ඛාතො එකො චිත්තකොට්ඨාසොති අත්ථො. කරණත්ථෙ චෙතං පච්චත්තවචනං, තස්මා ථෙය්‍යසඞ්ඛාතෙනා’ති අත්ථතො දට්ඨබ්බං. යො ච ථෙය්‍යසඞ්ඛාතෙන ආදියති සො යස්මා ථෙය්‍යචිත්තො හොති තස්මා බ්‍යඤ්ජනං අනාදියිත්වා අත්ථමෙව දස්සෙතුං “ථෙය්‍යචිත්තො අවහරණචිත්තො”ති එවමස්ස පදභාජනං වුත්තන්’ති වෙදිතබ්බං. “ආදියෙය්‍යා”ති පඤ්චවීසතියා අවහාරානං අඤ්ඤතරවසෙන හරෙය්‍ය තෙ පන අවහාරා පඤ්චපඤ්චකානි සමොධානෙත්වා සාධුකං සල්ලක්ඛෙතබ්බා.

පඤ්චපඤ්චකානි නාම:- “නානාභණ්ඩපඤ්චකං එකභණ්ඩපඤ්චකං සාහත්ථිකපඤ්චකං පුබ්බපයොගපඤ්චකං ථෙය්‍යාවහාරපඤ්චකන්”ති; තත්ථ පුරිමානි වෙ පඤ්චකානි එතස්සෙව පදස්ස පදභාජනෙ වුත්තානං. “ආදියෙය්‍ය හරෙය්‍ය අවහරෙය්‍ය ඉරියාපථං විකොපෙය්‍ය ඨානා චාවෙය්‍යා”ති ඉමෙසං පදානං වසෙන ලබ්භන්ති, තත්‍ථ නානාභණ්ඩපඤ්චකං සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක වසෙන දට්ඨබ්බං ඉතරං සවිඤ්ඤාණකවසෙනෙව, කථං? “ආදියෙය්‍යා”ති ආරාමං අභියුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්ස, සාමිකස්ස විමතිං උප්පාදෙති ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස, සාමිකො න මය්හං භවිස්සතීති ධුරං නික්ඛිපති ආපත්ති පාරාජිකස්ස. “හරෙය්‍යා”ති අඤ්ඤස්ස භණ්ඩං හරන්තො සීසෙ භාරං ථෙය්‍යචිත්තො ආමසති දුක්කටං, ඵන්දාපෙති ථුල්ලච්චයං, ඛන්ධං ඔරොපෙති පාරාජිකං “අවහරෙය්‍යා”ති උපනික්ඛිත්තං භණ්ඩං දෙහි මෙ භණ්ඩන්’ති වුච්චමානො නාහං ගණ්හාමී’ති භණති දුක්කටං, සාමිකස්ස විමතිං උප්පාදෙති ථුල්ලච්චයං, සාමිකො න මය්හං භවිස්ස’තීති ධුරං නික්ඛිපති පාරාජිකං. “ඉරියාපථං විකොපෙය්‍යා”ති සහභණ්ඩහාරකං නෙස්සාමී’ති පඨමං පාදං අතික්කාමෙති ථුල්ලච්චයං,

දුතියං පාදං අතික්කාමෙති පාරාජිකං. "ඨානාචාවනවසෙනා"ති ථලට්ඨං භණ්ඩං ථෙය්‍යචිත්තො ආමසති දුක්කටං, ඵන්දාපෙති ථුල්ලච්චයං, ඨානා චාවෙති පාරාජිකං, එවං තාව නානාභණ්ඩපඤ්චකං වෙදිතබ්බං. සස්සාමිකස්ස පන දාසස්ස වා තිරච්ඡානගතස්ස වා යථාවුත්තෙන අභියොගාදිනා නයෙන ආදියනහරණ අවහරණ ඉරියාපථවිකොපන ඨානාචාවන වසෙන එකභණ්ඩපඤ්චකං වෙදිතබ්බං. කතමං සාහත්ථිකපඤ්චකං? සාහත්ථිකො ආණත්තිකො නිස්සග්ගියො අත්ථසාධකො ධුරනික්ඛෙපොති; තත්ථ සාහත්ථිකො නාම පරස්ස භණ්ඩං සහත්ථා අවහරති, ආණත්තිකො නාම 'අසුකස්ස භණ්ඩං අවහරා'ති අඤ්ඤං ආණාපෙති, නිස්සග්ගියො නාම සුංකඝාතක පරිකප්පිතොකාසානං අන්තො ඨත්වා බහිපාතනං, අත්ථසාධකො නාම 'අසුකස්ස භණ්ඩං යදා සක්කොසි තදා තං අවහරා'ති අඤ්ඤං ආණාපෙති තත්ථ සචෙ පරො අනන්තරායිකො හුත්වා තං අවහරති ආණාපකස්ස ආණත්තික්ඛණෙයෙව පාරාජිකං. පරස්ස වා පන තෙලකුම්භියා පාදග්ඝනකං තෙලං අවස්සපිවනකානි උපාහනාදීනි පක්ඛිපති හත්ථතො මුත්තමත්තෙයෙව පාරාජිකං. ධුරනික්ඛෙපො පන ආරාමාභියොගඋපනික්ඛිත්තභණ්ඩවසෙන වෙදිතබ්බො: තාවකාලිකභණ්ඩදෙය්‍යානි අදෙන්තස්සාපි එසෙව නයො'ති ඉදං සාහත්ථිකපඤ්චකං, කතමං පුබ්බපයොගපඤ්චකං? පුබ්බපයොගො සහපයොගො සංවිදාවහාරො සඞ්කෙතකම්මං නිමිත්තකම්මන්ති; තත්ථ ආණත්තිවසෙන පුබ්බපයොගො වෙදිතබ්බො. ඨානාචාවනවසෙන ඛීලාදීනි සඞ්කාමෙත්වා ඛෙත්තාදිග්ගහණවසෙන ච සහපයොගො වෙදිතබ්බො. සංවිදාවහාරො නාම 'අසුකං නාම භණ්ඩං අවහරිස්සාමා'ති සංවිදහිත්වා සම්මන්තයිත්වා අවහරණං එවං සංවිදහිත්වා ගතෙසු'පි එකෙනාපි තස්මිං භණ්ඩෙ ඨානා චාවිතෙ සබ්බෙසං අවහාරො හොති. සඞ්කෙතකම්මං නාම සඤ්ජානනකම්මං සචෙ හි පුරෙභත්තාදීසු යං කිඤ්චි කාලං පරිච්ඡින්දිත්වා 'අසුකස්මිං කාලෙ ඉත්ථන්නාමං භණ්ඩං අවහරා'ති වුත්තො සඞ්කෙතතො අපච්ඡා අපුරෙ තං අවහරති සඞ්කෙතකාරස්ස සඞ්කෙතකරණක්ඛණෙයෙව අවහාරො, නිමිත්තකම්මං නාම සඤ්ඤුප්පාදනත්ථං අක්ඛිනිඛණනාදිනිමිත්තකරණං සචෙ හි එවං කතනිමිත්තතො අපච්ඡා අපුරෙ යං අවහරාති වුත්තො තං අවහරති නිමිත්තකාරකස්ස නිමිත්තකරණක්ඛණෙයෙව අවහාරො'ති ඉදං පුබ්බපයොගපඤ්චකං, කතමං ථෙය්‍යාවහාරපඤ්චකං? ථෙය්‍යාවහාරො පසය්හාවහාරො පරිකප්පාවහාරො

පටිච්ඡන්නාවහාරො කුසාවහාරො'ති; තත්ථ යො සන්ධිච්ඡෙදාදීනි කත්වා අදිස්සමානො හරති තුලාකූටමානකූටකූටකහාපණාදීහි වා වඤ්චෙත්වා ගණ්හාති තස්සෙවං ගණ්හතො අවහාරො ථෙය්‍යාවහාරො'ති වෙදිතබ්බො, යො පන පසය්හ බලක්කාරෙන පරෙසං සන්තකං ගණ්හාති ගාමඝාතකාදයො විය, අත්තනො පත්තබලිතො වා වුත්තනයෙනෙව අධිකං ගණ්හාති රාජභටාදයො විය, තස්සෙවං ගණ්හතො අවහාරො පසය්හාවහාරො'ති වෙදිතබ්බො, පරිකප්පෙත්වා ගහණං පන පරිකප්පාවහාරො නාම, සො භණ්ඩොකාසවසෙන දුවිධො, තත්‍රායං භණ්ඩපරිකප්පො:— සාටකත්ථිකො අන්තොගබ්භං පවිසිත්වා සචෙ සාටකො භවිස්සති ගණ්හිස්සාමි සචෙ සුත්තං න ගණ්හිස්සාමීති පරිකප්පෙත්වා අන්ධකාරෙ පසිබ්බකං ගණ්හාති තත්‍ර සචෙ සාටකො හොති උද්ධාරෙයෙව පාරාජිකං, සුත්තං චෙ හොති රක්ඛති, බහි නීහරිත්වා මුඤ්චිත්වා සුත්තං'ති ඤත්වා පුන ආහරිත්වා ඨපෙති රක්ඛතියෙව, සුත්තං'ති ඤත්වාපි යං ලද්ධං තං ගහෙතබ්බන්ති ගච්ඡති පදවාරෙන කාරෙතබ්බො; භූමියං ඨපෙත්වා ගණ්හාති උද්ධාරෙ පාරාජිකං; චොරො චොරො'ති අනුබන්ධො ඡඩ්ඩෙත්වා පලායති රක්ඛති, සාමිකා දිස්වා ගණ්හන්ති රක්ඛතියෙව, අඤ්ඤො යො කොචි ගණ්හාති භණ්ඩදෙය්‍යං, සාමිකෙසු නිවත්තෙසු සයං දිස්වා පගෙවෙතං මයා ගහිතං මමදානි සන්තකන්ති ගණ්හන්තස්සා'පි භණ්ඩදෙය්‍යමෙව තත්ථ ය්වායං සචෙ සාටකො භවිස්සති ගණ්හිස්සාමී'ති ආදිනා නයෙන පවත්තො පරිකප්පො අයං භණ්ඩපරිකප්පො නාම ඔකාසපරිකප්පො පන එවං වෙදිතබ්බො:- එකච්චො පරපරිවෙණාදීනි පවිට්ඨො කිඤ්චි ලොභනීයං භණ්ඩං දිස්වා ගබ්භද්වාරපමුඛහෙට්ඨාපාසාදද්වාරකොට්ඨකරුක්ඛමූලාදිවසෙන පරිච්ඡෙදං කත්වා සචෙ මං එත්ථන්තරෙ පස්සිස්සන්ති දට්ඨුකාමතාය ගහෙත්වා විචරන්තො විය දස්සාමි නො චෙ පස්සිස්සන්ති හරිස්සාමී'ති පරිකප්පෙති, තස්ස තං ආදාය පරිකප්පිතපරිච්ඡෙදං අතික්කන්තමත්තෙ අවහාරො හොති; ඉති ය්වායං වුත්තනයෙන පවත්තො පරිකප්පො අයං ඔකාසපරිකප්පො නාම, එවමිමෙසං ද්වින්නම්පි පරිකප්පානං වසෙන පරිකප්පෙත්වා ගණ්හතො අවහාරො "පරිකප්පාවහාරො"ති වෙදිතබ්බො. පටිච්ඡාදෙත්වා පන අවහරණං පටිච්ඡන්නාවහාරො සො එවං වෙදිතබ්බො:- යො භික්ඛු උය්‍යානාදීසු පරෙසං ඔමුඤ්චිත්වා ඨපිතං අඞ්ගුලිමුද්දිකාදිං දිස්වා පච්ඡා ගණ්හිස්සාමී'ති පංසුනා වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙති තස්ස එත්තාවතා උද්ධාරො නත්ථී'ති න තාව අවහාරො

හොති යදි පන සාමිකා විචිනන්තා අපස්සිත්වා යෙව ජානිස්සාමා'ති සාලයාව ගතා හොන්ති අථස්ස තං උද්ධරතො උද්ධාරෙ අවහාරො, පටිච්ඡන්නකාලෙයෙව තං මම සන්තකං'ති සඤ්ඤාය වා ගතා දනි ගෙත ඡඩ්ඩිතභණ්ඩං ඉදන්ති පංසුකූලසඤ්ඤාය වා ගණ්හන්තස්ස පන භණ්ඩදෙය්‍යං, තෙසු දුතිය දිවසෙ ආගන්ත්වා[3] විචිනිත්වා අදිස්වා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා ගතෙසු'පි ගහිතං භණ්ඩදෙය්‍යමෙව, පච්ඡා ඤත්වා චොදියමානස්ස අදදතො සාමිකානං ධුරනික්ඛෙපෙ අවහාරො හොති, කස්මා? යස්මා තස්ස පයොගෙන ගහිතං න දිට්ඨං, යො පන තථාරූපං භණ්ඩං යථාඨානෙ ඨිතංයෙව අපටිච්ඡාදෙත්වා ථෙය්‍යචිත්තො පාදෙන අක්කමිත්වා කද්දමෙ වා වාලිකාය වා පවෙසෙති තස්ස පවෙසිතමත්තෙයෙව අවහාරො කුසං සංකාමෙත්වා පන අවහරණං කුසාවහාරො නාම, සො'පි එවං වෙදිතබ්බො:— යො භික්ඛු විලීවමයං වා තාලපණ්ණමයං වා කතසඤ්ඤාණං යං කිඤ්චි කුසං පාතෙත්වා චීවරෙ භාජියමානෙ අත්තනො කොට්ඨාසස්ස සමීපෙ ඨිතං අප්පග්ඝතරං වා මහග්ඝතරං වා සමසමං වා අග්ඝෙන පරස්ස කොට්ඨාසං හරිතුකාමො අත්තනො කොට්ඨාසෙ පතිතං කුසං පරස්ස කොට්ඨාසෙ පාතෙතුකාමතාය උද්ධරති රක්ඛති තාව, පරස්ස කොට්ඨාසෙ පතිතෙ රක්ඛතෙව, යදි පන තස්මිං පතිතෙ පරස්ස කොට්ඨාසතො පරස්ස කුසං උද්ධරති උද්ධටමත්තෙ අවහාරො, සචෙ පඨමතරං පරකොට්ඨාසතො කුසං උද්ධරති අත්තනො කොට්ඨාසෙ පාතෙතුකාමතාය උද්ධාරෙ රක්ඛති පාතනෙ රක්ඛති අත්තනො කොට්ඨාසතො පන අත්තනො කුසං උද්ධරතො උද්ධාරෙයෙව රක්ඛති තං උද්ධරිත්වා පරකොට්ඨාසෙ පාතෙන්තස්ස හත්ථතො මුත්තමත්තෙ අවහාරො'ති අයං කුසාවහාරො, ඉති යං වුත්තං "ආදියෙය්‍යා'ති පඤ්චවීසතියා අවහාරානං අඤ්ඤතරවසෙන හරෙය්‍යා'ති තස්සත්ථො පකාසිතො හොති.

"යථාරූපෙ"ති යාදිසෙ "අදින්නාදානෙ"ති අදින්නස්ස පරසන්තකස්ස ගහණෙ "රාජානො"ති ඉදං බිම්බිසාරං යෙව සන්ධාය වුත්තං, අඤ්ඤෙ පන තථා කරෙය්‍යුං වා න කරෙය්‍යුං වා තෙ නප්පමාණා "හනෙය්‍යුං වා"ති හත්ථාදීහි වා පොථෙය්‍යුං සත්ථෙන වා ඡින්දෙය්‍යුං "බන්ධෙය්‍යුං වා"ති රජ්ජුබන්ධනාදීහි බන්ධෙය්‍යුං වා "පබ්බාජෙය්‍යුං වා"ති නීහරෙය්‍යුං වා "චොරොසි බාලොසි මූළ්හොසි ථෙනොසී"ති ඉමෙහි වා වචනෙහි පරිභාසෙය්‍යුං. කිදිසස්ස පන අදින්නස්ස ආදානෙ රාජානො එවං කරොන්ති පාදස්ස වා පාදාරහස්ස වා "තථාරූපං භික්ඛු

අදින්නං ආදියමානො"ති තාදිසං භික්ඛු පොරාණකස්ස කහාපණස්ස පාදං වා පාදාරහං වා භණ්ඩං අදින්නං භූමිආදීසු යත්ථ කත්ථචි ඨිතං යං කිඤ්චි සජීවනිජ්ජීවං වුත්තප්පකාරානං අවහාරානං යෙන කෙනචි අවහාරෙන අවහරන්තො පාරාජිකො හොති කො පන වාදො තතො අතිරෙකතරස්මින්ති.

රාජගහෙ ධනියත්ථෙරං ආරබ්භ රඤ්ඤො දාරූනි අදින්නං ආදියනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "ගාමා වා අරඤ්ඤා වා"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, හරණත්ථාය ගමනාදිකෙ පුබ්බපයොගෙ දුක්කටං, ආමසනෙ දුක්කටං, පාරාජිකවත්ථුනො ඵන්දාපනෙ ථුල්ලච්චයං, ආදියන්තස්ස මාසකෙ වා ඌනමාසකෙ වා දුක්කටං, අතිරෙකමාසකෙ වා ඌනපඤ්චමාසකෙ වා ථුල්ලච්චයං පඤ්චමාසකෙ වා අතිරෙකපඤ්චමාසකෙ වා පාරාජිකං, සබ්බත්ථ ගහණකාලවසෙන ච දෙසවසෙන ච පරිභොගභාජනපරිවත්තනාදීහි පරිහීනාපරිහීනවසෙන ච විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, සකසඤ්ඤිස්ස විස්සාසග්ගාහෙ තාවකාලිකෙ පෙතපරිග්ගහෙ තිරච්ඡානගතපරිග්ගහෙ පංසුකූලසඤ්ඤිස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති අඤ්ඤස්ස මනුස්සජාතිකස්ස වසෙන පරපරිග්ගහිතං පරපරිග්ගහිතසඤ්ඤිතා, ගරුපරික්ඛාරො, ථෙය්‍යචිත්තං, වුත්තප්පකාරානං අවහාරානං වසෙන අවහාරකරණඤ්චා'ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, අදින්නාදානසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දුතිය පාරාජිකං සමත්තං.

තතියෙ "සඤ්චිච්චා"ති සඤ්චෙතෙත්වා සද්ධිං චෙතෙත්වා පාණොති සඤ්ඤාය සද්ධිංයෙව වධකචෙතනාය චෙතෙත්වා පකප්පෙත්වා, "මනුස්සවිග්ගහ"න්ති කලලතො පට්ඨාය ජීවමානකමනුස්සජාතිකසරීරං, "ජීවිතා වොරොපෙය්‍යා"ති කලලකාලෙපි තාපනමද්දනෙහි වා භෙසජ්ජසම්පදානෙන වා තතො වා උද්ධම්පි තදනුරූපෙන උපක්කමෙන ජීවිතා වියොජෙය්‍ය, ඉමස්ස පනත්ථස්ස ආවිභාවත්ථං පාණො වෙදිතබ්බො පාණාතිපාතො වෙදිතබ්බො පාණාතිපාතී වෙදිතබ්බො පාණාතිපාතස්ස පයොගො වෙදිතබ්බො තත්ථ පාණොති වොහාරතො සත්තො පරමත්ථතො ජීවිතින්ද්‍රියං, පාණාතිපාතොති යාය චෙතනාය

තාය ජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡෙදකං පයොගං සමුට්ඨාපෙති සා චෙතනා පාණාතිපාතීති වුත්තනයෙනෙව සම්බන්ධි පුග්ගලො, පාණාතිපාතස්ස පයොගො'ති පාණාතිපාතස්ස ඡප්පයොගා—සාහත්ථිකො නිස්සග්ගියො ආණත්තිකො ථාවරො විජ්ජාමයො ඉද්ධිමයොති; තත්ථ සාහත්ථිකොති සයං මාරෙන්තස්ස කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා පහරණං, නිස්සග්ගියොති දූරෙ ඨිතං මාරෙතුකාමස්ස* කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා උසුසත්තියන්තපාසාණාදීනං නිස්සජ්ජනං තත්ථ එකෙකො උද්දිස්සානුද්දිස්ස භෙදතො දුවිධො, තත්ථ උද්දිසිකෙ යං උද්දිස්ස පහරති තස්සෙව මරණෙන කම්මබද්ධො,† යො කොචි මරතූති එවං අනුද්දිසකෙ පහාරප්පච්චයා යස්ස කස්සචි මරණෙන කම්මබද්ධො, උභයත්ථාපිච පහරිතමත්තෙ වා මරතු පච්ඡා වා තෙනෙව රොගෙන පහරිතමත්තෙ යෙව කම්මබද්ධො, ආණත්තිකොති අසුකං නාම මාරෙහීති අඤ්ඤං ආණාපෙන්තස්ස ආණාපනං, තත්ථ:—

වත්ථු කාලො ච ඔකාසො ආවුධං ඉරියාපථො
කිරියාවිසෙසො ඉති ඉමෙ ඡ ආණත්තිනියාමකා.

තත්ථ "වත්ථූ"ති පුග්ගලො, යං හි පුග්ගලං මාරෙහී'ති ආණත්තො සචෙ තමෙව මාරෙති ආණාපකස්ස ආපත්ති, අථ අඤ්ඤං වා මාරෙති තං මඤ්ඤමානො වා අඤ්ඤං මාරෙති ආණාපකො මුච්චති, ඉමං මාරෙහී'ති ආණත්තස්ස පන ආණාපකස්ස දුක්කටං, "කාලො"ති පුරෙභත්තාදිකාලො, සචෙ හි පුරෙභත්තං මාරෙහී'ති ආණත්තො පුරෙභත්තමෙව මාරෙති ආණාපකස්ස ආපත්ති, අථ යං පුරෙභත්තං මාරෙහීති නියාමිතං තතො පච්ඡා වා පුරෙ වා මාරෙති ආණාපකො මුච්චති, ඉමිනා නයෙන සබ්බත්ථ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, "ථාවරො"ති අසංහාරිමෙන උපකරණෙන මාරෙතුකාමස්ස ඔපාතඛණනං අපස්සෙනසංවිධානං අසිආදීනං උපනික්ඛිපනං තලාකාදිසු විසසම්පයොජනං රූපූපහාරොති එවමාදි, වුත්තනයෙනෙව චෙත්ථා'පි උද්දිස්සානුද්දිස්සභෙදො වෙදිතබ්බො, "විජ්ජාමයො"ති මාරණත්ථං විජ්ජාපරිජප්පනං "ඉද්ධිමයො"ති කම්මවිපාකජාය ඉද්ධියා පයොජනං "සත්ථහාරකං වා 'ස්ස පරියෙසෙය්‍යා"ති එත්ථ හරතීති හාරකං කිං හරති ජීවිතං, අථවා හරිතබ්බන්ති හාරකං උපනික්ඛිපිතබ්බ'න්ති අත්ථො, සත්ථඤ්ච තං හාරකඤ්චාති සත්ථහාරකං. "අස්සා"ති මනුස්ස විග්ගහස්ස "පරියෙසෙය්‍යා"ති යථා ලභති තථා

* "මාරෙතු කාමිතාය" † "කම්මබද්ධො"

කරෙය්‍ය උපනික්ඛිපෙය්‍යාති අත්‍ථො, එතෙන ථාවරප්පයොගං දස්සෙති ඉතරථා හි පරියෙට්ඨිමත්තෙනෙව පාරාජිකො භවෙය්‍ය න චෙතං යුත්තං, පදභාජනෙ පනස්ස ව්‍යඤ්ජනං අනාදියිත්‍වා යං එත්‍ථ ථාවරප්පයොගෙ සංගහිතං සත්‍ථං තදෙව දස්සෙතුං අසිං වා 'ති ආදි වුත්තං "මරණවණ්ණං වා සංවණ්ණෙය්‍යා"ති වාචාය වා තාලපණ්ණාදිසු ලිඛිත්‍වා වා යො එවං මරති සො ධනං වා ලභතීති ආදිනා නයෙන මරණෙ ගුණං වා පකාසෙය්‍ය එතෙන යථා අදින්නාදානෙ ආදියෙය්‍යාති වුත්තත්තා පරියායකථාය මුච්චති, න ඉධ එවං, සංවණ්ණෙය්‍යාති වචනතො පන ඉධපරියායකථාය පි න මුච්චතීති අයමත්‍ථො වෙදිතබ්බො, "මරණාය වා සමාදපෙය්‍යා"ති සත්‍ථං වා ආහරාති ආදිනා නයෙන මරණත්‍ථාය උපායං ගාහාපෙය්‍ය එතෙන ආණත්තිකප්පයොගං දස්සෙති "අම්භො පුරිසා"ති ආලපනමත්තං "කිං තුය්හිමිනා"ති ආදි සංවණ්ණනාකාරදස්සනං "ඉතිචිත්තමනො"ති ඉති චිත්තො ඉතිමනො "මතන්තෙ ජීවිතා සෙය්‍යො"ති එත්‍ථ වුත්තමරණචිත්තො මරණමනො"ති අත්‍ථො එත්‍ථ මනොති ඉදං චිත්තස්ස අත්‍ථදීපනත්‍ථං වුත්තං තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ යං චිත්තං තං මනො'ති ආහ, චිත්තසඞ්කප්පො"ති විචිත්ත සංකප්පො එත්‍ථාපි ඉති සද්දො ආහරිතබ්බො, සංකප්පො'ති ච සංවිදහනමත්තස්සෙතං නාමං න විතක්කස්සෙව, තං ච සංවිදහනං ඉමස්මිං අත්‍ථෙ සඤ්ඤාචෙතනාධිප්පායෙහි සඞ්ගහං ගච්ඡති තස්මා ඉති චිත්තසංකප්පො'ති මතන්තෙ ජීවිතා සෙය්‍යොති එත්‍ථ වුත්තමරණසඤ්ඤී මරණචෙතනො මරණාධිප්පායො'ති එවමෙත්‍ථ අත්‍ථො දට්ඨබ්බො, පදභාජනෙපි හි අයමෙව නයො දස්සිතො එතෙන මරණචිත්තාදීහි විනා "එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො විරියමාරභතො දළ්හං"ති ආදිනා නයෙන ධම්මං භාසන්තස්ස සංවණ්ණනා නාම න හොතීති දස්සෙති, "අනෙකපරියායෙනා"ති නානප්පකාරෙන උච්චාවචෙන කාරණෙන පුන මරණවණ්ණ'න්ති ආදි නිගමනවචනං "පාරාජිකො හොති"ති තං ඛණුප්පන්නම්පි මනුස්සවිග්ගහං වුත්තනයෙන ජීවිතා වොරොපෙන්තො පාරාජිකො හොතීති.

වෙසාලියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අඤ්ඤමඤ්ඤං ජීවිතා වොරොපනවත්‍ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "මරණවණ්ණං වා"ති අයමෙත්‍ථ අනුපඤ්ඤත්ති සාධාරණපඤ්ඤත්ති සාණත්තිකං, මාරණත්‍ථාය ඔපාතඛණනාදිසු දුක්කටං අනුද්දිස්සඛතෙ ඔපාතෙ යස්ස කස්සචි පතනෙපි දුක්කටං, යක්ඛපෙත

තිරච්ඡානගතමනුස්සවිග්ගහානං තිරච්ඡානස්ස ච දුක්ඛුප්පත්තියම්පි දුක්කටමෙව, මනුස්සජාතිකස්ස දුක්ඛුප්පත්තියං ථුල්ලච්චයං, තථා යක්ඛාදීනං මරණෙ, තිරච්ඡානගතමරණෙ පන පාචිත්තියං, මනුස්සමරණෙ පාරාජිකන්ති ඉමිනා නයෙන සබ්බත්ථ පයොගභෙදවසෙන ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො, අසඤ්චිච්ච මාරෙන්තස්ස අජානන්තස්ස න මරණාධිප්පායස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, තත්ථ අසඤ්චිච්චා'ති ඉමිනා උපක්කමෙන ඉමං මාරෙමීති අචෙතෙත්වා කතෙන උපක්කමෙන මුසලුස්සාපනවත්ථුස්මිං විය පරෙ මතෙ'පි අනාපත්ති, අජානන්තස්සා'ති ඉමිනා අයං මරිස්සතීති අජානන්තස්ස උපක්කමෙන විසගතපිණ්ඩපාතවත්ථුස්මිං විය පරෙ මතෙපි අනාපත්ති, න මරණාධිප්පායස්සා'ති යස්ස කස්සචි මරණං අනිච්ඡන්තස්ස උපක්කමෙන භෙසජ්ජවත්ථුස්මිං විය පරෙ මතෙපි අනාපත්ති, එවං අසඤ්චිච්චාදිසු විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො, සීලවිපත්ති; මනුස්සජාතිකපාණො, පාණසඤ්ඤිතා, වධකචිත්තං, උපක්කමො, තෙන මරණන්ති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, අදින්නාදානසමුට්ඨානං, කිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

තතියපාරාජිකං සමත්තං.

චතුත්ථෙ "අනභිජානන්"ති සකසන්තානෙ අනුප්පන්නත්තා අත්තනි අත්ථිභාවං අජානන්තො, "උත්තරිමනුස්සධම්මන්"ති උත්තරිමනුස්සානං ඣායීනඤ්චෙව අරියානඤ්ච ධම්මං, "අත්තුපනායිකන්"ති අත්තනි තං උපනෙන්තො මයි අත්ථීති සමුදාචරණෙන, අත්තානං වා තත්ථ උපනෙන්තො අහං එත්ථ සන්දිස්සාමීති සමුදාචරණෙනාති අත්තුපනායිකො තං අත්තූපනායිකං එවං කත්වා සමුදාචරෙය්‍යා'ති සම්බන්ධො, "අලමරියඤාණදස්සනන්"ති එත්ථ මහග්ගතලොකුත්තරපඤ්ඤා, ජානනට්ඨෙන ඤාණං, චක්ඛුනා දිට්ඨමිව ධම්මපච්චක්ඛකරණතො දස්සනට්ඨෙන දස්සනන්ති ඤාණදස්සනං, අරියං විසුද්ධං උත්තමං ඤාණදස්සනන්ති අරියඤාණදස්සනං අලං පරියත්තං කිලෙසවිද්ධංසනසමත්ථං අරියඤාණදස්සනමෙත්ථ ඣානාදිභෙදෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ අලං වා අරියඤාණදස්සනමස්සාති අලමරියඤාණදස්සනො, තං අලමරියඤාණදස්සනං, "සමුදාචරෙය්‍යා"ති වුත්තප්පකාරමෙතං උත්තරිමනුස්සධම්මං අත්තූපනායිකං කත්වා කායෙන වා වාචාය වා තදුභයෙන වා විඤ්ඤුස්ස මනුස්සජාතිකස්ස ආරොචෙය්‍ය,

“ඉති ජානාමි ඉති පස්සා”මීති සමුදාචරණාකාර දස්සනත්ථං, අත්තුපනායිකං හි කත්වා විනා අඤ්ඤාපදෙසෙන සමුදාචරන්තො එවං සමුදාචරති තස්මා ය්වායං පදභාජනෙ “පඨමං ඣානං සමාපජ්ජිං සමාපජ්ජාමි සමාපන්නො”ති ආදි භෙද වුත්තො, සො සබ්බො ඉධෙව සඞ්ගහං ගච්ඡතීති වෙදිතබ්බො, “ඉති ජානාමි ඉති පස්සාමී”ති හි වදන්තො න ඉදං වචනමත්තමෙව වදති අථඛො ඉමිනා ච ඉමිනාච කාරණෙන අයං ධම්මො මයි අත්ථීති දීපෙති, “සමාපජ්ජි”න්ති ආදීනි වදන්තෙන හි සමාපජ්ජනාදීනි කාරණානි අත්ථීති දීපිතා හොති, තෙන වුත්තං ය්වායං පදභාජනෙ “පඨමං ඣානං සමාපජ්ජිං සමාපජ්ජාමි සමාපන්නො”ති ආදිභෙදො වුත්තො සො සබ්බො ඉධෙව සඞ්ගහං ගච්ඡතීති,

“තතො අපරෙන සමයෙනා”ති තතො ආරොචිතකාලතො අඤ්ඤස්මිං කාලෙ ඉති ආපත්ති පටිජානනකාලදස්සනත්ථං, අයං පන ආරොචිතක්ඛණෙයෙව ආපත්තිං ආපජ්ජති, ආපත්තිං පන ආපන්නො යස්මා පරෙන චොදිතො වා අචොදිතො වා පටිජානාති තස්මා “සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමානො වා”ති වුත්තං “ආපන්නො”ති ආරොචිතක්ඛණෙයෙව පාරාජිකං ආපන්නො “විසුද්ධාපෙක්ඛො”ති අත්තනො ගිහිභාවාදිකං විසුද්ධිං අපෙක්ඛමානො ඉච්ඡමානො, අයං හි යස්මා පාරාජිකං ආපන්නො තස්මා භික්ඛුභාවෙ ඨත්වා අභබ්බො ඣානාදීනි අධිගන්තුං ඉච්චස්ස භික්ඛුභාවො විසුද්ධිනාම න හොති යස්මා පන ගිහීවා උපාසකාරාමිකසාමණෙරානං වා අඤ්ඤතරො හුත්වා දානාදීහි සග්ගමග්ගං වා ඣානාදීහි මොක්ඛමග්ගං වා ආරාධෙතුං භබ්බො හොති තස්මාස්ස ගිහිආදිභාවො විසුද්ධි නාමහොති, තෙන වුත්තං:— ගිහිභාවාදිකං විසුද්ධිං අපෙක්ඛමානොති, “එවං වදෙය්‍යා”ති එවං භණෙය්‍ය, කථං? “අජානමෙවං ආවුසො”ති ආදි තත්ථ “අජාන”න්ති අජානන්තො “අපස්ස”න්ති අපස්සන්තො. “තුච්ඡං මුසා විලපි”න්ති අහං වචනත්ථවිරහිතතො තුච්ඡං වඤ්චනාධිප්පායතො මුසා විලපිං අභණින්ති වුත්තං හොති, “අඤ්ඤත්‍ර අධිමානා”ති, ය්වායං තීලක්ඛණං ආරොපෙත්වා සඞ්ඛාරෙ සම්මසන්තස්ස ආරබ්ධවිපස්සකස්ස අප්පත්තෙ පත්තසඤ්ඤිතාසඞ්ඛාතො අධිමානො උප්පජ්ජති තං අධිමානං ඨපෙත්වා කෙවලං පාපිච්ඡතාය යො සමුදාචරෙය්‍ය, අයම්පි පාරාජිකො හොතීති අත්ථො.

වෙසාලියං වග්ගුමුදතීරියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ තෙසං උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, “අඤ්ඤත්‍ර අධිමානා”ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජින්ති ආදිනා නයෙන වුත්තප්පකාරං අසන්තං ඣානාදිධම්මං ආරොචෙන්තස්ස සචෙ යස්ස ආරොචෙති සො මනුස්සජාතිකො හොති අනන්තරමෙව අයං ඣානලාභීති වා අරියො’ති වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන තමත්ථං ජානාති පාරාජිකං, සචෙ න ජානාති ථුල්ලච්චයං සචෙ පන යො තෙ විහාරෙ වසති සො භික්ඛු පඨමං ඣානං සමාපජ්ජතීති ආදිනා නයෙන අඤ්ඤාපදෙසෙන ආරොචෙන්තස්ස ජානාති ථුල්ලච්චයං, සචෙ න ජානාති දුක්කටං, අධිමානෙන ආරොචෙන්තස්ස අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති සීලවිපත්ති “උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස අත්තනි අසන්තතා, පාපිච්ඡතාය තස්ස ආරොචනං අනඤ්ඤාපදෙසො, යස්ස ආරොචෙති තස්ස මනුස්සජාතිකතා, තං ඛණං විජානනං”ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානෙ වුත්තසදිසානෙවාති.

චතුත්ථපාරාජිකං සමත්තං.

“උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා”ති ඉදං ඉධ උද්දිට්ඨපාරාජිකපරිදීපනමෙව, සමොධානෙත්වා පන සබ්බානෙව චතුවීසති පාරාජිකානි වෙදිතබ්බානි, කතමානි චතුවීසති? පාළියං ආගතානි තාව භික්ඛූනං චත්තාරි භික්ඛුනීනං අසාධාරණානි චත්තාරී”ති අට්ඨ, තානි ඒකාදසන්නං පණ්ඩකාදීනං අභබ්බභාවසඞ්ඛාතෙහි ඒකාදසහි පාරාජිකෙහි සද්ධිං ඒකූනවීසති, ගිහිභාවං පත්ථයමානාය භික්ඛුනියා විබ්භන්තභාවපාරාජිකෙන සද්ධිං වීසති, අපරානිපි ලම්බී මුදුපිට්ඨිකො පරස්ස අඞ්ගජාතං මුඛෙන ගණ්හාතී පරස්ස අඞ්ගජාතෙ අභිනිසීදතී ඉමෙසං චතුන්නං ච වසෙන චත්තාරි අනුලොම පාරාජිකානීති වදන්ති, ඉති ඉමානි චත්තාරි පුරිමානි ච වීසති සමොධානෙත්වා පන සබ්බානෙව චතුවීසති පාරාජිකානි වෙදිතබ්බානි.

“න ලභති භික්ඛූහි සද්ධිං සංවාසං”ති උපොසථාදිභෙදං සංවාසං භික්ඛූහි සද්ධිං න ලභති, “යථා පුරෙ තථා පච්ඡා”ති යථා පුබ්බෙ ගිහිකාලෙ අනුපසම්පන්නකාලෙ ච, පච්ඡා පාරාජිකං ආපන්නොපි තථෙව අසංවාසො හොති, නත්ථි තස්ස භික්ඛූහි සද්ධිං උපොසථාදිභෙදො සංවාසොති.

"තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමී"ති තෙසු චතූසු පාරාජිකෙසු ආයස්මන්තෙ කච්චිත්ථ පරිසුද්ධාති පුච්ඡාමි, "කච්චිත්ථා"ති කච්චි එත්ථ එතෙසු චතූසු පාරාජිකෙසු කච්චි පරිසුද්ධා'ති අත්ථො. අථවා "කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා"ති කච්චි පරිසුද්ධා අත්ථ භවථා'ති අත්ථො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථමෙවාති

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛ වණ්ණනාය පාරාජිකකණ්ඩවණ්ණනා නිට්ඨිතා

"ඉමෙ ඛො පනා"ති ඉදානි වත්තබ්බානං අභිමුඛීකරණං, "ආයස්මන්තො"ති සන්නිපතිතානං පියවචනෙන ආලපනං, "තෙරසා"ති ගණන පරිච්ඡෙදො, "සඞ්ඝාදිසෙසා"ති එවංනාමකා. "ධම්මා"ති ආපත්තියො, "උද්දෙසං ආගච්ඡන්තී"ති සරූපෙන උද්දිසිතබ්බතං ආගච්ඡන්ති, න නිදානෙ විය "යස්ස සියා ආපත්තී"ති සාධාරණවචනමත්තෙන සංවිජ්ජති චෙතනා අස්සාති=සඤ්චෙතනා, සඤ්චෙතනාව=සඤ්චෙතනිකා, සඤ්චෙතනා වා අස්සා අත්ථීති සඤ්චෙතනිකා. "සුක්කවිසට්ඨී"ති සුක්කස්ස විසට්ඨි රාගූපත්ථම්භාදිසු යෙන කෙනචි අඞ්ගජාතෙ කම්මඤ්ඤතං පත්තෙ ආරොග්‍යාදිසු යං කිඤ්චි අපදිසිත්වා අජ්ඣත්තරූපාදිසු යත්ථ කත්ථචි මොචනස්සාදචෙතනාය නිමිත්තෙ උපක්කමන්තස්ස ආසයධාතුනානත්තතො නීලාදිවසෙන දසවිධෙසු සුක්කෙසු යස්ස කස්සචි සුක්කස්ස ඨානා චාවනාති අත්ථො, "අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා"ති යා සුපිනෙ සුක්කවිසට්ඨි හොති තං ඨපෙත්වා, "සඞ්ඝාදිසෙසො"ති යා අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා සඤ්චෙතනිකා සුක්කවිසට්ඨි අයං සඞ්ඝාදිසෙසො නාම ආපත්තිනිකායො'ති අත්ථො. වචනත්ථො පනෙත්ථ:- සඞ්ඝො ආදිම්හි චෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සඞ්ඝාදිසෙසො, කිං වුත්තං හොති? ඉමං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා වුට්ඨාතුකාමස්ස යං තං ආපත්තිවුට්ඨානං, තස්ස ආදිම්හි චෙව පරිවාසදානත්ථාය ආදිතො සෙසෙ මජ්ඣෙ මානත්තදානත්ථාය මූලාය පටිකස්සනෙන වා සහමානත්තදානත්ථාය අවසානෙ අබ්භානත්ථාය ච සඞ්ඝො ඉච්ඡිතබ්බො, න හෙත්ථ එකම්පි කම්මං විනා සඞ්ඝෙන සක්කා කාතුං, ඉති සඞ්ඝො ආදිම්හි චෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සඞ්ඝාදිසෙසො.

සාවත්ථියං සෙය්‍යසකං ආරබ්භ උපක්කමිත්වා අසුචිමොචන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා"ති අයමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, සචෙ පන

පරෙන අත්තනො අඞ්ගජාතෙ උපක්කමං කාරෙත්වා මොචාපෙති ආපජ්ජති යෙව, චෙතෙත්වා අත්තමනො ආකාසෙ කටිකම්පනෙන'පි නිමිත්තෙන උපක්කමන්තස්ස සචෙ න මුච්චති ථුල්ලච්චයං සචෙ පන අත්තමනො යං එකා ඛුද්දකමක්ඛිකා පිවෙය්‍ය තත්තකම්පි ඨානතො මුච්චති දකසොතං අනොතිණ්ණෙපි සංඝාදිසෙසො, ඨානතො පන චුතං අවස්සමෙව දකසොතං ඔතරති තස්මා දකසොතං ඔතිණ්ණමත්තෙ බහි නික්ඛන්තෙ වා අනික්ඛන්තෙ වා සංඝාදිසෙසොති අට්ඨකථාසු වුත්තං

අනුපක්කමන්තස්ස ච අමොචනාධිප්පායස්ස ච සුපිනං පස්සන්තස්ස ච උම්මත්තකාදීනඤ්ච මුත්තෙපි අනාපත්ති, සීලවිපත්ති "චෙතනා, උපක්කමො, මුච්චනං"ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකෙ වුත්තසදිසානෙවාති.

සඞ්ඝාදිසෙසකණ්ඩෙ
පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "ඔතිණ්ණො"ති යක්ඛාදීහි විය සත්තො අන්තො උප්පජ්ජන්තෙන රාගෙන ඔතිණ්ණො කූපාදීනි විය සත්තො අසමපෙක්ඛිත්වා රජ්ජනීයෙ ඨානෙ රජ්ජන්තො සයං වා රාගං ඔතිණ්ණො, කායසංසග්ගරාගසමඞ්ගිස්සෙතං අධිවචනං, "විපරිණතෙන චිත්තෙනා"ති පරිසුද්ධභවඞ්ගසන්තතිසඞ්ඛාතං පකතිං විජහිත්වා අඤ්ඤථා පවත්තෙන විරූපං වා පරිණතෙන යථා පරිවත්තමානං විරූපං හොති එවං වුත්තරාගවසෙන පරිවත්තිත්වා ඨිතෙන චිත්තෙනාති අත්ථො.

"මාතුගාමෙන සද්ධිං" ති තදහුජාතායපි ජීවමානකමනුස්සිත්ථියා සද්ධිං "කායසංසග්ගං සමාපජ්ජෙය්‍යා"ති හත්ථග්ගහණාදි කායසම්පයොගං කායමිස්සීභාවං සමාපජ්ජෙය්‍ය හත්ථග්ගාහං වා"ති ආදිපාළ'ස්ස විත්ථාරෙන අත්ථදස්සනං – තත්ථ හත්ථො නාම කප්පරතො පට්ඨාය යාව අග්ගනඛා, වෙණී නාම විනන්ධිත්වා වා අවිනන්ධිත්වා වා සුද්ධකෙසෙහි වා නීලාදිවණ්ණසුත්තකුසුමකහාපණමාලාසුවණ්ණචීරකමුත්තාවලි ආදීසු අඤ්ඤතරමිස්සෙහි වා කතකෙසකලාපස්සෙතං අධිවචනං, වෙණිග්ගහණෙන චෙත්ථ ලොමාපි ගහිතා එව සද්ධිං ලොමෙහි, ඉති වුත්තලක්ඛණස්ස හත්ථස්ස ගහණං–හත්ථග්ගාහො, වෙණියා ගහණං–වෙණිග්ගාහො, අවසෙස සරීරස්ස පරාමසනං අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞ්ගස්ස

පරාමසනං, යො තං හත්ථගාහං වා වෙණිගාහං වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞ්ගස්ස පරාමසනං සමාපජ්ජෙය්‍ය තස්ස සංඝාදිසෙසො නාම ආපත්තිනිකායො හොතීති.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ කායසංසග්ගසමාපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිනො අනන්තරෙන ලොමෙන ලොමං ඵුසන්තස්සාපි ඉත්ථියා වා ඵුසියමානස්ස සෙවනාධිප්පායෙන වායමිත්වා ඵස්සං පටිවිජානන්තස්ස සංඝාදිසෙසො, එකෙන පන හත්ථෙන ගහෙත්වා දුතියෙන හත්ථෙන දිවසම්පි තත්ථ තත්ථ ඵුසන්තස්ස එකා ආපත්ති, අග්ගහෙත්වා ඵුසතො පන සචෙ සීසතො යාව පාදා තාව කායතො හත්ථං අමොචෙන්තො යෙව ඵුසති එකාව ආපත්ති, පඤ්චන්නං අඞ්ගුලීනං එකතො ගහණෙපි එකාඑව, සචෙ පන නානිත්ථීනං පඤ්චඞ්ගුලියො එකතො ගණ්හාති, පඤ්ච ආපත්තියො ඉත්ථියා වෙමතිකස්ස, පණ්ඩකපුරිසතිරච්ඡානගතසඤ්ඤිස්ස ච ථුල්ලච්චයං, තථා කායෙන කායපටිබද්ධෙ අමනුස්සිත්ථිපණ්ඩකෙහි ච සද්ධිං කායසංසග්ගෙපි, මනුස්සිත්ථියා පන කායපටිබද්ධෙන කායපටිබද්ධාදිසු පුරිසකායඵුසනාදීසු ච දුක්කටං, ඉත්ථියා ඵුසියමානස්ස සෙවනාධිප්පායස්සාපි කායෙන අවායමිත්වා ඵස්සං පටිවිජානන්තස්ස මොක්ඛාධිප්පායෙන ඉත්ථිං ඵුසන්තස්ස අසඤ්චිච්ච අසතියා අජානන්තස්ස අසාදියන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති, මනුස්සිත්ථී, ඉත්ථිසඤ්ඤිතා, කායසංසග්ගරාගො, තෙන රාගෙන වායාමො, හත්ථගාහාදිසමාපජ්ජනං'ති ඉමා නෙත්ථ පඤ්චඅඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකෙ වුත්තසදිසානෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ, ඔතිණ්ණභාව විපරිණතචිත්තතා ච දුට්ඨුල්ලවාචස්සාදරාගවසෙන වෙදිතබ්බා. "මාතුගාමං"ති දුට්ඨුල්ලාදුට්ඨුල්ලසල්ලක්ඛණසමත්ථං මනුස්සිත්ථිං "දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහී"ති වච්චමග්ගපස්සාවමග්ගමෙථුනධම්මපටිසංයුත්තාහි වාචාහි. "ඔභාසෙය්‍යා'ති අවභාසෙය්‍ය වණ්ණාවණ්ණයාචනආයාචනපුච්ඡනපටිපුච්ඡනආචික්ඛනානුසාසනඅක්කොසනවසෙන නානප්පකාරං අසද්ධම්මවචනං වදෙය්‍ය, "යථාත" න්ති එත්ථ තන්ති නිපාතමත්තං, යථා යුවා යුවතින්ති අත්ථො. එතෙන ඔභාසනෙ පන නිරාසඞ්කභාවං දස්සෙති. "මෙථුනූපසංහිතාහී"ති ඉදං දුට්ඨුල්ලාය වාචාය සිඛාප්පත්තලක්ඛණදස්සනං "සඞ්ඝාදිසෙසො"ති

ද්වින්නං මග්ගානං වසෙන වණ්ණාවණ්ණානි වා මෙථුනයාචනාදීහි වා සිඛරණී'සි සම්භින්නා'සි උභතොබ්‍යඤ්ජනා' සීති ඉමෙසු තීසු අඤ්ඤතරෙන අක්කොසවචනෙන වා මාතුගාමං ඔභාසන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො නාම ආපත්තිනිකායො හොතීති.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ දුට්ඨුල්ලවාචාහි ඔභාසන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිනො අන්තමසො හත්ථමුද්දායපි වුත්තනයෙනෙව ඔභාසන්තස්ස සචෙ සා තමත්ථං තස්මිංයෙව ඛණෙ ජානාති සඞ්ඝාදිසෙසො, පණ්ඩකෙ ථුල්ලච්චයං, තස්මිංයෙව ඉත්ථිසඤ්ඤිනො දුක්කටං, පුනප්පුන ඔභාසන්තස්ස සම්බහුලා ච ඉත්ථියො එකවාචාය ඔභාසන්තස්ස වාචාගණනාය චෙව ඉත්ථිගණනාය ච ආපත්තියො, සචෙ යං ඉත්ථිං ඔභාසති සා න ජානාති ථුල්ලච්චයං අධක්ඛකං උබ්භජාණුමණ්ඩලං ආදිස්ස වණ්ණාදිභණනෙපි ථුල්ලච්චයං, පණ්ඩකෙ දුක්කටං, උබ්භක්ඛකං අධොජාණුමණ්ඩලං කායපටිබද්ධඤ්ච ආදිස්ස වණ්ණාදිභණනෙ සබ්බත්ථ දුක්කටං-

අත්ථධම්මඅනුසාසනිපුරෙක්ඛාරානං උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති. මනුස්සිත්ථී, ඉත්ථිසඤ්ඤිතා, දුට්ඨුල්ලවාචස්සාදරාගො තෙන රාගෙන ඔභාසනං, තං ඛණං විජානනං'ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි අදින්නාදානසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්ම කම්මං, වචීං, අකුසලචිත්තං, ද්විවෙදනන්ති

තතිය සික්ඛාපදං

චතුත්ථෙ-ඔතිණ්ණතා ච විපරිණතචිත්තතා ච අත්තකාම පාරිචරියාවසෙනෙව වෙදිතබ්බා, "මාතුගාමස්ස සන්තිකෙ"ති දුට්ඨුල්ලභාසනෙ වුත්තප්පකාරාය ඉත්ථියා සමීපෙ. "අත්තකාම පාරිචරියාය"ති මෙථුනධම්මසංඛාතෙන කාමෙන පාරිචරියා-කාමපාරිචරියා, අත්තනො අත්ථාය කාමපාරිචරියා-අත්තකාම පාරිචරියා අත්තනා වා කාමිතා-ඉච්ඡිතා'ති අත්තකාමා, සයං මෙථුනරාගවසෙන පත්ථිතාති අත්ථො, අත්තකාමා ච සා පාරිචරියා චාති- අත්තකාමපාරිචරියා, තස්සා අත්තකාම පාරිචරියාය. "වණ්ණං භාසෙය්‍යා"ති ගුණං ආනිසංසං පකාසෙය්‍ය. "එතදග්ගං"ති ආදි තස්සා අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණභාසනාකාරදස්සනං, තත්‍රායං පදසම්බන්ධවසෙනෙව සංඛෙපත්ථො, යා මාදිසං පාණාතිපාතාදීහි පටිවිරතත්තා සීලවන්තං මෙථුනධම්මා විරතත්තා බ්‍රහ්මචාරිං තදුභයෙනාපි කල්‍යාණධම්මං එතෙන

ධම්මෙන පරිචරෙය්‍ය අභිරමෙය්‍ය තස්සා එවං මාදිසං පරිචරන්තී යා සා අයං පාරිචරියා නාම "එතදග්ගං පාරිචරියාන"න්ති. "මෙථුනුපසංහිතෙන සංඝාදිසෙසො"ති එවං අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණං භාසන්තො ච අරහසි ත්වං මය්හං මෙථුනධම්මං දාතුන්ති ආදිනා මෙථුනපටිසංයුත්තෙනෙව වචනෙන යො භාසෙය්‍ය තස්ස සංඝාදිසෙසො

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණභණනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිනො අන්තමසො හත්ථමුද්දායපි වුත්තනයෙනෙව අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණං භාසන්තස්ස සචෙ සා තඞ්ඛණං තස්මිං යෙව ඛණෙ ජානාති සංඝාදිසෙසො නො චෙ ජානාති ථුල්ලච්චයං, පණ්ඩකෙ පණ්ඩකසඤ්ඤිනොපි ථුල්ලච්චයං, තස්මිං යෙව ඉත්ථිසඤ්ඤිනො දුක්කටං, චීවරාදීහි වත්ථුකාමෙහි පාරිචරියාය වණ්ණං භාසන්තස්ස උම්මත්තකාදීනං ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති. මනුස්සිත්ථි, ඉත්ථිසඤ්ඤිතා, අත්තකාමපාරිචරියාය රාගො, තෙන රාගෙන වණ්ණභණනං, තඞ්ඛණං විජානනන්ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි දුට්ඨුල්ලභාසනෙ වුත්තසදිසානෙවාති

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ- "සඤ්චරිත්තං"ති ඉත්ථිපුරිසානං අන්තරෙ සඤ්චරණභාවං. "සමාපජ්ජෙය්‍යා"ති සම්මා පටිග්ගණ්හනවීමංසන පච්චාහරණානි කරොන්තො ආපජ්ජෙය්‍ය "ඉත්ථියා වා"ති ආදි සමාපජ්ජනාකාරදස්සනං. තත්ථ "ඉත්ථියා වා පුරිසමතිං" ති පුරිසෙන වා තස්ස මාතාපිතාදීහි වා පෙසිතො පුරිසස්ස මතිං අධිප්පායං ඉත්ථියා ආරොචෙය්‍යාති අත්ථො. "පුරිසස්ස වා ඉත්ථිමතිං"ති ඉත්ථියා වා තස්සා මාතාපිතාදීහි වා පෙසිතො ඉත්ථියා මතිං අධිප්පායං පුරිසස්ස ආරොචෙය්‍යාති අත්ථො "ජායත්තනෙ වා ජාරත්තනෙ වා"ති ජායාභාවෙ වා ජාරභාවෙ වා, පුරිසස්ස හි මතිං ඉත්ථියා ආරොචෙන්තො ජායත්තනෙ ආරොචෙති ඉත්ථියා මතිං පුරිසස්ස ආරොචෙන්තො ජාරත්තනෙ ආරොචෙති අපි ච පුරිසස්සෙව මතිං ඉත්ථියා ආරොචෙන්තො ජායත්තනෙ වා ආරොචෙති නිබද්ධභරියභාවෙ ජාරත්තනෙ වා මිච්ඡාචාරභාවෙ, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ "ජායත්තනෙ වාති ජායා භවිස්සසි ජාරත්තනෙ වාති ජාරී භවිස්සසී"ති වුත්තං, එතෙනෙව

උපායෙන ඉත්ථියා මතිං පුරිසස්ස ආරොචෙන්තෙපි පති භවිස්සසි ජාරො භවිස්සසීති වත්තබ්බතො වෙදිතබ්බා. "අන්තමසො තංඛ ණිකායපී"ති සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන යා අයං තංඛණෙ මුහුත්තමෙත්තං සංවසිතබ්බතො තං ඛණිකාති වුච්චති මුහුත්තිකාති අත්ථො, තස්සාපි මුහුත්තිකා භවිස්සසීති එවං පුරිසමතිං ආරොචෙන්තස්ස සංඝාදිසෙසො; එතෙනෙව උපායෙන මුහුත්තිකො භවිස්සසීති එවං පුරිසස්ස ඉත්ථිමතිං ආරොචෙන්තොපි සංඝාදිසෙසං ආපජ්ජතීති වෙදිතබ්බො.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ සඤ්චරිත්තසමාපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අන්තමසො තං ඛණිකායපී"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, පටිග්ගණ්හාති වීමංසති අන්තෙවාසිකං පච්චාහරාපෙතීති ඉමිනා නයෙන සාණත්තිකං, අඤ්ඤත්‍ර නාලංවචනීයාය යාය කායචි ඉත්ථියා අන්තමසො මාතු සාපි පුරිසමතිං ආරොචෙන්තො හොති කිර භරියා ධනක්කීතාති වත්තුකාමො සචෙපි ඡන්දවාසිනීති ආදීසු අඤ්ඤතරෙන ආකා රෙන ආරොචෙත්වා තාය සාධූති සම්පටිච්ඡිතෙපි අසම්පටිච්ඡිතෙපි පුන ආගන්ත්වා යෙන පහිතො තස්ස තං පවත්තිං ආරොචෙති සංඝාදිසෙසං ආපජ්ජති. සා පන තස්ස භරියා හොතු වා මා වා අකාරණමෙතං. සචෙපි යස්සා සන්තිකං පෙසිතො තං අදිස්වා අඤ්ඤස්ස අවස්සාරොචනකස්ස ආරොචෙහීති වත්වා පච්චාහරති ආපජ්ජතියෙව, මාතුරක්ඛිතං බ්‍රෑහීති පෙසිතස්ස පන ගන්ත්වා අඤ්ඤං පිතුරක්ඛිතාදීසු අඤ්ඤතරං වදන්තස්ස විසංකෙතං හොති පුරිසස්ස වා ඉත්ථියා වා වචනං සාධූති කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා පටිග්ගණ්හිත්වා තස්සා ඉත්ථියා වා පුරිසස්ස වා ආරොචෙත්වා වා ආරොචාපෙත්වා වා පුන යෙන පෙසිතො තස්ස තං පවත්තිං සයං ආරොචෙන්තස්ස වා අඤ්ඤෙන ආරොචාපෙන්තස්ස වා සංඝාදිසෙසො එත්තාවතා හි පටිග්ගණ්හාති වීමංසති පච්චාහරතීති ඉදං අඞ්ගත්තයං සම්පාදිතං හොති, ඉතො පන යෙසු කෙසුචි ද්වීහි අඞ්ගෙහි පණ්ඩකෙ අඞ්ගත්තයෙනාපි ථුල්ලච්චයං එකෙන දුක්කටං, සංඝස්ස වා චෙතියස්ස වා ගිලානස්ස වා කිච්චෙන ගච්ඡන්තස්ස උම්මත්තකාදීනං ච අනාපත්ති, සීල විපත්ති, යෙසු සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජති තෙසං මනුස්සජාතිකතා, න නාලංවචනීයතා, පටිග්ගණ්හනවීමංසනපච්චාහර ණානී'ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, ඡසමුට්ඨානං, පණ්ණත්තිං වා අලංවචනීයභාවං වා අජානන්තස්ස කායවිකාරෙන සාසනං ගහෙත්වා තථෙව වීමංසිත්වා තථෙව පච්චාහරන්තස්ස කායතො

සමුට්ඨාති, ඉත්ථන්නාමා නාම ආගමිස්සති තස්සා චිත්තං ජානෙය්‍යාථාති කෙනචි වුත්තො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා තං ආගතං වත්වා පුන තස්මිං පුරිසෙ ආගතෙ ආරොචෙන්තස්ස කායෙන කිඤ්චි අකත්තබ්බතො වාචතො සමුට්ඨාති, වාචාය සාධූති සාසනං ගහෙත්වා අඤ්ඤෙන කරණීයෙන තස්සා ඝරං ගන්ත්වා අඤ්ඤත්ථ වා ගමනකාලෙ තං දිස්වා වචීභෙදෙන වීමංසිත්වා පුන අඤ්ඤෙනෙව කාරණෙන තතො අපක්කම්ම කදාචිදෙව තං .පුරිසං දිස්වා ආරොචෙන්තස්සාපි වාචතොව සමුට්ඨාති, පණ්ණත්තිං අජානන්තස්ස පන ඛීණාසවස්සාපි පිතුවචනෙන ගන්ත්වා අලං වචනීයං මාතරම්පි එහි මෙ පිතරං උපට්ඨාහීති වත්වා පච්චාහරන්තස්ස කායවාචතො සමුට්ඨාති, ඉමානි තීණි අචිත්තක සමුට්ඨානානි, තදුභයං පන ජානිත්වා එතෙහෙව තීහි නයෙහි සමාපජ්ජන්තස්ස තානෙව තීණි තදුභයං ජානනචිත්තෙන සචිත්තකානි හොන්ති. කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, කුසලාදිවසෙන වෙත්ථ තීණි චිත්තානි, සුඛාදිවසෙන තිස්සො වෙදනාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "සඤ්ඤාචිකාය පනා"ති එත්ථ සංයාචිකා නාම සයං පවත්තිතා යාචනා වුච්චති, තස්මා "සඤ්ඤාචිකායා"ති අත්තනො යාචනායාති වුත්තං හොති, සයං යාචිතකෙහි උපකරණෙහීති අත්ථො, එත්ථ ච යං කිඤ්චි පරපරිග්ගහිතකං මූලච්ඡෙදවසෙන යාචිතුං න වට්ටති තාවකාලිකං පන වට්ටති සහායත්ථාය කම්ම කරණත්ථාය පුරිසං දෙථාති වත්තුං වට්ටති පුරිසත්තකරම්පි යාචිතුං වට්ටති පුරිසත්තකරො නාම වඩ්ඪකී ආදිනා පුරිසෙන කත්තබ්බං හත්ථකම්මං තං පුරිසත්තකරං දෙහීති වා හත්ථකම්මං දෙහීති වා වත්වා යාචිතුං වට්ටති. හත්ථකම්මං නාම කිඤ්චි වත්ථුං න හොති තස්මා කිං භන්තෙ ආගතත්ථාති පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා යාචිතුං වට්ටති, විඤ්ඤත්තිපච්චයා දොසො නත්ථි, මිගලුද්දකාදයො පන සක කම්මං න යාචිතබ්බා. "කුටිං"ති උල්ලිත්තාදීසු අඤ්ඤතරං තත්ථ "උල්ලිත්තා" නාම ඨපෙත්වා ථම්භතුලාපිට්ඨසංඝාටවාතපාන ධූමච්ඡිද්දාදිභෙදං ආලෙපොකාසං අවසෙසලෙපාකාසෙ කුඩ්ඩෙහි සද්ධිං ඝට්ටෙත්වා ඡදනස්ස අන්තො සුධාය වා මත්තිකාය වා ලිත්තා, අවලිත්තා නාම වුත්තනයෙනෙව ඡදනස්ස බහි ලිත්තා උල්ලිත්තාවලිත්තා නාම තථෙව ඡදනස්ස අන්තො ච බහි ච ලිත්තා "කාරයමානෙනා"ති සයං වා කරොන්තෙන ආණත්තියා වා

කාරෙයමානෙන. "අස්සාමිකං"ති කාරකෙන දායකෙන විරහිතං. අත්තුද්දෙසං'ති මය්හං වාසාගාරං එසාති එවං අත්තා උද්දෙසො අස්සාති අත්තුද්දෙසො තං අත්තුද්දෙසං. පමාණිකා කාරෙතබ්බා'ති පමාණයුත්තා කාරෙතබ්බා. "තත්‍රිදං පමාණං"ති තස්සා කුටියා ඉදං පමාණං "දීඝසො"ති දීඝතො. "ද්වාදස විදත්ථියො සුගතවිදත්ථියා"ති එත්ථ සුගතවිදත්ථි නාම ඉදානි මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස තිස්සො විදත්ථියො වඩ්ඪකීහත්ථෙන දියඩ්ඪො හත්ථො හොති මිනන්තෙන පන. කුටියා බහිකුඩ්ඩෙ පඨමං දින්නං මහාමත්තිකපරියන්තං අග්ගහෙත්වා ථුසපිණ්ඩපරියන්තෙන ද්වාදස විදත්ථියො මිණෙතබ්බා, සචෙ ථුසපිණ්ඩෙන අනත්ථිකො හොති මහාමත්තිකලෙපෙනෙව තිට්ඨාපෙති සොව පරිච්ඡෙදො. 'තිරියං'ති විත්ථාරතො. "සත්තන්තරා"ති කුඩ්ඩස්ස බහි අන්තං අග්ගහෙත්වා අබ්භන්තරිමෙන අන්තෙන සත්ත සුගතවිදත්ථියො පමාණන්ති වුත්තං හොති, එත්ථ ච කෙසග්ගමත්තම්පි දීඝතො හාපෙත්වා තිරියං තිරියතො වා හාපෙත්වා දීඝං වඩ්ඪෙතුං න වට්ටති කො පන වාදො උභතො වඩ්ඪනෙ, යා පන දීඝතො සට්ඨිහත්ථාපි හොති තිරියතො තිහත්ථා වා ඌනකචතුහත්ථා වා යත්ථ පමාණයුත්තො මඤ්චො ඉතො චිතො ච න පරිවත්තති පච්ඡිමකොටියා චතුහත්ථවිත්ථාරා න හොති අයං කුටිසංඛං න ගච්ඡති, තස්මා වට්ටති "භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා වත්ථුදෙසනාය"ති යස්මිං පදෙසෙ කුටිං කාරෙතුකාමො හොති තං සොධෙත්වා පදභාජනෙ වුත්තනයෙන සංඝං තික්ඛත්තුං යාචිත්වා සබ්බො වා සංඝපරියාපන්නා සංඝෙන වා සම්මතා ද්වෙ තයො භික්ඛූ තත්ථ වත්ථුදෙසනාය නෙතබ්බා. "තෙහි භික්ඛූහි වත්ථුං දෙසෙතබ්බං අනාරම්භං සපරික්කමණං"ති තෙහි භික්ඛූහි කිපිල්ලිකාදීනං ආසයාදීහි තෙරසහි පුබ්බණ්ණාපරණ්ණනිස්සිතාදීහි සොළසහි උපද්දවෙහි විරහිතත්තා අනාරම්භං වීහි චතූහි වා බලිවද්දෙහි යුත්තෙන සකටෙන එකං චක්කං නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙ එකං බහිකත්වා ආවිජ්ඣිතුං සක්කුණෙය්‍යතාය සපරික්කමණන්ති සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙපි සංඝපහොනකා හොන්ති තත්ථෙව නො චෙ සංඝමජ්ඣං ගන්ත්වා තෙන භික්ඛුනා යාචිතෙහි ඤත්තිදුතියෙන කම්මෙන වත්ථුං දෙසෙතබ්බං "සාරම්භෙ චෙ"ති ආදිපටිපක්ඛනයෙන වෙදිතබ්බං.

ආලවියං ආලවිකෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සඤ්ඤාචිකාය කුටිකරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, අදෙසිතවත්ථුකා පමාණාතික්කන්තං කුටිං කාරෙස්සාමීති උපකරණත්ථං

අරඤ්ඤගමනතො පට්ඨාය සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, ඉදානි ද්වීහි පිණ්ඩෙහි නිට්ඨානං ගමිස්සතීති තෙසු පඨමපිණ්ඩදානෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියදානෙන ලෙපෙ ඝටිතෙ සචෙ අදෙසිතවත්ථුකා එව වා පමාණාතික්කන්තා එව වා හොති එකො සංඝාදිසෙසො චෙව දුක්කටානි, සචෙ උභයවිපන්නා ද්වෙ සංඝාදිසෙසා ද්වෙ ච දුක්කටානි, සචෙ පන ද්වාරබන්ධනං වා වාතපානං වා අට්ඨපෙත්වාව මහාමත්තිකාය ලිම්පති ඨපිතෙ ච තස්මිං ලෙපො න ඝටියති රක්ඛති තාව, පුන ලිම්පන්තස්ස පන ඝටිතමත්තෙන සංඝාදිසෙසො සචෙ තං ඨපියමානං පඨමදින්නලෙපෙන සද්ධිං නිරන්තරමෙව හුත්වා තිට්ඨති පඨමමෙව සංඝාදිසෙසො, කෙවලං සාරම්භාය දුක්කටං, තථා අපරික්කමනාය, විප්පකතං කුටිං අඤ්ඤස්ස දදතො භූමිං සමං කත්වා භින්දන්තස්ස ච ලෙණගුහාතිණකුටිපණ්ණච්ඡදනගෙහෙසු අඤ්ඤතරං කාරෙන්තස්ස ච කුටිම්පි අඤ්ඤස්ස වාසත්ථාය වාසාගාරං ඨපෙත්වා උපොසථාගාරාදීසු අඤ්ඤතරත්ථාය කරොන්තස්ස උම්මත්තකාදීනං ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති උල්ලිත්තාදීනං අඤ්ඤතරතා, හෙට්ඨිමපමාණසම්භවො, අදෙසිතවත්ථුකතා, පමාණාතික්කන්තතා, අත්තුද්දෙසිකතා, වාසාගාරතා, ලෙපඝටනා'ති ඉමානෙත්ථ ඡ වා සත්ත වා අඞ්ගානි ඡසමුට්ඨානං, කිරියා ච කිරියාකිරියා ච. ඉදං හි වත්ථුං දෙසාපෙත්වා පමාණාතික්කන්තං කරොතො කිරියතො සමුට්ඨාති, අදෙසෙත්වා කරොන්තො කිරියාකිරියතො සමුට්ඨාති සෙසමෙත්ථ සඤ්චරිත්තෙ වුත්තනයෙනෙවාති

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "මහල්ලකං"ති සස්සාමිකභාවෙන සඤ්ඤාචිතකුටිතො මහන්තභාවො එතස්ස අත්ථීති මහල්ලකො යස්මා වා වත්ථුං දෙසාපෙත්වා පමාණාතික්කමෙනාපි කාතුං වට්ටති තස්මා පමාණමහන්තතායපි මහල්ලකො තං මහල්ලකං, යස්මා පනස්ස තං පමාණමහන්තත්තං සස්සාමිකත්තාව ලබ්භති තස්මා තදත්ථදස්සනත්ථං මහල්ලකො නාම විහාරො සස්සාමිකො වුච්චතීති එවමස්ස පදභාජනෙ වුත්තං සෙසං සබ්බං කුටිකාරසික්ඛාපදෙ වුත්තසදිසං සස්සාමිකභාවමත්තමෙව හි විසෙසං.

කොසම්බියං ඡන්නත්ථෙරං ආරබ්භ චෙතියරුක්ඛං ඡෙදාපන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තභාවො අකිරියාමත්තතො සමුට්ඨානභාවො එකසංඝාදිසෙසතා ච එත්ථ විසෙසොති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "දුට්ඨො දොසො"ති දූසිතො චෙව දූසකො ච, උප්පන්නෙ හි දොසෙ පුග්ගලො තෙන දොසෙන දූසිතො හොති පකතිභාවං ජහාපිතො තස්මා "දුට්ඨො"ති වුච්චති, පරඤ්ච දූසෙති විනාසෙති තස්මා "දොසො"ති වුච්චති, ඉති "දුට්ඨොදොසො"ති එකස්සෙවෙතං පුග්ගලස්ස ආකාරනානත්තෙන නිද්දස්සනං. "අප්පතීතො"ති නප්පතීතො පීතිසුඛාදීහි විවජ්ජිතො න අභිසටොති අත්ථො. "අමූලකෙනා"ති යං චොදකෙන චුදිතකම්හි පුග්ගලෙ අදිට්ඨං අසුතං අපරිසඞ්කිතං ඉදං එතෙසං දස්සනසවණපරිසඞ්කාසඞ්ඛාතානං මූලානං අභාවතො අමූලකං නාම, තං පන සො ආපන්නො වා හොතු අනාපන්නො වා එතං ඉධ අප්පමාණං, එත්ථ ච අදිට්ඨං නාම අත්තනො පසාදචක්ඛුනා වා දිබ්බචක්ඛුනා වා අදිට්ඨං, අසුතං නාම තථෙව කෙනචි වුච්චමානං නසුතං, අපරිසඞ්කිතං නාම අත්තනො වා පරස්ස වා දිට්ඨසුතමුතවසෙන චෙතසා අපරිසඞ්කිතං, ඉති එවරූපෙන අමූලකෙන. "පාරාජිකෙනා"ති භික්ඛුනො අනුරූපෙසු එකූනවීසතියා අඤ්ඤතරෙන, පදභාජනෙ පන පාරාජිකුද්දෙසෙ ආගතානෙව ගහෙත්වා චතුන්නං අඤ්ඤතරෙනාති වුත්තං. "අනුද්ධංසෙය්‍යා"ති ධංසෙය්‍ය පධංසෙය්‍ය අභිභවෙය්‍ය තං පන අනුද්ධංසනං යස්මා අත්තනා චොදෙන්තොපි පරෙන චොදාපෙන්තොපි කරොති තස්මා පදභාජනෙ "චොදෙති වා චොදාපෙති වා"ති වුත්තං. තත්ථ වත්ථුසන්දස්සනා ආපත්තිසන්දස්සනා සංවාසපටික්ඛෙපො සාමීචිපටික්ඛෙපොති සංඛෙපතො චතස්සො චොදනා වුත්තා. තාසු වත්ථුසන්දස්සනා නාම "ත්වං මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවී"ති ආදිනා නයෙන පවත්තා, ආපත්තිසන්දස්සනා නාම "ත්වං මෙථුනධම්මාපත්තිං ආපන්නො"ති ආදිනා නයෙන පවත්තා, සංවාසපටික්ඛෙපො නාම "නත්ථි තයා සද්ධිං උපොසථො වා පවාරණා වා සඞ්ඝකම්මං වා"ති එවං පවත්තා, එත්තාවතා පන සීසං න එති "අස්සමණොසී"ති ආදිවචනෙහි සද්ධිං ඝටිතෙයෙව සීසං එති, සාමීචිපටික්ඛෙපො නාම අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ජලිකම්මසාමීචිකම්මබීජනීකම්මාදීනං අකරණං, තං පටිපාටියා වන්දනාදීනි කරොන්තො එකස්ස අකත්වා සෙසානං කරණකාලෙ වෙදිතබ්බං, එත්තාවතා ච චොදනා නාම හොති ආපත්ති පන සීසං න එති, "කස්මා මම වන්දනාදීනි න කරොසී"ති පුච්ඡිතෙ පන තෙන "අස්සමණොසී"ති ආදිවචනෙහි සද්ධිං ඝටිතෙයෙව සීසං එති තස්මා යො භික්ඛු භික්ඛුං සමීපෙ ඨත්වා "ත්වං මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවී"ති වා "අස්සමණොසී"ති වා ආදීහි වචනෙහි

හත්ථමුද්දාය එව වා එතමත්ථං දීපෙන්තො සයං වා චොදෙති ගහට්ඨ පබ්බජිතෙසු වා අඤ්ඤතරෙන චොදාපෙති අයං අනුද්ධංසෙති නාම "අප්පෙව නාම නං ඉමම්හා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍යං"ති අපි එව නාම නං පුග්ගලං ඉමම්හා සෙට්ඨචරියා අපනෙය්‍යං සාධු වතස්ස සචාහං ඉමං පුග්ගලං ඉමම්හා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍යන්ති ඉමිනා අධිප්පායෙන අනුද්ධංසෙය්‍යාති වුත්තං හොති, එතෙන එකංව චාවනාධිප්පායං ගහෙත්වා අවසෙසා අක්කොසාධිප්පායො කම්මාධිප්පායො උට්ඨානාධිප්පායො උපොසථට්ඨපනාධිප්පායො පවාරණට්ඨපනාධිප්පායො අනුවිජ්ජනාධිප්පායො ධම්මකථාධිප්පායොති සත්ත අධිප්පායා පටික්ඛිත්තා හොන්ති, "තතො අපරෙන සමයෙනා"ති යස්මිං සමයෙ අනුද්ධංසිතො හොති තතො අඤ්ඤස්මිං සමයෙ. "සමනුග්ගාහියමානො වා"ති අනුවිජ්ජකෙන "කිං තෙ දිට්ඨ"න්ති ආදිනා නයෙන අනුවිජ්ජියමානො උපපරික්ඛියමානො "අසමනුග්ගාහියමානො වා"ති දිට්ඨාදිසු කෙනචි වත්ථුනා වා අනුවිජ්ජකාදිසු කෙනචි පුග්ගලෙන අවුච්චමානො වා, ඉමෙසං පන පදානං පරතො "භික්ඛුච දොසං පතිට්ඨාතී"ති ඉමිනා සම්බන්ධො, ඉදං හි වුත්තං හොති එවං සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමානො වා භික්ඛු ච දොසං පතිට්ඨාති පටිච්ච තිට්ඨති පටිජානාති සංඝාදිසෙසොති. ඉදං ච අමූලකභාවස්ස පාකටකාලදස්සනත්ථං වුත්තං ආපත්තිං පන අනුද්ධංසිතක්ඛණෙයෙව ආපජ්ජති "අමූලකං චෙව තං අධිකරණං හොතී"ති එත්ථ පන දිට්ඨමූලාදීනං අභාවෙන අමූලකං සම්පෙහි අධිකරණීයභාවෙන අධිකරණං යං හි අධිකිච්ච ආරබ්භ පටිච්ච සන්ධාය සමථා පවත්තන්තීති තං අධිකරණං ඉධ පන පාරාජික සංඛාතං ආපත්තාධිකරණමෙව අධිප්පෙතං, යදි හි තං අධිකරණං දිට්ඨාදීහි මූලෙහි අමූලකඤ්චෙව හොති අයං චොදෙතුං ආගතො භික්ඛු ච දොසං පතිට්ඨාති පටිච්ච තිට්ඨති තුච්ඡකං මයා භණිතන්ති ආදීනි වදන්තො පටිජානාති තස්ස භික්ඛුනො අනුද්ධංසිතක්ඛණෙයෙව සංඝාදිසෙසොති අයං සික්ඛාපදස්ස පදානුක්කමෙන අත්ථො.

රාජගහෙ මෙත්තියභුම්මජකෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුද්ධංසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, කතූපසම්පදං සුද්ධං වා අසුද්ධං වා පුග්ගලං යෙන පාරාජිකෙන චොදෙති තං අයං අනජ්ඣාපන්නොති ඤත්වා චාවනාධිප්පායෙන 'කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං අහං තං වත්තුකාමො'ති එවං ඔකාසං අකාරෙත්වා චොදෙන්තස්ස සචෙ සො තඞ්ඛණං යෙව ජානාති මං චොදෙතීති, වාචාය වාචාය සඞ්ඝා

දිසෙසො චෙව දුක්කටඤ්ච, ඔකාසං කාරෙත්වා චොදෙන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො යෙව, හත්ථමුද්දාය සම්මුඛා චොදෙන්තස්සාපි එසෙව නයො, පරම්මුඛා චොදෙන්තස්ස පන සීසං න එති, අත්තනා සමීපෙ ඨත්වා අඤ්ඤං භික්ඛුං ආණාපෙති, සො තස්ස වචනෙන තං චොදෙති, චොදාපකස්සෙව වුත්තනයෙන ආපත්තියො, අථ සොපි මයා දිට්ඨං සුතං මුතං අත්ථීති චොදෙති, ද්වින්නම්පි ජනානං තථෙව ආපත්තියො, අක්කොසාධිප්පායෙන පන ඔකාසං අකාරෙත්වා වදන්තස්ස වුත්තනයෙනෙව පාචිත්තියඤ්චෙව දුක්කටඤ්ච ඔකාසං කාරෙත්වා වදන්තස්ස පාචිත්තියමෙව, කම්මාධිප්පායෙන අසම්මුඛා සත්තවිධම්පි කම්මං කරොන්තස්ස දුක්කටමෙව, වුට්ඨානාධිප්පායෙන 'ත්වං ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො තං පටිකරොහී'ති වදන්තස්ස උපොසථං වා පවාරණං වා ඨපෙන්තස්ස ච ඔකාසකම්මං නත්ථි, ඨපනක්ඛෙත්තං පන ජානිතබ්බං, අනුවිජ්ජකස්සාපි ඔසටෙ වත්ථුස්මිං අත්ථෙතං තවාති අනුවිජ්ජනාධිප්පායෙන වදන්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථි, ධම්මකථිකස්සාපි 'යො ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච කරොති අයං අස්සමණො'ති ආදිනා නයෙන අනොදිස්සකං ධම්මං කථෙන්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථි, සචෙ පන ඔදිස්ස නියමෙත්වා "අසුකො ච අසුකො ච අස්සමණො අනුපාසකො"ති කථෙති, ආසනතො ඔරුය්හ ආපත්තිං දෙසෙත්වා ගන්තබ්බං, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති "යං චොදෙති වා චොදාපෙති වා තස්ස උපසම්පන්නොති සංඛ්‍යූපගමනං, තස්මිං සුද්ධසඤ්ඤිතා, යෙන පාරාජිකෙන චොදෙති තස්ස දිට්ඨාදිවසෙන අමූලකතා, චාවනාධිප්පායෙන සම්මුඛා චොදනා, තස්ස තඞ්ඛණං විජානනන්"ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, වෙදනා පනෙත්ථ දුක්ඛායෙවාති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "අඤ්ඤභාගියස්සා"ති ආදීසු අඤ්ඤභාගස්ස ඉදං අඤ්ඤභාගො වා අස්ස අත්ථීති අඤ්ඤභාගියං. "අධිකරණන්"ති ආධාරො වෙදිතබ්බො, වත්ථු අධිට්ඨානන්ති වුත්තං හොති, යො හි සො අට්ඨුප්පත්තියං දබ්බො මල්ලපුත්තො නාමාති ඡගලකො වුත්තො, සො ය්වායං ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස භාගො කොට්ඨාසො පක්ඛො මනුස්සජාතිචෙව භික්ඛුභාවොච තතො අඤ්ඤස්ස භාගස්ස කොට්ඨාසස්ස පක්ඛස්ස හොති තිරච්ඡාන ජාතියා චෙව ඡගලකභාවස්ස ච, සො වා අඤ්ඤභාගො අස්ස

අත්ථීති, තස්මා අඤ්ඤභාගියසඞ්ඛං ලභති, යස්මා ච තෙසං ඉමං මයං දබ්බං මල්ලපුත්තං නාම කරොමාති වදන්තානං තස්සා නාමකරණසඤ්ඤාය ආධාරො වත්ථු අධිට්ඨානං, තස්මා අධිකරණන්ති වෙදිතබ්බා, තඤ්හි සන්ධාය "සච්චං කිර තුම්හෙ භික්ඛවෙ දබ්බං මල්ලපුත්තං අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්සා"ති ආදිවුත්තං, න විවාදාධිකරණාදීසු අඤ්ඤතරං, කස්මා? අසම්භවතො, න හි මෙත්තියභුම්මජකා චතුන්නං අධිකරණානං කස්සචි අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදියිංසු, න ච චතුන්නං අධිකරණානං ලෙසො නාම අත්ථි, ජාතිලෙසාදයො හි පුග්ගලානංයෙව ලෙසා වුත්තා, න විවාදාධිකරණාදීනං, තඤ්ච දබ්බො මල්ලපුත්තොති නාමං තස්ස අඤ්ඤභාගියාධිකරණභාවෙ ඨිතස්ස ඡගලකස්ස කොචි දෙසො හොති, ථෙරං පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසෙතුං ලෙසමත්තො එත්ථ ච දිස්සති අපදිස්සති අස්ස අයන්ති වොහාරියතීති දෙසො, ජාතිආදීසු අඤ්ඤතරකොට්ඨාසස්සෙතං අධිවචනං, අඤ්ඤම්පි වත්ථුං ලිස්සති සිලිස්සති, වොහාරමත්තෙනෙව ඊසකං අල්ලීයතීති ලෙසො, ජාති ආදීනංයෙව අඤ්ඤතරකොට්ඨාසස්සෙතං අධිවචනං, පදභාජනෙ පන යස්ස අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදාය පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය තං යස්මා අට්ඨුප්පත්තිවසෙනෙව ආවිභූතං, තස්මා තං අවිභජිත්වා යානි අධිකරණන්ති වචනසාමඤ්ඤතො අත්ථුද්ධාරවසෙන පවත්තානි චත්තාරි අධිකරණානි ච, තෙසං අඤ්ඤභාගියතා ච තබ්භාගියතා ච යස්මා අපාකටා ජානිතබ්බා ච විනයධරෙහි, තස්මා තඤ්ච අවසානෙ ආපත්තඤ්ඤභාගියෙන චොදනඤ්ච ආවිකාතුං "අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්සාති ආපත්තඤ්ඤභාගියා වා හොති අධිකරණඤ්ඤභාගියං වා"ති ආදි වුත්තං, සෙසා විනිච්ඡයකථා අට්ඨමෙ වුත්තසදිසායෙව, අයං පන විසෙසො, ඉදං අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදාය පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, ඉධ ච ආපත්තඤ්ඤභාගියචොදනාය තථාසඤ්ඤිනො'පි අනාපත්ති, අඞ්ගෙසු ච අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදියනතා අධිකාති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ "සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්සාති" සහිතස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස, චිත්තෙන ච සරීරෙන ච අවියුත්තස්සාති අත්ථො, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ "සමග්ගො නාම සඞ්ඝො සමානසංවාසකො සමානසීමායං ඨිතො"ති වුත්තං, සමානසංවාසකො හි සම්විත්තතාය

චිත්තෙන අවියුත්තො හොති, සමානසීමායං ඨිතො කායසාමග්ගිං දදන්තො සරීරෙන අවියුත්තො, "භෙදාය පරක්කමෙය්‍යා"ති කථං නාමායං භිජ්ජෙය්‍යාති භෙදනත්ථාය වායාමෙය්‍ය. "භෙදන සංවත්තනිකං වා අධිකරණං"ති භෙදනස්ස සඞ්ඝභෙදස්ස අත්ථාය සංවත්තනිකං කාරණං, ඉමස්මිං හි ඔකාසෙ "කාමහෙතු කාමනිදානං කාමාධිකරණ"න්ති ආදීසු විය කාරණං අධිකරණන්ති අධිප්පෙතං, තං භෙදකරවත්ථුවසෙන අට්ඨාරසවිධං. "සමාදායා"ති ගහෙත්වා; "පග්ගය්හ තිට්ඨෙය්‍යා"ති තං සඞ්ඝභෙදස්ස අත්ථාය සංවත්තනිකං සඞ්ඝභෙදනිප්ඵත්තිසමත්ථං කාරණං ගහෙත්වා දීපෙය්‍ය චෙව න පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය ච. "භික්ඛූහි එවමස්ස වචනීයො"ති යෙ තං පග්ගය්හ තිට්ඨන්තං සම්මුඛා පස්සන්ති, යෙ වා අසුකස්මිං නාම විහාරෙ'ති සුණන්ති, තෙහි සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන අඩ්ඪයොජනමත්තං ගන්ත්වාපි සචායං අනන්තරෙ 'මා ආයස්මා'ති ආදි වචනක්කමෙන වුත්තො, එවමස්ස වචනීයො, දිස්වා වා සුත්වා වා අවදන්තානං දුක්කටං. එත්ථ ච, මා ඉති පදං 'පරක්කමි' පදෙන 'අට්ඨාසි' පදෙන ච සද්ධිං මා පරක්කමි මා අට්ඨාසීති යොජෙතබ්බං. "සමෙතායස්මා සඞ්ඝෙනා"ති ආයස්මා සඞ්ඝෙන සද්ධිං සමෙතු, සමාගච්ඡතු, එකලද්ධිකො හොතූති අත්ථො, කිං කාරණා? "සමග්ගො හි සඞ්ඝො =පෙ= විහරතී"ති, තත්ථ "සම්මොදමානො"ති අඤ්ඤමඤ්ඤං සම්පත්තියා සුට්ඨු මොදමානො. "අවිවදමානො"ති අයං ධම්මො නායං ධම්මොති එවං න විවදමානො එකො උද්දෙසො අස්සාති එකුද්දෙසො, එකතො පවත්තපාතිමොක්ඛුද්දෙසොති අත්ථො. "ඵාසු විහරතී"ති සුඛං විහරති, එවං විසුම්පි සඞ්ඝමජ්ඣෙපි තික්ඛත්තුං වුච්චමානස්ස අප්පටිනිස්සජ්ජතො දුක්කටං, එවඤ්ච හොති ආදිමහි 'සමනුභාසිතබ්බො'ති සමනුභාසනකම්මං කාතබ්බං "ඉච්චෙතං කුසලං"ති ඉති එතං පටිනිස්සජ්ජනං කුසලං ඛෙමං සොත්ථිභාවො තස්ස භික්ඛුනො. "නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය සඞ්ඝාදිසෙසො"ති එත්ථ සමනුභාසනකම්මපරියොසානෙ අප්පටිනිස්සජ්ජන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො, සෙසං උත්තානපදත්ථමෙව.

රාජගහෙ දෙවදත්තං ආරබ්භ සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, සමනුභාසනකම්මෙ කරීයමානෙ අප්පටිනිස්සජ්ජන්තස්ස ඤත්තිපරියොසානෙ දුක්කටං. ද්වීහි කම්මවාචාහි ද්වෙ ථුල්ලච්චයා, යස්ස නක්ඛමති සො භාසෙය්‍යාති එවං යකාරප්පත්තාය තතියකම්මවාචාය තඤ්ච දුක්කටං තෙ ච ථුල්ලච්චයා පටිප්පස්සම්භන්ති, සඞ්ඝාදිසෙසෙ යෙව

තිට්ඨති, අසමනුභාසියමානස්ස ච පටිනිස්සජ්ජන්තස්ස ච උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති. "භෙදාය පරක්කමනං, ධම්මකම්මෙන සමනුභාසනං, කම්මවාචාපරියොසානං, අප්පටිනිස්සජ්ජනං"ති ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමනුභාසනසමුට්ඨානං, අකිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං වචීකම්මං අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

දසම සික්ඛාපදං

එකාදසමෙ "තස්සෙව ඛො පනා"ති යො සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමති තස්සෙව "අනුවත්තකා"ති තස්ස දිට්ඨිං ඛන්තිං රුචිං ගහණෙන අනුපටිපජ්ජනකා, වග්ගං අසාමග්ගිපක්ඛියවචනං වදන්තීති වග්ගවාදකා, යස්මා පන තිණ්ණං උද්ධං කම්මාරහා න හොන්ති, නහි සංඝො සංඝස්ස කම්මං කරොති. තස්මා එකො වා ද්වෙ වා තයො වාති වුත්තං, "ජානාති නො"ති අම්හාකං ඡන්දාදීනි ජානාති. "භාසතී"ති එවං කරොමාති අම්හෙහි සද්ධිං භාසති. "අම්හාකම්පෙතං ඛමතී"ති යං සො කරොති එතං අම්හාකම්පි රුච්චති "සමෙතායස්මන්තානං සංඝෙනා"ති ආයස්මන්තානං චිත්තං සංඝෙන සද්ධිං සමෙතු සමාගච්ඡතු එකීභාවං ගච්ඡතූති වුත්තං හොති, සෙසං පදත්ථතො උත්තානමෙව, විනිච්ඡයකථාපෙත්ථ දසමෙ වුත්තසදිසායෙව, අයං පන විසෙසො, ඉදං රාජගහෙ සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ දෙවදත්තස්ස සංඝභෙදාය පරක්කමන්තස්ස අනුවත්තනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං අඞ්ගෙසු ච යථා තත්ථ පරක්කමනං. එවං ඉධ අනුවත්තනං දට්ඨබ්බන්ති.

එකාදසම සික්ඛාපදං.

ද්වාදසමෙ "දුබ්බචජාතිකො"ති දුබ්බචසභාවො, වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යොති අත්ථො. "උද්දෙස පරියාපන්නෙසූ"ති උද්දෙසෙ පරියාපන්නෙසු අන්තොගධෙසු, යස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරෙය්‍යාති එවං සඞ්ගහිතත්තා අන්තොපාතිමොක්ඛස්ස වත්තමානෙසූති අත්ථො. "සහධම්මිකං වුච්චමානො"ති සහධම්මිකෙන වුච්චමානො, කරණත්ථෙ චෙතං උපයොගවචනං, පඤ්චහි සහධම්මිකෙහි සික්ඛිතබ්බත්තා තෙසං වා සන්තකත්තා සහධම්මිකන්ති ලද්ධනාමෙන බුද්ධපඤ්ඤත්තෙන සික්ඛාපදෙන වුච්චමානොති අත්ථො. "විරමථායස්මන්තො මම වචනායා"ති යෙන වචනෙන මං වදථ, තතො මම වචනතො විරමථ, මා මං තං වචනං වදථාති වුත්තං හොති. "වදෙතු සහධම්මෙනා"ති

සහධම්මිකෙන සික්ඛාපදෙන සහධම්මෙන වා අඤ්ඤෙනපි පාසාදිකභාවසංවත්තනිකෙන වචනෙන වදෙතු. "යදිදං"ති වුඩ්ඪිකාරණදස්සනත්ථෙ නිපාතො, තෙන යං ඉදං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස හිතවචනං ආපත්තිතො ච වුට්ඨාපනං තෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවචනෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුට්ඨාපනෙන "එවං සංවඩ්ඪා හි තස්ස භගවතො පරිසා"ති එවං පරිසාය වුඩ්ඪිකාරණං දස්සිතං හොති, සෙසං උත්තානත්ථමෙව විනිච්ඡයකථාපි දසමෙ වුත්තසදිසායෙව, අයං පන විසෙසො, ඉදං කොසම්බියං ඡන්නත්ථෙරං ආරබ්භ අත්තනො අවචනීයකරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අඞ්ගෙසු ච යථා තත්ථ පරක්කමනං එවං ඉධ අවචනීයකරණතා දට්ඨබ්බාති.

ද්වාදසම සික්ඛාපදං.

තෙරසමෙ "ගාමං වා නිගමං වා"ති එත්ථ නගරම්පි ගාමෙ අන්තොගධමෙව. "උපනිස්සාය විහරති"ති තත්ථ පටිබද්ධචීවරාදිපච්චයතාය තං නිස්සාය වසති, පුප්ඵදානාදීහි මනුස්සානං සද්ධං විනාසෙන්තො කුලානි දූසෙතීති කුලදූසකො, මාලාවච්ඡරොපනාදයො පාපකා සමාචාරා අස්සාති පාපසමාචාරො "සො භික්ඛූ"ති සො කුලදූසකො භික්ඛු. "ආයස්මා ඛො කුලදූසකො =පෙ= අලන්තෙ ඉධ වාසෙනා"ති ඉමිනාස්ස පබ්බාජනීයකම්මාරහතං දස්සෙති, පබ්බාජනීයකම්මකතො පනෙස යස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා කුලදූසකකම්මං කතං, යස්මිං ච විහාරෙ වසති, නෙව තස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා චරිතුං ලභති, න විහාරෙ වසිතුං. "එවඤ්ච සො භික්ඛූ"ති එත්ථ සොති පබ්බාජනීයකම්මකතො අධිප්පෙතො, ඡන්දෙන ගච්ඡන්තීති ඡන්දගාමිනො, එස නයො සෙසෙසු "සො භික්ඛූ"ති සො ඡන්දගාමිතාදීනි වදමානො- තස්ස වචනස්ස පටිනිස්සග්ගාය එවං වචනීයො, න කුලදූසනනිවාරණත්ථාය, කුලදූසනකම්මෙන හි සො ආපජ්ජිතබ්බා ආපත්තියො පුබ්බෙව ආපන්නො, එවං පනස්ස විසුම්පි සඞ්ඝමජ්ඣෙපි වුච්චමානස්ස අප්පටිනිස්සජ්ජතො අපරං දුක්කටං, එවඤ්ච සොති ආදි ඉතො පුබ්බෙ වුත්තඤ්ච අවුත්තඤ්ච සබ්බං උත්තානත්ථමෙව, විනිච්ඡයකථාපි දසමෙ වුත්තසදිසායෙව, අයං පන විසෙසො, ඉදං සාවත්ථියං අස්සජිපුනබ්බසුකෙ භික්ඛූ ආරබ්භ ඡන්දගාමිතාදීහි පාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අඞ්ගෙසු ච යථා තත්ථ පරක්කමනං, එවං ඉධ ඡන්දාදීහි පාපනං දට්ඨබ්බන්ති.

තෙරසම සික්ඛාපදං.

"උද්දිට්ඨා ඛො =:පෙ:= එවමෙතං ධාරයාමී"ති එත්ථ පඨමං ආපත්ති එතෙසන්ති පඨමාපත්තිකා, පඨමං වීතික්කමක්ඛණෙයෙව ආපජ්ජිතබ්බාති අත්ථො, ඉතරෙ පන යථා තතියෙ ච චතුත්ථෙ ච දිවසෙ හොතීති එත්ථ තතියකො චතුත්ථකොති වුච්චති. එවං යාව තතියෙ සමනුභාසනකම්මෙ හොන්තීති යාවතතියකාති වෙදිතබ්බා. "යාවතිහං"ති යත්තකානි අහානි "ජානං පටිච්ඡාදෙතී"ති ජානන්තො පටිච්ඡාදෙති, තත්‍රායං පටිච්ඡාදනලක්ඛණස්ස මාතිකා:- ආපත්ති ච හොති, ආපත්තිසඤ්ඤී ච, පකතත්තො ච හොති, පකතත්තසඤ්ඤී ච, අනන්තරායිකො ච හොති, අනන්තරායිකසඤ්ඤී ච, පහු ච හොති, පහුසඤ්ඤී ච, ඡාදෙතුකාමො ච හොති, ඡාදෙති චාති. එත්ථ ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී චාති යං ආපත්තිං ආපන්නො සා තෙරසන්නං අඤ්ඤතරා හොති සොපි ච තත්ථ වත්ථුවසෙන වා ඉදං භික්ඛූනං න වට්ටතීති නාමමත්තවසෙන වා අයං ඉත්ථන්නාමා ආපත්තීති ආපත්තිසඤ්ඤීයෙව හුත්වා නදානි නං කස්සචි ආරොචෙස්සාමීති එවං ඡාදෙතුකාමොව ධුරං නික්ඛිපිත්වා අරුණං උට්ඨපෙති, ඡන්නා හොති ආපත්ති, සචෙ පනෙත්ථ අනාපත්තිසඤ්ඤී වා හොති අඤ්ඤාපත්තික්ඛන්ධසඤ්ඤී වා වෙමතිකො වා, අච්ඡන්නාව හොති; පකතත්තොති අනුක්ඛිත්තො සමානසංවාසකො, සො ච පකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා වුත්තනයෙනෙව ඡාදෙති, ඡන්නා හොති, අනන්තරායිකොති යස්ස දසසු රාජචොරඅග්ගිඋදකමනුස්සඅමනුස්සවාළසිරිංසපජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායෙසු එකොපි නත්ථි, සො ච අනන්තරායිකසඤ්ඤී ඡාදෙති, ඡන්නා හොති, පහූති යො සක්කොති භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්තුං චෙව ආරොචෙතුඤ්ච, සො පහුසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති; ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති චාති ඉදං උත්තානමෙව, සචෙපි හි යො සභාගං දිස්වා අයං මෙ උපජ්ඣායො වා ආචරියො වාති ලජ්ජාය නාරොචෙති, ඡන්නාව හොති, උපජ්ඣායාදිභාවො හි ඉධ අප්පමාණං, සභාගමත්තමෙව පමාණං, අයං ජානං පටිච්ඡාදෙතීති පදස්ස සඞ්ඛෙපතො අත්ථවිනිච්ඡයො.

"තාවතිහං"ති තත්තකානි අහානි, පටිච්ඡාදිතදිවසතො පට්ඨාය යාව ආරොචිතදිවසො, තාව දිවසපක්ඛමාසසංවච්ඡරවසෙන යත්තකො කාලො අතික්කන්තො, තත්තකං කාලන්ති අත්ථො. "අකාමා පරිවත්ථබ්බං"ති න කාමෙන න වසෙන, අථ ඛො අකාමෙන අවසෙන පරිවාසං සමාදාය වත්ථබ්බං, තත්ථ පටිච්ඡන්නපරිවාසො සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසො චාති තිවිධො

පරිවාසො, තත්‍ථ පටිච්ඡන්නපරිවාසො තාව යථාපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා දාතබ්බො, කස්සචි හි එකාහපටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති, කස්සචි ද්වීහාදිපටිච්ඡන්නා, කස්සචි එකා ආපත්ති හොති, කස්සචි ද්වෙ වා තිස්සො වා තදුත්තරිං වා, තස්මා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමමෙව වුත්තනයෙන පටිච්ඡන්නභාවං ඤත්වා තතො පටිච්ඡන්නදිවසෙ ච ආපත්තියො ච සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙ එකා එකාහපටිච්ඡන්නා හොති "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං එකාහපටිච්ඡන්නං"ති එවං පරිවාසං යාචාපෙත්වා ඛන්ධකෙ ආගතනයෙන කම්මවාචං පච්ඡා පරිමාණෙන දාතබ්බො, අථ ද්වීහතීහාදිපටිච්ඡන්නා හොති, ද්වීහපටිච්ඡන්නං තීහපටිච්ඡන්නං චතූහපටිච්ඡන්නං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නං, =පෙ= චුද්දසාහපටිච්ඡන්නන්ති එවං යාව චුද්දසදිවසාති දිවසවසෙන යොජනා කාතබ්බා, පඤ්චදසදිවසපටිච්ඡන්නාය පක්ඛපටිච්ඡන්නන්ති යොජනා කාතබ්බා, තතො යාව එකූනතිංසතිමො දිවසො, තාව අතිරෙකපක්ඛපටිච්ඡන්නන්ති, තතො මාසපටිච්ඡන්නං අතිරෙකමාසපටිච්ඡන්නං ද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං තෙමාසපටිච්ඡන්නං =පෙ= අතිරෙක එකාදස මාසපටිච්ඡන්නන්ති එවං යොජනා කාතබ්බා, සංවච්ඡරෙ පුණ්ණෙ එකසංවච්ඡරපටිච්ඡන්නන්ති, තතො පරං අතිරෙකසංවච්ඡරං ද්වෙ සංවච්ඡරං, එවං යාව සට්ඨිසංවච්ඡරං අතිරෙක සට්ඨිසංවච්ඡරපටිච්ඡන්නන්ති, තතො වා භීයොපි වත්වා යොජනා කාතබ්බා, සචෙ පන ද්වෙ තිස්සො තදුත්තරිං වා ආපත්තියො හොන්ති, යථා එකං ආපත්තින්ති වුත්තං, එවං ද්වෙ ආපත්තියො තිස්සො ආපත්තියොති වත්තබ්බං, තතො පරං පන සතං වා හොතු සහස්සං වා සම්බහුලාති වත්තුං වට්ටති, නානාවත්ථුකාසුපි "අහං භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං, එකං සුක්කවිස්සට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සඤ්චරිත්තං, එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං ගණනවසෙන වා, "අහං භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායො එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං වත්ථුකිත්තනවසෙන වා "අහං භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං නාමමත්තවසෙන වා යොජනා කාතබ්බා; තත්‍ථ නාමං දුවිධං සජාති සාධාරණං සබ්බසාධාරණඤ්ච, තත්‍ථ සඞ්ඝාදිසෙසොති සජාතිසාධාරණං ආපත්තීති සබ්බසාධාරණං, තස්මා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති. එවං සබ්බසාධාරණනාමවසෙනාපි වත්තුං වට්ටති, ඉමම්පි පරිවා

සාදියනකම්මං වත්ථුවසෙන ගොත්තවසෙන නාමවසෙන ආපත්තිවසෙන ච කාතුං වට්ටතියෙව, තත්ථ සුක්කවිස්සට්ඨීති වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච, සඞ්ඝාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපත්ති ච, තත්ථ "සුක්කවිස්සට්ඨිං කායසංසග්ගං"ති ආදිවචනෙනාපි "නානාවත්ථුකායො"ති වචනෙනාපි වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච ගහිතං හොති, සඞ්ඝාදිසෙසොති වචනෙනාපි ආපත්තියොති වචනෙනාපි නාමඤ්චෙව ආපත්ති ච ගහිතා හොති, තස්මා එතෙසු යස්ස කස්සචි වසෙන කම්මවාචා කාතබ්බා, කම්මවාචාපරියොසානෙ ච සචෙ අප්පභික්ඛුකො ආවාසො හොති, සක්කා රත්තිච්ඡෙදං අනාපජ්ජන්තෙන වසිතුං, තත්ථෙව "පරිවාසං සමාදියාමි වත්තං සමාදියාමී"ති තික්ඛත්තුං වත්තං සමාදාතබ්බං, සමාදියිත්වා තත්ථෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙත්වා පුන ආගතාගතානං භික්ඛූනං ආරොචෙන්තෙන වත්තභෙදඤ්ච රත්තිච්ඡෙදඤ්ච අකත්වා පරිවසිතබ්බං, සචෙ න සක්කා හොති පරිවාසං සොධෙතුං, නික්ඛිත්තවත්තෙන වසිතුකාමො හොති, තත්ථෙව වා සඞ්ඝමජ්ඣෙ එකපුග්ගලස්ස වා සන්තිකෙ "පරිවාසං නික්ඛිපාමි වත්තං නික්ඛිපාමී"ති පරිවාසො නික්ඛිපිතබ්බො, එකපදෙනාපි චෙත්ථ නික්ඛිත්තො හොති පරිවාසො, වීහි පන සුනික්ඛිත්තොයෙව සමාදානෙපි එසෙව නයො, නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති, අථානෙන පච්චූසසමයෙ එකෙන භික්ඛුනා සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපතො අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො ඔක්කම්ම ගුම්බෙන වා වතියා වා පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිත්වා අන්තො අරුණෙයෙව වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං, යම්පි අඤ්ඤං භික්ඛුං පස්සති, තස්සාපි ආරොචෙතබ්බමෙව, අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්ස සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිත්වා විහාරං ගන්තබ්බං, සචෙ සො පුරෙඅරුණෙයෙව කෙනචි කරණීයෙන ගතො, විහාරං ගන්ත්වා යං සබ්බපඨමං භික්ඛුං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, එවං සල්ලක්ඛෙත්වා යාව රත්තියො පූරෙන්ති, තාව පරිවත්ථබ්බං, අයං සඞ්ඛෙපතො පටිච්ඡන්නපරිවාසවිනිච්ඡයො.

විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො, ඉතරෙසු විසු "ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති රත්තිපරියන්තං න ජානාතී"ති ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං ඛන්ධකෙ අනුඤ්ඤාතො සුද්ධන්තපරිවාසො නාම, සො දුවිධො චූළසුද්ධන්තො මහාසුද්ධන්තොති, දුවිධොපි චෙස රත්තිපරිච්ඡෙදං සකලං වා එකදෙසං වා අජානන්තස්ස ච අසරන්තස්ස ච

තත්ථ වෙමතිකස්ස ච දාතබ්බො ආපත්තිපරියන්තං පන එත්තිකා අහං ආපත්තියො ආපන්නොති ජානාතු වා මා වා, අකාරණමෙතං, තස්ස දානවිධි ඛන්ධකෙ ආගතො, විනිච්ඡයකථා පන විත්ථාරතො සමන්තපාසාදිකායං වුත්තා, ඉතරො පන සමොධානපරිවාසො නාම, සො තිවිධො හොති ඔධානසමොධානො අග්ඝසමොධානො මිස්සකසමොධානොති, තත්ථ ඔධානසමොධානො නාම අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා මක්ඛෙත්වා පුරිමාය ආපත්තියා මූලදිවසපරිච්ඡෙදෙ පච්ඡා ආපන්නං ආපත්තිං සමොදහිත්වා දාතබ්බපරිවාසො වුච්චති, අග්ඝසමොධානො නාම සම්බහුලාසු ආපත්තීසු යා එකා වා ද්වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා ආපත්තියො සබ්බචිරපටිච්ඡන්නායො තාසං අග්ඝෙන සමොධාය තාසං රත්තිපරිච්ඡෙදවසෙන අවසෙසානං ඌනතරපටිච්ඡන්නානං ආපත්තීනං දාතබ්බපරිවාසො වුච්චති, මිස්සකසමොධානො නාම නානාවත්ථුකායො ආපත්තියො එකතො කත්වා දාතබ්බපරිවාසො වුච්චති, අයං තිවිධොපි සමොධානපරිවාසෙ සඞ්ඛෙපකථා. විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො, ඉදං පරිවත්ථබ්බන්ති පදස්ස විනිච්ඡයකථාමුඛං.

"උත්තරිං ඡාරත්තං"ති පරිවාසතො උත්තරිං ඡරත්තියො. 'භික්ඛුමානත්තායා"ති භික්ඛූනං මානනභාවාය, ආරාධනත්ථායාති වුත්තං හොති "පටිපජ්ජිතබ්බං"ති වත්තිතබ්බං, මානත්තඤ්ච පනෙතං පටිච්ඡන්නාපටිච්ඡන්නවසෙන දුවිධං, තත්ථ යස්ස අපටිච්ඡන්නාපත්ති හොති තස්ස පරිවාසං අදත්වා මානත්තමෙව දාතබ්බං, ඉදං අපටිච්ඡන්නමානත්තං, යස්ස පටිච්ඡන්නා හොති තස්ස පරිවාසපරියොසානෙ දාතබ්බං මානත්තං පටිච්ඡන්නමානත්තන්ති වුච්චති ඉදං ඉධ අධිප්පෙතං, උභින්නම්පි පනෙතෙසං දානවිධි විනිච්ඡයකථා ච සමන්තපාසාදිකායං වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බා, අයං පනෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. සචෙ අයං වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ සමාදාතුං ගච්ඡති, සබ්බපච්ඡිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතූහි භික්ඛූහි සද්ධිං පරිවාසෙ වුත්තප්පකාරං පදෙසං ගන්ත්වා "මානත්තං සමාදියාමි වත්තං සමාදියාමී"ති සමාදියිත්වා තෙසං ආරොචෙත්වා තතො තෙසු ගතෙසු අගතෙසු වා පුරිමනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං. "යත්ථ සියා වීසතිගණො"ති යත්ථ වීසති සඞ්ඝො ගණො අස්සාති වීසතිගණො. "තත්‍රා"ති යත්‍ර සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන වීසති ගණො භික්ඛුසඞ්ඝො අත්ථි තත්ථ "අබ්භෙතබ්බො"ති අභිඑතබ්බො සම්පටිච්ඡිතබ්බො, අබ්භානකම්මවසෙන ඔසාරෙතබ්බොති වුත්තං

හොති, අබ්භාතබ්බොති වා අත්ථො, අබ්භානකම්මං පන පාළිවසෙන ඛන්ධකෙ විනිච්ඡයවසෙන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තං. “අනබ්භිතො”ති න අබ්භිතො, අසම්පටිච්ඡිතො, අකතබ්භානකම්මොති වුත්තං හොති, අනව්හාතොති වා අත්ථො. “තෙ ච භික්ඛූ ගාරය්හා”ති යෙ ඌනභාවං ඤත්වා අබ්භෙන්ති තෙ භික්ඛූ ච ගරහිතබ්බා, සාතිසාරා සදොසා, දුක්කටං ආපජ්ජන්තීති අත්ථො. “අයං තත්ථ සාමීචී”ති අයං තත්ථ අනුධම්මතා ලොකුත්තරධම්මමනුගතා ඔවාදානුසාසනී සාමීචිධම්මතා, සෙසමෙත්ථ වුත්තනයමෙවාති.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
සඞ්ඝාදිසෙසකණ්ඩවණ්ණනා
නිට්ඨිතා.

අනියතුද්දෙසෙ “ඉමෙ ඛො පනා”ති ආදි වුත්තනයමෙව. “මාතුගාමෙනා”ති තදහුජාතායපි ජීවමානකමනුස්සිත්ථියා. “එකො එකායා”ති එකො භික්ඛු මාතුගාමසඞ්ඛාතාය එකාය ඉත්ථියා සද්ධිං. “රහො”ති චක්ඛුස්ස රහො, කිඤ්චාපි පාළියං සොතස්ස රහො ආගතො, චක්ඛුස්සෙව පන රහො රහොති ඉධ අධිප්පෙතො. සචෙපි හි පිහිතකවාටස්ස ගබ්භස්ස ද්වාරෙ නිසින්නො විඤ්ඤූ පුරිසො හොති, නෙව අනාපත්තිං කරොති, යත්ථ පන සක්කා දට්ඨුං තාදිසෙ අනන්ධො ද්වාදසහත්ථෙපි ඔකාසෙ නිසින්නො සචක්ඛුකො වික්ඛිත්තචිත්තොපි නිද්දායන්තොපි අනාපත්තිං කරොති, සමීපෙ ඨිතොපි අන්ධො න කරොති, චක්ඛුමාපි නිපජ්ජිත්වා නිද්දායන්තොපි න කරොති, ඉත්ථීනං පන සතම්පි න කරොතියෙව, තෙන වුත්තං රහොති චක්ඛුස්ස රහොති. “පටිච්ඡන්නෙ ආසනෙ”ති කුඩ්ඩාදීහි පටිච්ඡන්නොකාසෙ “අලංකම්මනියෙ”ති කම්මක්ඛමං කම්මයොග්ගන්ති කම්මනියං, අලං පරියත්තං කම්මනියභාවායාති අලංකම්මනියං, තස්මිං අලංකම්මනියෙ, යත්ථ අජ්ඣාචාරං කරොන්තා සක්කොන්ති තං කම්මං කාතුං තාදිසෙති අත්ථො. “නිසජ්ජං කප්පෙය්‍යා”ති නිසජ්ජං කරෙය්‍ය නිසීදෙය්‍යාති අත්ථො, එත්ථ ච සයනම්පි නිසජ්ජාය එව සඞ්ගහිතං, “සද්ධෙය්‍යවචසා”ති සද්ධාතබ්බවචනා, අරියසාවිකාති අත්ථො. “නිසජ්ජං භික්ඛු පටිජානමානො”ති කිඤ්චාපි එවරූපා උපාසිකා දිස්වා වදති අථ ඛො භික්ඛු නිසජ්ජං පටිජානමානොව තිණ්ණං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන කාරෙතබ්බො, න අප්පටිජානමානොති අත්ථො. “යෙන වා සා”ති නිසජ්ජාදීසු ආකාරෙසු යෙන වා ආකාරෙන සද්ධිං මෙථුනාදීනි ආරොපෙත්වා සා උපාසිකා

වදෙය්‍ය, පටිජානමානොව තෙන සො භික්ඛු කාරෙතබ්බො, එවරූපායපි හි උපාසිකාය වචනමත්තෙන ආකාරෙන න කාරෙතබ්බොති අත්ථො, කස්මා? යස්මා දිසං නාම තථාපි හොති අසුද්ධථාපිති. "අයං ධම්මො අනියතො"ති තිණ්ණං ආපත්තීනං යං ආපත්තිං වා වත්ථුං වා පටිජානාති තස්ස වසෙන කාරෙතබ්බතාය අනියතො.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ මාතුගාමෙන සද්ධිං වුත්තප්පකාරෙ ආසනෙ නිසජ්ජං කප්පනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, මෙථුනධම්මසන්නිස්සිතකිලෙසසඞ්ඛාතෙන රහස්සාදෙන මාතුගාමස්ස සන්තිකං ගන්තුකාමතාය අක්ඛිඅඤ්ජනාදිතො පට්ඨාය සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං ගන්ත්වා තස්මිං වා නිසින්නෙ ඉත්ථී නිසීදතු තස්සා වා නිසින්නාය සො නිසීදතු අපච්ඡා අපුරිමං යෙව උභො වා නිසීදන්තු උභින්නං නිසජ්ජාය පාචිත්තියං, සචෙ පන කායසංසග්ගං වා මෙථුනං වා සමාපජ්ජති තෙසං වසෙන කාරෙතබ්බො, නිපජ්ජනෙපි එසෙව නයො වුත්තප්පකාරෙ පුරිසෙ නිපජ්ජිත්වා අනිද්දායන්තෙ අන්ධෙ විඤ්ඤූ පුරිසෙ උපචාරගතෙ සති ඨිතස්ස අරහො 'පෙක්ඛස්ස අඤ්ඤවිහිතස්ස නිසජ්ජනපච්චයා අනාපත්ති, උම්මත්තකාදීනං පන තීහිපි ආපත්තීහි අනාපත්ති, සියා සීලවිපත්ති, සියා ආචාරවිපත්ති, යං පන ආපත්තිං පටිජානාති තස්සා වසෙන අඞ්ගභෙදො ඤාතබ්බො, සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානෙවාති.

පඨමානියතසික්ඛාපදං.

—— + ——

දුතියෙ ඉත්ථීපි පුරිසොපි යො කොචි විඤ්ඤූ අනන්ධො අබධිරො අන්තොද්වාදසහත්ථෙ ඔකාසෙ ඨිතො වා නිසින්නො වා වික්ඛිත්තොපි නිද්දායන්තොපි අනාපත්තිං කරොති, බධිරො පන චක්ඛුමාපි අන්ධො වා අබධිරොපි න කරොති, පාරාජිකාපත්තිං ච පරිහාපෙත්වා දුට්ඨුල්ලවාචාපත්ති වුත්තාති අයං විසෙසො, සෙසං පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, සමුට්ඨානාදීනි පනෙත්ථ අදින්නාදානසදිසානෙවාති.

දුතියානියතසික්ඛාපදං.

—— + ——

"උද්දිට්ඨා ඛො"ති ආදි සබ්බත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං

අනියතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

—— + ——

ඉතො පරං පන "ඉමෙ ඛො පනා"ති ආදි සබ්බත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

නිස්සග්ගියෙසු පන චීවරවග්ගස්ස තාව පඨමසික්ඛාපදෙ "නිට්ඨිතචීවරස්මිං"ති සූචිකම්මපරියොසානෙන වා "නට්ඨං වා විනට්ඨං වා දඩ්ඪං වා චීවරාසා වා උපච්ඡින්නා"ති ඉමෙසු වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන නිට්ඨිතෙ චීවරස්මිං, චීවරස්ස කරණපළිබොධෙ උපච්ඡින්නෙති අත්ථො, අත්ථතකඨිනස්ස හි භික්ඛුනො යාව ඉමෙහාකාරෙහි චීවරපළිබොධො න ඡිජ්ජති, තාව කඨිනානිසංසං ලභති. උබ්භතස්මිං කඨිනෙ"ති යං සඞ්ඝස්ස කඨිනං අත්ථතං තස්මිං ච උබ්භතෙ, තත්‍රෙවං සඞ්ඛෙපතො කඨිනත්ථාරො ච උබ්භාරො ච වෙදිතබ්බො, අයං හි කඨිනත්ථාරො නාම භගවතා පුරිමවස්සං වුත්ථානං අනුඤ්ඤාතො, සො සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන පඤ්චන්නං ජනානං වට්ටති, තස්මා යත්ථ චත්තාරො වා තයො වා ද්වෙ වා එකො වා පුරිමවස්සං උපගතො තත්ථ පච්ඡිමවස්සූපගතෙ ගණපූරකෙ කත්වා අත්ථරිතබ්බං, තෙ ච ගණපූරකාව හොන්ති, ආනිසංසෙ න ලභන්ති, තස්මා සචෙ පුරිමවස්සං වුත්ථානං භගවතා පබ්බජිතෙසු යො කොචි ධම්මෙන සමෙන චීවරං දෙති ඉමිනා කඨිනං අත්ථරථාති, තං ඛන්ධකෙ වුත්තාය ඤත්තිදුතිය කම්මවාචාය කඨිනත්ථාරාරහස්ස භික්ඛුනො දාතබ්බං, තෙන තදහෙව පච වා අතිරෙකානි වා ඛණ්ඩානි ඡින්දිත්වා සංඝාටි වා උත්තරාසඞ්ගො වා අන්තරවාසකො වා කාතබ්බො, සෙසභික්ඛූහි තස්ස සහායෙහි භවිතබ්බං, සචෙ කතචීවරමෙව උප්පජ්ජති සුන්දරමෙව; අච්ඡින්න සිබ්බිතං පන න වට්ටති තෙන භික්ඛුනා සචෙ සංඝාටියා අත්ථරිතුකාමො හොති පොරාණිකා සංඝාටිං පච්චුද්ධරිත්වා නවං සංඝාටිං අධිට්ඨහිත්වා "ඉමාය සංඝාටියා කඨිනං අත්ථරාමී"ති අත්ථරිතබ්බං, උත්තරාසඞ්ග අන්තරවාසකෙසුපි එසෙව නයො. තතො තෙන පුරිමවස්සං වුත්ථෙ අඤ්ඤෙ සීමගතෙ භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා "අත්ථත භන්තෙ සංඝස්ස කඨිනං ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො අනුමොදථා'ති වත්තබ්බං, ථෙරානච නවානච බහූනච එකස්සච අනුරූපං සල්ලක්ඛෙත්වා වත්තබ්බං, තෙහිපි "අත්ථතං භන්තෙ සංඝස්ස කඨිනං'ති වා "අත්ථතං ආවුසො සංඝස්ස කඨිනං"ති වා වත්වා "ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො අනුමොදාමා"ති වා "අනුමොදාමී"ති වා වත්තබ්බං, පුරිමවස්සං වුත්ථෙසුපි යෙ අනුමොදන්ති තෙසං යෙව අත්ථතං හොති කඨිනං, තෙ තතො පට්ඨාය යාව කඨිනස්සුබ්භාරා— අනාමන්තචාරො, අසමාදානචාරො, යාවදත්ථචීවරං, ගණභොජනං,

යො ච තත්ථ චීවරුප්පාදො තස්මිං ආවාසෙ සඞ්ඝස්ස උප්පන්නචීවරඤ්චාති, ඉමෙ පඤ්චානිසංසෙ ලභන්ති අයං තාව කථිනත්ථාරො.

තං පනෙතං කථිනං "අට්ඨිමා භික්ඛවෙ මාතිකා කථිනස්සුබ්භාරාය– පක්කමනන්තිකා, නිට්ඨානන්තිකා, සන්නිට්ඨානන්තිකා, නාසනන්තිකා, සවණන්තිකා, ආසාවච්ඡෙදිකා, සීමාතික්කමන්තිකා, සහුබ්භාරා"ති, එවං වුත්තාසු අට්ඨසු මාතිකාසු අඤ්ඤතරවසෙන උබ්භරීයති, තත්ථ විත්ථාරවිනිච්ඡයො සමන්තපාසාදිකායං වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බො, ඉති "උබ්භතස්මිං කථිනෙ"ති ඉමිනා සෙසපලිබොධාභාවං දස්සෙති.

"දසාහපරමං"ති දස අහානි පරමො පරිච්ඡෙදො අස්සාති දසාහපරමො, තං දසාහපරමං කාලං ධාරෙතබ්බන්ති අත්ථො, අධිට්ඨිතවිකප්පිතෙසු අපරියාපන්නත්තා අතිරෙකං චීවරන්ති "අතිරෙකචීවරං". අතිරෙකචීවරං නාම ඛොමං කප්පාසිකං කොසෙය්‍යං කම්බලං සාණං භඞ්ගන්ති එතෙසං වා තදනුලොමානං වා අඤ්ඤතරං, අයමස්ස ජාති, පමාණතො පන තං විකප්පනූපගං පච්ඡිමං ඉධ අධිප්පෙතං, වුත්තඤ්හෙතං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආයාමෙන අට්ඨඞ්ගුලං සුගතඞ්ගුලෙන චතුරඞ්ගුලවිත්ථතං පච්ඡිමං චීවරං විකප්පෙතු"න්ති, යං පන වුත්තං "අධිට්ඨිතවිකප්පිතෙසු අපරියාපන්නත්තා"ති, තත්ථ අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිචීවරං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, වස්සිකසාටිකං වස්සානං චාතුමාසං අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං, නිසීදනං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, පච්චත්ථරණං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදිං යාව ආබාධා අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං, මුඛපුඤ්ඡනචොළකං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතු"න්ති ඉමිනා නයෙන අධිට්ඨාතබ්බවිකප්පෙතබ්බතා ජානිතබ්බා. තත්ථ තිචීවරං අධිට්ඨහන්තෙන රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා පමාණයුත්තමෙව අධිට්ඨාතබ්බං, තස්ස පමාණං උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙන සුගතචීවරතො ඌනකං වට්ටති, ඔමකපරිච්ඡෙදෙන සඞ්ඝාටියා තාව උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකං තිරියං මුට්ඨිත්තිකං, අන්තරවාසකො දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකො තිරියං විහත්ථොපි වට්ටති, වුත්තප්පමාණතො පන අතිරෙකඤ්ච ඌනකඤ්ච පරික්ඛාරචොළන්ති අධිට්ඨාතබ්බං, තත්ථ යස්මා "ද්වෙ චීවරස්ස අධිට්ඨානානි— කායෙන වා අධිට්ඨාති වාචාය වා අධිට්ඨාතී"ති වුත්තං, තස්මා

පුරාණසඞ්ඝාටිං "ඉමං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමී"ති පච්චුද්ධරිත්වා නවං හත්ථෙන ගහෙත්වා "ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමී"ති චිත්තෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්තෙන කායෙන වා අධිට්ඨාතබ්බා, වචීභෙදං කත්වා වාචාය වා අධිට්ඨාතබ්බා, තත්‍ර දුවිධං අධිට්ඨානං, සචෙ හත්ථපාසෙ හොති "ඉමං සංඝාටිං අධිට්ඨාමී"ති වාචා භින්දිතබ්බා; අථ අන්තොගබ්භාදීසු සාමන්තවිහාරෙ වා හොති ඨපිතට්ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා "එතං සංඝාටිං අධිට්ඨාමී"ති වාචා භින්දිතබ්බා, එසනයො උත්තරාසඞ්ගෙ ච අන්තරවාසකෙ ච, නාමමත්තමෙව හි විසෙසො, තස්මා සබ්බානි සංඝාටිං උත්තරාසඞ්ගං අන්තරවාසකන්ති එවං අත්තනො අත්තනො නාමෙනෙව අධිට්ඨාතබ්බානි, සචෙ අධිට්ඨහිත්වා ඨපිතචීවරෙහි සංඝාටිආදීනි කරොති, නිට්ඨිතෙ රජනෙ ච කප්පෙ ච ඉමං පච්චුද්ධරාමීති පච්චුද්ධරිත්වා පුන අධිට්ඨාතබ්බානි, ඉදඤ්ච පන තිචීවරං සුඛපරිභොගත්ථං පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාතුම්පි වට්ටති, වස්සිකසාටිකා අනතිරිත්තපමාණා නාමං ගහෙත්වා වුත්තනයෙනෙව චත්තාරො වස්සිකෙ මාසෙ අධිට්ඨාතබ්බා, තතො පරං පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා, වණ්ණභෙදමත්තරත්තාපි චෙසා වට්ටති, ද්වෙ පන න වට්ටන්ති, නිසීදනං වුත්තනයෙන අධිට්ඨාතබ්බමෙව, තඤ්ච ඛො පමාණයුත්තං එකමෙව ද්වෙ න වට්ටන්ති, පච්චත්ථරණම්පි අධිඨාතබ්බමෙව, තං පන මහන්තම්පි එකම්පි බහූනිපි වට්ටන්ති, නීලම්පි පීතකම්පි සදසම්පි පුප්ඵදසම්පීති සබ්බප්පකාරම්පි වට්ටති, කණ්ඩුපටිච්ඡාදි යාව ආබාධො අත්ථි තාව පමාණිකා අධිඨාතබ්බා, ආබාධෙ වූපසන්තෙ පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා, සා එකාව වට්ටති, මුඛපුඤ්ඡනචොළං අධිඨාතබ්බමෙව, තං පන එකම්පි බහූනිපි මහන්තම්පි වට්ටති යෙව, පරික්ඛාරචොළෙ ගණනා නත්ථි, යත්තකං ඉච්ඡති තත්තකං අධිඨාතබ්බමෙව, ථවිකාපි පරිස්සාවනම්පි විකප්පනූපගං පච්ඡිමපමාණං පරික්ඛාරචොළන්ති අධිඨාතබ්බමෙව, බහූනිපි එකතො කත්වා "ඉමානි චීවරානි පරික්ඛාරචොළානි අධිඨාමී"ති ආදිනා නයෙන අධිඨාතුං වට්ටති යෙව, මඤ්චභිසි පීඨභිසි බිම්බොහනං පාවාරො කොජවො ති එතෙසු පන සෙනාසනපරික්ඛාරත්ථාය දින්නපච්චත්ථරණෙ ච අධිඨාන කිච්චං නත්ථියෙව, සබ්බඤ්ච පනෙතං වුත්තප්පකාරෙන අධිට්ඨිතචීවරං අඤ්ඤස්ස දානෙන අච්ඡින්දිත්වා ගහණෙන විස්සාසගාහෙන හීනායාවත්තනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානෙන කාලකිරියාය ලිඞ්ගපරිවත්තනෙන පච්චුද්ධරණෙනාති ඉමෙහි අට්ඨහි කාරණෙහි අධිඨානං විජහති, තිචීවරං පන කණිට්ඨඞ්ගුලනඛපිට්ඨිප්පමාණෙන ඡිද්දෙනාපි විජ

හති, තඤ්ච ඛො විනිබ්බෙඨෙත්වා, සචෙ හි ඡිද්දස්ස අබ්භන්තරෙ එකතන්තුපි අවච්ඡින්නො හොති, රක්ඛති යෙව, තත්‍ථ සඞ්ඝාටියා උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝන්තතො විදත්‍ථිප්පමාණස්ස තිරියන්තතො අට්ඨඞ්ගුලප්පමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිට්ඨානං භින්දති, අන්තරවාසකෙ'පි දීඝන්තතො එතදෙව පමාණං, තිරියන්තතො පන චතුරඞ්ගුලතා වෙදිතබ්බා, තිණ්ණන්නම්පි වුත්තොකාසස්ස පරතො න භින්දති තස්මා ඡිද්දෙ ජාතෙ තිචීවරං අතිරෙකචීවරට්ඨානෙ තිට්ඨති, සූචිකම්මං කත්වා පුන අධිට්ඨාතබ්බං, වස්සිකසාටිකා වස්සානමාසාතික්කමෙනාපි කණ්ඩුපටිච්ඡාදි ආබාධවූපසමෙනාපි අධිට්ඨානං විජහති, තස්මා සා තතො පරං විකප්පෙතබ්බා, විකප්පනලක්ඛණං පන සබ්බචීවරානං විකප්පනසික්ඛාපදෙයෙව වණ්ණයිස්සාම, කෙවලඤ්හි ඉමස්මිං ඔකාසෙ යං එවං අනධිට්ඨිතං අවිකප්පිතඤ්ච තං අතිරෙකචීවරන්ති වෙදිතබ්බං.

“**තං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තිය**”න්ති තං යථාවුත්තජාතිප්පමාණං චීවරං දසාහපරමං කාලං අතික්කාමයතො එත්‍ථන්තරෙ යථා අතිරෙකචීවරං න හොති තථා අකුබ්බතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, තඤ්ච චීවරං නිස්සග්ගියං හොති, පාචිත්තියං ආපත්ති චස්ස හොතීති අත්‍ථො, අථවා නිස්සජ්ජනං නිස්සග්ගියං, පුබ්බභාගෙ කත්තබ්බස්ස විනයකම්මස්සෙතං නාමං, නිස්සග්ගියමස්ස අත්‍ථීති නිස්සග්ගියමෙවච, කින්තං? පාචිත්තියං, තං අතික්කාමයතො සහ නිස්සග්ගියවිනයකම්මං පාචිත්තියං හොතී'ති අයමෙත්‍ථ අත්‍ථො, තඤ්ච පනෙතං චීවරං යං දිවසං උප්පන්නං, තස්ස යො අරුණො සො උප්පන්නදිවසනිස්සිතො, තස්මා චීවරුප්පාදදිවසෙන සද්ධිං එකාදසෙ අරුණුග්ගමනෙ දසාහාතික්කන්තං හොති, තං ගහෙත්වා සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා පුග්ගලස්ස වා නිස්සජ්ජිතබ්බං, තත්‍රායං නයො, සඞ්ඝස්ස තාව එවං නිස්සජ්ජිතබ්බං, “ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං දසාහාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං ඉමාහං සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාමී”ති නිස්සජ්ජිත්වා “අහං භන්තෙ එකං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං ආපන්නො තං පටිදෙසෙමී”ති එවං ආපත්ති දෙසෙතබ්බා, සචෙ ද්වෙ හොන්ති, ද්වෙති වත්තබ්බං, සචෙ තතුත්තරිං, සම්බහුලාති වත්තබ්බං, නිස්සජ්ජන්තෙපි සචෙ ද්වෙ වා බහූනි වා හොන්ති “ඉමානි මෙ භන්තෙ චීවරානි දසාහාතික්කන්තානි නිස්සග්ගියානි, ඉමානාහං සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාමී”ති වත්තබ්බං, පාළිං වත්තුං අසක්කොන්තෙන අඤ්ඤථාපි වත්තබ්බං, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො

ඤාපෙතබ්බො, "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති විවරති උත්තානිංකරොති දෙසෙති, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍යං"ති ඉමිනා ලක්ඛණෙන ආපත්තිං පටිග්ගණ්හිත්වා වත්තබ්බො 'පස්සසී'ති, 'ආම පස්සාමී'ති, ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී'ති 'සාධු සුට්ඨු සංවරිස්සාමී'ති, ඒසු පන සම්බහුලාසු වා පුරිමනයෙනෙව වචනභෙදො කාතබ්බො, දෙසිතාය ආපත්තියා "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො, ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සග්ගියං සංඝස්ස නිස්සට්ඨං, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං, සංඝො ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යා"ති එවං නිස්සට්ඨචීවරං දාතබ්බං, ඒසු බහූසු වා වචනභෙදො කාතබ්බො, ගණස්ස පන නිස්සජ්ජන්තෙන 'ඉමාහ'න්ති වා 'ඉමානි අහ'න්ති වා වත්වා "ආයස්මන්තානං නිස්සජ්ජාමී"ති වත්තබ්බං, ආපත්තිපටිග්ගාහකෙනාපි, "සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති =පෙ= දෙසෙති යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං"ති වත්තබ්බං, චීවරදානෙපි "සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා ඉදං චීවරං 'ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සග්ගියං ආයස්මන්තානං නිස්සට්ඨං, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ආයස්මන්තා ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යු"න්ති වත්තබ්බං, සෙසං, පුරිමසදිසමෙව, පුග්ගලස්ස පන නිස්සජ්ජන්තෙන 'ඉමාහ'න්ති වා 'ඉමානි අහ'න්ති වා වත්වා ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමී'ති වත්තබ්බං, නිස්සජ්ජිත්වාන "අහං භන්තෙ එකං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං ආපන්නො තං පටිදෙසෙමී"ති එවං ආපත්ති දෙසෙතබ්බා, සචෙ පන නවකතරො හොති 'ආවුසො'ති වත්තබ්බං, තෙනාපි 'පස්සසී'ති වා 'පස්සථා'ති වා වුත්තෙ 'ආම භන්තෙ'ති වා 'ආම ආවුසො'ති වා වත්වා 'පස්සාමී'ති වත්තබ්බං, තතො 'ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී'ති වා 'සංවරෙය්‍යාථා'ති වා වුත්තෙ 'සාධු සුට්ඨු සංවරිස්සාමී'ති වත්තබ්බං, එවං දෙසිතාය ආපත්තියා 'ඉමං චීවරං ආයස්මතො දම්මී"ති දාතබ්බං, ඒසු තීසු වා පුබ්බෙ වුත්තානුසාරෙනෙව නයො වෙදිතබ්බො, ද්වින්නං පන යථා ගණස්ස එවං නිස්සජ්ජිතබ්බං, තතො ආපත්තිපටිග්ගහණඤ්ච නිස්සට්ඨචීවරදානඤ්ච තෙසං අඤ්ඤතරෙන යථා එකපුග්ගලෙන තථා කාතබ්බං ඉදම්පන සබ්බනිස්සග්ගියෙසු විධානං, චීවරං පනෙත්ථ නිසීදනන්ති වත්ථුමත්තමෙව හි නානත්තං, පරම්මුඛං පන වත්ථුං 'එත'න්ති නිස්සජ්ජිතබ්බං; සචෙ බහූනි හොන්ති, 'එතානී'ති වත්තබ්බං; නිස්සට්ඨදානෙපි එසෙව නයො. නිස්සට්

වත්ථුං දින්නමිදං ඉමිනා මය්හන්ති සඤ්ඤාය න පටිදෙන්තස්ස දුක්කටං, තස්ස සන්තකභාවං ඤත්වා ලෙසෙන අච්ඡින්දන්තො සාමිකස්ස ධුරනික්ඛෙපෙන භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බොති.

වෙසාලියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අතිරෙකචීවරධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, 'දසාහපරමං'ති අයමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස දුක්කටං, යථා ච ඉධ එවං සබ්බත්ථ, තස්මා තං පරතො න වක්ඛාම, දසාහං අනතික්කන්තෙපි අතික්කන්තසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අතික්කන්තෙ අනතික්කන්තසඤ්ඤිනොපි වෙමතිකස්සපි නිස්සග්ගියං පාචිත්තියමෙව, තථා අනධිට්ඨිතාවිකප්පිතඅවිස්සජ්ජිතඅනට්ඨාවිනට්ඨඅදඩ්ඪාවිලුත්තෙසු අධිට්ඨිතාදිසඤ්ඤිනො. අන්තො දසාහං අධිට්ඨිතෙ විකප්පිතෙ විස්සජ්ජිතෙ නට්ඨෙ විනට්ඨෙ දඩ්ඪෙ අච්ඡින්නෙ විස්සාසගහිතෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, ආචාරවිපත්ති, යථා ච ඉදං එවං ඉතො පරානිපි, උභතො පාතිමොක්ඛෙසු පි හි පාරාජිකානි ච සඞ්ඝාදිසෙසා ච සීලවිපත්ති, සෙසාපත්තියො ආචාරවිපත්ති ආජීවවිපත්ති වා දිට්ඨිවිපත්ති වා කාචි ආපත්ති නාම නත්ථි, ආජීවවිපත්තිපච්චයා පන ඨපෙත්වා දුබ්භාසිතං ඡ ආපත්තික්ඛන්ධා පඤ්ඤත්තා, දිට්ඨිවිපත්තිපච්චයා පාචිත්තියදුක්කටවසෙන ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා පඤ්ඤත්තාති ඉදමෙත්ථ ලක්ඛණං, ඉති විපත්තිකථා ඉධෙව නිට්ඨිතාති න තං ඉතො පරං විචාරයිස්සාම. ජාතිපමාණසම්පන්නස්ස චීවරස්ස අත්තනො සන්තකතා, ගණනූපගතා, ඡින්නපලිබොධභාවො, අතිරෙකචීවරතා, දසාහාතික්කමොති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. කථිනසමුට්ඨානං, අකිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

නිස්සග්ගියෙ පඨමං.

—o—

දුතියෙ "නිට්ඨිතචීවරස්මිං භික්ඛුනා"ති එත්ථ පුරිමසික්ඛාපදෙ විය අත්ථං අග්ගහෙත්වා 'නිට්ඨිතචීවරස්මිං භික්ඛුනො'ති එවං සාමිවසෙන කරණවචනස්ස අත්ථො වෙදිතබ්බො, කරණවසෙන හි භික්ඛුනා ඉදං නාම කම්මං කාතබ්බං නත්ථි, සාමිවසෙන පන භික්ඛුනො චීවරස්මිං නිට්ඨිතෙ කථිනෙ ච උබ්භතෙ එවං ඉමෙහි චීවරනිට්ඨානකථිනුබ්භාරෙහි ඡින්නපලිබොධො "එකරත්තම්පි චෙ භික්ඛු තිචීවරෙන විප්පවසෙය්‍යා"ති එවං අත්ථො යුජ්ජති,

තත්‍ථ "තිචීවරෙනා"ති තිචීවරාධිට්ඨානනයෙන අධිට්ඨිතෙසු සඞ්ඝාටිආදීසු යෙන කෙනචි. "විප්පවසෙය්‍යා"ති විප්පයුත්තො වසෙය්‍ය 'ගාමො නාම එකූපචාරො නානූපචාරො'ති ආදිනා නයෙන පාළියං වුත්තානං ගාමනිවෙසනඋදොසිතඅට්ටමාළපාසාදහම්මියනාවාසත්‍ථඛෙත්තධඤ්ඤකරණආරාමවිහාරරුක්ඛමූලඅජ්ඣොකාසප්පභෙදානං පණ්ණරසන්නං නික්ඛෙපට්ඨානානං යත්‍ථ කත්‍ථචි නික්ඛිපිත්‍වා තෙසං ගාමාදීනං බහි හත්‍ථපාසාතික්කමෙන අරුණං උට්ඨාපෙය්‍යාති අයමෙත්‍ථ සඞ්ඛෙපො, විත්‍ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො, "අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති යං සඞ්ඝො ගිලානස්ස භික්ඛුනො තිචීවරෙන අවිප්පවාසසම්මුතිං දෙති තං ඨපෙත්‍වා අලද්ධසම්මුතිකස්ස භික්ඛුනො එකරත්තම්පි විප්පවසතො වුත්තනයෙනෙව නිස්සග්ගියං පාචිත්තියන්ති වෙදිතබ්බං, කෙවලං ඉධ "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං රත්තිවිප්පවුත්‍ථං අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා නිස්සග්ගිය"න්ති ආදිනා නයෙන වචනභෙදො හොති, අයං පන විසෙසො.

සාවත්‍ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සන්තරුත්තරෙන ජනපදචාරිකං පක්කමනවත්‍ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති අයමෙත්‍ථ අනුපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, අවිප්පවුත්‍ථෙ විප්පවුත්‍ථසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, විප්පවුත්‍ථෙ අවිප්පවුත්‍ථසඤ්ඤිනොපි වෙමතිකස්සාපි නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. තථා අපච්චුද්ධටඅවිස්සජ්ජිතාදීසු පච්චුද්ධටවිස්සජ්ජිතාදිසඤ්ඤිනො, අන්තො අරුණෙ පච්චුද්ධටෙ පන පඨමකඨිනෙ වුත්තවිස්සජ්ජිතාදිභෙදෙ ච අනාපත්ති, තථා ලද්ධසම්මුතිකස්ස විප්පවාසෙ, ආබාධෙ පන වූපසන්තෙ පච්චාගන්තබ්බං, තත්‍ථෙව වා ඨිතෙන පච්චුද්ධරිතබ්බං, අථාපිස්ස පුන සො වා අඤ්ඤො වා ආබාධො කුප්පති, ලද්ධකප්පියමෙව. අධිට්ඨිතචීවරතා, අනත්‍ථතකඨිනතා, අලද්ධසම්මුතිකතා, රත්තිවිප්පවාසොති ඉමානෙත්‍ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනෙ වුත්තප්පකාරානෙව, කෙවලඤ්හි තත්‍ථ අනධිට්ඨානං අවිකප්පනඤ්ච අකිරියා, ඉධ අපච්චුද්ධරණං, අයං විසෙසොති.

දුතියසික්ඛාපදං.

තතියෙ "නිට්ඨිතචීවරස්මිං භික්ඛුනා"ති සාමිවචනෙනෙව කරණත්‍ථො වෙදිතබ්බො, අකාලචීවරං නාම ය්‍වායං අනත්‍ථතෙ කඨිනෙ වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො අත්‍ථතෙ කඨිනෙ පඤ්ච මාසාති චීවරකාලො වුත්තො තං ඨපෙත්‍වා අඤ්ඤද උප්පන්නං යඤ්ච

කාලෙපි සඞ්ඝස්ස වා ඉදං අකාලචීවරන්ති පුග්ගලස්ස වා ඉදං තුය්හං දම්මීති ආදිනා නයෙන දින්නං එතං අකාලචීවරං නාම "උප්පජ්ජෙය්‍යා"ති එවරූපං චීවරං අත්තනො භාගපටිලාභවසෙන සඞ්ඝතො වා සුත්තන්තිකාදිගණතො වා පංසුකූලං වා අත්තනො වා ධනෙන, අථවා පන "අට්ඨිමා භික්ඛවෙ මාතිකා චීවරස්ස උප්පාදාය- සීමාය දෙති, කතිකාය දෙති, භික්ඛාපඤ්ඤත්තියා දෙති, සඞ්ඝස්ස දෙති, උභතොසඞ්ඝස්ස දෙති, වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්ස දෙති, ආදිස්ස දෙති, පුග්ගලස්ස දෙතී"ති ඉමාසං අට්ඨන්නං මාතිකානං අඤ්ඤතරතො උප්පජ්ජෙය්‍ය එත්ථ ච "සීමාය දම්මී"ති එවං සීමං පරාමසිත්වා දෙන්තො සීමාය දෙති නාම, එසනයො සබ්බත්ථ.

එත්ථ ච "සීමා"ති ඛණ්ඩසීමා උපචාරසීමා සමානසංවාසසීමා අවිප්පවාසසීමා ලාභසීමා ගාමසීමා නිගමසීමා නගරසීමා අබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමා ජනපදසීමා රට්ඨසීමා රජ්ජසීමා දීපසීමා චක්කවාළසීමාති පණ්ණරසවිධා, තත්ථ උපචාරසීමා නාම පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපෙන අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානෙන පරිච්ඡින්නා, අපි ච භික්ඛූනං ධුවසන්නිපාතට්ඨානතො වා පරියන්තෙ ඨිතභොජනසාලතො වා නිබද්ධවසනක ආවාසතො වා ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ද්වින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තො උපචාරසීමාති වෙදිතබ්බා, සා පන ආවාසෙ වඩ්ඪන්තෙ වඩ්ඪති, හායන්තෙ හායති, යොජනසතම්පි උපචාරසීමාව හොති, තත්ථ දින්නලාභො සබ්බෙසං අන්තොසීමගතානං පාපුණාති, භික්ඛුනීනං ආරාමප්පවෙසනසෙනාසනාපුච්ඡනානි පරිවාසමානත්තාචාරිනං වස්සච්ඡෙදනිස්සයසෙනාසනග්ගාහාදිවිධානන්ති ඉදම්පි සබ්බං ඉමිස්සායෙව සීමාය වසෙන වෙදිතබ්බං "ලාභසීමා"ති යං රාජරාජමහාමත්තාදයො විහාරං කාරාපෙත්වා ගාවුතං වා අඩ්ඪයොජනං වා යොජනං වා සමන්තා පරිච්ඡින්දිත්වා අයං අම්හාකං විහාරස්ස ලාභසීමා, යං එත්ථන්තරෙ උප්පජ්ජති තං සබ්බං අම්හාකං විහාරස්ස දෙමාති ඨපෙන්ති, අයං ලාභසීමා නාම, කාසිකොසලාදීනං පන රට්ඨානං අන්තො බහුජනපදා හොන්ති තත්ථ එකො ජනපදපරිච්ඡෙදො ජනපදසීමා, කාසිකොසලාදිරට්ඨපරිච්ඡෙදො රට්ඨසීමා, එකස්ස රඤ්ඤො ආණාපවත්තිට්ඨානං රජ්ජසීමා, සමුද්දන්තෙන පරිච්ඡින්නො මහාදීපො වා අන්තරදීපො වා දීපසීමා, එකචක්කවාළපබ්බතපරික්ඛෙපබ්භන්තරං චක්කවාළසීමා සෙසා නිදානකථායං වුත්තනයා එව. තත්ථ "ඛණ්ඩසීමාය දෙමා"ති දින්නං ඛණ්ඩසීමට්ඨානංයෙව පාපුණාති, තතො බහි සීමාය සීමන්තරිකට්ඨානම්පි න පාපුණාති

“උපචාරසීමාය දෙමා”ති දින්නං පන අන්තොපරිච්ඡෙදෙ ඛණ්ඩසීමාසීමන්තරිකාසු ඨිතානම්පි පාපුණාති, සමානසංවාසසීමාය දින්නං ඛණ්ඩසීමාසීමන්තරිකට්ඨානං න පාපුණාති, අවිප්පවාසසීමාලාභසීමාසු දින්නං තාසං අන්තොගතානංයෙව පාපුණාති, ගාමසීමාදීසු දින්නං තාසං සීමානං අබ්භන්තරෙ බද්ධසීමට්ඨානම්පි පාපුණාති අබ්භන්තරසීමාඋදකුක්ඛෙපසීමාසු දින්නං තත්ථ අන්තොගතානංයෙව පාපුණාති, ජනපදසීමාදීසු දින්නම්පි තාසං අබ්භන්තරෙ බද්ධසීමට්ඨානම්පි පාපුණාති, තස්මා යං ජම්බුදීපෙ ඨපෙත්වා “තම්බපණ්ණිදීපෙ සංඝස්ස දෙමා”ති දීයති, තං තම්බපණ්ණිදීපගතො එකොපි ගන්ත්වා සබ්බෙසං ගණ්හිතුං ලභති, සචෙපි තත්ථෙව එකො සභාගානං භාගං ගණ්හාති න වාරෙතබ්බො, යො පන විහාරං පවිසිත්වා අසුකසීමායාති අවත්වාව කෙවලං “සීමාය දම්මී”ති වදති, සො පුච්ඡිතබ්බො “සීමා නාම බහුවිධා කතරං සන්ධාය වදසී” ති, සචෙ වදති, “අහමෙතං භෙදං න ජානාමි සීමට්ඨකසඞ්ඝො ගණ්හාතූ”ති, උපචාරසීමට්ඨෙහි භාජෙතබ්බං.

“කතිකාය”ති එත්ථ කතිකා නාම සමානලාභකතිකා, සා පන එවං කාතබ්බා, එකස්මිං විහාරෙ සන්නිපතිතෙහි භික්ඛූහි යං විහාරං සංගණ්හිතුකාමා සමානලාභං කාතුං ඉච්ඡන්ති තස්ස නාමං ගහෙත්වා අසුකො නාම විහාරො පොරාණකො අප්පලාභො හොති යං කිඤ්චි කාරණං වත්වා තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සද්ධිං එකලාභං කාතුං සඞ්ඝස්ස රුච්චතීති තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං, එත්තාවතා තස්මිං විහාරෙ නිසින්නොපි ඉධ නිසින්නොව හොති, තස්මිං විහාරෙ එවමෙව කාතබ්බං, එත්තාවතා ඉධ නිසින්නොපි තස්මිං නිසින්නොව හොති, එකස්මිං විහාරෙ ලාභෙ භාජියමානෙ ඉතරස්මිං ඨිතස්ස භාගං ගහෙතුං වට්ටති.

“භික්ඛාපඤ්ඤත්තියා”ති එත්ථ භික්ඛාපඤ්ඤත්ති නාම දායකස්ස පරිච්චාගපඤ්ඤත්තිට්ඨානං තස්මා “යත්ථ මය්හං ධුවකාරා කරියන්ති තත්ථ දම්මී”ති වා” දෙථා”ති වා වුත්තෙන යත්ථ තස්ස පාකවට්ටං වා වත්තති යතො වා භික්ඛූ නිච්චං භොජෙන්ති යත්ථ වා තෙන කිඤ්චි සෙනාසනං කතං සබ්බත්ථ දින්නමෙව හොති සචෙ පන එකස්මිං ධුවකාරට්ඨානෙ ථොකතරා භික්ඛූ හොන්ති එකමෙව වා වත්ථං හොති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා සො වදති තථා ගහෙතබ්බං.

“සඞ්ඝස්ස දෙතී”ති විහාරං පවිසිත්වා “සඞ්ඝස්ස දම්මී”ති දින්නං උපචාරසීමගතානඤ්ච තතො බහිද්ධාපි තෙහි සද්ධිං එකාබද්ධානඤ්ච පාපුණාති, තස්මා තෙසංගාහකො සතී අසම්පත්තා.

තම්පි භාගො දාතබ්බො, යං පන බහිඋපචාරසීමාය භික්ඛූ දිස්වා සඞ්ඝස්සාති දීයති තං එකාබද්ධපරිසාය පාපුණාති, යෙ පන ද්වාදසහි හත්ථෙහි පරිසං අසම්පත්තා තෙසං න පාපුණාති.

"උභතොසඞ්ඝස්සා"ති එත්ථ පන යං උභතොසඞ්ඝස්ස දින්නං තතො උපඩ්ඪං භික්ඛූනං උපඩ්ඪං භික්ඛුනීනං දාතබ්බං, සචෙපි එකො භික්ඛු හොති, එකා වා භික්ඛුනී, අන්තමසො අනුපසම්පන්නස්සාපි උපඩ්ඪමෙව දාතබ්බං "උභතොසඞ්ඝස්ස තුය්හඤ්චා"ති වුත්තෙ පන සචෙ දසභික්ඛූ ච දසභික්ඛුනියො ච හොන්ති එකවීසති පටිවිංසෙ කත්වා එකො පුග්ගලස්ස දාතබ්බො, දස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දස භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස ච, යෙන පුග්ගලිකො ලද්ධො සො සඞ්ඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලභති, කස්මා? උභතොසඞ්ඝග්ගහණෙන ගහිතත්තා. "උභතොසඞ්ඝස්ස ච චෙතියස්ස චා" තිපි එසෙව නයො. ඉධ පන චෙතියස්ස සඞ්ඝතො පාපුණනකොට්ඨාසො නාම නත්ථි, එකපුග්ගලස්ස පත්තකොට්ඨාසසමො එකො කොට්ඨාසො හොති. "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භික්ඛුනීනඤ්චා"ති වුත්තෙ පන න මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං, භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා දාතබ්බං, "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්චා"ති වුත්තෙ පුග්ගලො විසුං න ලභති පාපුණනට්ඨානතො එකමෙව ලභති, "චෙතියස්ස චා"ති වුත්තෙ පන චෙතියස්ස එකො පුග්ගලපටිවිංසො ලබ්භති, "භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්චා"ති වුත්තෙපි න මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං, පුග්ගලගණනාය එව විභජිතබ්බං, තෙහි සද්ධිං පුග්ගලචෙතියපරාමසනං අනන්තරනයසදිසමෙව, යථා ච භික්ඛුසඞ්ඝං ආදිං කත්වා නයො නීතො, එවං භික්ඛුනීසඞ්ඝං ආදිං කත්වාපි නෙතබ්බො, "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස තුය්හඤ්චා"ති වුත්තෙපි පුග්ගලස්ස විසුං නලබ්භති, චෙතියස්ස පන ලබ්භති, "භික්ඛූනඤ්ච තුය්හඤ්චා" ති වුත්තෙපි විසුං න ලබ්භති, චෙතියස්ස පන ලබ්භතෙව.

"වස්සංවුත්ථසඞ්ඝස්ස දෙමී"ති එත්ථ සචෙ විහාරං පවිසිත්වා "වස්සංවුත්ථසඞ්ඝස්ස දම්මී"ති වදති, යෙ තත්ථ වස්සච්ඡෙදං අකත්වා පුරිමවස්සං වුත්ථා, තෙසං බහිසීමට්ඨානම්පි පාපුණාති, න අඤ්ඤෙසං; සචෙ පන බහිඋපචාරසීමායං ඨිතො "වස්සංවුත්ථසඞ්ඝස්සා"ති වදති යත්ථ කත්ථචි වුත්ථවස්සානං සබ්බෙසං සම්පත්තානං පාපුණාති, අථ "අසුකවිහාරෙ වස්සංවුත්ථස්සා"ති වදති, තත්ථ වස්සංවුත්ථානංයෙව යාව කථිනස්සුබ්භාරා පාපුණාති, ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය එවං වදති, තත්‍ර සම්මුඛීභූතානං සබ්බෙසං පාපුණාති, න අඤ්ඤෙසං.

"ආදිස්ස දෙන්ති"ති ආදිසිත්වා පරිච්ඡින්දිත්වා දෙන්ති, කථං? භික්ඛූ අජ්ජතනාය වා ස්වාතනාය වා යාගුයා නිමන්තෙත්වා තෙසං ඝරෙ යාගුං පායෙත්වා "ඉමානි චීවරානි යෙහි අම්හාකං යාගු පීතා තෙසං දම්මා"ති දෙන්ති, යෙහි නිමන්තිතෙහි යාගු පීතා තෙසංයෙව පාපුණාති භත්තඛජ්ජකාදීහි නිමන්තිතෙහිපි එසෙව නයො.

"පුග්ගලස්ස දෙන්ති"ති "ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී"ති එවං පරම්මුඛා වා පාදමූලෙ ඨපෙත්වා "ඉදං තුම්හාකං"න්ති එවං සම්මුඛා වා දෙන්තීති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපකථා, විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො, ඉති ඉමාසං අට්ඨන්නං මාතිකාපදානං වසෙන යං අකාලචීවරලක්ඛණෙන පටිලද්ධං තං සන්ධාය "අකාලචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍යා"ති වුත්තං.

"ආකඞ්ඛමානෙනා"ති ඉච්ඡමානෙන. "ඛිප්පමෙව කාරෙතබ්බං"ති සීඝං අන්තො දසාහෙ යෙව කාරෙතබ්බං. "නොචස්ස පාරිපූරී"ති නො චෙ පාරිපූරි භවෙය්‍ය, යත්තකෙන කරීයමානං අධිට්ඨානං චීවරං පහොති, තං චීවරං තත්තකං න භවෙය්‍ය, ඌනකං භවෙය්‍යාති අත්ථො. "සතියා පච්චාසායා"ති අසුක දිවසං නාම සඞ්ඝො චීවරානි ලභිස්සති තතො මෙ චීවරං උප්පජ්ජිස්සතීති ඉමිනා නයෙන සඞ්ඝගණඤාතිමිත්තෙසු වා අඤ්ඤතරට්ඨානතො පංසුකූලං වා ලච්ඡාමීති ඉමිනා වා කප්පියභණ්ඩෙන චීවරං ගණ්හිස්සාමීති එවං විජ්ජමානාය චීවරාසාය. "තතො චෙ උත්තරිං"ති මාසපරමතො චෙ උත්තරිං නික්ඛිපෙය්‍ය නිස්සග්ගියන්ති අත්ථො, යදි පනස්ස මූලචීවරං සණ්හං හොති, පච්චාසාචීවරං ථූලං හොති, න සක්කා යොජෙතුං, රත්තියො ච සෙසා හොන්ති, න තාව මාසො පූරති, න අකාමා චීවරං කාරෙතබ්බං, අඤ්ඤං පච්චාසා චීවරං ලභිත්වා එව කාලබ්භන්තරෙ කාරෙතබ්බං, සචෙ න ලභති, පච්චාසාචීවරම්පි පරික්ඛාරචොළ අධිට්ඨාතබ්බං, අථ මූලචීවරං ථූලං හොති, පච්චාසාචීවරං සණ්හං, මූලචීවරං පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨහිත්වා පච්චාසාචීවරමෙව මූලචීවරං කත්වා ඨපෙතබ්බං, තං පුන මාසපරිහාරං ලභති, එතෙනුපායෙන යාව න ලභති, අඤ්ඤමඤ්ඤං මූලචීවරං කත්වා ඨපෙතුං ලබ්භති, ඉමස්ස "ඉදං මෙ භන්තෙ අකාලචීවරං මාසාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං"න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බ.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අකාලචීවරං පටිග්ගහෙත්වා මාසං අතික්කාමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ඉතො පරං සබ්බං පඨමකඨිනෙ වුත්තසදිස

මෙව, කෙවලඤ්හි තත්ථ දසාහාතික්කමො, ඉධ මාසාතික්කමොති අයං විසෙසො, සෙසං තාදිසමෙවාති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "අඤ්ඤාතිකායා"ති න ඤාතිකාය, මාතිතො වා පිතිතො යාව සත්තමයුගං තාව කෙනචි ආකාරෙන අසම්බද්ධායාති අත්ථො. "භික්ඛුනියා"ති සාකියානියො විය සුද්ධභික්ඛුසඞ්ඝෙ වා උභතොසඞ්ඝෙ වා උපසම්පන්නාය. "පුරාණචීවරං"ති රජිත්වා කප්පං කත්වා එකවාරම්පි නිවත්ථං වා පාරුතං වා, යං අන්තමසො පරිභොගසීසෙන අංසෙ වා මත්ථකෙ වා කත්වා මග්ගං ගතො හොති, උස්සීසකං වා කත්වා නිපන්නො, එතම්පි පුරාණචීවරමෙව. "ධොවාපෙය්‍යා"ති සචෙ ධොවාති වාචාය වා වදති, කායවිකාරං වා කරොති, හත්ථෙන වා හත්ථෙ දෙති, පාදමූලෙ වා ඨපෙති, අන්තොද්වාදසහත්ථෙ ඔකාසෙ ඨත්වා උපරි වා ඛිපති, අඤ්ඤස්ස වා හත්ථෙ පෙසෙති, තාය ධොතං ධොවාපිතමෙව හොති, රජාපනාකොටාපනෙසුපි එසෙව නයො, සික්ඛමානාය වා සාමණෙරියා වා උපාසිකාය වා හත්ථෙ ධොවාපනත්ථාය දෙති, සා චෙ උපසම්පජ්ජිත්වා ධොවති, එවම්පි නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, උපාසකස්ස වා සාමණෙරස්ස වා හත්ථෙ දින්නං හොති, සො චෙ ලිඞ්ගෙ පරිවත්තෙන උපසම්පජ්ජිත්වා ධොවති, දහරස්ස භික්ඛුස්ස වා දින්නං හොති, සොපි ලිඞ්ගෙ පරිවත්තෙන ධොවති, නිස්සග්ගියං පාචිත්තියමෙව, රජාපනාකොටාපනෙසුපි එසෙව නයො. "ඉදං මෙ භන්තෙ පුරාණචීවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා ධොවාපිත'න්ති ඉමිනා නයෙන පනෙත්ථ නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ පුරාණචීවරධොවාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, ආණත්තිකං ධොවාති ආදිකාය ආණත්තියා, එවං ආණත්තාය ච භික්ඛුනියා උද්ධනසජ්ජනාදීසු සබ්බපයොගෙසු භික්ඛුනො දුක්කටං, ධොවිත්වා උක්ඛිත්තමත්තං පන රජනමත්තං ආකොටිතමත්තඤ්ච නිස්සග්ගියං හොති, ධොවනාදීනි තීණිපි ද්වෙ වා කාරෙන්තස්ස එකෙන වත්ථුනා නිස්සග්ගියං, ඉතරෙහි දුක්කටං, සචෙ පන ධොවාති වුත්තා සබ්බානිපි කරොති, ධොවනපච්චයා ච ආපත්ති, ඉමස්මිං චීවරෙ යං කත්තබ්බං තං කරොහීති වදතො පන එකවාචාය පාචිත්තියෙන සද්ධිං ද්වෙ දුක්කටානි, භික්ඛුනීසඞ්ඝවසෙන එකතො උපසම්පන්නාය ධොවාපෙන්තස්ස අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස අඤ්ඤස්ස වා සන්තකං නිසීදනං වා පච්චත්ථරණං වා ධොවාපෙන්තස්ස ඤාති

කාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අඤ්ඤාතිකාය ඤාතිකසඤ්ඤිනොපි වෙමතිකස්සාපි නිස්සග්ගියං පාචිත්තියමෙව, ඉතො පරං පන එවරූපෙසු ඨානෙසු තිකපාචිත්තියන්ති වක්ඛාම, සචෙ ඤාතිකාය සහායා අඤ්ඤාතිකා ධොවති අවුත්තා වා ධොවති, අපරිභුත්තං වා අඤ්ඤං වා පරික්ඛාරං ධොවති, සික්ඛමානසාමණෙරියො වා ධොවන්ති අනාපත්ති, උම්මත්තකාදීනං අනාපත්තියෙව. පුරාණචීවරතා, උපචාරෙ ඨත්වා අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා ආණාපනං, තස්සා ධොවනාදීනි චාති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සඤ්චරිත්තසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඨමෙ "අඤ්ඤාතිකායා"ති ඉදං වුත්තනයමෙව, තස්මා ඉතො පරං කත්ථචි න විචාරයිස්සාම. "චීවර"න්ති ජන්නං අඤ්ඤතරං විකප්පනූපගං, එස නයො සබ්බෙසු චීවරපටිසංයුත්තසික්ඛාපදෙසු, යත්ථ පන විසෙසො භවිස්සති, තත්ථ වක්ඛාම "පටිග්ගණ්හෙය්‍යා"ති එත්ථ හත්ථෙන වා හත්ථෙ දෙතු, පාදමූලෙ වා ඨපෙතු, ධම්මකථං කථෙන්තස්ස වත්ථෙසු ඛිප්පමානෙසු උපචාරං මුඤ්චිත්වාපි උපරි වා ඛිපතු, සචෙ සාදියති පටිග්ගහිතමෙව හොති, යස්ස කස්සචි පන අනුපසම්පන්නස්ස හත්ථෙ පෙසිතං ගණ්හිතුං වට්ටති, පංසුකූලං ගණ්හිස්සතීති සඞ්කාරකූටාදීසු ඨපිතම්පි පංසුකූලං අධිට්ඨහිත්වා ගහෙතුං වට්ටතියෙව "අඤ්ඤත්‍ර පාරිවත්තකා'ති යං අන්තමසො හරීටකඛණ්ඩම්පි දත්වා වා දස්සාමීති ආභොගං කත්වා වා පාරිවත්තකං ගණ්හාති, තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං අන්තමසො විකප්පනූපගං පටපරිස්සාවනම්පි ගණ්හන්තස්ස නිස්සග්ගියං හොති, තත්ථ "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො පටිග්ගහිතං අඤ්ඤත්‍ර පාරිවත්තකා නිස්සග්ගිය"න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං.

රාජගහෙ උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ චීවරපටිග්ගහණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. "අඤ්ඤත්‍ර පාරිවත්තකා"ති අයමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ගහණත්ථාය හත්ථපසාරණාදිපයොගෙසු දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති නිස්සජ්ජිතබ්බං, තිකපාචිත්තියං, එකතොඋපසම්පන්නාය ඤාතිකාය ච අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, විස්සාසග්ගාහෙ තාවකාලිකෙ පත්තත්ථවිකාදිම්හි ච අනධිට්ඨාතබ්බ

පරික්ඛාරෙ සික්ඛමානසාමණෙරාදීනං හත්ථතො ගහණෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. විකප්පනූපගචීවරතා, පාරිවට්ටකාභාවො, අඤ්ඤාතිකාය හත්ථතො ගහණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; ඉදං සඤ්චරිත්තසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, සෙසං චතුත්ථසදිසමෙව.

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "ගහපති" න්ති භික්ඛූසු අපබ්බජිතමනුස්සං "ගහපතානී" න්ති භික්ඛුනීසු අපබ්බජිතිත්ථිං, එස නයො සබ්බෙසු ගහපතිපටිසංයුත්තෙසු සික්ඛාපදෙසු. "විඤ්ඤාපෙය්‍යා" ති යාචෙය්‍ය වා යාචාපෙය්‍ය වා "අඤ්ඤත්‍ර සමයා"ති යො අච්ඡින්නචීවරො වා හොති නට්ඨචීවරො වා තස්ස තං සමයං ඨපෙත්වා, අඤ්ඤස්මිං විඤ්ඤත්තිපයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති, තත්ථ "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං අඤ්ඤාතිකං ගහපතිං (වා ගහපතානිං වා) අඤ්ඤත්‍ර සමයා විඤ්ඤාපිතං නිස්සග්ගිය"න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ චීවරවිඤ්ඤත්තිවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර සමයා" ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඤාතකෙ අඤ්ඤාතකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, සමයෙ වා ඤාතකපවාරිතෙ වා විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අඤ්ඤස්ස වා ඤාතකපවාරිතෙ තස්සෙවත්ථාය විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අත්තනො ධනෙන ගණ්හන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. විකප්පනූපගචීවරතා, සමයාභාවො අඤ්ඤාතිකවිඤ්ඤත්ති, තාය ච පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි චතුත්ථසදිසානෙවාති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "තඤ්චෙ" ති තං අච්ඡින්නචීවරං වා නට්ඨචීවරං වා "අභිහට්ඨු"න්ති අභීති උපසග්ගො, හරිතුන්ති අත්ථො, ගණ්හිතුන්ති වුත්තං හොති "පවාරෙය්‍යා"ති ඉච්ඡාපෙය්‍ය ඉච්ඡං රුචිං උප්පාදෙය්‍ය "යාවතකං ඉච්ඡසි තාවතකං ගණ්හාහී" ති එවං නිමන්තෙය්‍යාති අත්ථො, යථා වා "නෙක්ඛම්මං දට්ඨු ඛෙමතො"ති එත්ථ දිස්වාති අත්ථො, එවමිධාපි "අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍යා"ති උපනෙත්වා පුරතො ඨපෙත්වා කායෙන වා "අම්හාකං දුස්සකොට්ඨාගාරතො යත්තකං ඉච්ඡථ තත්තකං ගණ්හථා" ති වදන්තො වාචාය වා අභිහරිත්වා නිමන්තෙය්‍යාති අත්ථො. සන්තරුත්තර

පරම”න්ති සන්තරං උත්තරං පරමං අස්ස චීවරස්සාති සන්තරුත්තරපරමං, නිවාසනෙන සද්ධිං පාරුපනං උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙන අස්සාති වුත්තං හොති, “තතො චීවරං සාදිතබ්බ”න්ති තතො අභිහටචීවරතො එත්තකං චීවරං ගහෙතබ්බං, න තතො පරං, තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- යස්ස අධිට්ඨිතචීවරස්ස තීණි නට්ඨානි තෙන ද්වෙ සාදිතබ්බානි, එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා අඤ්ඤං සභාගට්ඨානතො පරියෙසිතබ්බං, යස්ස ද්වෙ නට්ඨානි තෙන එකං සාදිතබ්බං, සචෙ පන පකතියාව සන්තරුත්තරෙන චරති ද්වෙ සාදිතබ්බානි, එවං එකං සාදියන්තෙනෙව සමො භවිස්සති, යස්ස තීසු එකං නට්ඨං කිඤ්චි න සාදිතබ්බං, යස්ස පන ද්වීසු එකං නට්ඨං එකං සාදිතබ්බං, යස්ස එකංයෙව හොති තඤ්ච නට්ඨං ද්වෙ සාදිතබ්බානි, භික්ඛුනියා පන පඤ්චසු නට්ඨෙසු ද්වෙ සාදිතබ්බානි, චතූසු නට්ඨෙසු එකං සාදිතබ්බං, තීසු නට්ඨෙසු න කිඤ්චි සාදිතබ්බං, කො පන වාදො ද්වීසු වා එකස්මිං වා, යෙන කෙනචි හි සන්තරුත්තරපරමතාය ඨාතබ්බං, තතො උත්තරිං විඤ්ඤාපනපයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති, තත්‍ර “ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං අඤ්ඤාතිකං ගහපතිකං තතුත්තරිං විඤ්ඤාපිතං නිස්සග්ගිය”න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ බහුචීවරවිඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඤාතකෙ අඤ්ඤාතකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, ද්වෙ චීවරානි කත්වා සෙසකං ආහරිස්සාමීති වත්වා ගණ්හන්තස්ස සෙසකං තුය්හංයෙව හොතූති වුත්තස්ස න අච්ඡින්නකාරණා දින්නං ගණ්හන්තස්ස වුත්තනයෙන ඤාතකපවාරිතෙ විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අත්තනො ධනෙන ගණ්හන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. තතුත්තරිතා අච්ඡින්නාදිකාරණතා, අඤ්ඤාතිකා විඤ්ඤත්ති, තාය ච පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි චතුත්ථසදිසානෙවාති.

සත්තමසික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ “භික්ඛුංපනෙව උද්දිස්සා”ති “ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දස්සාමී”ති එවං අපදිසිත්වා, “චීවරචෙතාපන්න”න්ති හිරඤ්ඤාදිකං චීවරමූලං “උපක්ඛටං හොතී”ති සජ්ජිතං හොති සංහරිත්වා ඨපිතං. “චෙතාපෙත්වා”ති පරිවත්තෙත්වා කාරෙත්වා වා කිණිත්වා වාති අත්ථො. චීවරෙන අච්ඡාදෙස්සාමී”ති වොහාර

වචනමෙතං, "ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දස්සාමී" ති අයං පනෙත්ථ අත්ථො "තත්‍රචෙසො"ති යත්‍ර සො ගහපති වා ගහපතානී වා තත්‍ර සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පවාරිතො උපසඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය චෙති අයමෙත්ථ පදසම්බන්ධො. "විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍යා"ති විසිට්ඨකප්පං අධිකවිධානං ආපජ්ජෙය්‍ය, යථා පන තං ආපජ්ජති තං දස්සෙතුං "සාධුවතා"ති ආදිමාහ, තත්ථ "සාධූ"ති ආයාචනෙ නිපාතො "වතා"ති පරිවිතක්කෙ, "ම"'න්ති අත්තානං නිද්දිසති. "ආයස්මා"ති පරං ආලපති. එවරූපං වා එවරූපං වා "ති ආයතාදීසු අඤ්ඤතරං "කල්‍යාණකම්‍යතං උපාදායා"ති සුන්දරකාමතං විසිට්ඨකාමතං චිත්තෙන ගහෙත්වා, තස්ස ආපජ්ජෙය්‍ය චෙති ඉමිනා සම්බන්ධො, සචෙ පන එවරූපං ආපජ්ජන්තස්ස තස්ස වචනෙන සො පඨමං අධිප්පෙතතො මූලං වඩ්ඪෙත්වා සුන්දරතරං චෙතාපෙති තස්ස පයොගෙ භික්ඛුනො දුක්කටං, පටිලාභෙ නිස්සග්ගියං හොති, තත්ථ "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං පුබ්බෙ අප්පවාරිතං අඤ්ඤාතිකං ගහපතිකං උපසඞ්කමිත්වා විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගිය"න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, · තිකපාචිත්තියං, ඤාතකෙ අඤ්ඤාතකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, මහග්ඝං චෙතාපෙතුකාමං අප්පග්ඝං වා එතෙනෙව මූලෙන අඤ්ඤං එවරූපං වා දෙහීති වදන්තස්ස වුත්තනයෙන ඤාතකපවාරිතෙ විකප්පෙන්තස්ස අත්තනො ධනෙන ගණ්හන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; චීවරෙ භිය්‍යොකම්‍යතා අඤ්ඤාතිකවිඤ්ඤත්ති, තාය ච පටිලාභො,ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි චතුත්ථසදිසානෙවාති.

අට්ඨමසික්ඛාපදං.

නවමෙ ඉමිනාව නයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො, ඉදඤ්හි පුරිමස්ස අනුපඤ්ඤත්තිසදිසං කෙවලං තත්ථ එකස්ස පීළා කතා, ඉධ ද්වින්නං, අයමෙත්ථ විසෙසො සෙසං සබ්බං පුරිමසදිසමෙව යථා ච ද්වින්නං එවං බහූනං පීළං කත්වා ගණ්හතොපි ආපත්ති වෙදිතබ්බා, නිස්සජ්ජනවිධානෙ ච "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං පුබ්බෙ අප්පවාරිතෙ අඤ්ඤාතකෙ ගහපතිකෙ උපසඞ්කමිත්වා විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගිය'න්ති ඉමිනා නයෙන වචනභෙදො ඤාතබ්බොති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ “රාජභොග්ගො”ති රාජතො භොග්ගං භුඤ්ජිතබ්බං අස්ස අත්ථීති රාජභොග්ගො, රාජභොගොතිපි පාඨො, රාජතො භොගො අස්ස අත්ථීති අත්ථො. “චීවරචෙතාපන්න”න්ති හිරඤ්ඤාදිකං අකප්පියං “පහිණෙය්‍යා”ති පෙසෙය්‍ය “ඉමිනා”ති ආදි ආගමනසුද්ධිං දස්සෙතුං වුත්තං, සචෙ හි “ඉදං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දෙහී‘ති පෙසෙය්‍ය, ආගමනස්ස අසුද්ධත්තා අකප්පියවත්ථුං ආරබ්භ භික්ඛුනා කප්පියකාරකොපි නිද්දිසිතබ්බො න භවෙය්‍ය “ආහට”න්ති ආනීතං “න ඛො මය”න්ති ආදි ඉදං කප්පියවසෙන ආහටම්පි චීවරමූලං ඊදිසෙන දූතවචනෙන අකප්පියං හොති, තස්මා තං පටික්ඛිපිතබ්බන්ති දස්සෙතුං වුත්තං සුවණ්ණං රජතං කහාපණො මාසකොති ඉමානි හි චත්තාරි නිස්සග්ගියවත්ථූනි මුත්තා මණි වෙළුරියො සඞ්ඛො සිලා පවාළං ලොහිතඞ්කො මසාරගල්ලං සත්තධඤ්ඤානි දාසිදාසං ඛෙත්තං වත්ථුපුප්ඵාරාමඵලාරාමාදයොති ඉමානි දුක්කටවත්ථූනි ච අත්තනො වා චෙතියසඞ්ඝගණපුග්ගලානං වා අත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටන්ති, තස්මා තං සාදිතුං න වට්ටතීති දස්සනත්ථං “න ඛො මය”න්ති ආදි වුත්තං.

“චීවරඤ්ච ඛො මයං පටිග්ගණ්හාමා”ති ඉදං පන අත්තානං උද්දිස්ස ආහතත්තා වත්තුං වට්ටති, තස්මා වුත්තං කාලෙනා”ති යුත්තපත්තකාලෙන, යදා නො අත්ථො හොති තදා කප්පියචීවරං පටිග්ගණ්හාමාති අත්ථො. වෙය්‍යාවච්චකරො”ති කප්පියකාරකො. “නිද්දිසිතබ්බො”ති ඉදං “අත්ථි පනායස්මතො කොචි වෙය්‍යාවච්චකරො”ති කප්පියවචනෙන වුත්තත්තා අනුඤ්ඤාතං, සචෙ පන දූතො “කො ඉමං ගණ්හාතී”ති වා “කස්ස දෙමී”ති වා වදති න නිද්දිසිතබ්බො. “ආරාමිකො වා උපාසකො වා”ති ඉදං සාරුප්පතාය වුත්තං, ඨපෙත්වා පන පඤ්ච සහධම්මිකෙ යොකොචි කප්පියකාරකො වට්ටති “එසො ඛො ආවුසො”ති ඉදං භික්ඛුස්ස කප්පියවචනදස්සනත්ථං වුත්තං එවමෙව හි වත්තබ්බං. “එතස්ස දෙහී”ති ආදි න වත්තබ්බං “සඤ්ඤත්තො සො මයා”ති ආණත්තො සො මයා, යථා තුම්හාකං චීවරෙන අත්ථෙ සති චීවරං දස්සති එවං වුත්තොති අත්ථො, දූතෙන හි එවං ආරොචිතෙ යෙව තං චොදෙතුං වට්ටති, නෙව තස්ස හත්ථෙ දත්වා ගතමත්තකාරණෙන සචෙ පන අයං වෙය්‍යාවච්චකරොති සම්මුඛා නිද්දිට්ඨො හොති දූතො ච සම්මුඛා එව තස්ස හත්ථෙ චෙතාපන්නං දත්වා ථෙරස්ස චීවරං කිණිත්වා දෙහීති ගච්ඡති එවං සඤ්ඤත්තො සො මයාති අවුත්තෙපි චොදෙතුං

වට්ටති, සචෙ පන දූතො ගච්ඡන්තොව අහං තස්ස හත්ථෙ දස්සාමි තුම්හෙ චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථාති භික්ඛුනො වත්වා වා ගච්ඡති, අඤ්ඤං වා පෙසෙත්වා ආරොචාපෙති. එවං සති ඉතරම්පි චොදෙතුං වට්ටති යෙව, දෙසනාමත්තමෙව චෙතං දූතෙනාති, යොපි අත්තනා ආහරිත්වා එවං පටිපජ්ජති තස්මිම්පි ඉදමෙව ලක්ඛණං.

“අත්ථො මෙ ආවුසො චීවරෙනා”ති චොදනාලක්ඛණනිදස්සනමෙතං, සචෙ හි වාචාය චොදෙති ඉදං වා වචනං යාය කායචි භාසාය එතස්ස අත්ථො වා වත්තබ්බො, “දෙහි මෙ ආහරමෙ”ති ආදිනා නයෙන පන වත්තුං න වට්ටති, “අභිනිප්ඵාදෙය්‍යා”ති එවං විච්ඡෙදං කත්වා තික්ඛත්තුං චොදයමානො පටිලාභවසෙන සාධෙය්‍ය. “ඉච්චෙතං කුසලං”ති එතං සුන්දරං. ‘ඡක්ඛත්තුපරමං’ති භාවනපුංසකවචනමෙතං, ඡක්ඛත්තුපරමං හි තෙන චීවරං උද්දිස්ස තුණ්හීභූතෙන ඨාතබ්බං, න නිසීදිතබ්බං. න ආමිසං පටිග්ගහෙතබ්බං, න ධම්මො භාසිතබ්බො, ‘‘කිං කාරණා ආගතොසී”ති වුත්තෙන පන ‘ජානාහි ආවුසො’ති එත්තකමෙව වත්තබ්බං, සචෙ නිසජ්ජාදීනි කරොති ඨානං භඤ්ජති, ආගතකාරණං විනාසෙති, ඉදං කායෙන චොදනාය ලක්ඛණදස්සනත්ථං වුත්තං, එත්ථ ච උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙන තිස්සන්නං චොදනානං ඡන්නං ච ඨානානං අනුඤ්ඤාතත්තා චොදනාය දිගුණං ඨානං අනුඤ්ඤාතං හොති, තස්මා සචෙ චොදෙති යෙව න තිට්ඨති ඡ චොදනායො ලබ්භන්ති, සචෙ තිට්ඨති යෙව න චොදෙති ද්වාදස ඨානානි ලබ්භන්ති, සචෙ උභයං කරොති එකාය චොදනාය ද්වෙ ඨානානි හාපෙතබ්බානි, තත්ථ යො එකදිවසමෙව පුනප්පුනං ගන්ත්වා ඡක්ඛත්තුං චොදෙති, සකිං යෙව වා ගන්ත්වා ‘‘අත්ථො මෙ ආවුසො චීවරෙනා”ති ඡක්ඛත්තුං වදති, තථා එකදිවසෙ යෙව පුනප්පුනං ගන්ත්වා ද්වාදසක්ඛත්තුං තිට්ඨති සකිං යෙව වා ගන්ත්වා තත්‍ර තත්‍ර ඨානෙ තිට්ඨති, සොපි සබ්බචොදනායො සබ්බඨානානි භඤ්ජති, කො පන වාදො නානාදිවසෙසු එවං කරොන්තස්සාති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො.

යෙ පන කප්පියකාරකෙ දායකො සයමෙව ගන්ත්වා නිද්දිසති තෙ සතක්ඛත්තුම්පි චොදෙතුං වට්ටති, යො පන උභොහිපි අනිද්දිට්ඨො මුඛවෙවටිකකප්පියකාරකො ච පරම්මුඛකප්පියකාරකො ච, සො න කිඤ්චි වත්තබ්බො, එවං ඉධ දසපි කප්පියකාරකා දස්සිතා හොන්ති. ‘‘තතො චෙ උත්තරිං’’ති වුත්තචොදනාඨානපරිමාණතො උත්තරිං ‘‘නිස්සග්ගියං’’ති උත්තරිං වායමමානස්ස සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං

හොති, එත්ථ ච “ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං අතිරෙකතික්ඛත්තුං චොදනාය අතිරෙකඡක්ඛත්තුං ඨානෙන අභිනිප්ඵාදිතං නිස්සග්ගිය”න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං. “භික්ඛුස්ස චීවරචෙතාපන්නං ආහටං”ති යතො රාජතො වා රාජභොග්ගතො වා අස්ස භික්ඛුනො චීවරචෙතාපන්නං ආනීතං. “සච්ඡස්සා” ති පි පාඨො, අයමෙව අත්ථො. “තත්ථා”ති තස්ස රඤ්ඤො වා රාජභොග්ගස්ස වා සන්තිකං, සම්පත්තෙ හි ඉදං වුත්තවචනං. “න තං තස්ස භික්ඛුනො කිඤ්චි අත්ථං අනුභොතී”ති තං චෙතාපන්නං තස්ස භික්ඛුනො අප්පමත්තකම්පි කම්මං න නිප්ඵාදෙති. පුඤ්ඤජනනාපසම්පන්නා සුඛං”ති ආයස්මන්තා අත්තනො සන්තකං ධනං පාපුණන්තු. “මා වො සන්තං විනස්සා’ති තුම්හාකං සන්තකං මා විනස්සතු. අයං තත්ථ සාමීචී”ති අයං තත්ථ අනුධම්මතා ලොකුත්තරධම්මං අනුගතා වත්තධම්මතාති අත්ථො, තස්මා එවං අකරොන්තො වත්තභෙදෙ දුක්කටං ආපජ්ජති.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ “අජ්ජුණ්හො භන්තෙ ආගමෙහී” ති වුච්චමානො නාගමෙසි, තස්මිං වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං ඌනකෙසු චොදනට්ඨානෙසු අතිරෙකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං; අචොදනාය ලද්ධෙ සාමිකෙහි චොදෙත්වා දින්නෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. කප්පියකාරකස්ස භික්ඛුනො නිද්දිට්ඨභාවො, දූතෙන අප්පිතතා, තතුත්තරිං වායාමො, තෙන වායාමෙන පටිලාභොති. ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි චතුත්ථසදිසානෙවාති.

දසමසික්ඛාපදං.

චීවරවග්ගො පඨමො.

එළකලොමවග්ගස්ස පඨමෙ “කොසියමිස්සක”න්ති එකෙනපි කොසියංසුනා අන්තමසො තස්ස කරණට්ඨානෙ වාතවෙගෙන නිපාතිතෙනාපි මිස්සීකතං. “සන්ථත”න්ති සමෙ භූමිභාගෙ කොසියංසූනි උපරූපරි සන්ථරිත්වා කඤ්ජිආදීහි සිඤ්චිත්වා කත්තබ්බතා ලක්ඛණං. “කාරාපෙය්‍ය නිස්සග්ගිය”න්ති කරණකාරාපනපයොගෙසු දුක්කටං පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති. එත්ථ “ඉදං මෙ භන්තෙ කොසියමිස්සකං සන්ථතං කාරාපිතං නිස්සග්ගිය”න්ති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං, ඉමස්ස ච වචනානුසාරෙන ඉතො පරං සබ්බසන්ථතං වෙදිතබ්බං, සක්කා හි එත්තාවතා ජානිතුන්ති න තං ඉතො පරං දස්සයිස්සාම.

ආළවියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ කොසියමිස්සකං සන්ථතං කාරාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අත්තනො අත්ථාය කාරාපනවසෙන සාණත්තිකං, අත්තනා විප්පකතපරියොසාපනවසෙන චතුක්කපාචිත්තියං, අඤ්ඤස්සත්ථාය කරණකාරාපනෙසු අඤ්ඤෙන කතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජනෙ ච දුක්කටං, විතානාදිකරණෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; කොසියභාවො, අත්තනො අත්ථාය සන්ථතස්ස කරණකාරාපනං පටිලාභො චාති; ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි ඡබ්බාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙවාති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ "සුද්ධකාළකාන"න්ති සුද්ධානං කාළකානං අඤ්ඤෙහි අමිස්සිතානං.

වෙසාලියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ තාදිසං සන්ථතං කරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසං පඨමසදිසමෙවාති.

දුතියසික්ඛාපදං.

තතියෙ "ද්වෙ භාගා"ති ද්වෙ කොට්ඨාසා. "ආදාතබ්බා"ති ගහෙතබ්බා. "ගොචරියාන"න්ති කපිලවණ්ණානං. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:-යත්තකෙහි කත්තුකාමො හොති තෙසු තුලයිත්වා ද්වෙ කොට්ඨාසා කාළකානං ගහෙතබ්බා, එකො ඔදාතානං එකො ගොචරියානං, එකස්සපි කාළකලොමස්ස අතිරෙකභාවෙ නිස්සග්ගියං හොති, ඌනකං වට්ටති

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ තාදිසං සන්ථතං කරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, කිරියාකිරියං, සෙසං පඨමසදිසමෙවාති.

තතියසික්ඛාපදං.

ඉමානි පන තීණි නිස්සජ්ජිත්වා පටිලද්ධානිපි පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති.

චතුත්ථෙ "ඔරෙන චෙ ඡන්නං වස්සාන"න්ති ඡන්නං වස්සානං ඔරිමභාගෙ අන්තොති අත්ථො. "අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති යං සඞ්ඝො ගිලානස්ස භික්ඛුනො සන්ථතසම්මුතිං දෙති තං ඨපෙත්වා, අලද්ධසම්මුතිකස්ස ඡබ්බස්සබ්භන්තරෙ අඤ්ඤං සන්ථතං කාරාපෙන්තස්ස නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අනුවස්සං සන්ථතං කාරාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති අයමෙත්ථ අනුප්පඤ්ඤත්ති, සා යෙන ලද්ධා හොති තස්ස යාව රොගො න වූපසම්මති වූපසන්තො වා පුන කුප්පති තාව ගතගතට්ඨානෙ අනුවස්සම්පි කාතුං වට්ටති, අඤ්ඤස්සත්ථාය කාරෙතුං කතඤ්ච පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති, සෙසං පඨමසදිසමෙවාති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "පුරාණසන්ථතං" නාම යත්ථ සකිම්පි නිසින්නො වා හොති නිපන්නො වා. "සාමන්තා"ති එකපස්සතො වට්ටං වා චතුරස්සං වා ඡින්දිත්වා ගහිතට්ඨානං යථා විදත්ථිමත්තං හොති එවං ගහෙතබ්බං, සන්ථරණකාලෙ පන එකදෙසෙ වා සන්ථරිතබ්බං විජටෙත්වා වා මිස්සකං කත්වා සන්ථරිතබ්බං, එවං ථිරතරං හොති "අනාදා චෙ"ති සති පුරාණසන්ථතෙ අගහෙත්වා අසති පන අගහෙත්වාපි වට්ටති, අඤ්ඤස්සත්ථාය කාරෙතුං කතඤ්ච පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සන්ථතවිස්සජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසං, තතියසදිසමෙවාති.

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නස්සා"ති අද්ධානසඞ්ඛාතං දීඝමග්ගං පටිපන්නස්ස, සබ්බමෙතං වත්ථුමත්තදීපනමෙව, යත්ථ කත්ථචි පන ධම්මෙන ලභිත්වා ගණ්හතො දොසො නත්ථි "තියොජනපරම"න්ති ගහිතට්ඨානතො තියොජනප්පමාණං දෙසං "සහත්ථා"ති සහත්ථෙන අත්තනා හරිතබ්බානීති අත්ථො "අසන්තෙ හාරකෙ"ති අසන්තෙ යෙව අඤ්ඤස්මිම්පි හාරකෙ, සචෙ පන අත්ථි තං ගාහෙතුං වට්ටති, අත්තනා පන අන්තමසො වාතාබාධප්පටිකාරත්ථං සුත්තකෙන අබද්ධිත්වා කණ්ණච්ඡිද්දෙ පක්ඛිත්තානිපි ආදාය තියොජනං එකං පාදං අතික්කාමෙන්තස්ස දුක්කටං, දුතියපාදාතික්කමෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ තියොජනාතික්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඌනකතියොජනෙ අතිරෙකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, තියොජනං හරණපච්චාහරණෙ වාසාධිප්පායෙන ගන්ත්වා තතො පරං හරණෙ අච්ඡින්නං වා නිස්සට්ඨං වා පටිලභිත්වා හරණෙ අඤ්ඤං හරාපෙන අන්තමසො සුත්තකෙනපි

බද්ධං කටිභණ්ඩං කරොන්ත උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, එළක ලොමානං අකතභණ්ඩතා, පඨමං පටිලාභො, අත්තනා ආදාය වා අඤ්ඤස්ස අජානන්තස්ස යානෙ පක්ඛිපිත්වා වා තියොජනාතික්කමනං, ආහරණපච්චාහරණං, අවාසාධිප්පායතාති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි; එළකලොමසමුට්ඨානං, කිරියා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ සක්කෙසු ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ එළකලොමධොවාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, තත්ථ පුරාණචීවරධොවාපනෙ වුත්තනයෙනෙව සබ්බො විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

සත්තමසික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "ජාතරූපරජත"න්ති සුවණ්ණඤ්චෙව රූපියඤ්ච, අපිච කහාපණ-ලොහමාසකදාරුමාසකජතුමාසකාදයොපි යෙ වොහාරං ගච්ඡන්ති සබ්බෙ තෙ ඉධ රජතන්තෙව වුත්තා. "උග්ගණ්හෙය්‍ය වා"ති අත්තනො අත්ථාය දීයමානං වා කත්ථචි ඨිතං වා නිප්පරිග්ගහං දිස්වා සයං ගණ්හෙය්‍ය වා "උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා"ති තදෙව අඤ්ඤෙන ගාහාපෙය්‍ය "උපනික්ඛිත්තං වා සාදියෙය්‍යා"ති "ඉදං අය්‍යස්ස හොතූ"ති එවං සම්මුඛා වා, "අසුකස්මිං නාම ඨානෙ මම හිරඤ්ඤසුවණ්ණං අත්ථි, තං තුය්හං හොතූ"ති එවං පරම්මුඛා ඨිතං වා කෙවලං වා වාචාය හත්ථමුද්දාය වා තුය්හන්ති වත්වා පරිච්චත්තං යො කායවාචාහි අප්පටික්ඛිපිත්වා චිත්තෙන අධිවාසෙය්‍ය, අයං "සාදියෙය්‍යා"ති වුච්චති, සචෙ පන චිත්තෙන සාදියති ගණ්හිතුකාමො හොති, කායෙන වා වාචාය වා "නයිදං කප්පතී"ති පටික්ඛිපති, කායවාචාහි අප්පටික්ඛිපිත්වාපි සුද්ධචිත්තො හුත්වා "නයිදං අම්හාකං කප්පතී"ති න සාදියති වට්ටති "නිස්සග්ගිය"න්ති උග්ගණ්හාදීසු යං කිඤ්චි කරොන්තස්ස අභිනිබද්ධෙසු වත්ථූසු වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, තං නිස්සජ්ජන්තෙන "අහං භන්තෙ රූපියං පටිග්ගහෙසිං, ඉදං මෙ භන්තෙ නිස්සග්ගියං ඉමාහං නිස්සජ්ජාමී"ති එවං සඞ්ඝමජ්ඣෙයෙව නිස්සජ්ජිතබ්බං, සචෙ තත්ථ කොචි ගහට්ඨො වා ආගච්ඡති "ඉදං ජානාහී"ති වත්තබ්බො "ඉමිනා කිං ආහරීයතූ"ති භණන්තස්ස පන 'ඉදං නාමා"ති අවත්වා "සප්පිආදීනි භික්ඛූනං කප්පන්තී"ති එවං කප්පියං ආචික්ඛිතබ්බං, සචෙ සො ආහරති, රූපියචෙතාපිතත්තා ඨපෙත්වා සබ්බෙහි භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං,

රූපියපටිග්ගාහකස්ස පන යං තප්පච්චයා උප්පන්නං තං අඤ්ඤෙන ලභිත්වා දීයමානම්පි අනාමසිත්වා තතො නිබ්බත්තරුක්ඛච්ඡායාපි පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, සචෙ පන සො කිස්මිඤ්චි ආහරිතුං න ඉච්ඡති, "ඉදං ඡඩ්ඩෙහී" ති වත්තබ්බො, සචෙ යත්ථ කත්ථචි ඛිපති, ගහෙත්වා වා ගච්ඡති, න වාරෙතබ්බො, නො චෙ ඡඩ්ඩෙති, පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතො භික්ඛු රූපියඡඩ්ඩකො සම්මන්නිතබ්බො, තෙන අනිමිත්තං කත්වා ව ගූථං විය ඡඩ්ඩෙතබ්බං, සචෙ නිමිත්තං කරොති, දුක්කටං ආපජ්ජති.

රාජගහෙ උපනන්දං ආරබ්භ රූපියපටිග්ගහණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අරූපියෙ රූපියසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා සඞ්ඝචෙතියාදීනං අත්ථාය ගණ්හන්තස්ස මුත්තාමණිආදිපටිග්ගහණෙ ච දුක්කටං, රතනසික්ඛාපදනයෙන . නික්ඛිපන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; ජාතරූපරජතභාවො, අත්තුද්දෙසිකතා, ගහණාදීසු අඤ්ඤතරභාවොති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීසු සියා කිරියා ගහණෙන ආපජ්ජනතො, සියා අකිරියා පටික්ඛෙපස්ස අකරණතො, සෙසං සඤ්චරිත්තෙ වුත්තනයමෙවාති.

අට්ඨමසික්ඛාපදං.

නවමෙ "නානප්පකාරකං"ති කතාදිවසෙන අනෙකවිධං, "රූපියසංවොහාරං"ති ජාතරූපරජතපරිවත්තනං, පුරිමසික්ඛාපදෙන හි නිස්සග්ගියවත්ථුදුක්කටවත්ථූනං පටිග්ගහණං වාරිතං ඉමිනා පරිවත්තනං, තස්මා දුක්කටවත්ථුනා දුක්කටවත්ථුකප්පියවත්ථූනි, කප්පියවත්ථුනා ච දුක්කටවත්ථුං පරිවත්තෙන්තස්ස දුක්කටං, නිස්සග්ගියවත්ථුනා පන නිස්සග්ගියවත්ථුං වා දුක්කටවත්ථුං වා කප්පියවත්ථුං වා, දුක්කටවත්ථුකප්පියවත්ථූහි ච නිස්සග්ගියවත්ථුං පරිවත්තෙන්තස්ස නිස්සග්ගියං හොති, තං පුරිමනයානුසාරෙනෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිස්සජ්ජිතබ්බං නිස්සට්ඨවත්ථුස්මිං ච තත්ථ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ රූපියසංවොහාරවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති. අනාණත්තිකං, යං අත්තනො ධනෙන පරිවත්තෙති, තස්ස වා ධනස්ස වා රූපියභාවො පරිවත්තනඤ්චාති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි, කිරියා, සෙසං අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනයමෙවාති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ “නානප්පකාරකං”ති චීවරාදීනං කප්පියභණ්ඩානං වසෙන අනෙකවිධං, “කයවික්කයං”ති කයඤ්චෙව වික්කයඤ්ච, “ඉමිනා ඉමං දෙහි ඉමං ආහර පරිවත්තෙහි චෙතාපෙහී”ති ඉමිනා නයෙන පරස්ස කප්පියභණ්ඩං ගණ්හන්තො කයං සමාපජ්ජති; අත්තනො කප්පියභණ්ඩං දෙන්තො වික්කයං සමාපජ්ජති, තස්මා ඨපෙත්වා පඤ්චසහධම්මිකෙ යං එවං අත්තනො කප්පියභණ්ඩං දත්වා මාතුසන්තකම්පි කප්පියභණ්ඩං ගණ්හාති, තං නිස්සග්ගියං හොති, වුත්තලක්ඛණවසෙන සඞ්ඝගණපුග්ගලෙසු යස්ස කස්සචි නිස්සජ්ජිතබ්බං, “ඉමං භුඤ්ජිත්වා වා ගහෙත්වා වා ඉදං නාම ආහර වා කරොහි වා”ති රජනාදිං ආහරාපෙත්වා වා ධම්මකරණාදිපරික්ඛාරං භූමිසොධනාදිඤ්ච නවකම්මං කාරෙත්වා වා සන්තකං වත්ථුං නිස්සජ්ජිතබ්බං, අඤ්ඤෙන පාචිත්තියං දෙසෙතබ්බමෙව.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ කයවික්කයවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, “ඉදං කිං අග්ඝතී”ති එවං අග්ඝං පුච්ඡන්තස්ස, යස්ස හත්ථතො භණ්ඩං ගණ්හිතුකාමො හොති තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං අත්තනො තස්සෙව පුත්තභාතුකම්පි කප්පියකාරකං කත්වා “ඉමිනා ඉදං නාම ගහෙත්වා දෙහී” ති ආචික්ඛන්තස්ස, ඉදං අම්හාකං අත්ථි අම්හාකඤ්ච ඉමිනා ච ඉමිනා ච අත්ථොති එවං වත්වා අත්තනො ධනෙන ලද්ධං ගණ්හන්තස්ස, සහධම්මිකෙහි සද්ධිං කයවික්කයං කරොන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති; යං අත්තනො ධනෙන පරිවත්තෙන්ති යෙන ච පරිවත්තෙන්ති, තෙසං කප්පියවත්ථුතා, අසහධම්මිකතා කයවික්කයාපජ්ජනඤ්චාති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සෙසං රූපියසංවොහාරෙ වුත්තනයමෙවාති.

දසමසික්ඛාපදං.

එළකලොමවග්ගො දුතියො.

පත්තවග්ගස්ස පඨමෙ “අතිරෙකපත්තො”ති අනධිට්ඨිතො ච අවිකප්පිතො ච, සො ච ඛො උක්කට්ඨමජ්ඣිමොමකානං අඤ්ඤතරො පමාණයුත්තොව, තස්ස පමාණං “අඩ්ඪාළ්හකොදනං ගණ්හාතී”ති ආදිනා නයෙන පාළියං වුත්තං, තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- අනුපහතපුරාණසාලිතණ්ඩුලානං සුකොට්ටිතපරිසුද්ධානං ද්වෙ මගධනාළියො ගහෙත්වා තෙහි තණ්ඩුලෙහි අනුත්තණ්ඩුලම කිලින්නමපිණ්ඩිතං සුවිසදං කුන්දමකුලරාසිසදිසං අවස්සාවිතො

දනං පචිත්වා නිරවසෙසං පත්තෙ පක්ඛිපිත්වා තස්ස ඔදනස්ස චතුත්ථභාගප්පමාණො නාතිඝනො නාතිතනුකො හත්ථහාරියො සබ්බසම්භාරසඞ්ඛතො මුග්ගසූපො පක්ඛිපිතබ්බො, තතො ආලොපස්ස අනුරූපං යාව චරිමාලොපප්පහොනකං මච්ඡමංසාදිබ්‍යඤ්ජනං පක්ඛිපිතබ්බං, සප්පිතෙලතක්කරසකඤ්ජිකාදීනි පන ගණනූපගානි න හොන්ති, තානි හි ඔදනගතිකානෙව නෙව හාපෙතුං න වඩ්ඪෙතුං සක්කොන්ති, එවමෙතං සබ්බම්පි පක්ඛිත්තං සචෙ පත්තස්ස මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, සුත්තෙන වා හීරෙන වා ඡින්දන්තස්ස සුත්තස්ස වා හීරස්ස වා හෙට්ඨිමන්තං ඵුසති, අයං උක්කට්ඨො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපීකතං තිට්ඨති, අයං උක්කට්ඨොමකො නාම පත්තො, සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගතමෙව හොති, අයං උක්කට්ඨුක්කට්ඨො නාම උක්කට්ඨතො උපඩ්ඪප්පමාණො මජ්ඣිමො, මජ්ඣිමපත්තතො උපඩ්ඪප්පමාණො ඔමකො, එතෙසම්පි වුත්තනයෙනෙව පභෙදො වෙදිතබ්බො, ඉච්චෙතෙසු නවසු උක්කට්ඨුක්කට්ඨො ච ඔමකොමකො චාති ද්වෙ අපත්තා, සෙසා සත්ත පත්තා පමාණයුත්තා නාම, අයමෙත්ථ සංඛෙපො, විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො, තස්මා එවං පමාණයුත්තං සමණසාරුප්පෙන පක්කං අයොපත්තං වා මත්තිකාපත්තං වා ලභිත්වා පුරාණපත්තං පච්චුද්ධරිත්වා අන්තොදසාහෙ අධිට්ඨාතබ්බො, සචෙ පනස්ස මූලතො කාකණිකමත්තම්පි අවසිට්ඨං දාතබ්බං හොති අධිට්ඨානූපගො න හොති, අපච්චුද්ධරන්තෙන විකප්පෙතබ්බො, තත්ථ පච්චුද්ධරණාධිට්ඨානලක්ඛණං චීවරවග්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, විකප්පනලක්ඛණං පරතො වක්ඛාම, සචෙ පන කොචි අප්පමත්තකො භික්ඛු දසපත්තානි ලභිත්වා සබ්බෙ අත්තනාව පරිභුඤ්ජිතුකාමො හොති, එකං පත්තං අධිට්ඨාය පුනදිවසෙ තං පච්චුද්ධරිත්වා අඤ්ඤො අධිට්ඨාතබ්බො, එතෙනුපායෙන වස්සසතම්පි පරිහරිතුං සක්කා, යො පනස්ස පත්තො මුඛවට්ටිතො හෙට්ඨා ද්වඞ්ගුලමත්තොකාසතො පට්ඨාය යත්ථ කත්ථචි කඞ්ගුසිත්ථනික්ඛමනමත්තෙන ඡිද්දෙන ඡිද්දො හොති, සො අධිට්ඨානූපගො න හොති, පුන ඡිද්දෙ පාකතිකෙ කතෙ අධිට්ඨාතබ්බො, සෙසං අධිට්ඨානවිජහනං තිචීවරෙ වුත්තනයමෙව.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අතිරෙකපත්තධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, සෙසවණ්ණනානයක්කමො චීවරවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ ඌනානි පඤ්චබන්ධනානි අස්සාති ඌනපඤ්චබන්ධනො, නාස්ස පඤ්චබන්ධනානි පූරෙන්තීති අත්ථො. තෙන ඌනපඤ්චබන්ධනෙන, ඉත්ථම්භූතස්ස ලක්ඛණෙ කරණවචනං, තත්ථ යස්මා අබන්ධනස්සාපි පඤ්චබන්ධනානි න පූරෙන්ති සබ්බසො නත්ථිතාය, තෙනස්ස පදභාජනෙ "ඌනපඤ්චබන්ධනො නාම පත්තො අබන්ධනො වා එකබන්ධනො වා"ති ආදිවුත්තං, ඌනපඤ්චබන්ධනෙනාති ච වුත්තත්තා යස්ස පඤ්චබන්ධනො පත්තො හොති, පඤ්චබන්ධනොකාසො වා, තස්ස සො අපත්තො, තස්මා අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති, යස්මිං පන පත්තෙ මුඛවට්ටිතො හෙට්ඨා හට්ඨා ද්වඞ්ගුලපමාණා එකාපි රාජි හොති, තං තස්සා රාජියා හෙට්ඨිමපරියන්තෙ පත්තවෙධකෙන විජ්ඣිත්වා පචිත්වා සුත්තරජ්ජුකමකචිරජ්ජුකාදීහි වා තිපුසුත්තකෙන වා බන්ධිත්වා තං බන්ධනං ආමිසස්ස අලග්ගනත්ථං තිපුපට්ටකෙන වා කෙනචි බද්ධසිලෙසාදිනා වා පටිච්ඡාදෙතබ්බං, සො ච පත්තො අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බො, සුඛුමං වා ඡිද්දං කත්වා බන්ධිතබ්බො, ඵාණිතං ඣාපෙත්වා පාසාණචුණ්ණෙන බන්ධිතුම්පි වට්ටති, යස්ස පන ද්වෙ රාජියො එකායෙව වා චතුරඞ්ගුලා, තස්ස ද්වෙ බන්ධනානි දාතබ්බානි, යස්ස තිස්සො වා එකායෙව වා ඡළඞ්ගුලා, තස්ස තීණි යස්ස චතස්සො වා එකා එව වා අට්ඨඞ්ගුලා, තස්ස චත්තාරි, යස්ස පඤ්ච වා එකායෙව වා දසඞ්ගුලා, සො බද්ධොපි අපත්තොයෙව, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො, එස තාව මත්තිකාපත්තෙ විනිච්ඡයො. අයොපත්තෙ පන සචෙපි පඤ්ච වා අතිරෙකානි වා ඡිද්දානි හොන්ති තානි චෙ අයචුණ්ණෙන වා ආණියා වා ලොහමණ්ඩලෙන වා බද්ධානි මට්ඨානි හොන්ති, සොව පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අඤ්ඤො න විඤ්ඤාපෙතබ්බො, අථ පන එකම්පි ඡිද්දං මහන්තං හොති ලොහමණ්ඩලෙන බද්ධම්පි මට්ඨං න හොති පත්තෙ ආමිසං ලග්ගති අකප්පියො හොති, අයං අපත්තො, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො, යො පන එවං පත්තසඞ්ඛ්‍යූපගතෙ වා අයොපත්තෙ ඌනපඤ්චබන්ධනෙ වා මත්තිකාපත්තෙ සති අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙති, පයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති, නිස්සජ්ජිතබ්බො, නිස්සජ්ජන්තෙන පන සඞ්ඝමජ්ඣෙ එව නිස්සජ්ජිතබ්බො, තෙන වුත්තං "භික්ඛුපරිසාය නිස්සජ්ජිතබ්බ"න්ති. "යො ච තස්සා භික්ඛුපරිසායා"ති එත්ථ තෙහි භික්ඛූහි පක්ඛියා එව අත්තනො අත්තනො අධිට්ඨිතං පත්තං ගහෙත්වා සන්නිපතිතබ්බං, තතො සම්මතෙන පත්තගාහාපකෙන පත්තස්ස විජ්ජමානගුණං වත්වා "භන්තෙ ඉමං ගණ්හථා"ති

ථෙරො වත්තබ්බො, සචෙ ථෙරස්ස සො පත්තො න රුච්චති අප්පිච්ඡතාය වා න ගණ්හාති වට්ටති, තස්මිං පන අනුකම්පාය අගණ්හන්තස්ස දුක්කටං, සචෙ පන ගණ්හාති, ථෙරස්ස පත්තං දුතියථෙරං ගාහාපෙත්වා එතෙනෙව උපායෙන යාව සඞ්ඝනවකා ගාහාපෙතබ්බො, තෙන පරිච්චත්තපත්තො පන පත්තපරියන්තො නාම, සො තස්ස භික්ඛුනො පදාතබ්බො, තෙනාපි සො යථා විසුද්ධෙපත්වා ගහිතපත්තො එවමෙව සක්කච්චං පරිභුඤ්ජිතබ්බො සචෙ පන තං ජිගුච්ඡන්තො අදෙසෙ වා නික්ඛිපති අපරිභොගෙන වා පරිභුඤ්ජති විස්සජ්ජෙති වා දුක්කටං ආපජ්ජති.

සක්කෙසු ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ බහූ පත්තෙ විඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, අබන්ධනෙන අබන්ධනං එකබන්ධනං දුබන්ධනං තිබන්ධනං චතුබන්ධනං අබන්ධනොකාසං එකද්විතිචතුබන්ධනොකාසං චෙතාපෙතීති එවං එකෙකෙන පත්තෙන දසධා දසවිධං පත්තං චෙතාපනවසෙන පන එකං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියසතං හොති, තට්ඨපත්තස්ස භින්නපත්තස්ස අත්තනො ඤාතකපවාරිතෙ අඤ්ඤස්ස ච ඤාතකපවාරිතෙ තස්සෙවත්ථාය විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අත්තනො ධනෙන ගණ්හතො උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති අධිට්ඨානුපගපත්තස්ස ඌනපඤ්චබන්ධනතා, අත්තුද්දෙසිකතා, අකතවිඤ්ඤත්ති, තාය ච පටිලාභොති ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි ධොවාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයානෙවාති.

දුතියසික්ඛාපදං.

තතියෙ "පටිසායනීයානී"ති පටිසායිතබ්බානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානීති අත්ථො එතෙන යං උග්ගහෙත්වා නික්ඛිත්තානං සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්තිං දස්සෙති, තානි හි පටිසායිතුං න වට්ටන්ති, "භෙසජ්ජානී"ති භෙසජ්ජකිච්චං කරොන්තු වා මා වා, එවං ලද්ධවොහාරානි, "සප්පි" නාම ගවාදීනං සප්පි, යෙසං මංසං කප්පති තෙසං සප්පි, තථා නවනීතං, "තෙලං" නාම තිලසාසපමධුකඑරණ්ඩවසාදීහි නිබ්බත්තිතං, "මධු" නාම මක්ඛිකාමධුමෙව, "ඵාණිතං" නාම උච්ඡුරසං උපාදාය පන අපක්කා වා අවත්ථුකපක්කා වා සබ්බාපි උච්ඡුවිකති ඵාණිතන්ති වෙදිතබ්බං, "තානි පටිග්ගහෙත්වා"ති තානි භෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා, න තෙසං වත්ථූනි, එතෙන ඨපෙත්වා වසාතෙලං යානෙත්ථ යාවකාලිකවත්ථූනි තෙසං වත්ථූනි පටිග්ගහෙත්වා කතානි සප්පිආදීනි සත්තා

හං අතික්කාමයතොපි අනාපත්තිං දස්සෙති, එත්ථ තෙලං පන කාලෙ පටිග්ගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං කාලෙ සංසට්ඨං තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතං, තස්මා ඨපෙත්වා මනුස්සවසං අඤ්ඤං යංකිඤ්චි වසං පුරෙභත්තං පටිග්ගහෙත්වා සාමං පචිත්වා නිබ්බට්ටිතං තෙලම්පි සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන වට්ටති අනුපසම්පන්නෙන පචිත්වා දින්නං පන තදහුපුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, අඤ්ඤස්ස යාවකාලිකවත්ථූනං වත්ථුං පචිතුං න වට්ටති යෙව, නිබ්බට්ටිතසප්පි වා නවනීතං වා පචිතුං වට්ටති, තං පන තදහුපුරෙභත්තං සාමිසං පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතඛීරාදිතො අනුපසම්පන්නෙන පචිත්වා කතසප්පි ආදීනි පන තදහුපුරෙභත්තං සාමිසානිපි වට්ටන්ති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය අනජ්ඣොහරණීයානි, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති, "සන්නිධිකාරකං පරිභුඤ්ජිතබ්බානී"ති සන්නිධිං කත්වා නිදහිත්වා පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතානි තදහුපුරෙභත්තං සාමිසපරිභොගෙනාපි පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය පන තානි ච පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතානි ච සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බානීති අත්ථො, පරිභුඤ්ජිතබ්බානීති වචනතො අත්තනා සත්තාහෙ අබ්භඤ්ජනාදීනං අත්ථාය අධිට්ඨහිත්වා ඨපිතෙසු අනාපත්ති, යාවජීවිකානි සාසපමධුකඑරණ්ඩකඅට්ඨීනි තෙලකරණත්ථං පටිග්ගහෙත්වා තදහෙව කතතෙලං සත්තාහකාලිකං, දුතියදිවසෙ කතං ඡාහං වට්ටති, තතියදිවසෙ කතං පඤ්චාහං, චතුත්ථපඤ්චමඡට්ඨසත්තමදිවසෙ කතං තදහෙව වට්ටති, සචෙ යාව අරුණස්ස උග්ගමනා තිට්ඨන්ති, නිස්සග්ගියං හොති, අට්ඨමදිවසෙ කතං අනජ්ඣොහරණීයං, අනිස්සග්ගියත්තා පන බාහිරපරිභොගෙන වට්ටති, සචෙපි න කරොති, තෙලත්ථාය පටිග්ගහිතසාසපාදීනං පන පාළියං අනාගතසප්පිආදීනඤ්ච සත්තාහාතික්කමෙ දුක්කටං ආපජ්ජති, සීතුදකෙන කතමධුකපුප්ඵඵාණිතං පන ඵාණිතගතිකමෙව, අම්බඵාණිතාදීනි යාවකාලිකානි, යං පනෙත්ථ සත්තාහකාලිකං තං නිස්සට්ඨං පටිලභිත්වාපි අරුආදීනි වා මක්ඛිතුං අජ්ඣොහරිතුං වා න වට්ටති, පදීපෙ කාළවණ්ණෙ වා උපනෙතබ්බං, අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො කායිකපරිභොගං වට්ටති, යං පන නිරපෙක්ඛො පරිච්චජිත්වා පුන ලභති, තං අජ්ඣොහරිතුම්පි වට්ටති, විසුං ඨපිතසප්පිආදිසු එකභාජනෙ වා අමිස්සිතෙසු වත්ථුගණනාය ආපත්තියො,

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සත්තාහං අතික්කාමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසං චීවරවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "මාසො සෙසො ගිම්හාන"න්ති චතුන්නං ගිම්හමාසානං එකො පච්ඡිමමාසො සෙසො, "පරියෙසිතබ්බ"න්ති ගිම්හානං පච්ඡිමමාසස්ස පඨමදිවසතො පට්ඨාය යාව කත්තිකමාසස්ස පච්ඡිමදිවසො තාව කාලො වස්සිකසාටිකායාති ආදිනා සතුප්පාදකරණෙන සඞ්ඝස්ස පවාරිතට්ඨානතො අඤ්ඤත්‍ර ඤාතකපවාරිතට්ඨානතො පන "දෙථ මෙ වස්සිකසාටිකචීවර"න්ති ආදිනා විඤ්ඤත්තියාපි පරියෙසිතබ්බං, අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතට්ඨානෙ සතුප්පාදං කරොන්තස්ස වත්තභෙදෙ දුක්කටං, යථා තථා වා "දෙථ මෙ"ති ආදිවචනෙන විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අඤ්ඤාතකවිඤ්ඤත්තිසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. "කත්වා නිවාසෙතබ්බ"න්ති ගිම්හානං පච්ඡිමඩ්ඪමාසස්ස පඨමදිවසතො පට්ඨාය යාව කත්තිකමාසස්ස පච්ඡිමදිවසො තාව සූචිකම්මනිට්ඨානෙන සකිම්පි වණ්ණභෙදමත්තරජනෙන කප්පබින්දුකරණෙන ච කත්වා පරිදහිතබ්බා, එත්තාවතා ගිම්හානං පච්ඡිමො මාසො පරියෙසනක්ඛෙත්තං, පච්ඡිමො අඩ්ඪමාසො කරණනිවාසනක්ඛෙත්තම්පි, වස්සානස්ස චතූසු මාසෙසු සබ්බම්පි තං වට්ටතීති අයමෙත්ථ දස්සිතො හොති, යො චායං ගිම්හානං පච්ඡිමො මාසො අනුඤ්ඤාතො, එත්ථ කතපරියෙසිතම්පි වස්සිකසාටිකං අධිට්ඨාතුං න වට්ටති, සචෙ තස්මිං මාසෙ අතික්කන්තෙ වස්සං උක්කඩ්ඪීයති, පුන මාසපරිහාරං ලභති, ධොවිත්වා පන නික්ඛිපිත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ අධිට්ඨාතබ්බා, සචෙ සතිසම්මොසෙන වා අප්පහොනකභාවෙන වා අකතො හොති, තෙ ච ද්වෙ මාසෙ වස්සානස්ස චාතුමාසන්ති ඡ මාසෙ පරිහාරං ලභති, සචෙ පන කත්තිකමාසෙ කඨිනං අත්ථරීයති, අපරෙපි චත්තාරො මාසෙ ලභති, එවං දසමාසා හොන්ති, තතොපරම්පි සතියා පච්චාසාය මූලචීවරං කත්වා ඨපෙන්තස්ස එකමාසන්ති එවං එකාදසමාසෙ පරිහාරං ලභති, ඉතොපරං එකාහම්පි න ලභති. "ඔරෙන චෙ මාසො සෙසො ගිම්හාන"න්ති ගිම්හානං පච්ඡිමමාසස්ස ඔරිමභාගෙ යාව හෙමන්තස්ස පඨමදිවසතො, "පරියෙසෙය්‍යා"ති එතෙසු සත්තසුපි පිට්ඨිසමයමාසෙසු අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතට්ඨානතො සතුප්පාදකරණෙන පරියෙසන්තස්ස නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, විඤ්ඤාපෙන්තස්ස අඤ්ඤාතකවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, ඤාතකපවාරිතෙ විඤ්ඤාපෙන්තස්ස එතෙන සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති, සතුප්පාදං කරොන්තස්ස ඉමිනා සික්ඛාපදෙන ආපත්ති, "ඔරෙනඩ්ඪමාසො සෙසො"ති ගිම්හානං පච්ඡිමඩ්ඪමාසතො ඔරිමභාගෙ එකස්මිං අඩ්ඪමාසෙ "කත්වානිවාසෙය්‍යා"ති එත්ථන්තරෙ ධම්මෙන උප්පන්නම්පි කත්වා නිවාසෙන්තස්ස නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ වස්සිකසාටිකාපරියෙසන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඌනකමාසඩ්ඪමාසෙසු අතිරෙකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, තථාසතියා වස්සිකසාටිකාය නග්ගස්ස කායං ඔවස්සාපයතො, පොක්ඛරණියාදීසු පන නහායන්තස්ස අච්ඡින්නචීවරස්ස වා නට්ඨචීවරස්ස වා අතිවත්ථං චොරා හරන්තීති එවං ආපදාසු වා නිවාසයතො උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, එත්ථ ච; වස්සිකසාටිකාය අත්තුද්දෙසිකතා, අසමයෙ පරියෙසනං, තාය ච පටිලාභොති ඉමානි තාව පරියෙසනාපත්තියා තීණි අඞ්ගානි; සචීවරතා, ආපදාභාවො, වස්සිකසාටිකාය සතොභාවො, අසමයෙ නිවාසනං'ති ඉමානි නිවාසනාපත්තියා චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි ධොවාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයානෙව හොන්ති

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "සාමං චීවරං දත්වා"ති වෙය්‍යාවච්චාදීනි පච්චාසිංසමානො සයමෙව දත්වා. "අච්ඡින්දෙය්‍යා"ති වෙය්‍යාවච්චාදීනි අකරොන්තං දිස්වා සකසඤ්ඤාය අච්ඡින්දන්තස්ස වත්ථුගණනාය ආපත්තියො. "අච්ඡින්දාපෙය්‍යා"ති එත්ථ පන "අච්ඡින්ද"ති ආණත්තියා දුක්කටං, අච්ඡින්නෙසු යත්තකානි ආණත්තානි, තෙසං ගණනාය ආපත්තියො

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ චීවරං අච්ඡින්දනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නෙ උපසම්පන්නසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස අනුපසම්පන්නසඤ්ඤිනො වා උපසම්පන්නස්සාපි විකප්පනුපගපච්ඡිමචීවරං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පරික්ඛාරං අනුපසම්පන්නස්ස ච යං කිඤ්චි අච්ඡින්දතො වා දුක්කටං, තෙන තුට්ඨෙන වා කුපිතෙන වා දින්නං පන තස්ස විස්සාසං වා ගණ්හන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; විකප්පනූපගපච්ඡිම චීවරතා, සාමං දින්නතා, සකසඤ්ඤිතා, උපසම්පන්නතා' කොධවසෙන අච්ඡින්දනං වා අච්ඡින්දාපනං වාති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි අඤ්ඤත්‍ර වෙදනාය, වෙදනා පන ඉධ දුක්ඛවෙදනායෙවාති.

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "සුත්තං"ති ඡබ්බිධං ඛොමසුත්තාදිං වා තෙසං අනුලොමං වා, "විඤ්ඤාපෙත්වා"ති චීවරත්ථාය යාචිත්වා, "වායාපෙය්‍යා"ති "චීවරං මෙ ආවුසො වායථා"ති අකප්පියාය විඤ්ඤත්තියා වායාපෙය්‍ය "නිස්සග්ගියං"ති එවං වායාපෙන්තස්ස යො තන්තවායො චීවරං වායනත්ථං තුරිවෙමසජ්ජනාදිකෙ පයොගෙ කරොති, තස්ස සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති.

රාජගහෙ ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ චීවරවායාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, විඤ්ඤපිතසුත්තං විඤ්ඤපිතතන්තවායෙන වායාපෙන්තස්ස දීඝතො විදත්ථිමත්තෙ තිරියඤ්ච හත්ථමත්තෙ වීතෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, ඉති යාව චීවරං වඩ්ඪති තාව ඉමිනා පමාණෙන ආපත්තියො වඩ්ඪන්ති, තෙනෙව පන අවිඤ්ඤත්තියා ලද්ධසුත්තං වායාපෙන්තස්ස යථා පුබ්බෙ නිස්සග්ගියං එවං ඉධ දුක්කටං, තෙනෙව විඤ්ඤත්තඤ්ච අවිඤ්ඤත්තඤ්ච වායාපෙන්තස්ස සචෙ වුත්තපමාණෙන කෙදාරබද්ධං විය චීවරං හොති අකප්පියසුත්තමයෙ පරිච්ඡෙදෙ පාචිත්තියං, ඉතරස්මිං තථෙව දුක්කටං, තතො චෙ ඌනතරා පරිච්ඡෙදා, සබ්බපරිච්ඡෙදෙසු දුක්කටානෙව, අථ එකන්තරිකෙන වා සුත්තෙන දීඝතො වා කප්පියං තිරියං අකප්පියං කත්වා වීතං හොති, පුබ්බෙ වුත්තපමාණගණනාය දුක්කටානි, එතෙනෙව උපායෙන කප්පියතන්තවායෙන අකප්පියසුත්තෙන, කප්පියාකප්පියෙහි තන්තවායෙහි සුත්තෙපි කප්පියෙ අකප්පියෙ කප්පියාකප්පියෙ ච ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො, තිකපාචිත්තියං අවායාපිතෙ වායාපිතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, චීවරසිබ්බනආයොගකායබන්ධනඅංසවට්ටකපත්තත්ථවිකපරිස්සාවනානං අත්ථාය සුත්තං විඤ්ඤාපෙන්තස්ස ඤාතකපවාරිතෙහි කප්පියසුත්තං වායාපෙන්තස්ස අඤ්ඤස්සත්ථාය අත්තනො ධනෙන ගණ්හන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; චීවරත්ථාය විඤ්ඤපිතසුත්තං, අත්තුද්දෙසිකතා, අකප්පියතන්තවායෙන අකප්පියවිඤ්ඤත්තියා වායාපනං'ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි ධොවාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයානෙවාති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "තත්‍ර චෙසො භික්ඛූ"ති යත්‍ර ගාමෙ වා නිගමෙ වා තෙ තන්තවායා තත්‍ර "පුබ්බෙ අප්පවාරිතො"ති චීවරසාමිකෙහි අප්පවාරිතොව හුත්වා, "විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍යා"ති විසිට්ඨකප්පං

අධිකවිධානං ආපජ්ජෙය්‍ය, ඉදානි යෙනාකාරෙන විකප්පො ආපන්නො හොති තං දස්සෙතුං "ඉදං ඛො ආවුසො"ති ආදි වුත්තං, තත්ථ "ආයතං"ති දීඝං, "විත්ථතං"ති පුථුලං, 'අප්පිතං'ති ඝනං, "සුවීතං"ති සුට්ඨුවීතං, සබ්බට්ඨානෙසු සමං කත්වා වීතං, "සුප්පවායිතං"ති සුට්ඨුපවායිතං, සබ්බට්ඨානෙසු සමං කත්වා තන්තෙ පසාරිතං "සුවිලෙඛිතං"ති ලෙඛනියා සුට්ඨුවිලෙඛිතං, "සුවිතච්ඡිතං"ති කොච්ඡෙන සුට්ඨු විතච්ඡිතං, සුට්ඨු නිද්ධොතන්ති අත්ථො, "පිණ්ඩපාතමත්තම්පී"ති එත්ථ ච න භික්ඛුනො පිණ්ඩපාතදානමත්තෙන තං නිස්සග්ගියං හොති, සචෙ පන සො තස්ස වචනෙන චීවරසාමිකානං හත්ථතො සුත්තං ගහෙත්වා ඊසකම්පි ආයතං වා විත්ථතං වා අප්පිතං වා කරොන්ති, අථ තෙසං පයොගෙ භික්ඛුනො දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඤාතකෙ අඤ්ඤාතකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං; ඤාතක පවාරිතානං තන්තවායෙහි අඤ්ඤස්ස වා අත්ථාය; අත්තනො වා ධනෙන, මහග්ඝං වායාපෙතුකාමිං අප්පග්ඝං වායාපෙන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; අඤ්ඤාතකා අපවාරිතානං තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා විකප්පමාපජ්ජනතා, චීවරස්සඅත්තුද්දෙසිකතා, තස්ස වචනෙන සුත්තවඩ්ඪනං, චීවරපටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි ධොවාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයානෙවාති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "දසාහානාගත"න්ති දස අහානි දසාහං, තෙන දසාහෙන අනාගතා දසාහානාගතා, දසාහෙන අසම්පත්තාති අත්ථො, තං දසාහානාගතං, අච්චන්තසංයොගවසෙන භුම්මත්ථෙ උපයොගවචනං "කත්තිකතෙමාසිපුණ්ණම"න්ති පඨමකත්තිකපුණ්ණමං, ඉධාපි පඨමපදස්ස අනුපයොගත්තා පුරිමනයෙනෙව භුම්මත්ථෙ උපයොගවචනං, ඉදංවුත්තං හොති, යතො පට්ඨාය පඨමපවාරණා දසාහානාගතාති වුච්චති, සචෙපි තානි දිවසානි අච්චන්තමෙව භික්ඛුනො අච්චෙකචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය අච්චෙකං ඉදන්ති ජානමානෙන භික්ඛුනා සබ්බම්පි පටිග්ගහෙතබ්බන්ති, තෙන පවාරණමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛපඤ්චමිතො පට්ඨාය උප්පන්නස්ස චීවරස්ස නිධානකාලො දස්සිතො හොති, (කාමඤ්චෙව දසාහපරමං අති

රෙකචීවරං ධාරෙතබ්බන්ති ඉමිනාව සිද්ධො, අනුප්පත්තිවසෙන පන අපුබ්බං විය අත්ථං දස්සෙත්වා සික්ඛාපදං ඨපිතං) “අච්චෙකචීවර”න්ති ගමිකගිලානගබ්භිනීඅභිනවුප්පන්නසද්ධානං පුග්ගලානං අඤ්ඤතරෙන “වස්සාවාසිකං දස්සාමී”ති එවං ආරොචෙත්වා දින්නං, සචෙ තං පුරෙ පවාරණාය විභජිතං යෙන ගහිතං තෙන වස්සච්ඡෙදො න කාතබ්බොති, කරොති චෙ තං චීවරං සංඝිකං හොති, “යාව චීවරකාලසමය”න්ති අනත්ථතෙ කඨිනෙ යාව වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො අත්ථතෙ කඨිනෙ යාව පඤ්ච මාසා තාව නික්ඛිපිතබ්බං.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අච්චෙකචීවරස්ස චීවරකාලසමයං අතික්කාමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසමෙත්ථ චීවරවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ “උපවස්සං ඛො පනා”ති එත්ථ “උපවස්ස”න්ති උපවස්ස, උපවසිත්වාති වුත්තං හොති, උපසම්පජ්ජන්ති ආදීසු විය හි එත්ථ අනුනාසිකො දට්ඨබ්බො, වස්සං උපගන්ත්වා වසිත්වාවාති අත්ථො, ඉමස්ස ච පදස්ස “තථාරූපෙසු භික්ඛු සෙනාසනෙසු විහරන්තො”ති ඉමිනා සම්බන්ධො, ඉදං වුත්තං හොති, වස්සං උපගන්ත්වා වසිත්වාව තතො පරං පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමපරියොසානකාලං, “යානි ඛො පන තානි ආරඤ්ඤකානි -පෙ- අන්තරඝරෙ නික්ඛිපෙය්‍යා”ති තත්ථ “ආරඤ්ඤකානී”ති සබ්බපච්ඡිමානි ආරොපිතෙන ආචරියධනුනා ගාමස්ස ඉන්දඛීලතො පට්ඨාය පඤ්චධනුසතප්පමාණෙ පදෙසෙ කතසෙනාසනානි, සචෙ පන අපරික්ඛිත්තො ගාමො හොති, පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො පට්ඨාය මිනෙතබ්බං, සචෙ විහාරස්ස පරික්ඛෙපො වා, අපරික්ඛිත්තස්ස යං ගාමතො සබ්බපඨමං සෙනාසනං වා චෙතියං වා බොධි වා ධුවසන්නිපාතට්ඨානං වා යාව, තං තාව පකතිමග්ගෙන මිනෙතබ්බං, අඤ්ඤං මග්ගං කාතුං න වට්ටති, “සාසඞ්කසම්මතානී”ති චොරාදීනං නිවිට්ඨොකාසාදිදස්සනෙන සාසඞ්කානීති සම්මතානි එවං සඤ්ඤාතානීති අත්ථො, සහපටිභයෙන සප්පටිභයානි, චොරෙහි මනුස්සානං හතවිලුත්තාකොටිතභාවදස්සනතො සන්නිහිතබලවභයානීති අත්ථො “අන්තරඝරෙ නික්ඛිපෙය්‍යා”ති ආරඤ්ඤකස්ස සෙනාසනස්ස සමන්තා සබ්බදිසාභාගෙසු අත්තනො අභිරුචිතෙ ගොචරගාමෙ නික්ඛිපෙය්‍ය, තඤ්ච ඛො සතියා අඞ්ගසම්පත්තියා, තත්‍රායං අඞ්ගසම්පත්ති:– පුරිමිකාය උපගන්ත්වා මහා

පවාරණාය පවාරිතො හොති, ඉදමෙකං අඞ්ගං, කත්තිකමාසො යෙව හොති, ඉදං දුතියං අඞ්ගං, පඤ්චධනුසතිකපච්ඡිමපමාණ යුත්තං සෙනාසනං හොති, ඉදං තතියං අඞ්ගං, ඌනපමාණං වා ගාවුතතො අතිරෙකපමාණං වා න ලබ්භති, යත්ථ හි පිණ්ඩාය චරිත්වා භත්තවෙලායමෙව පුන විහාරං සක්කා ආගන්තුං තදෙව ඉධ අධිප්පෙතං, සාසඞ්කසප්පටිභයමෙව හොති, ඉදං චතුත්ථං අඞ්ගං "කොචිදෙව පච්චයො"ති කිඤ්චිදෙවකාරණං. "තෙන චීවරෙනා"ති තෙන අන්තරඝරෙ නික්ඛිත්තචීවරෙන· "විප්පවාසායා"ති වියොගවාසාය "තතො චෙ උත්තරිං විප්පවසෙය්‍යා"ති ඡාරත්තතො උත්තරිං තස්මිං සෙනාසනෙ සත්තමං අරුණං උට්ඨපෙය්‍යාති අත්ථො, තථා අසක්කොන්තෙන පන ගාමසීමං ඔක්කමිත්වා සභායං වා කත්ථචි වා වසිත්වා චීවරපවත්තිං ඤත්වා පක්කමිතුං වට්ටති. "අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛු සම්මුතියා"ති යං සඞ්ඝො ගිලානස්ස භික්ඛුනො චීවරවිප්පවාසසම්මුතිං දෙති තං ඨපෙත්වා අලද්ධසම්මුතිකස්ස· අතිරෙකඡාරත්තං විප්පවසතො නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ චීවරවිප්පවාසවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසමෙත්ථ චීවරවග්ගස්ස දුතියසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "සඞ්ඝික"න්ති සඞ්ඝස්ස සන්තකං; සො හි සඞ්ඝස්ස පරිණතත්තා හත්ථං අනාරුළ්හොපි එකෙන පරියායෙන සඞ්ඝසන්තකො හොති "ලාභ"න්ති ලභිතබ්බං චීවරාදිවත්ථුං "පරිණත"න්ති "දස්සාම කරිස්සාමා"ති වචීභෙදෙන වා හත්ථමුද්දාය වා සඞ්ඝස්ස නින්නං හුත්වා ඨිතං. "අත්තනො පරිණාමෙය්‍යා"ති "ඉදං මය්හං දෙථා"ති ආදීනි වදන්තො අත්තනි නින්නං කරෙය්‍ය සචෙ පන සඞ්ඝස්ස දින්නං හොති, තං ගහෙතුං න වට්ටති, සඞ්ඝස්සෙව දාතබ්බං, පරිණතං පන සහධම්මිකානං වා ගිහීනං වා අන්තමසො මාතුසන්තකම්පි අත්තනො පරිණාමෙන්තස්ස පයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ පරිණාමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, පරිණතෙ වෙමතිකස්ස අපරිණතෙ පරිණතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච සඞ්ඝෙ චෙතියගණපුග්ගලෙසු යස්ස කස්සචි පරිණතං අඤ්ඤසඞ්ඝාදීනං පරිණා

මෙන්තස්ස ච දුක්කටං, අපරිණතසඤ්ඤිනො "කස්ස දෙමා"ති පුච්ඡිතෙ "යත්ථ තුම්හාකං චිත්තං පසීදති තත්ථ දෙථ තුම්හාකං දෙය්‍යධම්මො පරිභොගං ලභෙය්‍යා"ති ආදීනි වදන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; සඞ්ඝෙ පරිණතභාවො, තං ඤත්වා අත්තනො පරිණාමනං, පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

දසම සික්ඛාපදං.

පත්තවග්ගො තතියො.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
නිස්සග්ගියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාචිත්තියෙසු මුසාවාදවග්ගස්ස පඨමෙ "සම්පජානමුසාවාදෙ"ති පුබ්බෙපි ජානිත්වා වචනක්ඛණෙපි ජානන්තස්සෙව මුසාවාදභණනෙ, භණනඤ්ච නාම ඉධ අභූතස්ස වා භූතන්ති භූතස්ස වා අභූතන්ති කත්වා කායෙන වා වාචාය වා විඤ්ඤාපනපයොගො, නිමිත්තත්ථෙ චෙතං භුම්මවචනං, තස්මා යො සම්පජානමුසාවාදං වදති, තස්ස තං නිමිත්තං තං හෙතු තප්පච්චයා පාචිත්තියං හොතීති එවමෙත්ථ අඤ්ඤෙසු ච ඊදිසෙසු අත්ථො වෙදිතබ්බො.

සාවත්ථියං හත්ථකං සක්‍යපුත්තං ආරබ්භ අවජානිත්වා පටිජානනාදිවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනත්ථං මුසාභණන්තස්ස පාරාජිකං, අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුද්ධංසනත්ථං සඞ්ඝාදිසෙසො, සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසනත්ථං පාචිත්තියං, ආචාරවිපත්තියා අනුද්ධංසනත්ථං දුක්කටං, "යො තෙ විහාරෙ වසතී"ති ආදිනා පරියායෙන උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනත්ථං පටිවිජානන්තස්ස මුසාභණිතෙ ථුල්ලච්චයං, අපටිවිජානන්තස්ස දුක්කටං, කෙවලං මුසාභණන්තස්ස ඉධ පාචිත්තියං අනුපධාරෙත්වා සහසා භණන්තස්ස අඤ්ඤං භණිස්සාමීති අඤ්ඤං භණන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; විසංවාදනපුරෙක්ඛාරතා, විසංවාදනචිත්තෙන යමත්ථං වත්තුකාමො තස්ස පුග්ගලස්ස විඤ්ඤාපනපයොගො චාති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ “ඔමසවාදෙ”ති ඔවිජ්ඣනවචනෙ, ජාතිනාමගොත්තකම්මසිප්පආබාධලිඞ්ගකිලෙසආපත්තිඅක්කොසෙසු භූතෙන වා අභූතෙන වා යෙන කෙනචි පාරාජිකං ආපන්නං වා අනාපන්නං වා යංකිඤ්චි භික්ඛුං යාය කායචි වාචාය වා හත්ථමුද්දාය වා අනඤ්ඤාපදෙසෙන අක්කොසනවචනෙ පාචිත්තියන්ති අත්ථො.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ ඔමසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, එතෙහි යෙව දසහි අක්කොසවත්ථූහි සන්ති ඉධෙකච්චෙ චණ්ඩාලාති ආදිනා නයෙන අඤ්ඤාපදෙසං කත්වා අක්කොසන්තස්ස, චොරොසි ගණ්ඨිභෙදකොසීති ආදීහි පාළිමුත්තකපදෙහි අක්කොසන්තස්ස යථා තථා අනුපසම්පන්නං අක්කොසන්තස්ස ච දුක්කටං, ඉධ භික්ඛුනීපි අනුපසම්පන්නසඞ්ඛං ගච්ඡති, අනක්කොසිතුකාමස්ස කෙවල දවකම්යතාය වදතො සබ්බත්ථ දුබ්භාසිතං, අත්ථධම්මඅනුසාසනිපුරෙක්ඛාරානං උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; යං අක්කොසති තස්ස උපසම්පන්නතා, අනඤ්ඤාපදෙසෙන ජාතිආදීහි අක්කොසනං, මං අක්කොසතීති ජානනා, අත්ථපුරෙක්ඛාරතාදීනං අභාවොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, වෙදනා පන ඉධ දුක්ඛාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ “භික්ඛුපෙසුඤ්ඤෙ”ති භික්ඛුස්ස පෙසුඤ්ඤෙ, ජාතිආදීහි අක්කොසවත්ථූහි භික්ඛුං අක්කොසන්තස්ස භික්ඛුනො වචනං සුත්වා භික්ඛුනො පියකම්යතාය වා භෙදාධිප්පායෙන වා යො අක්කොසො තස්ස භික්ඛුස්ස කායෙන වා වාචාය වා උපසංහරෙව තස්මිං පෙසුඤ්ඤකරණවචනෙ පාචිත්තියන්ති අත්ථො.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ පෙසුඤ්ඤඋපසංහරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, වුත්තනයෙනෙව අඤ්ඤාපදෙසෙන අක්කොසන්තස්ස වචනූපසංහාරෙ වා පාළිමුත්තකඅක්කොසූපසංහාරෙ වා අනුපසම්පන්නෙන නිච්ඡාරිතඅක්කොසූපසංහාරෙ වා අනුපසම්පන්නස්ස ච උපසංහාරෙ දුක්කටං, ඉධාපි භික්ඛුනී අනුපසම්පන්නට්ඨානෙ ඨිතා, න පියකම්යතාය න භෙදාධිප්පායෙන කෙවලං පාපගරහිතාය වදන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; ජාතිආදීහි අනඤ්ඤාපදෙසෙන අක්කොසන්තස්ස භික්ඛුනො වචනං සුත්වා භික්ඛුස්ස

උපසංහරණං, පියකම්‍යතා භෙදාධිප්පායාදීසු අඤ්ඤතරතා, තස්ස විජානනාති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානෙවාති

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "පදසො ධම්මං වාචෙය්‍යා"ති සංගීතිත්තයං අනාරූළ්හම්පි රාජොවාදතික්ඛින්ද්‍රියචතුපරිවත්තනන්දොපනන්ද කුලුම්බසුත්තමග්ගකථාදි ධම්මඤ්ච සංගීතිත්තයමාරූළ්හං තිපිටකධම්මඤ්ච පදං පදං වාචෙය්‍ය, පදානුපදඅන්වක්ඛර අනුබ්‍යඤ්ජනෙසු එකෙකං කොට්ඨාසන්ති අත්ථො. "පාචිත්තිය"න්ති එතෙසු පදාදීසු භික්ඛුඤ්ච භික්ඛුනිඤ්ච ඨපෙත්වා යං කිඤ්චි කොට්ඨාසං අවසෙසපුග්ගලෙහි සද්ධිං එකතො භණන්තස්ස පදාදිගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ පදසො ධම්මං වාචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, උපසම්පන්නෙන අනුපසම්පන්නසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං එකතො උද්දෙසග්ගහණ සජ්ඣායකරණෙ තස්ස සන්තිකෙ උද්දෙසග්ගහණෙ යෙභුය්‍යෙන පගුණං ගන්ථං භණන්තස්ස ඔසාරෙන්තස්ස ච ඛලිතට්ඨානෙ එවං භණාහීති වචනෙන ච එකතො භණන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; අනුපසම්පන්නතා, වුත්තලක්ඛණං ධම්මං පදසො වාචනතා, එකතො ඔසාපනා චාති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; පදසොධම්මසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "අනුපසම්පන්නෙනා"ති භික්ඛුං ඨපෙත්වා අන්තමසො පාරාජිකවත්ථුභූතෙන තිරච්ඡානගතෙනාපි "උත්තරිං දිරත්ත තිරත්ත"න්ති ද්වින්නං වා තිණ්ණං වා රත්තීනං උපරි "සහ සෙය්‍ය"න්ති සබ්බච්ඡන්නපරිච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙනච්ඡන්නපරිච්ඡන්නෙ වා සෙනාසනෙ පුබ්බාපරියෙන වා එකක්ඛණෙ වා එකතො නිපජ්ජනං. "කප්පෙය්‍යා"ති විදහෙය්‍ය, සම්පාදෙය්‍ය, තත්ථ ඡදනං ‘පනාහච්ච දියඩ්ඪහත්ථුබ්බෙධෙන පාකාරාදිනා පරිච්ඡින්නම්පි සබ්බපරිච්ඡන්නමෙවාති වෙදිතබ්බං, තස්මා ඉමිනා ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙපි සත්තභූමිකො පාසාදො එකූපචාරො හොති, සතගබ්භං වා චතුසාලං, යො තත්ථ වා අඤ්ඤත්ථ

වා තාදිසෙ ගෙහෙ වා අඤ්ඤෙන වා අනුපසම්පන්නෙන සහ තිස්සො රත්තියො වසිත්වා චතුත්ථදිවසෙ අත්ථංගතෙ සූරියෙ අනුපසම්පන්නෙ නිපන්නෙ තත්ථ ගබ්භවාරං පිධාය වා අපිධාය වා නිපජ්ජති, පඨමනිපන්නෙ වා තස්මිං නිපජ්ජනෙන න වුට්ඨාති, තස්ස උට්ඨානං උට්ඨහිත්වා නිපජ්ජනපයොගගණනාය අනුපසම්පන්නගණනාය ච පාචිත්තියං, අයමෙත්ථ සංඛෙපො, විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං සබ්බප්පකාරතො වුත්තො.

ආළවියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අනුපසම්පන්නෙන සහ සෙය්‍යවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "උත්තරිං දිරත්තතිරත්ත"න්ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, උපසම්පන්නෙ අනුපසම්පන්නසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා උපඩ්ඪච්ඡන්නපරිච්ඡන්නාදීසු දුක්කටං, ඌනකදිරත්තතිරත්තං වසන්තස්ස වා තතියාය රත්තියා පුරාරුණා නික්ඛමිත්වා පුන වසන්තස්ස සබ්බාච්ඡන්නසබ්බාපරිච්ඡන්නාදීසු වසන්තස්ස ඉතරස්මිං නිසින්නෙ නිපජ්ජන්තස්ස නිපන්නෙ වා නිසීදන්තස්ස උම්මත්තකාදීනං ච අනාපත්ති; පාචිත්තියවත්ථුකසෙනාසනං, තත්ථ අනුපසම්පන්නෙන සහ නිපජ්ජනං, චතුත්ථදිවසෙ සූරියත්ථඞ්ගමනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "මාතුගාමෙනා"ති අන්තමසො තදහුජාතායපි මනුස්සිත්ථියා, දිස්සමානරූපා පන යක්ඛිපෙතියො පණ්ඩකො මෙථුනවත්ථුභූතා ච තිරච්ඡානිත්ථියො ඉධ දුක්කටවත්ථුකා හොන්ති.

සාවත්ථියං ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං ආරබ්භ මාතුගාමෙන සහ සෙය්‍යවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසං අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං අඤ්ඤත්‍ර රත්තිපරිච්ඡෙදා, තත්‍ර හි චතුත්ථදිවසෙ ආපත්ති, ඉධ පඨමදිවසෙපීති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "උත්තරිං ඡප්පඤ්චවාචාහී"ති එත්ථ එකො ගාථාපාදො එකා වාචාති, එවං සබ්බත්ථ වාචාපමාණං වෙදිතබ්බං, "ධම්මං දෙසෙය්‍යා"ති පදසොධම්මසික්ඛාපදෙ වුත්තලක්ඛණං ධම්මං වා අට්ඨකථාධම්මං වා භාසෙය්‍ය "අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙනා"ති විඤ්ඤුනා පුරිසෙන, පුරිසවිග්ගහං

ගහෙත්වා ඨිතෙන පන යක්ඛෙන වා පෙතෙන වා තිරච්ඡානගතෙන වා සද්ධිං ඨිතායපි ධම්මං දෙසෙතුං න වට්ටති, "පාචිත්තිය"න්ති දුතියානියතෙ වුත්තලක්ඛණෙන මනුස්සෙන විනා විඤ්ඤූමනුස්සිත්ථියා ඡන්නං වාචානං උපරි පදාදිවසෙන ධම්මං දෙසෙන්තස්ස පදාදිගණනාය බහූනං දෙසයතො මාතුගාමගණනාය ච පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ මාතුගාමස්ස ධම්මදෙසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. අමාතුගාමෙ මාතුගාමසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා යක්ඛිපෙතිපණ්ඩකමනුස්සවිග්ගහතිරච්ඡානගතිත්ථීනං දෙසෙන්තස්ස ච දුක්කටං, ඡහි වාචාහි තතො වා ඔරං දෙසෙන්තස්ස වුත්තලක්ඛණෙ වා පුරිසෙ සති සයං වා උට්ඨාය පුන නිසීදිත්වා මාතුගාමස්ස වා උට්ඨහිත්වා පුන නිසින්නස්ස අඤ්ඤස්ස වා මාතුගාමස්ස දෙසයතො "දීඝනිකායො නාම භන්තෙ කිමත්ථියො"ති එවං පන පුට්ඨො සබ්බම්පි දීඝනිකායං දෙසෙන්තස්ස අඤ්ඤස්සත්ථාය වුච්චමානං මාතුගාමෙ සුණන්තෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; වුත්තලක්ඛණස්ස ධම්මස්ස ඡන්නං වාචානං උපරිදෙසනා, වුත්තලක්ඛණො මාතුගාමො, ඉරියාපථපරිවත්තනාභාවො, කප්පියකාරකස්ස අභාවො, අපඤ්හවිස්සජ්ජනාති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පදසොධම්මසදිසානෙව, කෙවලං ඉධ කිරියාකිරියං හොතීති.

සත්තම සික්ඛාපදං

අට්ඨමෙ "උත්තරිමනුස්සධම්ම"න්ති චතුත්ථපාරාජිකෙ වුත්තලක්ඛණං උත්තරිමනුස්සානං ඣායීනං චෙව අරියානඤ්ච ධම්මං. "භූතස්මිං පාචිත්තිය"න්ති අත්තනි ඣානාදි ධම්මෙ සති තං භික්ඛුඤ්ච භික්ඛුනිඤ්ච ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්ස ආරොචයතො පාචිත්තියං

වෙසාලියං වග්ගුමුදාතීරියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ තෙසං භූතාරොචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, නිප්පරියායෙන අත්තනි විජ්ජමානං ඣානාදිධම්මං ආරොචෙන්තස්ස සචෙ යස්ස ආරොචෙති සො අනන්තරමෙව අයං ඣානලාභී ති වා අරියොති වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන තමත්ථං ජානාති පාචිත්තියං, නො චෙ ජානාති දුක්කටං, පරියායෙන ආරොචිතං ජානාතු වා මා වා දුක්කටමෙව, තථාරූපෙ කාරණෙ සති උප

සම්පන්නස්ස ආරොචයතො ආදිකම්මිකස්ස ච අනාපත්ති, යස්මිං පන අරියානං උම්මත්තකාදිභාවො නත්ථි ඣානලාභිනො තස්මිං සති ඣානා පරිහායන්ති තස්මා තෙ ඉධ න ගහිතා; උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස භූතතා, අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචනං, තං ඛණං විජානනා, අනඤ්ඤාපදෙසො'ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි භූතාරොචනසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, කුසලබ්‍යාකතචිත්තෙහි ද්විචිත්තං, සුඛමජ්ඣත්තවෙදනාහි ද්විවෙදනන්ති,

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "භික්ඛුස්සා"ති පාරාජිකං අනජ්ඣාපන්නස්ස "දුට්ඨුල්ලං"ති කිඤ්චාපි ද්වින්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං නාමමත්තං අධිවචනං ඉධ පන සංඝාදිසෙසමෙව අධිප්පෙතං "අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති යං සඞ්ඝො අභිණ්හාපත්තිකස්ස භික්ඛුනො ආයතිං සංවරත්ථාය ආපත්තීනඤ්ච කුලානඤ්ච පරියන්තං කත්වා වා අකත්වා වා ච තික්ඛත්තුං අපලොකෙත්වා කතිකං කරොති තං ඨපෙත්වා අයථා කතිකාය අයං අසුචිං මොචෙත්වා සංඝාදිසෙසං ආපන්නොති ආදිනා නයෙන වත්ථුනා සද්ධිං ආපත්තිං ඝටෙත්වා ආරොචෙන්තස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ දුට්ඨුල්ලාපත්ති ආරොචන වත්ථුස්මිං, පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අදුට්ඨාය දුට්ඨුල්ලසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අවසෙසෙ ඡ ආපත්තික්ඛන්ධෙ අනුපසම්පන්නස්ස පුරිම පඤ්චසික්ඛාපදවීතික්කමසංඛාතං දුට්ඨුල්ලං වා ඉතරං අදුට්ඨුල්ලං වා අජ්ඣාචාරං ආරොචෙන්තස්සාපි දුක්කටමෙව, වත්ථුමත්තං වා ආපත්තිමත්තං වා ආරොචෙන්තස්ස භික්ඛුසම්මුතිපරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ආරොචෙන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; වුත්තලක්ඛණස්ස භික්ඛුනො සවත්ථුකො සංඝාදිසෙසො, අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචනං, භික්ඛුසම්මුතියා අභාවො'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, වෙදනා පන ඉධ දුක්ඛායෙවා'ති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ. "පඨවිං"ති දුවිධා පඨවී ජාතපඨවී අජාතපඨවීති. තත්ථ ජාතපඨවී සුද්ධමිස්සපුඤ්ජවසෙන තිවිධා, තත්ථ සුද්ධපඨවී නාම පකතියා සුද්ධපංසු වා සුද්ධමත්තිකා වා, මිස්සපඨවී නාම

යස්ස පංසුතො වා මත්තිකතො වා පාසාණසක්ඛරකඨලමරුම්බවාලිකාසු අඤ්ඤතරස්ස තතියභාගො හොති, පුඤ්ජපඨවී නාම අතිරෙකචාතුමාසං ඔවට්ඨො පංසුපුඤ්ජො වා මත්තිකාපුඤ්ජො වා ති වුත්තං, වුත්තලක්ඛණෙන පන මිස්සකපුඤ්ජොපි, පිට්ඨිපාසාණෙ ඨිතසුඛුමරජම්පි ච දෙවෙ ඵුසායන්තෙ සකිං තින්තං, චාතුමාසච්චයෙන තින්තොකාසො පුඤ්ජපඨවී සඞ්ඛමෙව ගච්ඡති, තිට්ඨාපි වෙසා පඨවී උද්ධනපත්තපචනාදිවසෙන වා යථා තථා අදඩ්ඪාව ජාතපඨවීති වුච්චති, දඩ්ඪා පන වුත්තප්පමාණතො අධිකතරපාසාණාදිමිස්සා වා අජාත පඨවී නාම හොති, සො පන වාදෙ සුද්ධපාසාණාදිභෙදතො, තත්ථ යා ජාත පඨවීති වුත්තා අයං අකප්පියපඨවී, යො භික්ඛු තං එවරූපං පඨවිං සයං ඛණති ඛණනභෙදනවිලෙඛනපචනාදීහි විකොපෙති තස්ස පහාරගණනාය පාචිත්තියං, යො පන ඛණාපෙති වුත්තනයෙනෙව විකොපාපෙති තස්ස ඉමං පදෙසනාති වා ඉමං පඨවිනාති වා එවං නියමෙත්වා ඛණ භින්දාති ආදිනා නයෙන ආණාපෙන්තස්ස ආණත්තියා දුක්කටං, සකිං ආණත්තො දිවසම්පි ඛණති එකමෙව පාචිත්තියං, සචෙ ඉතරො පුනප්පුනං ආණාපෙති වාචාය වාචාය පාචිත්තියං,

ආළවියං ආළවකෙ භික්ඛු ආරබ්භ පඨවිඛණනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, පඨවියා වෙමතිකස්ස අපඨවියා පඨවිසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං; ඔකාසං අනියාමෙත්වා පොක්ඛරණිං ඛණ ආවාටං ඛණ කන්දං ඛණාති ආදීනි භණන්තස්ස, ආතපෙන සුක්ඛිත්වා පලිතකද්දමං වා ගොකණ්ටකං වා හෙට්ඨා පඨවියා අසම්බද්ධං භිජ්ජිත්වා පතිතනදීතටං මහන්තම්පි නඞ්ගලච්ඡින්නං මත්තිකාපිණ්ඩන්ති එවමාදීනි සබ්බඤ්ච අජාතපඨවිං විකොපෙන්තස්ස, ඉමස්ස ථම්භස්ස ආවාටං ජාන මත්තිකං දෙහි මත්තිකං ආහර පංසුනා අත්ථො මත්තිකං කප්පියං කරොහීති භණන්තස්ස; අසඤ්චිච්ච රුක්ඛාදිපවට්ටනෙන භින්දන්තස්ස, අසතියා පාදඞ්ගුට්ඨකාදීහි විලෙඛන්තස්ස, ජාත පඨවී භාවං වා ඛණාමීති වා අජානන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති; ජාතපඨවී, පඨවිසඤ්ඤිතා, ඛණනඛණාපනානං අඤ්ඤතරන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදම්පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.

දසම සික්ඛාපදං.

මුසාවාදවග්ගො පඨමො.

භූතගාමවග්ගස්ස පඨමෙ "භූතගාමපාතව්‍යතායා"ති එත්ථ භවන්ති අහෙසුං චාති භූතා. ජායන්ති වඩ්ඪන්ති ජාතා වඩ්ඪිතා චාති අත්ථො "ගාමො"ති රාසි, භූතානං ගාමො භූතා එව වා ගාමොති භූතගාමො, පතිට්ඨිතහරිතතිණරුක්ඛාදීනමෙතං අධිවචනං, පාතව්‍යස්ස භාවො පාතව්‍යතා, ඡෙදනභෙදනාදීහි යථාරුචි පරිභුඤ්ජිතබ්බතාති අත්ථො, තස්සා භූතගාමපාතබ්‍යතාය, නිමිත්තත්ථෙ චෙතං භුම්මවචනං, භූතගාමපාතබ්‍යතාහෙතු භූතගාමස්ස ඡෙදනාදිපච්චයා පාචිත්තියන්ති අත්ථො, තස්මා යො භික්ඛු පඨවී උදකපාකාරාදීසු යත්ථ කත්ථචි ජාතං අසුක්ඛං අන්තමසො අතිසුඛුමතිණංපි සාසපබීජකසෙවාලංපි උද්ධරණඡෙදන විජ්ඣනාදීහි විකොපෙති වා පඨවීඛණනෙ වුත්තනයෙන විකොපාපෙති වා පාචිත්තියං ආපජ්ජති.

ආළවියං ආළවිකෙ භික්ඛූ ආරබ්භ රුක්ඛච්ඡින්දනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, භූතගාමතො වියොජිතං මූලබීජ ඛන්ධබීජ ඵළුබීජ අග්ගබීජ බීජබීජානං අඤ්ඤතරං භාජනගතං වා රාසිකතං වා භූමියං රොපිතංපි නික්ඛන්තමූලමත්තං වා නික්ඛන්තඅඞ්කුරමත්තං වා; සචෙපිස්ස විද්ධිමත්තා පත්තවට්ටි නිග්ගච්ඡති අනික්ඛන්තෙ වා මූලෙ නික්ඛන්තෙ වා මූලෙ යාව අඞ්කුරො හරිතො න හොති තාව තං විකොපෙන්තස්ස දුක්කටං, තථා භූතගාමබීජගාමෙ වෙමතිකස්ස අභූතගාමබීජගාමෙ ච භූතගාමබීජගාමසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච, උභයත්ථ පන අතථසඤ්ඤිස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, අසඤ්චිච්ච අසතියා අජානිත්වා වා විකොපෙන්තස්ස ඉමං රුක්ඛන්ති එවං අනියමෙත්වා රුක්ඛං ඡින්ද වල්ලිං ඡින්දති ආදිනා භණන්තස්ස ඉමං පුප්ඵං වා ඵලං වා ජාන ඉමං දෙහි ඉමං ආහර ඉමිනා මෙ අත්ථො ඉදං කප්පියං කරොහීති භණන්තස්ස ච අනාපත්ති, එවං කප්පියවචනෙන භූතගාමතො වියොජිතං පන බීජජාතං පුන කප්පියං කරොහීති කාරෙත්වාව පරිභුඤ්ජිතබ්බං, එවං හිස්ස බීජගාමපරිමොචනංපි කතං හොති, කප්පියං කරොන්තෙන පන අග්ගිනා වා නඛෙන වා සත්ථෙන වා කාතබ්බං, අග්ගිනා කරොන්තෙන ච යෙන කෙනචි අග්ගිනා එකදෙසෙ ඵුසන්තෙන කප්පියන්ති වත්වාව කාතබ්බං, සත්ථෙන කරොන්තෙන යස්ස කස්සචි තිඛිණසත්ථස්ස අන්තමසො සූචිනඛච්ඡෙදනාදීනංපි තුණ්ඩෙන වා ධාරාය වා වෙධං වා ඡෙදං වා දස්සෙන්තෙන තථෙව කාතබ්බං නඛෙන කරොන්තෙන ඨපෙත්වා ගොමහිසාදීනං ඛුරෙ යෙන කෙනචි අපූතිනා මනුස්සානං වා තිරච්ඡා

කාතං වා නඛෙන අනන්තමිස්සො ඡින්දිත්වා ආහරාපෙන්තොපි සබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව කාතබ්බං, තත්‍ථ සචෙපි බීජානං පබ්බත මත්තො රාසි රුක්ඛසහස්සං වා ඡින්දිත්වා එකාබද්ධං උච්ඡූනං වා මහාභාරො බන්ධිත්වා ඨපිතො හොති එකස්මිං බීජෙ වා රුක්ඛ සාඛාය වා උච්ඡුම්හි වා කප්පියෙ කතෙ සබ්බං කතං හොති උච්ඡුං කප්පියං කරිස්සාමීති තෙහි සද්ධිං බද්ධං දාරුං විජ්ඣති වට්ටතියෙව, සචෙ පන යාය වල්ලියා භාරො බද්ධො තං විජ්ඣති න වට්ටති, මරිචපක්කාදීහි මිස්සෙත්වා භත්තං ආහරන්ති කප්පියං කරොහීති වුත්තෙ සචෙපි භත්තසිත්ථෙ විජ්ඣති වට්ටතියෙව තිලතණ්ඩුලෙසුපි එසෙව නයො, යාගුයා පක්ඛිත්තානි පන එකාබද්ධානි හුත්වා න සන්තිට්ඨන්ති තත්‍ථ එකෙකං විජ්ඣිත්වාව කාතබ්බං, කපිත්ථඵලාදීනං අන්තො මිඤ්ජං කටාහං මුඤ්චිත්වා චරති භින්දාපෙත්වා කප්පියං කාරෙතබ්බං එකාබද්ධා චෙ කටාහෙපි කාතුං වට්ටති, යං ඵලං තරුණං හොති අබීජං යඤ්ච නිබ්බට්ටබීජං බීජං අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, තත්‍ථ කප්පියකරණකිච්චං නත්‍ථි; භූතගාමො, භූතගාමසඤ්ඤිතා, විකොපනං වා විකොපාපනං වා'ති, ඉමානෙත්‍ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨවිඛණන සදිසානෙවාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ යමත්‍ථං සංඝමජ්ඣෙ විනයධරො පුච්ඡති තතො අඤ්ඤං වදතීති අඤ්ඤවාදකො, අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරණස්සෙතං නාමං, විහෙසතීති විහෙසකො, තුණ්හීභාවස්සෙතං නාමං, තස්මිං අඤ්ඤවාදකෙ විහෙසකෙ "පාචිත්තිය"න්ති වත්ථුවසෙ පාචිත්තියද්වයං වුත්තං, තස්මා යො භික්ඛු සාවසෙසං ආපත්තිං ආපන්නො සංඝමජ්ඣෙ අනුයුඤ්ජියමානො තං න කථෙතුකාමො අඤ්ඤෙනඤ්ඤං වචනෙන අඤ්ඤං ඡාදෙන්තො තථා තථා වික්ඛිපති යො ච තුණ්හීභාවෙන විහෙසෙති තෙසං යං භගවතා අඤ්ඤවාදකකම්මස්සෙව විහෙසකකම්මස්ස අනුඤ්ඤාතං තස්මිං සඞ්ඝෙන කතෙ පුන තථා කරොන්තානං පාචිත්තියං

කොසම්බියං ඡන්නත්ථෙරං ආරබ්භ අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරණ වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ධම්ම කම්මෙ තිකපාචිත්තියං, අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං, අනාරොපිතෙ පන අඤ්ඤවාදකෙ වා විහෙසකෙ වා තථා කරොන්තස්ස දුක්කටමෙව, ආපත්තිං වා ආපන්නභාවං වා අජානන්තස්ස කිං තුම්හෙ භණථාති පුච්ඡතො ගෙලඤ්ඤෙන වා සංඝස්ස භණ්ඩනා

දීති වා භවිස්සන්තීති අධම්මෙන වා වග්ගෙන වා න කම්මාරහස්ස වා කම්මං කරිස්සන්තීති ඉමිනා අධිප්පායෙන න කථෙන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, ධම්මකම්මෙන ආරොපිතතා, ආපත්තියා වා වත්ථුනා වා අනුයුඤ්ජියමානතා, ඡාදෙතුකාමතාය අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරණං වා තුණ්හීභාවො වා'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන සියා කිරියං සියා අකිරියං, දුක්ඛවෙදනඤ්ච හොතීති

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ යෙන වචනෙන උජ්ඣාපෙන්ති ඡන්දාය ඉත්ථන්නාමො ඉදං නාම කරොතීති ආදීනි වදන්තා උපසම්පන්නං සඞ්ඝෙන සම්මතං සෙනාසනපඤ්ඤාපකාදිභෙදං තස්ස අයසකාමා හුත්වා භික්ඛූහි අවජානාපෙන්ති අවඤ්ඤාය ඔලොකාපෙන්ති ලාමකතො වා චින්තාපෙන්ති තං වචනං උජ්ඣාපනකං, යෙන ච තථෙව වදන්තා ඛියන්ති සබ්බත්ථ තස්ස අවණ්ණං පකාසෙන්ති තං ඛියනකං, තස්මිං උජ්ඣාපනකෙ ඛියනකෙ "පාචිත්තිය"න්ති වත්ථුද්වයෙ පාචිත්තියද්වයං වුත්තං, තස්මා යො සම්මතස්ස භික්ඛුනො අයසකාමතාය උපසම්පන්නස්ස වදන්තො උජ්ඣාපෙති වා ඛියති වා තස්ස පාචිත්තියං හොති.

රාජගහෙ මෙත්තියභුම්මජකෙ භික්ඛූ ආරබ්භ උජ්ඣාපනඛියනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, යං තස්ස උපසම්පන්නස්ස සම්මුතිකම්මං කතං තස්මිං ධම්මකම්මෙ තිකපාචිත්තියං, අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං, අනුපසම්පන්නස්ස පන සන්තිකෙ තථා භණන්තස්ස අසම්මතස්ස ච අවණ්ණං යස්ස කස්සචි සන්තිකෙ භණන්තස්ස අනුපසම්පන්නස්ස පන සම්මතස්ස වා අසම්මතස්ස වා අවණ්ණං යස්ස කස්සචි දෙව සන්තිකෙ භණන්තස්ස ච දුක්කටමෙව, පකතියා වා ඡන්දාදිවසෙන කරොන්තං උජ්ඣාපෙන්තස්ස වා ඛියන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; ධම්මකම්මෙන සම්මතතා, උපසම්පන්නතා, අගතිගමනාභාවො තස්ස අවණ්ණකාමතා, යස්ස සන්තිකෙ වදති තස්ස උපසම්පන්නතා, උජ්ඣාපනං වා ඛියනං වා'ති, ඉමානෙත්ථ ඡ අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනමෙවා'ති.

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "සංඝික"න්ති සංඝස්ස සන්තකං, මඤ්චාදීසු යො කොචි මඤ්චසංඛෙපෙන කතො සබ්බොපි මඤ්චොයෙව, පීඨෙපි එසෙව නයො. යෙන කෙනචි පන චොළෙන වා කප්පියචම්මෙන වා ඡවිං කත්වා ඨපෙත්වා මනුස්සලොමං තාලීසපත්තකඤ්ච යෙහි කෙහිචි ලොමපණ්ණතිණවාකචොළෙහි පූරෙත්වා කතසෙනාසනං භිසීති වුච්චති, තත්ථ නිසීදිතුම්පි නිපජ්ජිතුම්පි වට්ටති, පමාණ පරිච්ඡෙදොපි චෙත්ථ නත්ථි, කොච්ඡං පන වාකඋසීරමුඤ්ජබබ්බජාදීනං අඤ්ඤතරමයං අන්තො සංවෙල්ලිත්වා බද්ධං හෙට්ඨා ච උපරි ච විත්ථතං පණවසණ්ඨානං මජ්ඣෙ සීහචම්මාදිපරික්ඛිත්තම්පි හොති අකප්පියචම්මං නාමෙත්ථ නත්ථි, සෙනාසනං හි සොවණ්ණමයම්පි වට්ටති. "අජ්ඣොකාසෙ"ති එත්ථ යෙ අවස්සිකසංකෙතා වස්සානමාසාති එවං අසඤ්ඤිතා අට්ඨමාසා තෙ ඨපෙත්වා ඉතරෙසු චතූසු මාසෙසු සචෙපි දෙවො න වස්සති තථාපි පකති අජ්ඣොකාසෙ ච ඔවස්සකමණ්ඩපෙ ච සන්ථරිතුං න වට්ටති, යත්ථ පන හෙමන්තෙ වස්සති තත්ථ අපරෙපි චත්තාරො මාසෙ න වට්ටති, ගිම්හෙ සබ්බත්ථ විගතවලාහකං විසුද්ධං නභං හොති, තස්මා තදා කෙනචිදෙව කරණීයෙන ගච්ඡති වට්ටති, කාකාදීනං නිබද්ධවාසරුක්ඛමූලෙ පන කදාචිපි න වට්ටති, ඉති යත්ථ ච යදා ච සන්ථරිතුං න වට්ටති තං සබ්බම්පි අජ්ඣොකාසසංඛමෙව ගච්ඡතීති වෙදිතබ්බං. "සන්ථරිත්වා"ති තථාරූපෙ ඨානෙ අත්තනො වා පරස්ස වා අත්ථාය සන්ථරිත්වා, අඤ්ඤස්සත්ථාය සන්ථතම්පි හි යාව සො තත්ථ න නිසීදති ගච්ඡ ත්වන්ති වා න භණති තාව සන්ථතස්සෙව භාරො; "සන්ථරාපෙත්වා"ති අනුපසම්පන්නෙන සන්ථරාපෙත්වා, එතදෙව හි තස්ස පළිබොධො හොති, උපසම්පන්නෙන සන්ථතං සන්ථතස්සෙව භාරො, තඤ්ච ඛො යාව ආණාපකො තත්ථ න නිසීදති ගච්ඡ ත්වන්ති වා න භණති, යස්මිං හි අත්තනා සන්ථරාපිතෙ වා පකතිසන්ථතෙ වා උපසම්පන්නො නිසීදති සබ්බන්තං නිසින්නස්සෙව භාරො, තස්මා සන්ථරාපිතංයෙව සංඛං ගච්ඡති. "තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍යා"ති අත්තනා වා උද්ධරිත්වා පතිරූපෙ ඨානෙ න ඨපෙය්‍ය පරෙන වා තථා න කාරාපෙය්‍ය. "අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍යා"ති යො භික්ඛු වා සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා ලජ්ජී හොති අත්තනො පළිබොධං විය මඤ්ඤති තථාරූපං අනාපුච්ඡිත්වා තං සෙනාසනං තස්ස අනීයාදෙත්වා නිරපෙක්ඛො ගච්ඡති, ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතං අතික්කාමෙය්‍ය තස්ස එකෙන පාදෙන ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ දුක්කටං, දුතියෙන පාදාතික්කමෙන පාචිත්තියං,

භොජනසාලාය සීතො පන අසුකස්මිං නාම දිවාවිහාරට්ඨානෙ පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡාහී'ති පෙසෙත්වා තතො නික්ඛමිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තො පාදුද්ධාරෙන කාරෙතබ්බො.

සාමීචියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සන්ථරිත්වා අනුද්ධරිත්වා අනාපුච්ඡා පක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං තිකපාචිත්තියං, පුග්ගලිකෙ තිකදුක්කටං, චිමිලිකං වා උත්තරත්ථරණං වා භුම්මත්ථරණං වා තට්ටිකං වා චම්මඛණ්ඩං වා පාදපුඤ්ඡනං වා ඵලකපීඨං වා යං වා පන කිඤ්චි දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං අන්තමසො පත්තාධාරකම්පි වුත්තලක්ඛණෙ අජ්ඣොකාසෙ ඨපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටමෙව, ආරඤ්ඤකෙන පන අසති අනොවස්සකෙ සබ්බං රුක්ඛෙ ලග්ගෙත්වාපි යථා වා උපචිකාහි න ඛජ්ජන්ති එවං කත්වාපි ගන්තුං වට්ටති, අබ්භොකාසිකෙන චීවරකුටිං කත්වාපි රක්ඛිතබ්බං, අත්තනො සන්තකෙ විස්සාසිකපුග්ගලිකෙ උද්ධරණාදීනි කත්වා ගමනෙ ඔතාපෙන්තස්ස ආගන්ත්වා උද්ධරිස්සාමී'ති ගච්ඡතො වුඩ්ඪතරා උට්ඨාපෙන්ති අමනුස්සො තත්ථ නිසීදති කොචි ඉස්සරො ගණ්හාති සීහාදයො තං ඨානං ආගන්ත්වා තිට්ඨන්ති එවං සෙනාසනං පලිබුද්ධං හොති තථා පලිබුද්ධෙ වා සෙනාසනෙ ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායකරාසු ආපදාසු වා ගච්ඡන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; මඤ්චාදීනං සඞ්ඝිකතා, වුත්තලක්ඛණෙ දෙසෙ සන්ථරණං වා සන්ථරාපනං වා, අපලිබුද්ධතා, ආපදාය අභාවො, නිරපෙක්ඛතා, ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමො'ති, ඉමානෙත්ථ ඡ අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානෙව, ඉදම්පන කිරියාකිරියන්ති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "විහාරෙ"ති ගබ්භෙ වා අඤ්ඤතරස්මිං වා සබ්බපරිච්ඡින්නෙ ගුත්තසෙනාසනෙ, "සෙය්‍යා" නාම භිසි චිමිලිකා උත්තරත්ථරණං භුම්මත්ථරණං තට්ටිකා චම්මඛණ්ඩො නිසීදනං පච්චත්ථරණං තිණසන්ථාරො පණ්ණසන්ථාරො'ති වුත්තං; තත්ථ චිමිලිකා නාම පරිකම්මකතාය භූමියා වණ්ණානුරක්ඛණත්ථං කතා, උත්තරත්ථරණං නාම මඤ්චපීඨාදීනං උපරි අත්ථරිතබ්බයුත්තකං පච්චත්ථරණං, භුම්මත්ථරණං නාම චිමිලිකාය සති තස්සා උපරි, අසති සුද්ධභූමියං අත්ථරිතබ්බා කටසාරකාදිවිකති; තට්ටිකා නාම තාලපණ්ණාදීහි කතතට්ටිකා, චම්මඛණ්ඩො නාම යං කිඤ්චි චම්මං සීහචම්මාදි, තස්සහි පරිහරණෙයෙව අකප්පියපරිභොගො නාම පටික්ඛෙපො. සෙනාසනපරිභොගෙ පන අකප්පියචම්මං

නාම නත්ථි; පච්චත්ථරණං නාම පාවාරො කොජවො'ති එත්තකමෙව, සෙසං පාකටමෙව, ඉති ඉමාසු දසසු සෙය්‍යාසු එකම්පි සෙය්‍යං අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙත්වා වුත්තලක්ඛණෙ විහාරෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා යො භික්ඛු දිසංගමිකො යථාඨපිතං උපචිකාහි න ඛජ්ජති තථා ඨපනවසෙන නෙව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍ය පුරිමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙන අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍ය තස්ස පරික්ඛිත්තස්ස ආරාමස්ස පරික්ඛෙපං අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං අතික්කමන්තස්ස පඨමපාදෙ දුක්කටං, දුතියපාදෙ පාචිත්තියං, යත්ථ පන උපචිකාසඞ්කා නත්ථි තතො අනාපුච්ඡාපි ගන්තුං වට්ටති, ආපුච්ඡනං පන වත්තං.

සාවත්ථියං සත්තරසවග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සංඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා අනුද්ධරිත්වා අනාපුච්ඡා පක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං තිකපාචිත්තියං පුග්ගලිකෙ තිකදුක්කටං, වුත්තලක්ඛණස්ස පන විහාරස්ස උපචාරෙ බහි ආසනසාලාය උපට්ඨානසාලාය වා අපරිච්ඡින්නමණ්ඩපෙ වා පරිච්ඡින්නෙ වාපි බහූනං සන්නිපාතභූතෙ රුක්ඛමූලෙ වා සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා මඤ්චපීඨඤ්ච විහාරෙ වා වුත්තප්පකාරෙ විහාරූපචාරෙ වා සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා උද්ධරණාදීනි අකත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටමෙව, අත්තනො සන්තකෙ විස්සාසිකපුග්ගලිකෙ උද්ධරණාදීනි කත්වා පුරිමනයෙනෙව පළිබුද්ධං ඡඩ්ඩෙත්වා ගමනෙ, යො ච අජ්ජෙව ආගන්ත්වා පටිජග්ගිස්සාමීති එවං සාපෙක්ඛො නදීපාරං වා ගාමන්තරං වා ගන්ත්වා යත්ථස්ස ගමිකචිත්තං උප්පන්නං තත්ථෙව ඨිතො කඤ්චි පෙසෙත්වා ආපුච්ඡති, නදීපූරරාජචොරාදීසු වා කෙනචි පළිබුද්ධො න සක්කොති පච්චාගන්තුං, තස්ස ච ආපදාසු ච උම්මත්තකාදීනං ච අනාපත්ති; වුත්තලක්ඛණසෙය්‍යා, තස්සා සංඝිකතා, වුත්තලක්ඛණෙ විහාරෙ සන්ථරණං වා සන්ථරාපනං වා, අපළිබුද්ධතා, ආපදාය අභාවො, අනපෙක්ඛස්ස දිසාපක්කමනං, උපචාරසීමාතික්කමො, ති ඉමානෙත්ථ සත්ත අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනයානෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "ජාන"න්ති අනුට්ඨාපනීයො අයන්ති ජානන්තො, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ "වුඩ්ඪොති ජානාති ගිලානොති ජානාති සංඝෙන දින්නොති ජානාති"ති වුත්තං, වුඩ්ඪො හි අත්තනො

වුඩ්ඪතාය අනුට්ඨාපනීයො, ගිලානො ගිලානතාය, සඞ්ඝො පන භණ්ඩාගාරිකස්ස වා ධම්මකථිකවිනයධරගණවාචකාචරියානං වා බහූපකාරතං ගුණවිසිට්ඨතඤ්ච සල්ලක්ඛෙත්වා ධුවවාසත්ථාය විහාරං සල්ලක්ඛෙත්වා සම්මන්නිත්වා දෙති, තස්මා යස්ස සඞ්ඝෙන දින්නො සොපි අනුට්ඨාපනීයො. "පුබ්බූපගත"න්ති පුබ්බං උපගතං. "අනුපඛජ්ජා"ති මංචපීඨානං වා තස්ස වා භික්ඛුනො පවිසන්තස්ස වා නික්ඛමන්තස්ස වා උපචාරං අනුපවිසිත්වා, තත්ථ මංචපීඨානං තාව මහල්ලකෙ විහාරෙ සමන්තා දියඩ්ඪො හත්ථො උපචාරො, ඛුද්දකෙ යතො පහොති තතො දියඩ්ඪො හත්ථො, තස්ස පන පවිසන්තස්ස පාදධොවනපාසාණතො යාව මංචපීඨං නික්ඛමන්තස්ස මංචපීඨතො යාව පස්සාවට්ඨානං තාව උපචාරො. "සෙය්‍යං කප්පෙය්‍යා"ති තස්ස සම්බාධං කත්තුකාමතාය තස්මිං උපචාරෙ දසසු සෙය්‍යාසු එකම්පි සන්ථරන්තස්ස වා සන්ථරාපෙන්තස්ස වා දුක්කටං, තත්ථ නිසීදන්තස්ස වා නිපජ්ජන්තස්ස වා පාචිත්තියං, ද්වෙපි කරොන්තස්ස ද්වෙ පාචිත්තියානි, පුනප්පුනං කරොන්තස්ස පයොගගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යං කප්පනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, පුග්ගලිකෙ තිකදුක්කටං, වුත්තූපචාරතො වා බහි උපට්ඨානසාලාදිකෙ වා විහාරස්ස උපචාරෙ වා සන්ථරණසන්ථරාපනෙසුපි නිසජ්ජසයනෙසුපි දුක්කටමෙව, අත්තනො වා විස්සාසිකස්ස වා සන්තකෙ පන විහාරෙ සන්ථරන්තස්ස යො ච ගිලානො වා සීතුණ්හපීළිතො වා පවිසති තස්ස ච ආපදාසු ච උම්මත්තකාදීනංච අනාපත්ති; සඞ්ඝිකවිහාරතා, අනුට්ඨාපනීයභාවජානනං සම්බාධෙතුකාමතා, උපචාරෙ නිසීදනං වා නිපජ්ජනං වා'ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානෙව, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනමෙවාති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "කුපිතො"ති කුද්ධො. "අනත්තමනො"ති අතුට්ඨචිත්තො. "නික්කඩ්ඪෙය්‍ය වා නික්කඩ්ඪාපෙය්‍ය වා පාචිත්තිය"න්ති එත්ථ යෙ අනෙකභූමකා පාසාදා අනෙකකොට්ඨකානි වා චතුස්සාලානි, තාදිසෙසු සෙනාසනෙසු ගහෙත්වා අන්තරා අට්ඨපෙත්වා එකෙනෙව පයොගෙන අතික්කාමෙන්තස්ස එකං පාචිත්තියං, ඨපෙත්වා ඨපෙත්වා නානාපයොගෙහි අතික්කාමෙන්තස්ස ද්වාරගණනාය පාචිත්තියානි, හත්ථෙන අනාමසිත්වා නික්ඛමාති වත්වා

වාවාය නික්කඩ්ඪනත්ථායාපි එසෙව නයො, නික්කඩ්ඪාපෙන්තස්ස පන නික්කඩ්ඪාති ආණත්තමත්තෙ දුක්කටං, සකිං ආණත්තො පන තස්මිං බහුකෙපි ද්වාරෙ නික්ඛමන්තෙ ඉතරස්ස එකමෙව පාචිත්තියං, සචෙ පන එත්තකානි ද්වාරානි නික්කඩ්ඪාහීති වා යාව මහාද්වාරං තාව නික්කඩ්ඪාහීති වා එවං නියමෙත්වා ආණත්තො හොති ද්වාරගණනාය පාචිත්තියානි.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ භික්ඛුං සංඝිකා විහාරා නික්කඩ්ඪාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, පුග්ගලිකෙ තිකදුක්කටං, තස්ස පරික්ඛාර නික්කඩ්ඪනෙ උපට්ඨානසාලාදිකා විහාරූපචාරා වා තස්ස තස්ස පරික්ඛාරස්ස වා නික්කඩ්ඪනෙ අනුපසම්පන්නස්ස පන අනුපසම්පන්න පරික්ඛාරස්ස වා විහාරා වා විහාරූපචාරා වා නික්කඩ්ඪනෙ නික්කඩ්ඪාපනෙ ච දුක්කටමෙව තඤ්ච ඛො අසම්බද්ධෙසු පරික්ඛාරෙසු පරික්ඛාරගණනාය වෙදිතබ්බං, අත්තනො වා විස්සාසිකස්ස වා සන්තකා විහාරා නික්කඩ්ඪනෙ සකලසංඝාරාමතොපි භණ්ඩනකාරකස්ස වා තස්ස පරික්ඛාරස්ස වා නික්කඩ්ඪනෙ නික්කඩ්ඪාපනෙ වා අත්තනො වසනට්ඨානතො අලජ්ජිස්ස උම්මත්තකස්ස න සම්මාවත්තන්තානං අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකානං තෙසං පරික්ඛාරස්ස වා නික්කඩ්ඪනෙ ච සයඤ්ච උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; සංඝිකවිහාරො, උපසම්පන්නස්ස භණ්ඩනකාරකභාවාදි විනිමුත්තතා, කොපෙන නික්කඩ්ඪනං වා නික්කඩ්ඪාපනං වා, ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි ඉදම්පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අත්ථමෙ "උපරිවෙහාසකුටියා"ති උපරිඅච්ඡන්නතලාය ද්විභූමිකකුටියා වා තිභූමිකකුටියා වා,පදභාජනෙ පන ඉධ අධිප්පෙතං කුටිං දස්සෙතුං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස අසීසඝට්ටාති වුත්තා, "ආහච්චපාදක"න්ති අඞ්ගෙ විජ්ඣිත්වා පවෙසිතපාදකං. "අභිනිසීදෙය්‍යා"ති අභිභවිත්වා අජ්ඣොත්ථරිත්වා නිසීදෙය්‍ය, භුම්මත්ථෙ වා එතං උපයොගවචනං, මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා නිසීදෙය්‍ය වා නිපජ්ජෙය්‍ය වා ති අත්ථො "අභී"ති ඉදං පන පදසොභනත්ථෙ උපසග්ගමත්තමෙව, තස්මා යො භික්ඛු වුත්තලක්ඛණාය වෙහාසකුටියා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන යාව පමාණමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සබ්බසො හෙට්ඨිමාහි තුලාහි සීසං න ඝට්ටෙති එත්තකං

උච්චාය තුලානං උපරි ඨපිතෙ ආහච්චපාදකෙ මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා නිසීදති වා නිපජ්ජති වා තස්ස අනුපඛජ්ජසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙන පයොගගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ උපරිවෙහාසකුටියා ආහච්චපාදකං මඤ්චං පීඨං සහසා අභිනිසීදනඅභිනිපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තික පාචිත්තියං, පුග්ගලිකෙ තිකදුක්කටං, අත්තනො වා විස්සාසිකස්ස වා සන්තකෙ විහාරෙ අවෙහාසකුටියා සීසඝට්ටාය යථාවා හෙට්ඨා දබ්බසම්භාරාදීනං නික්ඛිත්තත්තා අපරිභොගං හොති, උපරිතලං වා පදරසඤ්චිතං සුධාදිපරිකම්මකතං වා, තත්ථ ආහච්චපාදකෙ නිසීදන්තස්ස යො ච තස්මිං වෙහාසෙපි ආහච්චපාදකෙ ඨිතො කිඤ්චි ගණ්හාති වා ලග්ගෙති වා යස්ස ච පටාණි දින්නා හොති, පාදසීසානං උපරි ආණිපවෙසිතා තත්ථ නිසීදන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; සඞ්ඝිකවිහාරෙ අසීසඝට්ටා වෙහාසකුටි, හෙට්ඨා සපරිභොගං, අපටාණිදින්නෙ ආහච්චපාදකෙ නිසීදනං වා නිපජ්ජනං වා'ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "මහල්ලක"න්ති සස්සාමිකං "විහාර"න්ති උල්ලිත්තාවලිත්තං. "යාවද්වාරකොසා"ති එත්ථ ද්වාරකොසො නාම උක්කට්ඨ පරිච්ඡෙදෙන පිට්ඨසංඝාටස්ස සාමන්තා අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථො පදෙසො. "අග්ගළට්ඨපනායා"ති සකවාටකස්ස ද්වාරබන්ධස්ස නිච්චලභාවත්ථාය, කවාටඤ්හි ලහුපරිවත්තකං විවරණකාලෙ භිත්තිං ආහනති, පිදහනකාලෙ ද්වාරබාහං, තෙන ආහනනෙන භිත්ති කම්පති තතො මත්තිකා චලති, චලිත්වා සිථිලා වා හොති පතති වා තෙනාහ භගවා "යාවද්වාරකොසා අග්ගළට්ඨපනායා"ති. තත්ථ කිඤ්චාපි ඉදං නාම කත්තබ්බන්ති නෙව මාතිකාය න පදභාජනෙ වුත්තං, අට්ඨුප්පත්තියං පන පුනප්පුනං ඡාදාපෙසි පුනප්පුනං ලෙපාපෙසීති අධිකාරතො යාව ද්වාරකොසා අග්ගළට්ඨපනාය පුනප්පුනං ලිම්පිතබ්බො වා ලෙපාපෙතබ්බො වාති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. "ආලොකසන්ධිපරිකම්මායා"ති එත්ථ ආලොකසන්ධීති වාතපානකවාටකා වුච්චන්ති, තෙ විවරණකාලෙ විදත්ථිමත්තම්පි අතිරෙකම්පි භිත්තිප්පදෙසං පහරන්ති උපචාරො පනෙත්ථ සබ්බදිසාසු ලබ්භති, තස්මා සබ්බදිසාසු කවාටවිත්ථාරප්පමාණො ඔකාසො ආලොකසන්ධිපරිකම්මත්ථාය ලිම්පිතබ්බො වා ලෙපාපෙ

තබ්බා වාති අයමෙත්ථ අධිප්පායො, එවං ලෙපකම්මෙ යං කත්තබ්බං තං දස්සෙත්වා ඉදානි ඡදනෙ කත්තබ්බං දස්සෙතුං "ද්වත්තිච්ඡදනස්සා"ති ආදිමාහ. තත්ථ "ද්වත්තිච්ඡදනස්ස පරියායා"න්ති ඡදනස්ස ද්වත්තිපරියායං, පරියායං වුච්චති පරික්ඛෙපො, පරික්ඛෙපද්වයං වා පරික්ඛෙපත්තයං වා අධිට්ඨාතබ්බන්ති අත්ථො. "අප්පහරිතෙ ඨිතෙනා"ති අහරිතෙ ඨිතෙන "හරිත"න්ති චෙත්ථ සත්තධඤ්ඤාදිභෙදං පුබ්බණ්ණං; මුග්ගමාසතිලකුලත්ථඅලාබුකුම්භණ්ඩාදි භෙදඤ්ච අපරණ්ණං අධිප්පෙතං, යං තස්මිං ඛෙත්තෙ වුත්තං න තාව සම්පජ්ජති, වස්සෙ පන පතිතෙ සම්පජ්ජිස්සති තම්පි හරිතසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති, තස්මා තස්මිං ඨත්වා අධිට්ඨහන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති, අප්පහරිතෙ ඨත්වා අධිට්ඨහන්තස්සාපි අයං පරිච්ඡෙදො, පිට්ඨිවංසස්ස වා කූටාගාරථූපිකාය වා පස්සෙ නිසින්නො පුරිසො ඡදනමුඛවට්ටියන්තෙන ඔලොකෙන්තො යස්මිං භූමිභාගෙ ඨිතං භික්ඛුං පස්සති යස්මිං ච ඨිතො තං උපරි නිසින්නකං තථෙව උල්ලොකෙන්තො පස්සති තස්මිං ඨාතබ්බං, තස්ස අන්තො අප්පහරිතෙපි ඨාතුං න ලබ්භති "තතො චෙ උත්තරි"න්ති මග්ගෙන ඡාදියමානෙ තිණ්ණං මග්ගානං පරියායෙන ඡාදියමානෙ තිණ්ණං පරියායානං උපරි, ඉට්ඨකසිලාසුධාහි ඡාදියමානෙ ඉට්ඨකසිලාසුධාපිණ්ඩගණනාය තිණපණ්ණෙහි ඡාදියමානෙ පණ්ණගණනාය චෙව තිණමුට්ඨිගණනාය ච පාචිත්තියං.

කොසම්බියං ඡන්නත්ථෙරං ආරබ්භ පුනප්පුනං ඡාදපනලෙපාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං,–සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඌනකද්වත්තිපරියායෙ අතිරෙකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, සෙතවණ්ණාදිකරණෙ ච ද්වත්තිපරියායෙ වා ඌනකද්වත්තිපරියායෙ වා ලෙණගුහාතිණකුටිකාදීසු අඤ්ඤස්සත්ථාය අත්තනො ධනෙන කාරෙන්තස්ස වාසාගාරං ඨපෙත්වා සෙසානි අධිට්ඨහන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, මහල්ලකවිහාරතා, අත්තනො වාසාගාරතා, උත්තරිං අධිට්ඨානන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තෙ වුත්තනයෙනෙවාති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ "ජානං සප්පාණක"න්ති සප්පාණකං එතන්ති දිස්වා වා සුත්වා වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන ජානන්තො. 'සිඤ්චෙය්‍ය වා සිඤ්චාපෙය්‍ය වා"ති තෙන උදකෙන සයං වා සිඤ්චෙය්‍ය

අඤ්ඤං වා ආණාපෙත්වා සිඤ්චාපෙය්‍ය තත්ථ ධාරං අවිච්ඡින්දිත්වා සිඤ්චන්තස්ස එකස්මිං ඝටෙ එකාව ආපත්ති, විච්ඡින්දන්තස්ස පයොගගණනාය ආපත්තියො, මාතිකං පමුඛං කරොති, දිවසම්පි සන්දතු එකාව ආපත්ති තත්ථ බන්ධිත්වා අඤ්ඤතො නෙන්තස්ස පයොගගණනාය ආපත්තියො, තත්ථ බහුකම්පි තිණපණ්ණ සාඛාදිං එකපයොගෙන උදකෙ පක්ඛිපන්තස්ස එකාව ආපත්ති, එකෙකං පක්ඛිපන්තස්ස පයොගගණනාය ආපත්තියො, ඉදඤ්ච යං එවං පක්ඛිපමානෙ පරියාදානං ගච්ඡති ආවිලං වා හොති යථා පාණකා මරන්ති තාදිසං සන්ධාය වුත්තං, න මහාඋදකං, සිඤ්චාපනෙ ආණත්තියා දුක්කටං, එකාණත්තියා බහුකම්පි සිඤ්චතු ආනාපකස්ස එකමෙව පාචිත්තියං

ආළවියං ආළවිකෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සිඤ්චනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, අප්පාණකෙ සප්පාණකසඤ්ඤිනො උභොසු වෙමතිකස්ස දුක්කටං, අප්පාණකසඤ්ඤිනො අසඤ්චිච්ච අසතියා වා සිඤ්චන්තස්ස අජානන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; උදකස්ස සප්පාණකතා, සිඤ්චනෙන පාණකා මරිස්සන්තීති ජානනං, තඤ්ච උදකං තාදිසමෙව, විනා වධකචෙතනාය කෙනචි දෙවකරණීයෙන තිණාදීනං සිඤ්චනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දසමසික්ඛාපදං.

භූතගාම වග්ගො දුතියො.

ඔවාදවග්ගස්ස පඨමෙ "අසම්මතො"ති යො අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතස්ස භික්ඛුනො භගවතා ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන භික්ඛුනොවාදකසම්මුති අනුඤ්ඤාතා, තාය අසම්මතො. "ඔවදෙය්‍යා"ති භික්ඛුනිසඞ්ඝං වා සම්බහුලා වා එකභික්ඛුනිං වා වස්සසතූපසම්පන්නාය වා භික්ඛුනියා තදහුපසම්පන්නස්ස භික්ඛුනො අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං කාතබ්බන්ති ආදිකෙ අට්ඨ ගරුධම්මෙ ඔවාදවසෙන ඔසාරෙන්තො ඔවදෙය්‍ය. "පාචිත්තිය"න්ති ඔවාදපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ ඔවදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, අඤ්ඤෙන ධම්මෙන වා භික්ඛුනීසු උපසම්පන්නමත්තං ඔවදතො දුක්කටං, සම්මතස්සාපි තස්සෙව සම්මුතිකම්මං අධම්මකම්මං හොති, තස්මිං

අධම්මකම්මෙ අධම්මකම්මසඤ්ඤිනො වග්ගෙ භික්ඛුනීසඞ්ඝෙ ඔවදතො තිකපාචිත්තියං, තථා වෙමතිකස්ස ධම්මකම්මසඤ්ඤිනො වාති නව පාචිත්තියානි, සමග්ගෙපි භික්ඛුනීසඞ්ඝෙ නවාති අධම්මකම්මවසෙන අට්ඨාරස, සචෙ පන තං ධම්මකම්මං හොති, ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤී සමග්ගං භික්ඛුනීසඞ්ඝං සමග්ගසඤ්ඤී ඔවදතීති ඉදං අවසානපදං ඨපෙත්වා තෙනෙව නයෙන සත්තරස දුක්කටානි, "සමග්ගම්හය්යා"ති ච වුත්තෙ අඤ්ඤං ධම්මං "වග්ගම්හය්යා"ති ච වුත්තෙ අට්ඨගරුධම්මෙ භණන්තස්ස ඔවාදඤ්ච අනිය්යාදෙත්වා අඤ්ඤංධම්මං භණන්තස්ස දුක්කටමෙව, යො පන ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤී සමග්ගං භික්ඛුනීසඞ්ඝං සමග්ගසඤ්ඤී ඔවදති, ගරුධම්මපාළිඋද්දෙසං දෙති, පරිපුච්ඡං දෙති, "ඔසාරෙහී"ති වුච්චමානො ඔසාරෙති පඤ්හං පුට්ඨො කථෙති, භික්ඛුනීනං සුණමානානං අඤ්ඤස්සත්ථාය භණති සික්ඛමානාය වා සාමණෙරියා වා භණති තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; අසම්මතතා, භික්ඛුනියා පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, ඔවාදවසෙන අට්ඨගරුධම්මභණනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පදසොධම්මසදිසානෙවාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "ඔවදෙය්යා"ති අට්ඨගරුධම්මෙහි වා අඤ්ඤෙන වා ධම්මෙන ඔවදන්තස්ස සම්මතස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

සාවත්ථියං ආයස්මන්තං චූළපන්ථකං ආරබ්භ අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ ඔවදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ අත්ථඞ්ගතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා එකතො උපසම්පන්නාය ඔවදන්තස්ස ච දුක්කටං, පුරිමසික්ඛාපදෙ විය උද්දෙසාදිනයෙන අනාපත්ති; අත්ථඞ්ගතසූරියතා, පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, ඔවදනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පදසොධම්මසදිසානෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "භික්ඛුනූපස්සය"න්ති භික්ඛුනීයො එකරත්තම්පි වසිතට්ඨානම්පි. "ඔවාදෙය්යා"ති ඉධ ගරුධම්මෙහි ඔවදන්තස්සෙව පාචිත්තියං, සචෙ පන අසම්මතො හොති ද්වෙ පාචිත්තියානි, සචෙ පන සූරියෙපි අත්ථඞ්ගතෙ ඔවදති තීණි හොන්ති, සම්මතස්ස පන රත්තිං ඔවදන්තස්සාපි ද්වෙ එව හොන්ති, සම්මතත්තාහිස්ස ගරුධම්මොවාදමූලකං පාචිත්තියං නත්ථි, "ගිලානා"ති න සක්කොති ඔවාදාය වා සංවාසාය වා ගන්තුං.

සක්කෙසු ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ භික්ඛුනීඋපස්සයං උපසඞ්කමිත්වා ඔවදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. “අඤ්ඤත්‍ර සමයා”ති අයමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නාය උපසම්පන්නසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා එකතො උපසම්පන්නං යෙන කෙනචි ඉතරං අඤ්ඤෙන ධම්මෙන ඔවදන්තස්ස ච දුක්කටං, සමයෙ අනුපසම්පන්නාය පුරිමසික්ඛාපදෙ විය උද්දෙසාදිනයෙන ච අනාපත්ති; උපස්සයූපගමනං, පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, සමයාභාවො, ගරුධම්මෙහි ඔවදනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානි, ඉදං පන කිරියං හොතීති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ “ආමිසහෙතූ”ති චීවරාදීනං අඤ්ඤතරහෙතු, භික්ඛූති සම්මතා භික්ඛූ ඉධ අධිප්පෙතා. “පාචිත්තිය”න්ති එවරූපෙ භික්ඛූ අවණ්ණකාමතාය එවං භණන්තස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ “ආමිසහෙතු ඔවදන්තී”ති භණනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ධම්මකම්මෙ තිකපාචිත්තියං, අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං, අසම්මතං අනුපසම්පන්නඤ්ච සම්මතං වා අසම්මතං වා එවං භණන්තස්ස දුක්කටමෙව, තත්ථ සො භික්ඛුකාලෙ සම්මුතිං ලභිත්වා පුන සාමණෙරභූමියං සණ්ඨිතො අයං සම්මතො නාම අනුපසම්පන්නො, පකතියා චීවරාදිහෙතුඔවදන්තං පන එවං භණන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; උපසම්පන්නතා, ධම්මෙන ලද්ධසම්මුතිතා, අනාමිසන්තරතා, අවණ්ණකාමතාය එවං භණනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදම්පන දුක්ඛවෙදනමෙවාති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ චීවරදානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසසන්ථාමියොගා පනෙත්ථ චීවරපටිග්ගහණසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, තත්‍රහි භික්ඛු පටිග්ගාහකො, ඉධ භික්ඛුනීති, අයං විසෙසො සෙසං තාදිසමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "චීවර"න්ති නිවාසනපාරුපනූපගං. "සිබ්බෙය්‍ය වා සිබ්බාපෙය්‍ය වා"ති එත්ථ සයම්පි සිබ්බන්තස්ස සූචිං පවෙසෙත්වා පවෙසෙත්වා නීහරණෙ පාචිත්තියං, සතක්ඛත්තුම්පි විජ්ඣිත්වා සකිං නීහරන්තස්ස එකමෙව පාචිත්තියං, "සිබ්බා"ති වුත්තෙන පන සචෙපි සබ්බං සූචිකම්මං නිට්ඨාපෙති ආණාපකස්ස එකමෙව පාචිත්තියං, අථ යං එත්ථ චීවරෙ කත්තබ්බං සබ්බං තං තව භාරොති වුත්තෙන නිට්ඨාපෙති, තස්ස ආරපථෙ ආරපථෙ පාචිත්තියං, ආණාපකස්ස එකවාචාය සම්බහුලානිපි, පුනප්පුනං ආණත්තියං පන වත්තබ්බමෙව නත්ථි.

සාවත්ථියං උදායිත්ථෙරං ආරබ්භ චීවරසිබ්බනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඤාතිකාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤිනො වා වෙමතිකස්ස වා එකතො උපසම්පන්නාය සිබ්බන්තස්ස ච දුක්කටං, අඤ්ඤං ථවිකාදිපරික්ඛාරං සිබ්බන්තස්ස ඤාතිකාය සික්ඛමානාසාමණෙරීනඤ්ච චීවරම්පි සිබ්බන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා සන්තකතා, නිවාසනපාරුපනූපගතා, වුත්තලක්ඛණං සිබ්බනං සිබ්බාපනං වාති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානෙවාති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "සංවිධායා"ති සංවිදහිත්වා ගමනකාලෙ සංකෙතං කත්වාති අත්ථො. "එකද්ධානමග්ග"න්ති එකං අද්ධානසඞ්ඛාතං මග්ගං එකතො වා අද්ධානමග්ගං. "සත්ථගමනීයො"ති සත්ථෙන සද්ධිං ගන්තබ්බො, සෙසං උත්තානත්ථමෙව, අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:- අකප්පියභූමියං සංවිදහන්තස්ස සංවිදහනපච්චයා තාව දුක්කටං, තත්ථ ඨපෙත්වා භික්ඛුනී උපස්සයං අන්තරාරාමං ආසනසාලං තිත්ථියසෙය්‍යඤ්ච සෙසා අකප්පියභූමි නාම, තත්ථ ඨත්වා සංවිදහන්තස්සාති අත්ථො, සංවිදහිත්වා පන අජ්ජ වා ස්වෙ වාති නියමිතං කාලං විසංකෙතං අකත්වා ද්වාරවිසංකෙතං පන මග්ගවිසංකෙතං වා කත්වාපි භික්ඛුනියා සද්ධිං ගච්ඡන්තස්ස යාව ආසන්නස්සාපි අඤ්ඤස්ස ගාමස්ස අයං ඉමස්ස උපචාරොති මනුස්සෙහි ඨපිතං උපචාරං න ඔක්කමති තාව අනාපත්ති, තං ඔක්කමන්තස්ස පන පඨමපාදෙ දුක්කටං, දුතියපාදෙ පාචිත්තියං, ඉති ගාමූපචාරොක්කමණගණනාය පාචිත්තියානි, අද්ධයොජනාතික්කමෙ පන ගාමෙ අසති අද්ධයොජනගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ එකද්ධානමග්ගපටිපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර සමයා"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අසංවිදහිතෙ සංවිදහිතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා, යො ච භික්ඛුනියා අසංවිදහන්තියා කෙවලං අත්තනාව සංවිදහති තස්ස දුක්කටං, සමයෙ සංවිදහිත්වාපි ගච්ඡන්තස්ස අත්තනා අසංවිදහන්තස්ස විසංකෙතෙන වා ආපදාසු ගච්ඡන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; විනාශමපි සංවිදහිත්වා මග්ගපටිපත්ති, අවිසංකෙතං, සමයාභාවො, අනාපදා, ගාමන්තරොක්කමනං වා අඩ්ඪයොජනාතික්කමො වාති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි; එකතො උපසම්පන්නාදීහි පන සද්ධිං මාතුගාමසික්ඛාපදෙන ආපත්ති, අද්ධානසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "සංවිධායා"ති කීළාපුරෙක්ඛාරො සංවිදහිත්වා අභිරුහනකාලෙ සංකෙතං කත්වාති අත්ථො. "උද්ධගාමිනි"න්ති කීළාවසෙන උද්ධං නදියා පටිසොතං ගච්ඡන්තිං. "අධොගාමිනි"න්ති තථෙව අධො අනුසොතං ගච්ඡන්තිං, යං පන තිත්ථපටිපාදනත්ථං උද්ධං වා අධො වා හරන්ති එත්ථ අනාපත්ති, අඤ්ඤත්‍ර තිරියං තරණායාති උපයොගත්ථෙ නිස්සක්කවචනං යා තිරියං තරණා තං ඨපෙත්වාති අත්ථො "පාචිත්තිය"න්ති සගාමකතීරපස්සෙන ගමනකාලෙ ගාමන්තරගණනාය අගාමකතීරපස්සෙන වා යොජනවිත්ථතාය නදියා මජ්ඣෙන වා ගමනකාලෙ අඩ්ඪයොජනගණනාය පාචිත්තියං, සමුද්දෙ පන යථාසුඛං ගන්තුං වට්ටති.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ නාවාභිරුහනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර තිරියං තරණායා"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සෙසං අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "භික්ඛුනිපරිපාචිත"න්ති භික්ඛුනියා පරිපාචිතං තෙව තස්ස නාතකතො ඤාතකපවාරිතානං ගිහීනං සන්තිකෙ භික්ඛුස්ස ගුණං පකාසෙත්වා "දෙථ අය්‍යස්ස කරොථ අය්‍යස්සා"ති එවං නිප්ඵාදිතං ලද්ධබ්බං කතනති අත්ථො. "පුබ්බෙ ගිහිසමා

රම්භා”ති එත්ථ සමාරම්භොති සමාරද්ධං, පටියාදිතස්සෙතං නාමං, ගිහීනං සමාරම්භො ගිහිසමාරම්භො, භික්ඛුනියා පරිපාචනතො පුබ්බෙ පඨමතරංයෙව යං භික්ඛූනං අත්ථාය ගිහීනං පටියාදිත භත්තං ඤාතකපවාරිතානං වා සන්තකං තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං ජානං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියන්ති අත්ථො, තඤ්ච ඛො අජ්ඣො හරණගණනාය, පටිග්ගහණෙ පනස්ස දුක්කටං.

රාජගහෙ දෙවදත්තං ආරබ්භ භික්ඛුනීපරිපාචිතං පිණ්ඩ පාතං භුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං “අඤ්ඤත්‍ර පුබ්බෙ ගිහිසමා රම්භා”ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, එකතො උපසම්පන්නාය පරිපාචිතං භුඤ්ජන්ත ස්ස අපරිපාචිතෙ පරිපාචිතසඤ්ඤිනො උභයත්ථ වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, උභයත්ථ අපරිපාචිතසඤ්ඤිනො ගිහිසමාරම්භෙ සික්ඛ මානාසාමණෙරාදීහි පරිපාචිතෙ පඤ්චභොජනානි ඨපෙත්වා අව සෙසෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; භික්ඛුනියා පරිපාචිතං පරිපාචිතභාවජානනං, ගිහිසමාරම්භාභාවො, ඔදනාදීනං අඤ්ඤතරතා, තස්ස අජ්ඣොහරණන්ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි, ඉදං පන පණ්ණ ත්තිවජ්ජං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ සබ්බොපි කථාමග්ගො දුතියානියතෙ වුත්තනයෙ නෙව වෙදිතබ්බො, ඉදංහි සික්ඛාපදං දුතියඅනියතෙන ච උපරි උපනන්දස්ස චතුත්ථසික්ඛාපදෙන ච එකපරිච්ඡෙදං, අවත්ථුප්පත්ති වසෙන පන විසුං පඤ්ඤත්තන්ති.

දසමසික්ඛාපදං.

ඔවාදවග්ගො තතියො.

භොජනවග්ගස්ස පඨමෙ “අගිලානෙනා”ති අඩ්ඪයොජනම්පි ගන්තුං සමත්ථෙන. “එකො”ති එකදිවසිකො. “ආවසථ පිණ්ඩො”ති ඉමෙසානං වා එත්තකානං වාති එකං පාස ණ්ඩං වා එත්තකමෙවාති එවං හත්ථං වා අනොදිස්ස සාලාදීසු යත්ථ කත්ථචි පුඤ්ඤකාමෙහි පඤ්ඤත්තං භොජනං. “භුඤ්ජිතබ්බො”ති එකකුලෙන වා නානාකුලෙහි වා එකතො හුත්වා එකස්මිං වා ඨානෙ නානාඨානෙසු වා අජ්ජ එකස්මිං ස්වෙ එකස්මින්ති එවං අනියතෙ ඨානෙ වා පඤ්ඤත්තො එකස්මිං

ඨානෙ එකදිවසමෙව භුඤ්ජිතබ්බො. "තතො චෙ උත්තරි"න්ති දුතියදිවසතො පට්ඨාය තස්මිං වා ඨානෙ අඤ්ඤස්මිං වා ඨානෙ තෙසං සන්තකස්ස පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියන්ති.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අනුවසිත්වා ආවසථපිණ්ඩ භුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. "අගිලානෙනා"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ගිලානස්ස අගිලානසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, ගිලානස්ස ගිලානසඤ්ඤිනො ගොච සකිංවා භුඤ්ජති ගච්ඡන්තො වා අන්තරාමග්ගෙ එකදිවසං ගතට්ඨානෙ එකදිවසං පච්චාගච්ඡන්තොපි අන්තරාමග්ගෙ එකදිවසං ආගතට්ඨානෙ එකදිවසං ගමිස්සාමීති ච භුඤ්ජිත්වා නික්ඛමන්තො කෙනචි උපද්දවෙන නිවත්තිත්වා ඛෙමභාවං ඤත්වා ගච්ඡන්තො පුන එකදිවසං භුඤ්ජති යස්ස වා සාමිකා නිමන්තෙත්වා දෙන්ති යො වා භික්ඛූනං යෙව උද්දිස්ස පඤ්ඤත්තං න යාවදත්ථං පඤ්ඤත්තං ඨපෙත්වා වා පඤ්ච භොජනානි අඤ්ඤං භුඤ්ජති තස්ස ච උම්මත්තකාදීනච අනාපත්ති; ආවසථපිණ්ඩතා; අගිලානතා, අනුවසිත්වා පරිභොජනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "ගණභොජනෙ"ති ගණස්ස භොජනෙ, ඉධ ච "ගණො"ති චත්තාරො වා තතුත්තරිං වා භික්ඛූ, තෙසං නිමන්තනතො වා විඤ්ඤත්තිතො වා ලද්ධෙ ඔදනාදීනං පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරභොජනෙති අත්ථො. තත්ථායං විනිච්ඡයො:- සචෙ හි කොචි චත්තාරො භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා යෙන කෙනචි වෙවචනෙන වා භාසන්තරෙන වා පඤ්චන්නං භොජනානං නාමං ගහෙත්වා "ඔදනෙන නිමන්තෙමි ඔදනං මෙ ගණ්හථා"ති ආදිනා නයෙන නිමන්තෙති, තෙ චෙ එවං එකතො වා නානතො වා නිමන්තිතා එකතො වා නානතො වා ගන්ත්වා එකතොව ගණ්හන්ති පච්ඡා එකතො වා නානතො වා භුඤ්ජන්ති ගණභොජනං හොති, පටිග්ගහණමෙව හි එත්ථ පමාණං, සචෙ ඔදනාදීනං නාමං ගහෙත්වා එකතො වා නානතො වා විඤ්ඤපෙත්වා ච ගන්ත්වා ච එකතොව ගණ්හන්ති එවම්පි ගණභොජනමෙව, තස්ස දුවිධස්සාපි එවං පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං, ගිලානසමයාදීසු යද

පාදානංපි ඵාලිතත්තා න සක්කොති පිණ්ඩාය චරිතුං අයං ගිලානසමයො, අත්ථතකඨිනානං පඤ්චමාසා ඉතරෙසං කත්තිකමාසොති අයං චීවරදානසමයො, යදා යො චීවරෙ කාරියමානෙ කිඤ්චිදෙව චීවරෙ කත්තබ්බං කම්මං කරොති අයං චීවරකාරසමයො, යදා අඩ්ඪයොජනම්පි ගන්තුකාමො වා හොති ගච්ඡති වා ගතො වා අයං අද්ධානගමනසමයො, නාවාභිරූහනසමයෙපි එසෙව නයො යදා ගොචරගාමෙ චත්තාරො භික්ඛූ පිණ්ඩාය චරිත්වා න යාපෙන්ති අයං මහාසමයො, යදා යො කොචි පබ්බජිතො භත්තෙන නිමන්තෙති අයං සමණභත්තසමයො, එතෙසු සමයෙසු භුඤ්ජිතුං වට්ටති

රාජගහෙ දෙවදත්තං ආරබ්භ විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "අඤ්ඤත්‍ර සමයා"ති අයමෙත්ථ සත්තවිධා අනුපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, න ගණභොජනෙ ගණභොජනසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං. න ගණභොජනසඤ්ඤිස්ස පන යෙව වෙ තයො එකතො ගණ්හන්ති බහුන්නං පිණ්ඩාය චරිත්වා එකතො භුඤ්ජන්තානං නිච්චභත්තාදීසු පඤ්ච භොජනානි ඨපෙත්වා සබ්බත්ථ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති: ගණභොජනතා, සමයාභාවො, අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි: සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "පරම්පරභොජනෙ"ති ගණභොජනෙ වුත්තනයෙනෙව පඤ්චහි භොජනෙහි නිමන්තිතස්ස යෙන යෙන පඨමං නිමන්තිතො තස්ස තස්ස භොජනතො උප්පටිපාටියා වා අවිකප්පෙත්වා වා පරස්ස පරස්ස භොජනෙ, තස්මා යො භික්ඛු පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු අඤ්ඤතරස්ස මය්හං භත්තපච්චාසං තුය්හං දම්මීති වා විකප්පෙමීති වා එවං සම්මුඛා වා ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මීති වා විකප්පෙමීති වා එවං පරම්මුඛා වා පඨමනිමන්තනං අවිකප්පෙත්වා පච්ඡා නිමන්තිතකුලෙ ලද්ධභික්ඛතො එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහරති පාචිත්තියං, සමයා වුත්තනයා එව.

වෙසාලියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අඤ්ඤත්‍ර නිමන්තිතභොජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අඤ්ඤත්‍ර සමයා"ති අයමෙත්ථ තිවිධා අනුපඤ්ඤත්ති, පරිවාරෙ පන විකප්පනම්පි ගහෙත්වා චතස්සො අනුපඤ්ඤත්තියොති වුත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති,

අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, න පරම්පරභොජනෙ පරම්පරභොජනසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, න පරම්පරභොජනසඤ්ඤිස්ස පන යො ච සමයෙ වා විකප්පෙත්වා වා එකසංසට්ඨානි වා ද්වෙ තීණි නිමන්තනානි එකතො වා කත්වා භුඤ්ජති නිමන්තනපටිපාටියා භුඤ්ජති සකලෙන ගාමෙන වා පූගෙන වා නිමන්තිතො තෙසු යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජති නිමන්තියමානො වා භික්ඛං ගණ්හිස්සාමීති වදති තස්ස නිච්චභත්තාදීසු පඤ්ච භොජනානි ඨපෙත්වා සබ්බත්ථ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; පරම්පරභොජනතා, සමයාභාවො, අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානෙව, ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "පූවෙහී"ති පහෙණකත්ථාය පටියත්තෙහි අතිරසමොදකසක්ඛලිකාදීහි යෙහි කෙහිචි ඛජ්ජකෙහි. "මන්ථෙහී"ති පාථෙය්‍යත්ථාය පටියත්තෙහි යෙහි කෙහිචි සත්තුතිලතණ්ඩුලාදීහි. "ද්වත්තිපත්තපූරා"ති මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමලෙඛං අනතික්කන්තා ද්වෙ වා තයො වා පත්තපූරා. "තතො චෙ උත්තරිං"ති සචෙපි තතියං පත්තං ථූපිකතං ගණ්හාති, මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමලෙඛතො උපරි ඨිතපූවගණනාය පාචිත්තියං. "ද්වත්තිපත්තපූරෙ පටිග්ගහෙත්වා"ති එත්ථ යෙන ද්වෙ ගහිතා හොන්ති තෙන බහි භික්ඛුං දිස්වා එත්ථ මයා ද්වෙ පත්තපූරා ගහිතා "ත්වං එකං ගණ්හෙය්‍යාසී"ති වත්තබ්බං, තෙනාපි අඤ්ඤං පස්සිත්වා පඨමං ආගතෙන ද්වෙ පත්තපූරා ගහිතා මයා එකො ගහිතො "ත්වං මා ගණ්හී"ති වත්තබ්බං, යෙන පඨමං එකො ගහිතො තස්සාපි පරම්පරාරොචනෙ එසෙව නයො:- යෙන පන සයමෙව තයො ගහිතා තෙන අඤ්ඤං දිස්වා "මා ඛො ත්වං එත්ථ පටිග්ගණ්හී"ති වත්තබ්බං අවදන්තස්ස දුක්කටං, තං සුත්වා ගණ්හන්තස්සාපි දුක්කටමෙව. "තතො නීහරිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං සංවිභජිතබ්බං"ති ලද්ධට්ඨානතො සබ්බාසන්නං ආසනසාලං වා විහාරං වා යත්ථ වා පන නිබද්ධං පටික්කමන්ති තත්ථ ගන්ත්වා එකපත්තපූරං අත්තනො ඨපෙත්වා සෙසං භික්ඛුසංඝස්ස දාතබ්බං, කාමං පන දාතුං න ලභති, යෙන එකො ගහිතො, න තෙන කිඤ්චි අකාමා දාතබ්බං, යථාරුචි කාතබ්බං.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ න මත්තං ජානිත්වා පටිග්ගහණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණ

තතියං, තිකපාචිත්තියං, ඌනකද්වත්තිපත්තපූරෙ අතිරෙකසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, ඌනකසඤ්ඤිස්ස පන න පහෙණකත්ථාය පාථෙය්‍යත්ථාය වා පටිග්ගහිතං තදත්ථාය පටිග්ගහිතසෙසකං වා ගමනෙ වා පටිප්පස්සද්ධෙ ඤාතකපවාරිතානං වා දෙන්තානං අත්තනො ධනෙන ගණ්හන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; වුත්තලක්ඛණපූවමන්ථතා, අසෙසකතා, අප්පටිප්පස්සද්ධගමනතා, අඤ්ඤාතකාදිතා, අතිරෙකපටිග්ගහණන්ති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානෙවාති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "භුත්තාවී"ති භුත්තවා යෙන පඤ්චන්නං භොජනානං සාසපමත්තම්පි අජ්ඣොහරිතං සො එවං වුච්චති "පවාරිතො"ති "අසනං පඤ්ඤායති භොජනං පඤ්ඤායති හත්ථපාසෙ ඨිතො අභිහරති පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායතී"ති එවං පාලියං වුත්ත පඤ්චඞ්ගවසෙන කතපවාරණො කතපටික්ඛෙපොති අත්ථො, තත්ථ යස්මා "අසනං පඤ්ඤායතී"ති ඉමිනා විප්පකතභොජනො පවාරිතොති වුත්තො, යො ච විප්පකතභොජනො තෙන කිඤ්චි භුත්තං කිඤ්චි අභුත්තං යඤ්ච භුත්තං තං සන්ධාය "භුත්තාවී"ති සඞ්ඛං ගච්ඡති, තස්මා "භුත්තාවී"ති වචනෙන විසුං කිඤ්චි අත්ථසිද්ධිං න පස්සාමි, "චිරත්තතිරත්තං"ති ආදීසු පන චිරත්තාදිවචනං විය පවාරිතපදස්ස පවාරිතභාවෙන බ්‍යඤ්ජනසිලිට්ඨතාය චෙතං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. පවාරණඞ්ගෙසු පන "අසනං පඤ්ඤායතී"ති විප්පකතභොජනං දිස්සති, තං භුඤ්ජමානො චෙස පුග්ගලො හොතීති අත්ථො, "භොජනං පඤ්ඤායතී"ති පවාරණපහොනකං භොජනං දිස්සති, ඔදනාදීනඤ්ච අඤ්ඤතරං පටික්ඛිපිතබ්බං. භොජනං හොතීති අත්ථො, "හත්ථපාසෙ ඨිතො"ති පවාරණපහොනකඤ්ච භොජනං ගණ්හිත්වා දායකො අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථප්පමාණෙ ඔකාසෙ ඨිතො හොතීති අත්ථො, "අභිහරතී"ති සො චෙ දායකො තස්ස තං භොජනං කායෙන අභිසංහරතීති අත්ථො. "පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායතී"ති පටික්ඛෙපො දිස්සති, තං චෙ අභිහටං සො භික්ඛු කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිපතීති අත්ථො, එවං පඤ්චන්නං අඞ්ගානං වසෙන පවාරිතො හොති, තත්‍රායං විනිච්ඡයො:— "අසනං"ති ආදීසු තාව යඤ්ච අස්නාති, යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ඨිතෙන අභිහටං පටික්ඛිපති, තං ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසන්ති ඉමෙසං අඤ්ඤතර

මෙව වෙදිතබ්බං, තත්ථ “ඔදනො” නාම සාලි වීහි යවො ගොධූමො කඞ්ගු වරකො කුද්‍රූසකොති ඉමෙසං සත්තන්නං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා භත්තං පචාමාති වා යාගුං පචාමාති වා යං කිඤ්චි සන්ධාය පචන්තු, සචෙ උණ්හං වා සීතලං වා භුඤ්ජන්තානං භොජනකාලෙ ගහිත ගහිතට්ඨානෙ ඔධි පඤ්ඤායති ඔදනො හොති, පවාරණං ජනෙති යො පන පායාසො වා අම්බිලයාගු වා උද්ධනතො ඔතාරිතමත්තා අබ්භුණ්හා සක්කා හොති ආවිජ්ඣිත්වා පිවිතුං සා යස්ස හත්ථෙන ගහිතොකාසෙපි ඔධි න පඤ්ඤායති, පවාරණං න ජනෙති, සචෙ පන උසුමාය විගතාය ඝනභාවං ගච්ඡති, ඔධිං දස්සෙති, පුන පවාරණං ජනෙති, පුබ්බෙ තනුකභාවො න රක්ඛති, සචෙපි බහුපණ්ණඵලකළීරෙ පක්ඛිපිත්වා මුට්ඨිමත්තාපි තණ්ඩුලා පක්ඛිත්තා හොන්ති, භොජනකාලෙ චෙ ඔධි පඤ්ඤායති පවාරණං ජනෙති, අයාගුකෙ නිමන්තනෙ ‘යාගුං දස්සාමා’ති භත්තෙ උදකකඤ්ජිකඛීරාදීනි ආකිරිත්වා ‘යාගුං ගණ්හථා’ති දෙන්ති, කිඤ්චාපි තනුකා හොති පවාරණං ජනෙතියෙව, සචෙ පන පක්කට්ඨිතෙසු උදකාදීසු පක්ඛිපිත්වා පචිත්වා දෙන්ති, යාගුසංගහමෙව ගච්ඡති, සචෙ යාගුයාපි සාසපමත්තම්පි මච්ඡමංසඛණ්ඩං වා න්හාරු වා පක්ඛිත්තං හොති, පවාරණං ජනෙති, ඨපෙත්වා සානුලොමානං වුත්තධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ අඤ්ඤෙහි වෙළුතණ්ඩුලාදීහි වා කන්දමූලඵලෙහි වා යෙහි කෙහිචි කතභත්තං පවාරණං න ජනෙති, “කුම්මාසො” නාම යවෙහි කතො, අඤ්ඤෙහි පන මුග්ගාදීහි කතකුම්මාසො පවාරණං න ජනෙති, ‘සත්තු’ නාම සත්තධඤ්ඤානි භජ්ජිත්වා කතො අන්තමසො ඛරපාකභජ්ජිතානං වීහීනං තණ්ඩුලෙ කොට්ටෙත්වා කතචුණ්ණම්පි කුණ්ඩකම්පි සත්තුසංගහමෙව ගච්ඡති, සමපාකභජ්ජිතානං පන ආතපසුක්ඛානං කුණ්ඩකං වා යෙ කෙචි තණ්ඩුලා වා ලාජා වා ලාජෙහි කතභත්තසත්තුආදීනි වා න පවාරෙන්ති, මච්ඡමංසෙසු සචෙ යාගුං පිවන්තස්ස යාගුසිත්ථමත්තානෙව ද්වෙ මච්ඡඛණ්ඩානි වා මංසඛණ්ඩානි වා එකභාජනෙ වා නානාභාජනෙ වා දෙන්ති, තානි චෙ අඛාදන්තො අඤ්ඤං පවාරණපහොනකං යං කිඤ්චි පටික්ඛිපති, න පවාරෙති, තතො එකං ඛාදිතං, එකං හත්ථෙ වා පත්තෙ වා හොති, සචෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති පවාරෙති, ද්වෙපි ඛාදිතානි හොන්ති මුඛෙ සාසපමත්තම්පි අවසිට්ඨං නත්ථි සචෙපි අඤ්ඤං පටික්ඛිපති න පවාරෙති, යො පන අකප්පියං මංසං කුලදූසකවෙජ්ජකම්මඋත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනසාදිතරූපියාදීහි නිබ්බත්තං අකප්පියභොජනං වා අඤ්ඤං කප්පියං වා අකප්පියං වා ඛාදෙන්තො පටික්ඛිපති න පවාරෙති, එවං යඤ්ච

අසනාති යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ඨිතෙන අභිහටං පටික්ඛි පන්තො පවාරණං ජනෙති තං ඤත්වා ඉදානි යථා ආපජ්ජති තස්ස ජානනත්ථං අයං විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

"අසනං භොජනං"ති එත්ථ තාව යෙන එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහටං හොති සො සචෙ පත්තමුඛහත්ථෙසු යත්ථ කත්ථචි භොජනෙ සති සාපෙක්ඛො ච අඤ්ඤං වුත්තලක්ඛණං භොජනං පටික්ඛිපති පවාරෙති, සචෙ පන නිරපෙක්ඛො හොති, යං පත්තාදීසු අවසිට්ඨං තං න ච අජ්ඣොහරිතුකාමො අඤ්ඤස්ස වා දාතුකාමො අඤ්ඤත්‍ර වා ගන්ත්වා භුඤ්ජිතුකාමො සො පටික්ඛිපන්තො'පි න පවාරෙති "හත්ථපාසෙ ඨිතො"ති එත්ථ පන සචෙ පන භික්ඛු නිසින්නො හොති ආසනස්ස පච්ඡිමන්තස්ස පට්ඨාය සචෙ ඨිතො පණ්හිතං අන්තතො පට්ඨාය සචෙ නිපන්නො යෙන පස්සෙන නිපන්නො තස්ස පාරිමන්තතො පට්ඨාය දායකස්ස නිසින්නස්ස වා ඨිතස්ස වා නිපන්නස්ස වා ඨපෙත්වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඞ්ගං තස්ස ඔරිමන්තෙන පරිච්ඡින්දිත්වා අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථො හත්ථපාසොති වෙදිතබ්බො, තස්මිං ඨත්වා අභිහටං පටික්ඛිපන්තස්සෙව පවාරණා හොති න තතොපරං. "අභිහරතී"ති හත්ථපාසබ්භන්තරෙ ඨිතො ගහණත්ථං උපනාමෙති, සචෙ පන අනන්තරනිසින්නො'පි භික්ඛු හත්ථෙ වා ආධාරකෙ වා ඨිතපත්තං අනභිහරිත්වා'ව "හන්ද ගණ්හථා"ති වදති තං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි, භත්තපච්ඡිං ආනෙත්වා පුරතො භූමියං ඨපෙත්වා එවං වුත්තෙ'පි එසෙව නයො, ඊසකං පන උද්ධරිත්වා අපනාමෙත්වා වා "ගණ්හථා"ති වුත්තෙ පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, භත්තපච්ඡිං ගහෙත්වා පරිවිසන්තස්ස අඤ්ඤො අහං ධාරෙස්සාමීති ගහිතමත්තමෙ'ව කරොති පරිවෙසකො යෙව පන තං ධාරෙති තස්මා සා අභිහටා'ව හොති, තතො දාතුකාමතාය ගණ්හන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා හොති, සචෙ පන පරිවෙසකෙන ඵුට්ඨමත්තාව හොති, ඉතරො'ව තං ධාරෙති, තතො දාතුකාමතාය ගණ්හන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා න හොති, කටච්ඡුනා උද්ධටෙ පන හොති, විභත්තං සම්භාරෙ'පි පටික්ඛිපන්තො පවාරෙති යෙව අනන්තරස්ස දීයමානෙ ඉතරො පත්තං පිදහති අඤ්ඤස්ස අභිහටං නාම පටික්ඛිත්තං හොති තස්මා පවාරණා නත්ථි. "පටික්ඛෙපො"ති එත්ථ වාචාය අභිහටෙ පටික්ඛෙපො න රූහති, කායෙන අභිහටං පන අඞ්ගුලිචලනාදිනා කායවිකාරෙන වා "අලං මා දෙහී"ති ආදිනා වචීවිකාරෙන වා පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, එකො සමංසකං රසං අභිහරති

රසං පටිගණ්හථා'ති වදති තං සුත්වා පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි මංසරසන්ති වුත්තෙ පන පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, ඉමං ගණ්හථා'ති වුත්තෙ පන හොති යෙව, මංසං විසුං කත්වා මංස රස'න්ති වුත්තෙ'පි සචෙ සාසපමත්තම්පි මංසඛණ්ඩං අත්ථි පටික්ඛි පතො පවාරණා හොති, සචෙ නත්ථි වට්ටති, වංසකළීරපත්තාදීහි මිස්සෙත්වා මච්ඡමංසං පචන්ති තං ගහෙත්වා කළීරසූපං ගණ්හථ පනසබ්‍යඤ්ජනං ගණ්හථා'ති වදති එවම්පි න පවාරෙති, කස්මා? අපවාරණාරහස්ස නාමෙන වුත්තත්තා, මච්ඡමංසබ්‍යඤ්ජනන්ති වා ඉමං ගණ්හථා'ති වා වුත්තෙ පන පවාරෙති, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො. ගමනා දීසු පන යස්මිං ඉරියාපථෙ පවාරෙති තං අකොපෙන්තෙනෙ'ව භුඤ්ජිතබ්බං.

"අනතිරිත්තං"ති න අතිරිත්තං න අධිකන්ති අත්ථො, තං පන කප්පියකතාදීහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි අකතං වා ගිලානස්ස අනධිකං වා හොති, තස්මා පදභාජනෙ "අකප්පිය කතං"ති ආදිවුත්තං තත්ථ යං ඵලං වා කන්දමූලාදිං වා පඤ්චහි සමණකප්පෙහි කප්පියං අකතං යඤ්ච අකප්පියමංසං වා අකප්පිය භොජනං වා එතං අකප්පියං නාම, තං අකප්පියං අලමෙතං සබ්බන්ති එවං අතිරිත්තං කතං අකප්පියකතන්ති වෙදිතබ්බං "අප්පටිග්ගහිතං කතං"ති භික්ඛුනා අප්පටිග්ගහිතං යෙව පුරිමන යෙන අතිරිත්තං කතං. "අනුච්චාරිතකතං"ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතෙන භික්ඛුනා ඊසකම්පි අනුක්ඛිත්තං වා අනපනාමිතං වා කතං. "අහත්ථපාසෙ ඨිත කතං"ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතස්ස හත්ථපාසතො බහි ඨිතෙන කතං. "අභුත්තාවිනා කතං"ති යො අතිරිත්තං කරොති තෙන පවාරණපහොනකං භොජනං අභු ත්තෙන කතං. "භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කතං"ති ඉදං උත්තානමෙව. "අලමෙතං සබ්බං"ති අවුත්තන්ති වචීභෙදං කත්වා එවං අවුත්තං හොති, ඉති ඉමෙහි සත්තහි විනය කම්මාකාරෙහි යං අතිරිත්තං කප්පියං අකතං, යඤ්ච පන න ගිලානාතිරිත්තං, තදුභයම්පි අනතිරිත්තං, අතිරිත්තං පන තෙසංව පටිපක්ඛනයෙන වෙදිතබ්බං. අපිචෙ'ත්ථ "භුත්තාවිනා කතං හොති"ති අනන්තරමෙසො අනන්තරනිසින්නස්ස පත්තතො එකම්පි සිත්ථං වා මංසහීරං වා ඛාදිත්වා කතම්පි භුත්තාවිනා කතං හොති, යො පාතොව එවං භුත්තාවී පවාරිතො නිසීදති යෙව සො උපකට්ඨෙපි කාලෙ අභිහටං පිණ්ඩං භික්ඛුනා උපනීතං කප්පියං කාතුං ලභති, සචෙ පන තස්මිං කප්පියෙ කතෙ භුඤ්ජ

හත්‍ථස්ස අඤ්ඤං ආමිසං ආකිරන්ති, තං සො පුන කාතුං න ලභති, යං හි අකතං තං කාතබ්බං, යෙන ච අකතං තෙන ච කාතබ්බන්ති වුත්තං, තස්මා තස්මිං භාජනෙ කරියමානෙ පඨමකතෙන සද්ධිං කතං හොතීති තං කාතුං න වට්ටති, අඤ්ඤස්මිං පන භාජනෙ තෙන වා අඤ්ඤෙන වා කාතුං වට්ටති එවං කතං පඨමකතෙන මිස්සිත්වාපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති, න කෙවලඤ්ච තස්ස, යෙන පන කතං තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්සපි පවාරිතානං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, යථා පන අකතෙන මිස්සං න හොති, එවං මුඛඤ්ච හත්ථඤ්ච සුද්ධං කත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, ගිලානාතිරිත්තං පන න කෙවලං ගිලානස්ස භුත්තාවසෙසමෙව. අථ ඛො යං කිඤ්චි ගිලානං උද්දිස්ස අජ්ජ වා සෙව වා යදා වා ඉච්ඡති තදා ඛාදිස්සතී'ති ආහටං තං සබ්බං ගිලානාතිරිත්තන්ති වෙදිතබ්බං. "ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා'ති යං කිඤ්චි යාවකාලිකං, "ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා පාචිත්තියං"ති එත්ථ වුත්තනයෙන පවාරිතස්ස අනතිරිත්තං යං කිඤ්චි ආමිසං අජ්ඣොහරණත්ථාය පටිග්ගණ්හතො ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අඤ්ඤත්‍ර භුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අනතිරිත්තං"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, යාමකාලිකාදීනි ආහාරත්ථාය ගණ්හතො නිරාමිසානි අජ්ඣොහරතො ච දුක්කටං, තථා අතිරිත්තෙ අනතිරිත්තසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච, අතිරිත්තසඤ්ඤිනො පන අතිරිත්තං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිස්සාමීති ගණ්හන්තස්ස අඤ්ඤස්සත්ථාය ගණ්හන්තස්ස යාමකාලිකාදීනි තෙසං අනුඤ්ඤාත පරිභොගවසෙන නිරාමිසානි පරිභුඤ්ජන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; පවාරිතභාවො ආමිසස්ස අනතිරිත්තතා, කාලෙන අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමකථිනසදිසානෙව, ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍යා"ති අභිහරිත්වා 'හන්ද භික්ඛු ඛාද වා භුඤ්ජ වා'ති එවං පවාරෙය්‍ය. "ජාන"න්ති සුත්වා වා දිස්වා වා තස්ස පවාරිතස්ස පවාරිතභාවං ජානන්තො "ආසාදනාපෙක්ඛො"ති ආසාදනං චොදනං මංකුකරණභාවං අපෙක්ඛ

මානෙතා. "භුත්තස්මිං පාචිත්තිය"න්ති එත්ථ අභිහාරෙ තාව දුක්කටං, සචෙ සො තං ගණ්හාති, පුන අභිහාරකස්ස දුක්කටං තස්මිං පන භුඤ්ජන්තෙ අභිහාරකස්ස තස්ස අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං, භොජනපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ අනතිරිත්තෙන භොජනෙන අභිහට්ඨුං පවාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, පවාරිතෙ පවාරිතසඤ්ඤිනො පාචිත්තියං, වෙමතිකස්ස යාමකාලිකාදීනි ආහාරත්ථාය අභිහරන්තස්ස තෙසඤ්ච පටිග්ගහණඅජ්ඣොහාරෙසු අපවාරිතෙ ච පවාරිතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අපවාරිතසඤ්ඤිස්ස පන යො ච අතිරිත්තං කාරාපෙත්වා දෙති, කාරාපෙත්වා වා භුඤ්ජාහීති දෙති, යො වා අඤ්ඤස්සත්ථාය හරන්තො ගච්ඡාහී'ති දෙති, යෙ ච යාමකාලිකාදීනි සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජාහීති දෙති, තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; **පවාරිතතා, පවාරිතසඤ්ඤිතා, ආසාදනාපෙක්ඛතා, අනතිරිත්තෙන අභිහට්ඨුං පවාරණතා, භොජනපරියොසානන්ති**, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "විකාලෙ"ති විගතෙ කාලෙ මජ්ඣන්හිකාතික්කමනතො යාව අරුණුග්ගමනා'ති අධිප්පායො, තස්මිං යො භික්ඛු එතස්මිං අන්තරෙ යං කිඤ්චි වනමූලඵලං උපාදාය ආමං වා පක්කං වා ආමිසසඞ්ඛෙපගතං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා අජ්ඣොහරණත්ථාය පටිග්ගණ්හාති, තස්ස පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං.

රාජගහෙ සත්තරසවග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ විකාලෙ භොජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, යාමකාලිකාදීනං ආහාරත්ථාය පටිග්ගහණඅජ්ඣොහාරෙසු කාලෙ විකාලසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකාදීනඤ්ච දුක්කටං, කාලෙ කාලසඤ්ඤිස්ස යාමකාලිකාදීනි සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, "අනුජානාමි භික්ඛවෙ රොමන්ථකස්ස රොමන්ථනං න ච භික්ඛවෙ බහි මුඛද්වාරා නීහරිත්වා අජ්ඣොහරිතබ්බං"ති අනුඤ්ඤාතත්තා රොමන්ථකස්සා'පි අනාපත්ති; **විකාලතා, යාවකාලිකතා, අජ්ඣොහරණන්ති**, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

සත්තමසික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "සන්නිධිකාරක'න්ති කාරො කරණං කිරියා'ති අත්ථො එකං, සන්නිධි කාරො අස්සාති සන්නිධිකාරං, සන්නිධිකාරමෙව සන්නිධිකාරකං, පටිග්ගහෙත්වා එකරත්තිං වීතිනාමිතස්සෙතං නාමං, තස්මා එවං සන්නිහිතකතං යංකිඤ්චි යාවකාලිකං වා යාමකාලිකං වා අජ්ඣොහරිස්සාමීති ගණ්හන්තස්ස ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං, සචෙ'පි පත්තො දුද්ධොතො හොති, යං අඞ්ගුලියා ඝංසන්තස්ස ලෙඛා පඤ්ඤායති, ගණ්ඨිකපත්තස්ස වා ගණ්ඨිකන්තරසිනෙහො පවිට්ඨො හොති, සො උණ්හෙ ඔතාපෙන්තස්ස පග්ඝරති, උණ්හයාගුයා වා ගහිතාය සන්දිස්සති, තාදිසෙ පත්තෙ'පි පුන දිවසෙ භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං; යං පන භොජනං භික්ඛු නිරපෙක්ඛො සාමණෙරානං පරිච්චජති තං දින්නං තෙහි සන්නිහිතං ලභිත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති, සයං පටිග්ගහෙත්වා අපරිච්චත්තමෙව හි දුතියදිවසෙ කප්පියභොජනං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං, අකප්පියෙසු පන මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයෙන සද්ධිං පාචිත්තියං, සෙසෙසු පන දුක්කටෙන සද්ධිං, යාමකාලිකං සති පච්චයෙ අජ්ඣොහරතො පාචිත්තියං, ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො දුක්කටෙන සද්ධිං, යො පන පවාරිතො හුත්වා අනතිරිත්තකං අජ්ඣොහරති, තස්ස සබ්බවිකප්පෙසු අපරම්පි පාචිත්තියං වඩ්ඪති, සචෙ විකාලෙ අජ්ඣොහරති, අනතිරිත්තපච්චයා සබ්බවිකප්පෙසු අනාපත්ති, සති පච්චයෙ විකාලපච්චයා යාමකාලිකාදීසු ච අනාපත්ති, අවසෙසෙසු විකාලපච්චයා පාචිත්තියං වඩ්ඪති එව. භික්ඛුස්ස පන සන්නිධි භික්ඛුනියා වට්ටති, භික්ඛුනියා ච සන්නිධි භික්ඛුස්ස වට්ටති, භික්ඛුනීඛන්ධකෙ අනුඤ්ඤාතත්තා වට්ටතීති.

සාවත්ථියං ආයස්මන්තං බෙලට්ඨසීසං ආරබ්භ සන්නිධිකාරකභොජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, සත්තාහකාලිකයාවජීවිකානං පන ආහාරත්ථාය පටිග්ගහණෙ අජ්ඣොහාරෙ ච දුක්කටං, යථා චෙතානි ආහාරත්ථාය න කප්පන්ති, එවං යාවකාලිකාදීහි සංසට්ඨානිපි, වුත්තඤ්හෙතං "යාවකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාමකාලිකං තදහු පටිග්ගහිතං කාලෙ කප්පති විකාලෙ න කප්පතීති"ආදි තස්මා සචෙ'පි තං තං තෙන තෙන සද්ධිං සංසට්ඨං ලභති, සචෙ අසම්භින්නරසං වා හොති සුධොතං වා යථා ඉතරෙන සංසග්ගො න පඤ්ඤායති අත්තනො කාලානුරූපෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සචෙ පන සම්භින්නරසං වා හොති දුද්ධොතං වා න වට්ටති, යාවකාලිකඤ්හි අත්තනා සද්ධිං සම්භින්නරසානි තීණි'පි යාමකාලිකාදීනි අත්තනො

සභාවං උපනෙති, යාමකාලිකඤ්චා'පි සත්තාහකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකමෙව අත්තනො සභාවං උපනෙති, තස්මා තෙන තදහු පටිග්ගහිතෙන සද්ධිං තදහු පටිග්ගහිතං වා පුරෙ පටිග්ගහිතං වා යාවජීවිකං සත්තාහං කප්පති, ද්වීහ පටිග්ගහිතෙන ඡාහං, තීහපටිග්ගහිතෙන පඤ්චාහං =පෙ= සත්තාහ පටිග්ගහිතෙන තදහෙව කප්පතීති වෙදිතබ්බං, තස්මා යෙව හි "සත්තාහකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිත"න්ති අවත්වා "පටිග්ගහිතං සත්තාහං කප්පතී"ති වුත්තං, කාලයාමසත්තාහාතික්කමෙසු චෙත්ථ විකාලභොජනසන්නිධිභෙසජ්ජසික්ඛාපදානං වසෙන ආපත්තියො වෙදිතබ්බා ඉමෙසු පන චතූසු කාලිකෙසු යාවකාලිකං යාමකාලිකන්ති ඉදමෙව ද්වයං අන්තොවුත්ථකඤ්චෙව සන්නිධිකාරකඤ්ච හොති, සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකඤ්ච අකප්පියකුටියං නික්ඛිපිතුං වට්ටති, සන්නිධිම්පි න ජනෙති, අකප්පියකුටියං අන්තො වුත්ථෙන පන තෙන සද්ධිං ඉතරද්වයං තදහු පටිග්ගහිතම්පි න වට්ටති, මූල සන්නිධි නාම හොති, මහාපච්චරියං පන "අන්තොවුත්ථං හොති"ති වුත්තං. තත්ථ නාමමත්තමෙව නානාකරණං ආපත්ති පන දුක්කටමෙව, තත්ථ අකප්පියකුටි නාම සඞ්ඝස්ස වා උපසම්පන්නපුග්ගලස්ස වා සන්තකං වස්සත්ථාය කතගෙහං, තත්ථ සහසෙය්‍යප්පහොනකෙ පදෙසෙ වුත්ථං යාවකාලිකඤ්ච යාමකාලිකඤ්ච සඞ්ඝිකං වා උපසම්පන්නපුග්ගලස්ස වා සන්තකං අන්තොවුත්ථං නාම හොති, තත්ථ පක්කං අන්තොපක්කං නාම, යත්ථ කත්ථචි පන සයං පක්කං සාමං පක්කං නාම තං සබ්බං අනජ්ඣොහරණීයං, තෙන තෙන සද්ධිං සංසට්ඨම්පි තග්ගතිකමෙව, සබ්බං අජ්ඣොහරන්තස්ස දුක්කටං, තස්මා අන්තොවුත්ථඅන්තොපක්කපරිමොචනත්ථං භගවතා චතස්සො කප්පියභූමියො අනුඤ්ඤාතා තාසං විනිච්ඡයො සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො. යත්ථ පනෙතා න සන්ති තත්ථ අනුපසම්පන්නස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සාමං පාකම්පි පුන පාකං වට්ටති, අසන්නිධිකාරකෙ සන්නිධිකාරකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අසන්නිධිකාරකසඤ්ඤිනො යාවකාලිකාදීනි තීණි නිදහිත්වා සකං සකං කාලං අනතික්කමිත්වා යාවජීවිකං සදපි සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, ආමිසං, සන්නිධිභාවො, තස්ස අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානෙවාති

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "පණීතභොජනානී"ති පණීතසංසට්ඨානි සත්ත
ධඤ්ඤනිබ්බත්තානි භොජනානි, යථාහි ආජඤ්ඤයුත්තො රථො
ආජඤ්ඤරථොති වුච්චති, එවම්ඉධාපි පණීතසංසට්ඨානි භොජනානි
පණීත භොජනානි, යෙහි පන පණීතෙහි සංසට්ඨානි තානි පණීත
භොජනානීති වුච්චන්ති තෙසං පභෙදදස්සනත්ථං "සෙය්‍යථීදං
සප්පි නවනීත"න්ති ආදිමාහ. තත්ථ 'සප්පි' ආදීනි භෙසජ්ජසික්ඛා
පදෙ වුත්තලක්ඛණෙනෙව වෙදිතබ්බානි, මච්ඡාදීසු පන සබ්බො'පි
ඔදකොති වුත්තලක්ඛණො මච්ඡො මච්ඡො යෙව, යෙසං පන
මංසං කප්පති තෙසං මංසඤ්ච ඛීරදධීනි ච ඉධ අධිප්පෙතානි,
"එවරූපානි පණීතභොජනානී"ති යානි එතෙහි සප්පිආදීහි,
සංසට්ඨත්තා පණීතභොජනානීති වුච්චන්ති තථාරූපානි පණීත
භොජනානි. "අගිලානො"ති යස්ස තානි විනාපි ඵාසු හොති,
'අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා,"ති එත්ථ පන යො අගිලානො
සුද්ධානි සප්පිආදීනි භෙසජ්ජත්ථාය විඤ්ඤාපෙති සො මහානාම
සික්ඛාපදෙන කාරෙතබ්බො, මච්ඡාදීනි චත්තාරි විඤ්ඤාපෙන්තො
සූපොදනවිඤ්ඤත්තියා කාරෙතබ්බො, සප්පිආදීහි සංසට්ඨභොජ
නානි විඤ්ඤාපෙන්තො ඉමිනා කාරෙතබ්බො, තත්‍රායං විනිච්ඡ
යො:- සප්පිනා භත්තං දෙහි, සප්පිං ආකිරිත්වා දෙහි, සප්පිමිස්ස
කං කත්වා දෙහි, සහ සප්පිනා දෙහි, සප්පිඤ්ච භත්තඤ්ච දෙහී'ති
එවං විඤ්ඤාපෙන්තස්ස තාව විඤ්ඤත්තියා දුක්කටං, පටිග්ගහණෙ
දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං, 'සප්පිභත්තං
දෙහී'ති වුත්තෙ පන යස්මා සාලිභත්තං විය සප්පිභත්තං නාම
නත්ථි තස්මා සූපොදනවිඤ්ඤත්තියා දුක්කටමෙව හොති සචෙ
පන 'සප්පිනා භත්තං දෙහී'ති වුත්තෙ භත්තං දත්වා සප්පිං කත්වා
භුඤ්ජාහී'ති නවනීතඛීරාදීනි වා කප්පියභණ්ඩං වා දෙති ඉමිනා
ගහෙත්වා භුඤ්ජාහී'ති යථාවත්ථුකමෙව, ගොසප්පිනා භත්තං දෙහී
ති වුත්තෙ පන ගොසප්පිං වා දෙතු තස්මිං අසති පුරිමනයෙන
නවනීතාදීනි වා ගාවිං යෙව වා දෙතු ඉතො සප්පිනා භුඤ්ජාහීති,
යථාවත්ථුකමෙව, සචෙ පන ගොසප්පිනා යාචිතො ආජිකාසප්පි
ආදීහි දෙති, විසඞ්කෙතං, එවං හි සති අඤ්ඤං යාචිතෙන අඤ්ඤං
දින්නං නාම හොති තස්මා අනාපත්ති. එතනයො 'ආජිකාසප්පි
නා දෙහී'ති ආදීසුපි, 'කප්පියසප්පිනා දෙහී'ති වුත්තෙ අකප්පිය
සප්පිනා දෙති, විසඞ්කෙතමෙව, 'අකප්පියසප්පිනා දෙහී'ති වුත්තෙ
අකප්පියසප්පිනා'ව දෙති, පටිග්ගහණෙ'පි පරිභොගෙ'පි දුක්කට
මෙව, ඉමිනා නයෙන සබ්බපදෙසු විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො
සචෙ පන සබ්බෙහිපි සප්පිආදීහි එකට්ඨානෙ වා නානාඨානෙ වා

විඤ්ඤාපෙත්වා පටිලද්ධං එකතො සම්භින්නරසං කත්වා තතො කුසග්ගෙන එකබින්දුම්පි අජ්ඣොහරති නව පාචිත්තියානි.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ පණීතභොජනවිඤ්ඤත්ති වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "අගිලානො"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ගිලානස්ස අගිලානසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, ගිලානසඤ්ඤිස්ස ගිලානකාලෙ විඤ්ඤාපෙත්වා අගිලානස්ස භුඤ්ජතො ගිලානස්ස සෙසකෙ ඤාතකපවාරිතට්ඨානතො අඤ්ඤස්සත්ථාය වා විඤ්ඤත්තෙන අත්තනො ධනෙන ගහිතෙ උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; පණීතභොජනතා, අගිලානතා, කතවිඤ්ඤත්තියා පටිලාභො අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; අද්ධානසමුට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං අචිත්තකං, පණ්ණත්ති වජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ "අදින්න"න්ති කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා ගණ්හන්තස්ස හත්ථපාසෙ ඨත්වා කායකායපටිබද්ධනිස්සග්ගියානං අඤ්ඤතරෙන න දින්නං, අප්පටිග්ගහිතකස්සෙතං නාමං. අප්පටිග්ගහිතකඤ්හි භික්ඛුනො අත්තනො සන්තකම්පි අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටති, පටිග්ගහිතං අන්තමසො විස්සාසිකසන්තකම්පි වට්ටති, තස්ස ලක්ඛණං වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බං. සචෙ හි යො කොචි අනුපසම්පන්නො අන්තමසො තිරච්ඡානො'පි භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා හත්ථපාසෙ ඨිතො කායාදීනං අඤ්ඤතරෙන දෙති තඤ්චෙ භික්ඛු යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන වා තප්පටිබද්ධෙන වා සංහාරිමෙන ච අන්තමසො මඤ්චකෙනා'පි ධාරෙතුං සමත්ථෙන ච අන්තමසො අතජ්ජාතකරුක්ඛපණ්ණෙනා'පි සූචියා පරාමට්ඨමත්තෙනා'පි පටිග්ගහිතං පටිග්ගහිතමෙව හොති, පටිබද්ධපටිබද්ධං නාම ඉධ නත්ථි, යම්පි තඤ්චුකරණීයා දීයමානං නාසිකාය අකල්ලකො වා මුඛෙන පටිග්ගණ්හාති සබ්බං වට්ටති, ආභොගමත්තමෙව හි එත්ථ පමාණං, පුබ්බාභොගෙ ච සති පච්ඡා නිද්දායන්තස්ස පත්තෙන දින්නම්පි හත්ථපාසෙ සති පටිග්ගහිතමෙව හොති, යම්පි පත්තෙන පටිග්ගණ්හිස්සාමීති නිසින්නස්සෙව ගන්ත්වා පතති, වට්ටති යෙව. අභිහටභාජනතො පතිතං රජම්පි වට්ටති, තත්ථ සීත නිසින්නතිපත්තානං පවාරණසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව හත්ථපාසො වෙදිතබ්බො. සචෙ පන දායකපටිග්ගාහකෙසු එකො ආකාසෙ හොති එකො භූමියං, භූමට්ඨස්ස ච සීසෙන ආකාසට්ඨ

ස්ස ච ඨපෙත්වා දාතුං වා ගහෙතුං වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්න
තරං අඞ්ගං තස්ස ඔරිමන්තෙන හත්ථපාසප්පමාණං පරිච්ඡින්දි
තබ්බං සචෙ'පි එකො කූපෙ හොති එකො කූපතටෙ, එකො
වා රුක්ඛෙ එකො පඨවියං වුත්තනයෙනෙව හත්ථපාසප්පමාණං
පරිච්ඡින්දිතබ්බං. තස්මිං ඨත්වා සචෙපි ද්වෙ තයො වා සාමණෙරා
යං මජ්ඣිමො පුරිසො උක්ඛිපිතුං සක්කොති එවරූපං භාරං පවි
ට්ඨත්තා භික්ඛුනො භූමියං ඨිතහත්ථං ආරොපෙන්ති උක්ඛි
පිත්වා වා භික්ඛුනො පසාරිතහත්ථෙ එකදෙසෙනාපි ඨපෙන්ති,
තං පටිග්ගහිතමෙව හොති යම්පන පිණ්ඩාය චරන්තස්ස පත්තෙ
රජං පතති, තං අපටිග්ගහිතමෙව හොති, තස්මා පටිග්ගහෙත්වාව
භික්ඛා ගණ්හිතබ්බා, අපටිග්ගහෙත්වා ගණ්හන්තස්ස විනයදුක්කටං,
තං පන පුන පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති, සචෙ පන
පටිග්ගහෙත්වා දෙථා'ති වුත්තෙ වචනං අසුත්වා වා අනාදියිත්වා වා
භික්ඛං දෙන්ති යෙව, විනය දුක්කටා මුච්චති. පුන පටිග්ගහෙත්වා
අඤ්ඤා භික්ඛා පටිග්ගහෙතබ්බා, සචෙ මහාවාතො තතො තතො
රජං පාතෙති න සක්කා හොති භික්ඛං ගහෙතුං, අනුපසම්පන්න
ස්ස දස්සාමී'ති සුද්ධචිත්තෙන ආභොගං කත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති,
තං අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා පුන තෙන දින්නං වා තස්ස විස්සා
සෙන වා පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති, අස්සුඛෙළසිඞ්ඝාණිකා
දිසු යං යං ඨානතො චවිත්වා හත්ථෙ වා පත්තෙ වා පතති තං
පටිග්ගහෙතබ්බං, අඞ්ගලග්ගං පටිග්ගහිතකමෙව, පතනකම්පි
වොච්ඡින්නසෙඛුව අනන්තරා න ගහෙතබ්බං, උග්ගහිතකං නාම
හොති, තං පච්ඡා පටිග්ගහිතම්පි න වට්ටති, යම්පන භෙසජ්ජං
වා මූලඵලං වා ඛාදනාදීනං අත්ථාය ගහෙත්වා ජායත්ථාය වා ඵලිනී
සාඛං උක්ඛිපිත්වා ගච්ඡති තතො යං ඉච්ඡති තං පුන පටිග්ග
හෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, යො පන තත්ථ ජාතකඵලිනී
සාඛාය වා වල්ලියා වා ගහෙත්වා චාලෙති තස්ස තතො ලද්ධං
ඵලං න වට්ටති දුරූපචිණ්ණදුක්කටඤ්ච ආපජ්ජති අඤ්ඤස්ස තං
වට්ටති, ඵලරුක්ඛං වා පන අපස්සායිතුං වා ආලම්බිතුං වා න
වට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතෙ යං අඤ්ඤං අංකුරාදි උප්පජ්ජති,
පටිග්ගහිතකමෙව, තං යාව හි හත්ථතො මුත්තෙ නිරපෙක්ඛො න
හොති නිරපෙක්ඛතාය වා හත්ථතො න මුච්චති තාව න පටිග්ග
හණං විජහති, අයමෙත්ථ සංඛෙපො, විත්ථාරො පන සමන්ත
පාසාදිකාය වුත්තො.

“මුඛද්වාර”න්ති ගලනාළිකං, මුඛෙන වා හි පවිට්ඨං හොතු
නාසිකාය වා; ගලෙන අජ්ඣොහරණීයතාය සබ්බම්පි තං මුඛද්වාරං
පවෙසිතමෙව හොති. “ආහාර”න්ති යං කිඤ්චි යාවකාලිකං වා

යාමකාලිකං වා සත්තාහකාලිකං වා යාවජීවිකං වා සබ්බං හෙතං අජ්ඣොහරණීයත්තා ආහාරොති වුච්චති. තත්‍ර සබ්බම්පි ධඤ්ඤං වා ධඤ්ඤානුලොමං වා තාලනාලිකෙරපනසලබුජඅලාබු කුම්භණ්ඩ පුස්සඵල තිපුසඵල එළාලුකසංඛාතං තච්විධං මහාඵලඤ්චෙව අපරණ්ණඤ්ච යඤ්චඤ්ඤම්පි වනමූලපත්තපුප්ඵඵලාදි ආහාරත්ථං ඵරති තං සබ්බං යාව මජ්ඣන්හිකකාලො තාව පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාවකාලිකං නාම, අම්බපානං ජම්බුපානං චොචපානං මොචපානං මධුපානං මුද්දිකපානං සාලූකපානං ඵාරුසකපානන්ති ඉමානි අට්ඨපානානි, යානි ච තෙසං අනුලොමානි වෙත්තතින්තිණිකමාතුලුඞ්ගකපිත්ථකොසම්බකරමන්දාදිඛුද්දකඵලපානානි එතානි සබ්බානි අනුපසම්පන්නෙහි සීතොදකෙ වා මද්දිත්වා කතානි ආදිච්චපාකානි වා යාව රත්තියා පච්ඡිමං යාමං නිදහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාමකාලිකානි නාම, අවසෙසෙසුපි අනුඤ්ඤාතඵලපත්තපුප්ඵරසෙසු එසෙව නයො. සප්පිආදීනි පඤ්ච භෙසජ්ජානි සත්තාහං නිදහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බතො සත්තාහකාලිකානි නාම, ඉදං පන යාවකාලිකාදිත්තයං කාලවිනිමුත්තඤ්ච උදකං ඨපෙත්වා අවසෙසමූලඵලාදි යං නෙව ඛාදනීයත්ථං න භොජනීයත්ථං ඵරති තං යාවජීවං නිදහිත්වා සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාවජීවිකං නාම. "ආහරෙය්‍යා"ති පවෙසෙය්‍ය. "අඤ්ඤත්‍ර උදකදන්තපොනා"ති ඉදං අනාහාරෙපි උදකෙ ආහාරසඤ්ඤාය දන්තපොනෙ ච මුඛවාරං ආගතං ඉදන්ති සඤ්ඤාය කුක්කුච්චායන්තානං කුක්කුච්චවිනොදනත්ථං වුත්තං උදකඤ්හි යථාසුඛං පාතුං දන්තකට්ඨඤ්ච දන්තපොනපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, ඨපෙත්වා පන ඉදං ද්වයං අවසෙසං අජ්ඣොහරණත්ථාය පටිග්ගණ්හතො ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං, සචෙපි දන්තකට්ඨරසො අජානන්තස්ස අන්තො පවිසති පාචිත්තියමෙව.

වෙසාලියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ අදින්නං ආහාරං ආහරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං; "අඤ්ඤත්‍ර උදකදන්තපොනා"ති අයමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, පටිග්ගහිතකෙ අප්පටිග්ගහිතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, පටිග්ගහිතසඤ්ඤිස්ස, උදකදන්තපොනෙ චත්තාරි මහාවිකටානි සති පච්චයෙ අසති කප්පියකාරකෙ සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, එත්ථ දුබ්බචොපි අසමත්ථොපි කප්පියකාරකො අසන්තපක්ඛෙ යෙව තිට්ඨති, ඡාරිකාය අසති සුක්ඛදරුං ඣාපෙත්වා තස්මිඤ්ච අසති අල්ලදරුං

රුක්ඛතො ඡින්දිත්වාපි කාතුං මත්තිකත්ථාය ච පථවිං ඛණිතුම්පි වට්ටති, ඉදම්පන චතුබ්බිධම්පි මහාවිකටං කාලොදිස්සං නාම, සප්පදට්ඨක්ඛණෙයෙව සාමං ගහෙතුං වට්ටති, අඤ්ඤදා පටිග්ගාහාපෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, අපටිග්ගහිතකතා, අනනුඤ්ඤාතකතා, භූමාදිඅබ්භොහාරිකාභාවො, අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

දසමසික්ඛාපදං

භොජනවග්ගො චතුත්ථො.

අචෙලකවග්ගස්ස පඨමෙ එතෙසං අචෙලකාදීනං අඤ්ඤතිත්ථියානං යං කිඤ්චි ආමිසං එකපයොගෙන දෙන්තස්ස එකං පාචිත්තියං. අවච්ඡින්දිත්වා අවච්ඡින්දිත්වා දෙන්තස්ස පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං.

වෙසාලියං ආයස්මන්තං ආනන්දං ආරබ්භ පරිබ්බාජිකාය ච පූවෙ දානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං උදකදන්තපොනං දෙන්තස්ස අතිත්ථියෙ තිත්ථියසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අතිත්ථියෙ අතිත්ථියසඤ්ඤිස්ස අනුපසම්පන්නෙන දාපෙන්තස්ස තෙසං සන්තිකෙ භාජනං නික්ඛිපිත්වා ඉදං ගණ්හථා'ති භණන්තස්ස තෙසං වා නික්ඛිත්තභාජනෙ දෙන්තස්ස බාහිරාලෙපං දෙන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; අඤ්ඤතිත්ථියතා, අනනුඤ්ඤාතතා, අජ්ඣොහරණීයං අජ්ඣොහරණත්ථාය සහත්ථා අනික්ඛිත්තභාජනෙ දානන්ති' ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ "දාපෙත්වා වා අදාපෙත්වා වා"ති යං කිඤ්චි ආමිසං දාපෙත්වා වා න දාපෙත්වා වා. "උය්‍යොජෙය්‍යා"ති මාතුගාමෙන සද්ධිං හසනකීළනරහොනිසජ්ජාදීනි කත්තුකාමො භවිස්සති ආදීනි වත්වා උය්‍යොජෙය්‍ය. "එතදෙවා"ති එතං අනාචාරමෙව පච්චයං කරිත්වා න අඤ්ඤං පතිරූපං කාරණං "පාචිත්තිය"න්ති උය්‍යොජනමත්තෙන තාව දුක්කටං, යදා පනස්ස සො දස්සනූපචාරං වා සවණූපචාරං වා එකෙන පාදෙන විජහති අපරං දුක්කටං, දුතියෙන විජහිතෙ පාචිත්තියං, එත්ථ ච දස්සනූපචාරස්ස අජ්ඣො,

කායෙස ඨත්වා වාදසහත්ථප්පමාණං, තථා සවණූපචාරස්ස, සචෙ පන අන්තරා කුඩ්ඩද්වාරපාකාරාදයො හොන්ති, තෙහි අන්තරිත භාවො චෙව උපචාරාතික්කමො.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ උය්‍යොජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, උය්‍යොජනාණත්තිකාය සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං, උභින්නම්පි කලිසාසනාරොපනෙ දුක්කටමෙව, "උභො එකතො න යාපෙස්සාමා"ති එවමාදීහි පතිරූපකාරණෙහි උය්‍යොජෙන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති; අනාචාරං ආචරිතුකාමතා, තදත්ථමෙව උපසම්පන්නස්ස උය්‍යොජනා, එවං උය්‍යොජිතස්ස උපචාරාතික්කමොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

දුතියසික්ඛාපදං

තතියෙ සහ උභොහි ජනෙහීති සභොජනං තස්මිං සභොජනෙ, අථවා සභොජනෙති සභොගෙ, රාගපරියුට්ඨිතපුරිසස්ස හි ඉත්ථී භොගො, ඉත්ථියා ච පුරිසො, තෙනෙවස්ස පදභාජනෙ ඉත්ථී චෙව හොති පුරිසො චාති ආදි වුත්තං "අනුපඛජ්ජ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍යා"ති අනුපවිසිත්වා නිසීදෙය්‍ය, යං තස්මිං කුලෙ සයනිඝරං තස්ස මහාචතුස්සාලාදීසු කතස්ස මහල්ලකස්ස පිට්ඨිසංඝාටතො හත්ථපාසං විජහිත්වා අන්තො සයනස්ස ආසන්නෙන ඨානෙ ඛුද්දකස්ස වා වෙමජ්ඣං අතික්කමිත්වා නිසීදෙය්‍යාති අත්ථො, එවං නිසින්නස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ අනුපඛජ්ජ නිසජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අසයනිඝරෙ සයනිඝරසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, න සයනිඝරසඤ්ඤිස්ස, වුත්තලක්ඛණං පදෙසං අනතික්කමිත්වා නිසින්නස්ස, භික්ඛුස්මිං දුතියකෙ සති, උභොසු නික්ඛන්තෙසු වා. වීතරාගෙසු වා නිසින්නස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, අපරියුට්ඨිතරාගජයම්පතිකානං සන්නිසින්නතා සයනිඝරතා, දුතියස්ස භික්ඛුනො අභාවො, අනුපඛජ්ජ නිසීදනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථපඨමාති සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ පටිච්ඡන්නාසනෙ ච රහො ච නිසජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තානි, සාධාරණපඤ්ඤත්තියො, එතෙසම්පි සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානෙව, සෙසො කථානයො අනියතවග්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

චතුත්ථපඤ්චමසික්ඛාපදානි.

ඡට්ඨෙ "නිමන්තිතො"ති පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරෙන නිමන්තිතො. "සභත්තො සමානො"ති තෙනෙව නිමන්තනභත්තෙන සභත්තො සමානො "සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා"ති අන්තොඋපචාරසීමාය දස්සනූපචාරෙ භික්ඛුං දිස්වා යං සක්කා හොති පකතිවචනෙන ආපුච්ඡිතුං තාදිසං අහං ඉත්ථන්නාමස්ස ඝරං ගච්ඡාමීති වා චාරිත්තං ආපජ්ජාමීති වා ඊදිසෙන වචනෙන අනාපුච්ඡිත්වා- පුරෙ භත්තං පච්ඡාභත්තන්"ති යෙන භත්තෙන නිමන්තිතො තස්මිං භුත්තෙ වා අභුත්තෙ වා, "කුලෙසු චාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍යා"ති යස්මිං කුලෙ නිමන්තිතො තතො අඤ්ඤානි කුලානි පවිසෙය්‍ය "අඤ්ඤත්‍ර සමයා පාචිත්තිය"න්ති සචෙ සො භික්ඛු වුත්තලක්ඛණං දුවිධම්පි සමයං ඨපෙත්වා අවීතිවත්තෙ මජ්ඣන්හිකෙ අඤ්ඤස්ස කුලං පවිසති, අථස්ස ඝරූපචාරොක්කමෙන දුක්කටං, පඨමපාදෙන උම්මාරං අතික්කමන්තස්ස අපරම්පි දුක්කටං, දුතියපාදෙන අතික්කමෙ පාචිත්තියං.

රාජගහෙ උපනන්දං ආරබ්භ චාරිත්තාපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙ භත්තං පච්ඡාභත්තං අඤ්ඤත්‍ර සමයාති අයමෙත්ථ චතුබ්බිධා අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං අනිමන්තිතෙ නිමන්තිතසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං අනිමන්තිතසඤ්ඤිස්ස සමයෙ සන්තං භික්ඛුං ආපුච්ඡිත්වා අසන්තං අනාපුච්ඡිත්වා පවිසතො අඤ්ඤස්ස ඝරෙන වා ඝරූපචාරෙන වා මග්ගො හොති තෙන ගච්ඡතො, අන්තරාරාමභික්ඛුණුපස්සයතිත්ථියසෙය්‍යපටික්කමනභත්තියඝරානි ගච්ඡතො ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරෙන නිමන්තනසාදියනං, සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡනා, භත්තියඝරතො අඤ්ඤස්ස ඝරප්පවෙසනං, මජ්ඣන්හිකානතික්කමො, සමයස්ස වා ආපදානං වා අභාවොති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානි, ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "චාතුමාසපච්චයපවාරණා"ති චත්තාරො මාසෙ ගිලානපච්චයපවාරණා, සබ්බං චෙතං වත්ථුවසෙන වුත්තං, අයං පනෙත්ථ අත්ථො චාතුමාසපච්චයපවාරණා හොතු පුනපවාරණා වා නිච්චපවාරණා වා සබ්බාපි සාදිතබ්බා. ඉදානි මෙ රොගො නත්ථීති න පටික්ඛිපිතබ්බා රොගෙ පන සති විඤ්ඤාපෙස්සාමීති අධිවාසෙතබ්බා "තතො ච උත්තරිං සාදියෙය්‍යා"ති එත්ථ සචෙ තත්ථ රත්තීහි වා භෙසජ්ජෙහි වා පරිච්ඡෙදො කතො හොති එත්තකායෙව රත්තියො එත්තකානි ච භෙසජ්ජානි විඤ්ඤාපෙතබ්බානීති අථ තතො රත්තිපරියන්තතො වා භෙසජ්ජපරියන්තතො වා උත්තරිං, න භෙසජ්ජකරණීයෙ වා භෙසජ්ජං, අඤ්ඤභෙසජ්ජකරණීයෙ වා අඤ්ඤං භෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙන්තස්ස පාචිත්තියං.

සක්කෙසු ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ භෙසජ්ජවිඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. න තතුත්තරිං තතුත්තරිසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං. න තතුත්තරිං න තතුත්තරිසඤ්ඤිස්ස, යෙහි භෙසජ්ජෙහි පවාරිතො තතො අඤ්ඤෙහි වා අධිකතරෙහි අත්ථෙ සති, යාසු ච රත්තීසු පවාරිතො තා අතික්කමිත්වාපි අත්ථෙ සති යථාභූතං ආචික්ඛිත්වා විඤ්ඤාපෙන්තස්ස, යෙ ච ඤාතකෙ වා පුග්ගලිකාය පවාරණාය පවාරිතෙ වා අපරියන්තපවාරණාය පවාරිතෙ වා අඤ්ඤස්ස වා අත්ථාය අත්තනො වා ධනෙන විඤ්ඤාපෙන්ති තෙසං, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, සඞ්ඝපවාරණා, තතො භෙසජ්ජවිඤ්ඤත්ති, අගිලානතා, පරියන්තාතික්කමොති; ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානී'ති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ 'උය්‍යුත්ත"න්ති කතඋය්‍යොගං නික්ඛන්තන්ති අත්ථො, "සෙන"න්ති චතුරඞ්ගිනිං, 'අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපප්පච්චයා"ති පතිරූපෙ කාරණෙ අසති කෙවලං දස්සනත්ථාය ගච්ඡතො පදෙ පදෙ දුක්කටං, දස්සනූපචාරෙ ඨත්වා පස්සතො පාචිත්තියං. දස්සනූපචාරො නාම යත්ථ ඨිතො පස්සති තං පන විජහිත්වා පුනප්පුනං පස්සතො පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ සෙනං දස්සනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපප්පච්චයා"ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති; සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං,

හත්ථිආදීසු එකමෙකං දස්සනාය ගච්ඡතො වුත්තනයෙනෙව දුක්කටං, තථා අනුය්‍යුත්තෙ උය්‍යුත්තසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං අනුය්‍යුත්තසඤ්ඤිනො, ආරාමෙ ඨත්වා අත්තනො ඨිතොකාසං ආගතං පටිපථං ආගච්ඡන්තඤ්ච පස්සතො, තථාරූපප්පච්චයෙ, ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. උය්‍යුත්තසෙනං, දස්සනත්ථාය ගමනං, අනුඤ්ඤාතොකාසතො අඤ්ඤත්‍ර දස්සනං, තථා රූපප්පච්චයස්ස ආපදාය වා අභාවො ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානි, ඉදං පන ලොකවජ්ජං අකුසලචිත්තං තිවෙදනන්ති.

අට්ඨමසික්ඛාපදං.

නවමෙ “තතො චෙ උත්තරි”න්ති තිරත්තතො උත්තරිං චතුත්ථදිවසෙ අත්ථංගතෙ සුරියෙ සෙනාය තිට්ඨතු වා නිසීදතු වා සයතු වා සචෙපි ආකාසෙ ඉද්ධියා කිඤ්චි ඉරියාපථං කප්පෙතු පාචිත්තියමෙව.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අතිරෙකතිරත්තං සෙනාය වසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ඌනකතිරත්තෙ අතිරෙකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං ඌනකසඤ්ඤිස්ස; තතියාය රත්තියා පුරාරුණා නික්ඛමිත්වා පුන වසතො, ගිලානස්ස වා ගිලානකරණීයෙන වා වසතො පටිසෙනාය රුද්ධාය සෙනාය කෙනචි පලිබුද්ධස්ස, ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. තිරත්තාතික්කමො, සෙනාය සුරියස්ස අත්ථඞ්ගමො, ගිලානතාදීනං අභාවො'ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානෙවාති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ උග්ගන්ත්වා උග්ගන්ත්වා එත්ථ යුජ්ඣන්තීති උය්‍යොධිකං, සම්පහාරට්ඨානස්සෙතං නාමං බලස්ස අග්ගං ජානන්ති එතෙනාති බලග්ගං, බලගණනට්ඨානන්ති අත්ථො සෙනාය ව්‍යූහං– සෙනාව්‍යූහං, සෙනානිවෙසස්සෙතං නාමං, අනීකස්ස දස්සනං– අනීකදස්සනං, අනීකං නාම ද්වාදසපුරිසො හත්ථි තිපුරිසො අස්සො චතුපුරිසො රථො'ති ඉමිනා ලක්ඛණෙන තයො හත්ථී පච්ඡිමං හත්ථානීකං, අස්සානීකරථානීකෙසුපි එසෙව නයො. චත්තාරො පන ආවුධහත්ථා පුරිසා පච්ඡිමං පත්තානීකං, එතෙසු යං කිඤ්චි

ඤ්ඤාතකාය ගච්ඡතො පදෙ පදෙ දුක්කටං, දස්සනූපචාරෙ ඨත්වා පස්සතො පාචිත්තියං, උපචාරං පන විජහිත්වා පුනප්පුන පස්සතො පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං. සෙසං උය්‍යුත්තසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං ආපත්තිභෙදො පනෙත්ථ නත්ථී'ති

දසම සික්ඛාපදං.

අචෙලක වග්ගො පඤ්චමො.

සුරාපානවග්ගස්ස පඨමෙ "සුරාමෙරයපානෙ"ති එත්ථ පිට්ඨාදීහි කතං මජ්ජං සුරා, පුප්ඵාදීහි කතො ආසවො මෙරයං, තදුභයම්පි බීජතො පට්ඨාය කුසග්ගෙනා'පි පිවතො පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං.

කොසම්බියං සාගතත්ථෙරං ආරබ්භ මජ්ජං පිවනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, අමජ්ජෙ මජ්ජසඤ්ඤිස්ස වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං. අමජ්ජසඤ්ඤිස්ස, අමජ්ජං මජ්ජවණ්ණගන්ධරසං ලොණසොවීරකං වා සුත්තං වා පිවතො, වාසගාහාපනත්ථං ඊසකං මජ්ජං පක්ඛිපිත්වා සූපාදීනි පචන්ති තෙසු සූපසම්පාකාදීසු ආමලකඵාණිතාදීසු අමජ්ජං මජ්ජසදිසං අරිට්ඨං කරොන්ති තං පිවතො, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. මජ්ජභාවො ච, තස්ස පානඤ්චා'ති. ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානි, ඉදං පන ලොකවජ්ජං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ "අඞ්ගුලිපතොදකෙ"ති අඞ්ගුලීහි උපකච්ඡකාදිඝට්ටනං වුච්චති, අපිච යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන හස්සාධිප්පායස්ස උපසම්පන්නං ඵුසතො පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අඞ්ගුලිපතොදකෙන හසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං, ඉධ ච භික්ඛුනීපි භික්ඛුස්ස භික්ඛු ච භික්ඛුනියා අනුපසම්පන්නො එව. කායපටිබද්ධාදීසු සබ්බත්ථ දුක්කටමෙව. න හස්සාධිප්පායස්ස, සති කරණීයෙ ආමසතො, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. හස්සාධිප්පායතා, උපසම්පන්නස්ස කායෙන කායාමසනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානී'ති.

දුතියසික්ඛාපදං.

තතියෙ උදකෙ හසධම්මෙ'ති උදකකීළා වුච්චති; තස්මා යො භික්ඛු උපරිගොප්ඵකෙ උදකෙ හසාධිප්පායො නිමුජ්ජති වා උම්මුජ්ජති වා තරති වා තස්ස නිමුජ්ජනාදීනං අත්ථාය ඔතරන්තස්ස හත්ථවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, නිමුජ්ජනුම්මුජ්ජනෙසු පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං, නිමුජ්ජිත්වා අන්තො උදකෙයෙව ගච්ඡන්තස්ස හත්ථවාරපදවාරෙසු තරන්තස්ස ච යෙන යෙන අඞ්ගෙන තරති තස්ස පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං

සාවත්ථියං සත්තරසවග්ගියෙ ආරබ්භ උදකෙ කීළනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, උදකෙ න හසධම්මෙ හසධම්මසඤ්ඤිනො, වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, තථා නාවාය කීළතො හත්ථෙන වා පාදෙන වා කට්ඨෙන වා කඨලාය වා උදකං හනන්තො භාජනගතං උදකං වා කඤ්ජිකාදීනි වා චික්ඛල්ලං වා ඛිපනකීළාය කීළතො දුක්කටං, අත්ථජොතනකං පන අක්ඛරං ඡින්දිතුං වට්ටති. න හසාධිප්පායස්ස, සති කරණීයෙ ඔතරිත්වා නිමුජ්ජනාදීනි කරොන්තස්ස, පාරං ගච්ඡන්තො, ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපරිගොප්ඵකතා, හසාධිප්පායෙන කීළනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානෙවා'ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ අනාදරියෙති පුග්ගලස්ස වා ධම්මස්ස වා අනාදරකරණෙ; තස්මා යො භික්ඛු උපසම්පන්නෙන පඤ්ඤත්තෙන වුච්චමානො තස්ස වා වචනං අකත්තුකාමතාය තං වා ධම්මං අසික්ඛිතුකාමතාය අනාදරියං කරොති; තස්ස තස්මිං අනාදරියෙ පාචිත්තියං.

කොසම්බියං ඡන්නං ආරබ්භ අනාදරියකරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං, උපසම්පන්නෙන වා අනුපසම්පන්නෙන වා ඉදං න සල්ලෙඛාය සංවත්තතීති ආදිනා නයෙන අපඤ්ඤත්තෙන වුච්චමානස්ස අනාදරියෙපි දුක්කටමෙව, පවෙණියාගතං පන උග්ගහං ගහෙත්වා "එවං අම්හාකං ආචරියෙන උග්ගහො පරිපුච්ඡා"ති භණන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. උපසම්පන්නස්ස පඤ්ඤත්තෙන වචනං, අනාදරියකරණන්ති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ භිංසාපෙය්‍යාති භිංසාපනත්ථං රූපාදීනි උපසංහරෙය්‍ය, භයානකකථං වා කථෙය්‍ය: සො පන භායතු වා මා වා ඉතරස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ භිංසාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං, න භිංසාපෙතුකාමස්ස තථා කරොතො, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, තස්ස දස්සනසවණවිසයෙ භිංසාපෙතුකාමතාය වායමනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසදිසානෙවා'ති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ විසිබ්බනාපෙක්ඛොති තප්පිතුකාමො; සමාදහෙය්‍යාති ජාලෙය්‍ය; "අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපපච්චයා"ති පදීපුජ්ජලනං වා පත්තපචනාදිසු ජොතිකරණං වාති එවරූපප්පච්චයං විනා; තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- සයං වා සමාදහන්තස්ස අරණිසණ්ඨාපනතො පට්ඨාය යාව ජාලා න උට්ඨහති තාව සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, ජාලුට්ඨානෙ පාචිත්තියං. සමාදහාපෙන්තස්ස ආණත්තියා දුක්කටං, සකිං ආණත්තෙපි බහුම්පි සමාදහිතෙ එකමෙව පාචිත්තියං

භග්ගෙසු සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ ජොතිං සමාදහිත්වා විසිබ්බනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. "අගිලානො අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපපච්චයා"ති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අනුපඤ්ඤත්තියො, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, ගිලානස්ස අගිලානසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං තථා පතිලාතං උක්ඛිපන්තස්ස තඤ්ච අවිජ්ඣාතං උක්ඛිපිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙන්තස්ස, විජ්ඣාතං පන ජාලයතො පාචිත්තියමෙව. ගිලානසඤ්ඤිස්ස අඤ්ඤෙන කතං වා විතච්චිකඞ්ගාරං වා විසිබ්බෙන්තස්ස, පදීපජොතිකජන්තාඝරාදිකෙ, තථාරූපප්පච්චයෙ, ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. අගිලානතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, විසිබ්බෙතුකාමතා, සමාදහනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානීති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ නහායෙය්‍යාති යො පන භික්ඛු මජ්ඣිමදෙසෙ නහානදිවසතො පට්ඨාය අඩ්ඪමාසෙ අපුණ්ණෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා නහායිස්සාමීති චුණ්ණං වා මත්තිකං වා අභිසඞ්ඛරොති, තස්ස

නතො පට්ඨාය සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං. නහානපරියොසානෙ පාචිත්තියං. සමයෙසුපි පරිවෙණසම්මජ්ජනමත්තම්පි කම්මසමයො, අද්ධයොජනං ගන්තුකාමස්ස ගච්ඡතො ගතස්ස වා අද්ධානගමනසමයො, සරජෙන වාතෙන ඔකිණ්ණස්ස වීසු වා තීසු වා උදකඵුසිතෙසු කායෙ පතිතෙසු වාතවුට්ඨිසමයොති වෙදිතබ්බො. සෙසං උත්තානමෙව.

රාජගහෙ සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ න මත්තං ජානිත්වා නහායනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. “අඤ්ඤත්‍ර සමයා”ති අයමෙත්ථ ඡබ්බිධා අනුපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. අතිරෙකද්ධමාසෙ ඌනකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං. අතිරෙකසඤ්ඤිස්ස, සමයෙ වා නහායන්තස්ස, යො වා නදීපාරං ගච්ඡන්තො වාලිකං උක්කිරිත්වා කතආවාටෙසුපි නහායති තස්ස, පච්චන්තිමජනපදෙ සබ්බස්ස, ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. මජ්ඣිමදෙසො, ඌනද්ධමාසෙන නහානං, සමයානං වා නදීපාරගමනස්ස වා ආපදානං වා අභාවොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානෙවාති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ අලභීති ලාභො, ලාභො එව- ලාභො ති කිං අලභි චීවරං කීදිසං? නවං, ඉති නවචීවරලාභෙනාති වත්තබ්බෙ අනුනාසිකලොපං අකත්වා ‘නවංචීවරලාභෙනා’ති වුත්තං. පටිලද්ධනවචීවරෙනාති අත්ථො; මජ්ඣෙඨිතපදද්වයෙ පනාති නිපාතමත්තං. භික්ඛුනාති යෙන ලද්ධං තස්ස නිද්දස්සනං; සෙසං පදත්ථතො උත්තානමෙව. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:- නිවාසනපාරුපනුපගං එකං චීවරං ලභිත්වා තස්ස තිත්ථිරජනස්ස යස්මිං වා තස්මිං වා පදෙසෙ කංසනීලෙන වා පත්තනීලෙන වා කද්දමෙන වා යෙන කෙනචි කාලකෙන වා මොරක්ඛිමණ්ඩලමංකුණපිට්ඨිනං අඤ්ඤතරප්පමාණං කප්පබින්දුං ආදියිත්වා තං චීවරං පරිභුඤ්ජිතබ්බං; අනාදියිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ අත්තනො චීවරං අජානනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. ආදින්නෙ අනාදින්නසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, ආදින්නසඤ්ඤිස්ස, කප්පෙ නට්ඨෙ කප්පකතොකාසෙ ජිණ්ණෙ කප්පකතෙන අකප්පකතෙ සංසිබ්බිතෙ පච්ඡා ආරොපිතෙසු අග්ගළඅනුවාතපරිභණ්ඩෙසු තං පරිභුඤ්ජන්තස්ස, උම්ම

තන්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති වුත්තප්පකාරස්ස චීවරස්ස අකත-කප්පතා, න නට්ඨචීවරාදිතා, නිවාසනං වා පාරුපනං වාති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානි ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ විකප්පෙත්වාති එත්ථ ද්වෙ විකප්පනා සම්මුඛා විකප්පනා ච පරම්මුඛා විකප්පනා ච; කථං සම්මුඛා විකප්පනා හොති? චීවරානං එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවං ච ඤත්වා "ඉමං චීවරන්ති වා ඉමානි චීවරානීති වා එතං චීවරන්ති වා එතානි චීවරානීති" වා වත්වා තුය්හං විකප්පෙමී'ති වත්තබ්බං. අයමෙකා සම්මුඛා විකප්පනා, එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති. පරිභුඤ්ජිතුං වා විස්සජ්ජෙතුං වා අධිට්ඨාතුං වා න වට්ටති. "මය්හං සන්තකංති පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී"ති එවඤ්ච පන වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති අපරො නයො:- තඤ්ඤෙව චීවරානං එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා තස්සෙව භික්ඛුනො සන්තිකෙ "ඉමං චීවරන්ති වා ඉමානි චීවරානීති වා එතං චීවරන්ති වා එතානි චීවරානී"ති වා වත්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු අඤ්ඤතරස්ස අත්තනො අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා "තිස්සස්ස භික්ඛුනො විකප්පෙමී"ති වා තිස්සාය භික්ඛුනියා- සික්ඛමානාය- සාමණෙරස්ස- තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමී"ති වා වත්තබ්බං. අයං අපරාපි සම්මුඛා විකප්පනා; එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීසු එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා "තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං =:පෙ:= තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමී"ති වා වත්තබ්බං අයං අපරාපි සම්මුඛා විකප්පනා, එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීසු එකම්පි නවට්ටති තෙන පන භික්ඛුනා "තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං =:පෙ:= තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථා පච්චයං වා කරොහී"ති වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති. තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්තී'ති. කථං පරම්මුඛා විකප්පනා හොති? චීවරානං තඤ්ඤෙව එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා "ඉමං චීවරන්ති වා ඉමානි චීවරානීති වා, එතං චීවරන්ති වා එතානි චීවරානී"ති වා, වත්වා 'තුය්හං විකප්පනත්ථාය දම්මී'ති වත්තබ්බං

තෙන වත්තබ්බො කො තෙ මිත්තො වා සන්දිට්ඨො වාති, තතො ඉතරෙන පුරිමනයෙනෙව "තිස්සො භික්ඛු වා =:පෙ:= තිස්සා සාමණෙරී"ති වා වත්තබ්බං පුන තෙන භික්ඛුනා "අහං තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මී"ති වා =:පෙ:= තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මී"ති වා වත්තබ්බං අයං පරම්මුඛා විකප්පනා, එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති. පරිභොගාදිසු එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා දුතිය සම්මුඛාවිකප්පනායං වුත්තනයෙනෙව "ඉත්ථන්නාමස්ස සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා, යථාපච්චයං කරොහී' ති වා වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්තී'ති පත්තවිකප්පනායපි එසෙව නයො. ඉති ඉමාසු ද්වීසු විකප්පනාසු යාය කායචි විකප්පනාය පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු යස්ස කස්සචි චීවරං විකප්පෙත්වා වුත්තනයෙන අකතපච්චුද්ධාරං වා යෙන විනයකම්මං කතං තස්ස වා විස්සාසෙන අගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ අපච්චුද්ධාරකං පරිභුඤ්ජන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං තං පන අධිට්ඨහන්තස්ස වා විස්සජ්ජන්තස්ස වා දුක්කටං, තථා පච්චුද්ධාරකෙසු අපච්චුද්ධාරකසඤ්ඤිස්ස, වෙමතිකස්ස වා. පච්චුද්ධාරකසඤ්ඤිස්ස, විස්සාසෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති සාමං විකප්පිතස්ස අපච්චුද්ධාරො, විකප්පනුපගචීවරතා, පරිභොගොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානෙවාති. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ "පත්ත"න්ති අධිට්ඨානුපගං; "චීවර"න්ති විකප්පනුපගං; නිසීදනං නාම සදසං වුච්චති; සූචිඝරං නාම සසූචිකං වා අසූචිකං වා; කායබන්ධනං නාම පට්ටිකා වා සූකරන්තකං වා; "අපනිධෙය්‍යා"ති අපනෙත්වා නිදහෙය්‍ය; "හස්සාපෙක්ඛො"ති හසාධිප්පායො; "පාචිත්තිය"න්ති සයං අපනිධෙන්තස්ස පාචිත්තියං; අඤ්ඤං ආණාපෙන්තස්ස ආණත්තියා දුක්කටං; තෙන අපනිහිතෙ ඉතරස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අපනිධාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං, වුත්තප්පකාරානි පන පත්තාදීනි

ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පරික්ඛාරං උපසම්පන්නස්ස වා අනුපසම්පන්නස්ස වා සන්තකං අපනිධෙන්තස්ස දුක්කටමෙව. දුන්නික්ඛිත්තං පටිසාමෙන්තස්ස, ධම්මකථං කත්වා දස්සාමීති පටිසාමෙන්තස්ස; උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපසම්පන්නස්ස සන්තකානං පත්තාදීනං අපනිධානං, විහෙසෙතුකාමතා වා හස්සාධිප්පායතා වා, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

දසම සික්ඛාපදං.

සුරාපානවග්ගො ඡට්ඨො.

සප්පානවග්ගස්ස පඨමෙ "පාණ"න්ති තිරච්ඡානගතපාණො අධිප්පෙතො; තං ඛුද්දකම්පි මහන්තම්පි මාරෙන්තස්ස පාචිත්තියමෙව. මහන්තෙ පන උපක්කමමහන්තතාය අකුසලමහන්තතා හොති.

සාවත්ථියං උදායිං ආරබ්භ පාණං ජීවිතා වොරොපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං. පාණෙ වෙමතිකස්ස අපාණෙ පාණසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, අපාණසඤ්ඤිස්ස, අසඤ්චිච්ච අජානන්තස්ස, අමරණාධිප්පායස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. සෙසං මනුස්සවිග්ගහෙ වුත්තනයමෙවාති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ "සප්පාණක"න්ති යෙ පාණකා පරිභොගෙන මරන්ති තෙහි සප්පාණකං; තාදිසං හි ජානං පරිභුඤ්ජන්තස්ස පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ ජානං සප්පාණකං උදකං පරිභුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසමෙත්ථ සිඤ්චනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "යථාධම්ම"න්ති යො යස්ස අධිකරණස්ස වූපසමනාය ධම්මො වුත්තො තෙනෙව ධම්මෙන; "නිහතාධිකරණ"න්ති නිහතං අධිකරණං; සමථක්ඛන්ධකෙ සත්ථාරා වුත්තධම්මෙනෙව වූපසමිතන්ති අත්ථො. වූපසමනනයං පනස්ස අධිකරණ

සමථෙසු දස්සයිස්සාම. “පුන කම්මාය උක්කොටෙය්‍යා”ති තස්ස තස්ස භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්ත්වා ‘අකතං කම්ම’න්ති ආදීනි වදන්තො පුන කරණත්ථාය උච්චාලෙන්තො යථා ඨිතභාවෙන පතිට්ඨාතුං න දෙති, තස්සෙවං කරොන්තස්ස පාචිත්තියං. යං පන ධම්මෙන අධිකරණං නිහතං තං සුනිහතමෙව, සචෙ විප්පකතෙ කම්මෙ පටික්කොසති, තං සඤ්ඤාපෙත්වා කාතබ්බං, ඉතරථා කම්මඤ්ච කුප්පති, කාරකානඤ්ච ආපත්ති.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ උක්කොටනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං. ධම්මකම්මෙ වෙමතිකස්ස අධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්කටං, උභයත්ථ අධම්මකම්මසඤ්ඤිස්ස, අධම්මෙන වා වග්ගෙන වා අකම්මාරහස්ස වා කම්මං කතන්ති ජානන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති,

යථා ධම්මං නිහතභාවො, ජානනතා, උක්කොටනාති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ “දුට්ඨුල්ල”න්ති සඞ්ඝාදිසෙසං අධිප්පෙතං; තං යෙන කෙනචි උපායෙන ඤත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස පාචිත්තියං. සචෙපි න‘දානි නං කස්සචි භික්ඛුනො ආරොචෙස්සාමී’ති ධුරං නික්ඛිපිත්වා පච්ඡා ආරොචෙති පාචිත්තියං, ආපජ්ජිත්වා වා ආරොචෙස්සති. සචෙ පන එවං ධුරං නික්ඛිපිත්වා පටිච්ඡාදනත්ථමෙව අඤ්ඤස්ස ආරොචෙති, සොපි අඤ්ඤස්සා’ති එතෙනුපායෙන සමණසතම්පි ආපජ්ජති යෙව තාව යාව කොටි නච්ඡිජ්ජති, කථං පන කොටි ඡිජ්ජති, සචෙ හි ආපන්නො එකස්ස ආරොචෙති, සොපි අඤ්ඤස්ස ආරොචෙති, සො නිවත්තිත්වා යෙනස්ස ආරොචිතං තස්සෙව ආරොචෙති, එවං තතියෙන පුග්ගලෙන දුතියස්ස ආරොචිතෙ කොටි ඡින්නා හොති

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ දුට්ඨුල්ලාපත්තිපටිච්ඡාදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අසාධාරණපඤ්ඤත්ති. අනාණත්තිකං, දුට්ඨුල්ලාය ආපත්තියා ආදිපදෙ පාචිත්තියං; ඉතරෙසු ද්වීසු දුක්කටං අදුට්ඨුල්ලාය තිකදුක්කටං, අනුපසම්පන්නස්ස දුට්ඨුල්ලෙ වා අදුට්ඨුල්ලෙ වා අජ්ඣාචාරෙ දුක්කටමෙව සඞ්ඝස්ස භණ්ඩනාදීනි

භවිස්සතීති වා අයං කක්ඛළො ඵරුසො ජීවිතන්තරායං වා බ්‍රහ්මචරියන්තරායං වා කරිස්සතීති අනාරොචෙන්තස්ස, පතිරූපං භික්ඛුං අපස්සන්තො, නඡාදෙතුකාමස්ස, පඤ්ඤායිස්සති සකෙන කම්මෙනාති අනාරොචෙන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, උපසම්පන්නස්ස දුට්ඨුල්ලාපත්ති ජානනං, පටිච්ඡාදෙතුකාමතාය නාරොචෙස්සාමීති ධුරනික්ඛෙපොති, ඉමානෙත්ථ ච අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානෙවා'ති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ "ඌනවීසතිවස්ස"න්ති පටිසන්ධිග්ගහණතො පට්ඨාය අපරිපුණ්ණවීසතිවස්සං; "උපසම්පාදෙය්‍යා"ති උපජ්ඣායො හුත්වා උපසම්පාදෙය්‍ය; "සො ච පුග්ගලො අනුපසම්පන්නො"ති ජානන්තෙනාපි අජානන්තෙනාපි උපසම්පාදිතො අනුපසම්පන්නොව, සචෙ පන සො දසවස්සච්චයෙන අඤ්ඤං උපසම්පාදෙති, තඤ්චෙ මුඤ්චිත්වා ගණො පූරති සූපසම්පන්නො, සොපි යාව න ජානාති තාවස්ස නෙව සග්ගන්තරායො, න මොක්ඛන්තරායො, ඤත්වා පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං "තෙ ච භික්ඛූ ගාරය්හා"ති ඨපෙත්වා උපජ්ඣායං අවසෙසා ගාරය්හා හොන්ති. සබ්බෙ දුක්කටං ආපජ්ජන්ති; "ඉදං තස්මිං පාචිත්තිය"න්ති යො පන උපජ්ඣායො හුත්වා උපසම්පාදෙති, තස්මිංයෙව පුග්ගලෙ ඉමං පාචිත්තියං වෙදිතබ්බං. තස්මා යො එවං උපසම්පාදෙස්සාමී'ති ගණං වා ආචරියං වා පත්තං වා චීවරං වා පරියෙසති, සීමං වා සම්මන්නති, උදකුක්ඛෙපං වා පරිච්ඡින්දති, සො එතෙසු සබ්බකිච්චෙසු ච ඤත්තියා ද්වීසු ච කම්මවාචාසු දුක්කටානි ආපජ්ජිත්වා කම්මවාචාපරියොසානෙ පාචිත්තියං ආපජ්ජති.

රාජගහෙ සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ ඌනවීසති වස්සං උපසම්පාදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, ඌන වීසතිවස්සෙ වෙමතිකස්ස පරිපුණ්ණවීසතිවස්සෙ ඌනකසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං උභයත්ථ පරිපුණ්ණසඤ්ඤිස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, ඌනවීසතිවස්සතා, ඌනකසඤ්ඤිතා, උපසම්පාදනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තිචිත්තං තිවෙදනන්ති

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ යෙ රාජානං වා වඤ්චෙත්වා සුඞ්කං වා පරිහරිතුකාමා, චොරා වා කතකම්මා චෙව අකතකම්මා ච මග්ගපටිපන්නා තෙසු ඉධ ථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤා, තස්ස ථෙය්‍යසත්ථභාවං ඤත්වා තෙන සද්ධිං සංවිධාය ගච්ඡන්තස්ස සංවිධානෙන ච ගමනෙන ච ඔවාදවග්ගෙ වුත්තනයෙන ආපත්තිවිනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති අනාණත්තිකං, මනුස්සස්ස අසංවිදහන්තස්ස සයමෙව සංවිදහිත්වා ගච්ඡන්තස්ස ථෙය්‍යසත්ථෙ වෙමතිකස්ස අථෙය්‍යසත්ථෙ ථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස දුක්කටං, අථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤිස්ස, අසංවිදහිත්වා කාලවිසඞ්කෙතෙන වා ආපදාසු වා ගච්ඡන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, ථෙය්‍යසත්ථභාවො, ජානනං, සංවිධානං, අවිසඞ්කෙතෙන ගමනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදන'න්ති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ මාතුගාමෙන සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසමෙත්ථ භික්ඛුනියා සද්ධිං සංවිධානසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

සත්තම සික්ඛාපදං

අට්ඨමෙ සග්ගමොක්ඛානං අන්තරායං කරොන්තීති “අන්තරායිකා” තෙ කම්මකිලෙසවිපාකඋපවාදපඤ්ඤත්තිවීතික්කමවසෙන පඤ්චවිධා තෙසු මුදුකානං අත්ථරණාදීනං සම්ඵස්සො විය ඉත්ථිසම්ඵස්සො'පි වට්ටතී'ති මෙථුනවීතික්කමෙ දොසං අදිස්වා පඤ්ඤත්තිවීතික්කමන්තරායිකෙ සන්ධාය “යෙ මෙ අන්තරායිකා ධම්මා වුත්තා භගවතා තෙ පටිසෙවතො නාලං අන්තරායායා”ති වුත්තං, “අනෙකපරියායෙනා”ති “අට්ඨිකඞ්කලූපමා කාමා”ති ආදීහි අනෙකෙහි කාරණෙහි, “යො භික්ඛු භික්ඛූ”ති යෙ පස්සන්ති වා සුණන්ති වා තෙහි තික්ඛත්තුං එවං වත්තබ්බො, “මා ආයස්මා එවං අවච ...පෙ... අලඤ්ච පන තෙ පටිසෙවතො අන්තරායායා”ති එවං වුත්තෙන අප්පටිනිස්සජ්ජන්තො

ස්ස දුක්කටං, සුත්වා අවදන්තානම්පි දුක්කටං. පුන සඞ්ඝමජ්ඣම්පි ආකඩ්ඪිත්වා තථෙව වත්තබ්බො; තත්‍රාපි තස්ස අප්පටිනිස්සජ්ජතො ඉතරෙසඤ්ච අවචනෙ දුක්කටමෙව එවම්පි අප්පටිනිස්සජ්ජන්තො පන ඤත්ති චතුත්ථෙන කම්මෙන යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො. අථස්ස අප්පටිනිස්සජ්ජතො පුන ඤත්තියා ච ද්වීහි ච කම්මවාචාහි දුක්කටං. කම්මවාචාපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අරිට්ඨං ආරබ්භ පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං. අසමනුභාසියමානස්ස, පටිනිස්සජ්ජන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. ධම්මකම්මතා, සමනුභාසනා, අප්පටිනිස්සජ්ජන'න්ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානෙවා'ති

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ “තථා වාදිනා”ති තථාගතං භගවතා ධම්මන්ති ආදිවාදිනා. අකතානුධම්මෙනා'ති අනුධම්මො'ති වුච්චති ආපත්තියා අදස්සනෙ වා අප්පටිකම්මෙ වා පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ වා ධම්මෙන විනයෙන උක්ඛිත්තකස්ස අනුලොමවත්තං දිස්වා කතාඔසාරණා, සො ඔසාරණසංඛාතො අනුධම්මො යස්ස න කතො අයං අකතානුධම්මො නාම, තාදිසෙන සද්ධින්ති අත්ථො. “සම්භුඤ්ජෙය්‍ය වා”ති ආමිසසම්භොගං වා ධම්මසම්භොගං වා කරෙය්‍ය; “සංවසෙය්‍යා”ති උපොසථාදිකං සඞ්ඝකම්මං කරෙය්‍ය; “සහ වා සෙය්‍යං කප්පෙය්‍යා'ති නානූපචාරෙ'පි එකච්ඡන්නෙ නිපජ්ජෙය්‍ය; තත්ථ ආමිසපරිභොගෙ එකපයොගෙන බහුම්පි දදතො වා ගණ්හතො වා එකං පාචිත්තියං. විච්ඡින්දනෙ සති පයොගෙ පයොගෙ පාචිත්තියං, ධම්මසම්භොගෙ පදාදීහි උද්දිසන්තස්ස වා උද්දිසාපෙන්තස්ස වා පදසො ධම්මෙ වුත්තනයෙන සංවාසෙ කම්මපරියොසානවසෙන සහසෙය්‍යාය එකස්මිං නිපන්නෙ ඉතරස්ස නිපජ්ජනපයොගවසෙන ආපත්තිපරිච්ඡෙදො වෙදිතබ්බො.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අරිට්ඨෙන භික්ඛුනා සද්ධිං සම්භුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකා, උක්ඛිත්තකෙ වෙමතිකස්ස අනුක්ඛිත්තකෙ උක්ඛිත්තසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං. උභොසු අනුක්ඛිත්තසඤ්ඤිස්ස, ඔසාරිතො'ති වා තං දිට්ඨිං පටිනිස්සට්ඨො'ති වා ජානතො

ස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, අකතානුධම්මතා. ජානනා, සම්භොගාදිකරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති,

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ සමණුද්දෙසො'ති සාමණෙරො. චරාති ගච්ඡ; පරෙති පර! අමාමක! "විනස්සා"ති නස්ස; යත්ථ තං න පස්සාම තත්ථ ගච්ඡාති වුත්තං හොති, "තථා නාසිත"න්ති එත්ථ සංවාසනාසනා ලිඞ්ගනාසනා දණ්ඩකම්මනාසනා'ති තිස්සො නාසනා, තත්ථ ආපත්තියා අදස්සනාදීසු උක්ඛෙපනා සංවාසනාසනා නාම, දූසකො නාසෙතබ්බො මෙත්තියං භික්ඛුනිං නාසෙථා'ති අයං ලිඞ්ගනාසනා නාම, අජ්ජතග්ගෙ තෙ ආවුසො සමණුද්දෙස න චෙව සො භගවා සත්ථා අපදිසිතබ්බො'ති අයං දණ්ඩකම්මනාසනා නාම, අයං ඉධ අධිප්පෙතා, තෙන වුත්තං:— තථා නාසිතන්ති, උපලාපෙය්‍යා'ති පත්තං වා චීවරං වා උද්දෙසං වා පරිපුච්ඡං වා දස්සාමී'ති සඞ්ගණ්හෙය්‍ය; "උපට්ඨාපෙය්‍යා"ති චුණ්ණමත්තිකාදීනි සාදියන්තො තෙන අත්තනො උපට්ඨානං කාරාපෙය්‍ය; සම්භොගසහසෙය්‍යානි අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව, තස්මා ආපත්තිපරිච්ඡෙදොපෙත්ථ තස්මිං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො,

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛූ ආරබ්භ කණ්ටකං සමණුද්දෙසං උපලාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං සෙසං අරිට්ඨසික්ඛාපදසදිසමෙවා'ති,

දසමසික්ඛාපදං.

සප්පාණකවග්ගො සත්තමො.

සහධම්මිකවග්ගස්ස පඨමෙ සහධම්මිකං වුච්චමානො'ති ඉමස්සෙත්ථ දුබ්බචසික්ඛාපදෙ වුත්තෙන, "එතස්මිං සික්ඛාපදෙ"ති එතස්මිං සික්ඛාපදෙ යං වුත්තං තං න තාව සික්ඛිස්සාමීති අත්ථො, "පාචිත්තිය"න්ති එත්ථ පන අනාදරියභාවා ලෙසෙන එවං වදන්තස්ස වාචාය වාචාය පාචිත්තියං වෙදිතබ්බං, "සික්ඛමානෙනා"ති ඔවාදං සිරසා සම්පටිච්ඡිත්වා සික්ඛිතුකාමෙනෙව හුත්වා; "අඤ්ඤාතබ්බ"න්ති අජානිතබ්බං; "පරිපුච්ඡිතබ්බ"න්ති ඉමස්ස කො අත්ථො'ති පරිපුච්ඡිතබ්බං; "පරිපඤ්හිතබ්බ"න්ති චින්තෙතබ්බං තුලයිතබ්බං,

කොසම්බියං ඡන්නත්ථෙරං ආරබ්භ එවං භණනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං; සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං, උභොහිපි ඉදං න සල්ලෙඛායාති ආදිනා නයෙනෙව අප්පඤ්ඤත්තෙන වුච්චමානස්සාපි එවං වදතො දුක්කටමෙව, ජානිස්සාමි සික්ඛිස්සාමීති භණන්තස්ස පන, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, උපසම්පන්නස්ස පඤ්ඤත්තෙන වචනං, අසික්ඛිතුකාමතාය එවං වචනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති,

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ "උද්දිස්සමානෙ"ති ආචරියෙන අන්තෙවාසිකස්ස වුච්චමානෙ වා සජ්ඣායවසෙන පරිවත්තියමානෙ වා; "ඛුද්දානුඛුද්දකෙහී"ති ඛුද්දකෙහි ච අනුඛුද්දකෙහි ච; යාවදෙවා'ති තෙසං සම්පවත්තනාමරියාදපරිච්ඡෙදවචනං; ඉදං වුත්තං හොති:— එතානි හි යෙ උද්දිසන්ති වා සජ්ඣායන්ති වා තෙසං තාව සංවත්තන්ති යාව කප්පති නු ඛො න කප්පති නු ඛො'ති කුක්කුච්චවිප්පටිසාරවිහෙසවිචිකිච්ඡා මනොවිලෙඛා ච උප්පජ්ජන්ති යෙව, අථවා යාවදෙවා'ති අතිසයවවත්ථාපනං; තස්ස සංවත්තන්තී'ති ඉමිනා සම්බන්ධො කුක්කුච්චාය විහෙසාය විලෙඛාය අතිවිය සංවත්තන්ති යෙවා'ති වුත්තං හොති, සික්ඛාපද විවණ්ණනකෙ'ති එවං සික්ඛාපදානං විවණ්ණනෙන ගරහණෙ පාචිත්තියං හොතීති අත්ථො,

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ විනයවිවණ්ණනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නස්ස විවණ්ණනකෙ තිකදුක්කටං, උභින්නම්පි අඤ්ඤධම්මවිවණ්ණනෙ දුක්කටමෙව න විවණ්ණෙතුකාමස්ස, ඉඞ්ඝ තාව සුත්තන්තෙ වා ගාථායො වා අභිධම්මං වා පරියාපුණස්සු පච්ඡා'පි විනයං පරියාපුණිස්සසී'ති භණතො, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති, ගරහිතුකාමතා ච, උපසම්පන්නස්ස සන්තිකෙ සික්ඛාපදවිවණ්ණනඤ්චා'ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති,

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ "අන්වද්ධමාස"න්ති අනුපටිපාටියා අද්ධමාසෙ අද්ධමාසෙ; "උද්දිස්සමානෙ"ති උපොසථවසෙන උද්දිසියමානෙ; "යඤ්ච තත්ථ ආපත්තිං ආපන්නො"ති යං සො අනාචාරං චරිත්වා අඤ්ඤාණකෙන ආපන්නභාවං ජානාපෙතුකාමො එවමාහ තස්මිං අනාචාරෙ යං ආපත්තිං ආපන්නො, "තඤ්ච යථා ධම්මො කාරෙතබ්බො"ති අඤ්ඤාණකෙන ආපන්නත්තා මොක්ඛො නත්ථි යථා පන ධම්මො ච විනයො ච ඨිතො තථා තං ආපත්තිං කාරෙතබ්බො. දෙසනාගාමිනියා දෙසාපෙතබ්බො වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨාපෙතබ්බොති අත්ථො. "උත්තරිං චස්ස මොහො ආරොපෙතබ්බො"ති යථා ධම්මකරණතො ච උත්තරිං තස්ස තෙ ආවුසොති ආදිවචනෙහි නිද්දිසිත්වා තස්ස පුග්ගලස්ස ඤත්තිදුතියකම්මෙන මොහො ආරොපෙතබ්බො; "ඉදං තස්මිං මොහනකෙ පාචිත්තිය"න්ති යො එවං ආරොපිතෙ මොහෙ පුන මොහෙති තස්මිං මොහනකෙ පුග්ගලෙ ඉදං පාචිත්තියං වෙදිතබ්බං; න අනාරොපිතෙ මොහෙති අත්ථො.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ මොහනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං. අනාරොපිතෙ මොහෙ දුක්කටමෙව. යෙන න විත්ථාරෙන සුතං ඌනකද්වත්තික්ඛත්තුං විත්ථාරෙන සුතං, යො ච න මොහෙතුකාමො තෙසං, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. මොහාරොපනං, මොහෙතුකාමතා, වුත්තනයෙන සුතභාවො, මොහනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ "පහාරං දදෙය්‍යා"ති. එත්ථ පහරිතුකාමතාය පහාරෙ දින්නෙ සචෙපි මරති පාචිත්තියමෙව.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ පහාරදානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති. අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං. විරූපකරණාධිප්පායෙන පන උපසම්පන්නස්සාපි කණ්ණනාසාදිච්ඡෙදනෙ දුක්කටමෙව. කෙනචි විහෙඨියමානස්ස පන මොක්ඛාධිප්පායස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. කුපිතතා, න මොක්ඛාධිප්පායතා, උපසම්පන්නස්ස පහාරදානන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ 'තලසත්තිකං උග්ගිරෙය්‍යා"ති පහාරදානාකාරං දස්සෙත්වා කායං වා කායපටිබද්ධං වා උච්චාරෙය්‍ය; එත්තාවතා උග්ගිරණපච්චයා පාචිත්තියං, සචෙ පන උග්ගිරිත්වා විරද්ධො පහාරං දෙති න පහරිතුකාමතාය දින්නත්තා දුක්කටමෙව. තෙන පහාරෙන හත්ථාදීසු යංකිඤ්චි භිජ්ජති දුක්කටමෙව. සෙසමෙත්ථ සබ්බං පුරිමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ "අමූලකෙනා"ති දිට්ඨාදිමූලවිරහිතෙන; "අනුද්ධංසෙය්‍යා"ති චොදෙය්‍ය වා චොදාපෙය්‍ය වා; "පාචිත්තිය"න්ති සචෙ චුදිතකො තංඛණංයෙව චොදෙති මං'ති ජානාති චොදකස්ස පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අමූලකෙන සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. ආචාරවිපත්තියා වා දිට්ඨිවිපත්තියා වා අනුද්ධංසනෙ දුක්කටං. අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං. තථාසඤ්ඤිස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, සඞ්ඝාදිසෙසස්ස අමූලකතා, අනුද්ධංසනා, තං ඛණං විජානනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ "කුක්කුච්චං උපදහෙය්‍යා"ති ඌනවීසතිවස්සො ත්වං මඤ්ඤෙති ආදීනි භණන්තො උප්පාදෙය්‍ය; එවං අඤ්ඤස්මිං උප්පාදනපච්චයෙ අසති සංචිච්ච උප්පාදෙන්තස්ස වාචාය වාචාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ කුක්කුච්චං උප්පාදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං. න උපදහිතුකාමස්ස, කෙවලං හිතෙසිතාය තථා වදන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, අඵාසුකාමතා, කුක්කුච්චුප්පාදනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසදිසානෙවා'ති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ "විවාදාපන්නාන"න්ති භණ්ඩනකලහවසෙන විවදිතං විවාදාධිකරණං ආපන්නානං, "උපස්සුති"න්ති සුතිසමීපං; යත්ථ ඨත්වා සක්කා හොති තෙසං වචනං සොතුං තත්ථ තිට්ඨෙය්‍යාති අත්ථො. තත්ථ සොස්සාමී'ති චොදෙතුකාමතාය ගච්ඡතො පදෙ පදෙ දුක්කටං, තුරිතගමනෙපි ඔහීයනෙපි එසෙව නයො, යත්ථ පන ඨිතො සුණාති තත්ථස්ස පාචිත්තියං. අත්තනො ඨිතොකාසං ආගන්ත්වා තෙසු මන්තයමානෙසුපි උක්කාසිත්වා වා අහං එත්ථාති වත්වා වා ජානාපෙතබ්බං. එවං අකරොන්තස්සා'පි සවනෙ පාචිත්තියමෙව.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ උපස්සුතිට්ඨානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං. අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං. ඉමෙසං සුත්වා ඔරමිස්සාමි විරමිස්සාමි වූපසමිස්සාමි අත්තානං පරිමොචෙස්සාමීති ගච්ඡතො, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, චොදනාධිප්පායො, සවණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානං, සියා කිරියා සියා අකිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ "ධම්මිකානං කම්මාන"න්ති ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන කතානං අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මන්ති ඉමෙසං චතුන්නං කම්මානං; තත්‍රායං සංඛෙපතො කම්මවිනිච්ඡයො:— තත්‍ර අපලොකනකම්මං නාම සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා තං තං වත්ථුං කිත්තෙත්වා "රුච්චති සඞ්ඝස්සා"ති තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කත්තබ්බකම්මං වුච්චති. සමග්ගස්සෙව පන සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කත්තබ්බකම්මං ඤත්තිකම්මං නාම. එකාය ඤත්තියා චෙව අනුසාවනාය ච කත්තබ්බකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං නාම. එකාය පන ඤත්තියා තීහි ච අනුසාවනාහි කත්තබ්බකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මං නාම.

තෙසු අපලොකනකම්මං පඤ්චට්ඨානානි ගච්ඡති, ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං කම්මලක්ඛණන්ති, තත්ථ කණ්ටකසාමණෙරස්ස නාසනා විය නිස්සාරණා. තාදිසංයෙව සම්මා වත්තන්තං දිස්වා පවෙසනා ඔසාරණාති

වෙදිතබ්බාති, පබ්බජ්ජාපෙක්ඛස්ස කෙසච්ඡෙදනාපුච්ඡනං භණ්ඩුකම්මං නාම, මුඛරස්ස භික්ඛුනො භික්ඛූ දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙන්තස්ස "ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු මුඛරො භික්ඛූ දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙන්තො විහරති සො භික්ඛු යං ඉච්ඡෙය්‍ය තං වදෙය්‍ය භික්ඛූහි ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු නෙව වත්තබ්බො නෙව ඔවදිතබ්බො"ති "සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං රුච්චති සඞ්ඝස්සාති. දුතියම්පි පුච්ඡාමි, තතියම්පි පුච්ඡාමි, ඉත්ථන්නාමස්ස භන්තෙ භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං රුච්චති සඞ්ඝස්සා"ති එවං කාතබ්බකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං නාම. යං පන භගවතා භික්ඛුනීනං ඌරුං විවරිත්වා දස්සනාදි වත්ථුස්මිං "අවන්දියො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු භික්ඛුනීසඞ්ඝෙන කාතබ්බො"ති එවං අවන්දියකම්මං අනුඤ්ඤාතං, යං භික්ඛුනියො "අය්‍යො අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චති භික්ඛුනීසඞ්ඝස්සා"ති එවං උපස්සයෙ නිසින්නායෙව භික්ඛුනියො කාතබ්බං එවරූපං කම්මං, යස්මා තස්ස කම්මං යෙව ලක්ඛණං න ඔසාරණාදීනි තස්මා කම්මලක්ඛණන්ති වුච්චති. ඉදඤ්ච කම්මලක්ඛණං නාම භික්ඛුනීමූලකං පඤ්ඤත්තං අපි ච භික්ඛූනම්පි ලබ්භති තස්මා භික්ඛූනම්පි අවිස්සජ්ජනචීවරකාදීනං චීවරාදීනි වා දෙන්තෙහි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි අපනෙතබ්බානිපි වත්ථූනි පරිභුඤ්ජන්තෙහි වා අපනෙන්තෙහි වා තථාරූපං වා ධම්මිකං කතිකං කරොන්තෙහි තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කාතබ්බං. සබ්බං හෙතං කම්මලක්ඛණමෙව පවිසති. ඉති අපලොකනකම්මං පඤ්චට්ඨානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිකම්මං පන නවට්ඨානානි ගච්ඡති– ඔසාරණං, නිස්සාරණං, උපොසථං, පවාරණං, සම්මුතිං, දානං, පටිග්ගහණං, පච්චුක්කඩ්ඪනං, කම්මලක්ඛණන්ති. තත්ථ;

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො, අනුසිට්ඨො සො මයා, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ආගච්ඡෙය්‍යාති, ආගච්ඡාහීති වත්තබ්බො"ති එවං උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස ඔසාරණා ඔසාරණා නාම.

"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ධම්මකථිකො, ඉමස්ස නෙව සුත්තං ආගච්ඡති නො සුත්තවිභඞ්ගො, සො අත්ථං අසල්ලක්ඛෙත්වා බ්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහති, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං

උට්ඨාපෙත්වා අවසෙසා ඉමං අධිකරණං වූපසමෙය්‍යාමා"ති එවං උබ්බාහිකවිනිච්ඡයෙ ධම්මකථිකස්ස භික්ඛුනො නිස්සාරණා නිස්සාරණා නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො අජ්ජුපොසථො ...පෙ... උපොසථං කරෙය්‍යා"ති එවං උපොසථකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති උපොසථො නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, අජ්ජ පවාරණා පණ්ණරසී, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යා"ති. එවං පවාරණකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති පවාරණා නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍ය"න්ති "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍යා"ති එවං අත්තානං වා පරං වා සම්මන්නිතුං ඨපිතා ඤත්ති සම්මති නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො, ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සග්ගියං සංඝස්ස නිස්සට්ඨං, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං සංඝො ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යා"ති එවං නිස්සට්ඨචීවරපත්තාදීනං දානං දානං නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති විවරති උත්තානීකරොති දෙසෙති, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය"න්ති, තෙන වත්තබ්බො "පස්සසී"ති "ආම පස්සාමී"ති "ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී"ති එවං ආපත්තිපටිග්ගහණො පටිග්ගහො නාම.

"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම ආගමෙ කාලෙ පවාරෙය්‍යාමා"ති එවං කතපවාරණා පච්චුක්කඩ්ඪනා පච්චුක්කඩ්ඪනා නාම. තිණවත්ථාරකසමථෙ සබ්බසඞ්ගාහිකඤත්ති ච එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකා ඤත්ති චාති තිස්සොපි ඤත්තියො කම්මලක්ඛණං නාම. ඉති ඤත්තිකම්මං නවට්ඨානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිදුතියකම්මං සත්තට්ඨානානි ගච්ඡති-ඔසාරණං නිස්සාරණං සම්මතිං, දානං, උද්ධාරං, දෙසනං, කම්මලක්ඛණන්ති, තත්ථ භික්ඛූනං අලාභාය පරිසක්කනාදීහි අට්ඨහි අඞ්ගෙහි

සමන්නාගතස්ස උපාසකස්ස සඞ්ඝෙන අසම්භොගකරණත්ථං පත්තනික්කුජ්ජනවසෙන නිස්සාරණා නිස්සාරණා නාම. තස්සෙව සම්මා වත්තන්තස්ස පත්තුක්කුජ්ජනවසෙන ඔසාරණා ච වෙදිතබ්බා. සා ඛුද්දකක්ඛන්ධකෙ වඩ්ඪලිච්ඡවිවත්ථුස්මිං වුත්තා

සීමාසම්මුති තිචීවරෙන අවිප්පවාසසම්මුති සන්ථතසම්මුති භත්තුද්දෙසක සෙනාසනගාහාපක භණ්ඩාගාරික චීවරපටිග්ගාහක සම්මුති යාගුභාජක ඵලභාජක ඛජ්ජභාජක අප්පමත්තක විස්සජ්ජක සාටියගාහාපක පත්තගාහාපක ආරාමිකපෙසක සාමණෙරපෙසක සම්මුතීති එතාසං සම්මුතීනං වසෙන සම්මුති වෙදිතබ්බා. කඨිනචීවරමතකචීවරදානවසෙන දානං වෙදිතබ්බං. කඨිනුද්ධාරවසෙන උද්ධාරො වෙදිතබ්බො. කුටිවත්ථුවිහාරවත්ථු දෙසනාවසෙන දෙසනා වෙදිතබ්බා.

යා පන තිණවත්ථාරකසමථෙ එකස්මිං පක්ඛෙ එකා එකස්මිං පක්ඛෙ එකාති ද්වෙ ඤත්තිදුතියකම්මවාචා වුත්තා, යා ච මොහාරොපනාදීසු කම්මවාචා වුත්තා තාසං වසෙන කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉති ඤත්තිදුතියකම්මං සත්ත ඨානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිචතුත්ථකම්මම්පි සත්තෙව ඨානානි ගච්ඡති– ඔසාරණං නිස්සාරණං, සම්මුතිං, දානං, නිග්ගහං, සමනුභාසනං, කම්මලක්ඛණන්ති, තත්ථ;– තජ්ජනීය කම්මාදීනං සත්තන්නං කම්මානං වසෙන නිස්සාරණා, තෙසංයෙව ච කම්මානං පටිප්පස්සම්භන වසෙන ඔසාරණා වෙදිතබ්බා. භික්ඛුනොවාදකසම්මුතිවසෙන සම්මුති. පරිවාසදානමානත්තදානවසෙන දානං මූලාය පටිකස්සන වසෙන නිග්ගහො. උක්ඛිත්තානුවත්තිකා අට්ඨ යාවතතියකා අරිට්ඨො චණ්ඩකාලී ච ඉමෙ තෙ යාවතතියකාති ඉමාසං එකාදසන්නං සමනුභාසනානං වසෙන සමනුභාසනා. උපසම්පදකම්ම අබ්භානකම්මවසෙන කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං ඉති ඤත්ති චතුත්ථකම්මං සත්තඨානානි ගච්ඡති.

ඉමෙසු පන චතූසු කම්මෙසු අපලොකන කම්මං අපලොකෙත්වා ච කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකන කම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කාතබ්බම්පි අකාතබ්බම්පි අත්ථි. තත්ථ සීමාසම්මුති, සීමාසමුග්ඝාතනං, කඨිනත්ථාරො, චීවරදානං, කඨිනුද්ධාරො; කුටිවත්ථුදෙසනා, විහාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි සත්තකම්මානි ගරුකානි අපලොකෙත්වා කාතුං න වට්ටන්ති, ඤත්තිදුතියකම්මවාචං සාවෙ

ච්චාව කාතබ්බාති. අවසෙසා තෙරස සම්මතියො සෙනාසනගාහා
පක මතකචීවරදානසම්මතියො චාති එතානි ලහුකකම්මානි අප
ලොකෙත්වාපි කාතුං වට්ටන්ති ඤත්තිකම්මාදිවසෙන පන න
කාතබ්බමෙව, ඤත්ති චතුත්ථකම්මම්පි සකලක්ඛණෙනෙව කාත
බ්බං, න සෙසකම්මවසෙන. එවං අත්තනො අත්තනො ලක්ඛණෙ
නෙව වත්ථු ඤත්ති අනුසාවන සීමා පරිසසම්පත්තියා කතානි එතා
නි කම්මානි ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන කතත්තා. ධම්මො
එතෙසු අත්ථීති= ධම්මිකානි නාම හොන්ති, ඉති එතෙසං ධම්මි
කානං කම්මානං ඡන්දං දත්වා පච්ඡා ඛීයනධම්මං ආපජ්ජන්තස්ස
වාචාය වාචාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ ඛීයනධම්මාපජ්ජනවත්ථුස්මිං
පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති. අනාණත්තිකං. තිකපාචිත්තියං.
ධම්මකම්මෙ වෙමතිකස්ස අධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤිනො
චෙව වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං. අධම්මකම්මසඤ්ඤිස්ස අධම්ම
කම්මෙන වා වග්ගෙන වා නකම්මාරහස්සවා කම්මං කරොන්තීති
ඤත්වා ඛීයන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. ධම්මකම්මතා,
ධම්මකම්මසඤ්ඤිතා, ඡන්දං දත්වා ඛීයනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි
අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං

දසමෙ "විනිච්ඡයකථායා"ති යාව ආරොචිතවත්ථුං අවිනිච්ඡි
තං ඤත්තිං වා ඨපෙත්වා කම්මවාචා වා අනිට්ඨාපිතා තාව විනිච්ඡය
කථා වත්තමානා නාම හොති, යො භික්ඛු එතස්මිං අන්තරෙ
කම්මං කොපෙතුකාමතාය පරිසාය හත්ථපාසං විජහති තස්ස විජ
හන්තෙ දුක්කටං, විජහිතෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ ඡන්දං අදත්වා පක්කමන
වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං. ධම්ම
කම්මෙ වෙමතිකස්ස අධම්මකම්මෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤිනො චෙව
වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, අධම්මකම්මසඤ්ඤිස්ස පන යො ච
සංඝස්ස භණ්ඩනාදීනි වා භවිස්සන්ති අධම්මෙන වා වග්ගෙන වා
න කම්මාරහස්ස වා කම්මං කරිස්සන්තීති ඤත්වා ගිලානො වා හුත්වා
ගිලානස්ස වා කරණීයෙන උච්චාරාදීහි වා පීළිතො න ච කම්මං
කොපෙතුකාමො පුන පච්චාගමිස්සාමීති ගච්ඡති තස්ස, උම්මත්ත
කාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. විනිච්ඡයකථාය වත්තමානතා, ධම්ම
කම්මතා, ධම්මකම්මසඤ්ඤිතා, සමානසීමායං ඨිතතා, සමාන

සංවාසකතා, කොපෙතුකාමතාය හත්ථපාසං විජහනන්ති. ඉමානෙත්ථ ච අඞ්ගානි, සමනුභාසනසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

දසමසික්ඛාපදං

එකාදසමෙ "සමග්ගෙන සඞ්ඝෙනා"ති සමානසංවාසකෙන සමානසීමායං ඨිතෙන සංඝෙන සද්ධිං චීවරං දත්වා; "යථාසන්ථුතන්"ති යො මිත්තසන්දිට්ඨසම්භත්තවසෙන සන්ථුතො තස්ස තස්සාති අත්ථො; "පාචිත්තිය"න්ති එවං සංඝෙන සද්ධිං සයමෙව සෙනාසනපඤ්ඤාපකාදි වසෙන සම්මතස්ස භික්ඛුනො චීවරං දත්වා පච්ඡා ඛීයනකස්ස වාචාය වාචාය පාචිත්තියං.

රාජගහෙ ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ චීවරං දත්වා පච්ඡා ඛීයනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති. අනාණත්තිකං. ධම්මකම්මෙ තිකපාචිත්තියං. චීවරං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං විස්සජ්ජියං වෙභඞ්ගියං පරික්ඛාරං දත්වා පච්ඡා ඛීයනකස්ස දුක්කටං. විස්සජ්ජියවෙභඞ්ගියා නාම ඨපෙත්වා පඤ්ච ගරුභණ්ඩානි අවසෙසා, රාසිවසෙන හි පඤ්ච ගරුභණ්ඩානි වුත්තානි. තත්ථ ආරාමො ආරාමවත්ථූති එකං, විහාරො විහාරවත්ථූති දුතියං, මඤ්චො පීඨං භිසි බිම්බොහනන්ති තතියං, ලොහකුම්භී ලොහභාණකං ලොහවාරකො ලොහකටාහං වාසි ඵරසු කුඨාරී කුද්දාලො නිඛාදනන්ති චතුත්ථං, වල්ලි වෙළු මුඤ්ජබබ්බජං තිණපණ්ණං දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩන්ති පඤ්චමං, එතානි හි පඤ්ච සංඝසන්තකානි නෙව සංඝස්ස න ගණපුග්ගලානං විස්සජ්ජෙතුං වා විභජිතුං වා වට්ටන්ති, විස්සජ්ජිතවිභත්තානිපි සංඝිකානෙව හොන්ති. ථාවරෙන පන ථාවරං, ඉතරෙන ච අකප්පියෙන වා මහග්ඝකප්පියෙන වා ඉතරං, සංඝස්ස උපකාරං සල්ලක්ඛෙත්වා කප්පියපරිවත්තනෙන පරිවත්තෙතුං වට්ටති; වරසෙනාසනාදීනං සංරක්ඛණත්ථං ලාමකාදීනි විස්සජ්ජෙතුං විස්සජ්ජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුඤ්ච වට්ටන්ති. එත්ථ ච පුරිමෙසු තීසු රාසිසු අගරුභණ්ඩං නාම කිඤ්චි නත්ථි, චතුත්ථෙ ලොහකුම්භී අරඤ්ජරසණ්ඨානං ලොහභාණකං ලොහකටාහන්ති ඉමානි තීණි අන්තමසො පසතමත්තං උදකගණ්හනකානිපි ගරුභණ්ඩානි, ලොහවාරකො පන කාලලොහ තම්බලොහ කංසලොහ වට්ටලොහානං යෙන කෙනචි කතො සීහලදීපෙ පාදගණ්හනකො භාජෙතබ්බො. පාදො නාම මගධනාළියා පඤ්චනාළිමත්තං ගණ්හාති, තතො අතිරෙකො ගරුභණ්ඩං,

ඉමානි තාව පාළියාගතානි ලොහභාජනානි, පාළියං පන න ආගතානිපි භිංකාරපටිග්ගහඋළුඞ්කදබ්බිකටච්ඡුපාතිතට්ටකසරක සමුග්ගඅඞ්ගාරකපල්ලධූමකටච්ඡුආදීනි ඛුද්දකානිපි ගරුභණ්ඩා නෙව අයපත්තො අයථාලකං තම්බලොහථාලකන්ති ඉමානි පන භාජනීයානි, කංසලොහවට්ට ලොහභාජනවිකති සංඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති, පුග්ගලිකපරිභොගෙන න වට්ටන්ති, ඨපෙත්වා පන තං භාජනවිකතිං අඤ්ඤම්පි කප්පිය ලොහභණ්ඩ අඤ්ජනී අඤ්ජනීසලාකා නත්ථුදානං කණ්ණමලහරණී සූචි ඛුද්දකො පිප්ඵලිකො ඛුද්දකං ආරකණ්ටකං ඛුද්දිකා කුඤ්චිකා තාලං කත්තරයට්ඨිවෙධකො භෙණ්ඩිවාලකො යථා තථා වා ඝනකතලොහං විප්පකතලොහභණ්ඩඤ්ච සබ්බං භාජනීයං, ධූමනෙත්තඵාලකදීපරුක්ඛදීපකපල්ලිකාඔලම්බකදීපඉත්ථිපුරිසතිරච්ඡානරූපකානි පන අඤ්ඤානි වා භිත්තිච්ඡදනකවාටාදීසු උපනෙතබ්බානි, අන්තමසො ලොහඛීලකං උපාදාය සබ්බානි ලොහභණ්ඩානි ගරුභණ්ඩානියෙව, අත්තනා ලද්ධානිපි පරිහරිත්වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බානි, සංඝිකපරිභොගෙන ච ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති, තිපු භණ්ඩෙපි එසෙව නයො. ඛීරපාසාණමයානි තට්ටක සරකාදීනි ගරුභණ්ඩානියෙව. ඝටකො පන තෙලභාජනං වා පාදගණ්හනකො අතිරෙකමෙව ගරුභණ්ඩං, සුවණ්ණරජතආරකූටජාතිඵලිකභාජනානි ගිහිවිකටානිපි න වට්ටන්ති, සෙනාසනපරිභොගෙ පන ආමාසම්පි අනාමාසම්පි සබ්බං වට්ටති, වාසිආදීසු යාය වාසියා දන්තකට්ඨච්ඡෙදනඋච්ඡුතච්ඡනමත්තතො අඤ්ඤං මහාකම්මං කාතුං න සක්කා අයං පන භාජනීයා, සෙසා යෙන කෙනචි ආකාරෙන කතා ගරුභණ්ඩා, ඵරසු පන අන්තමසො වෙජ්ජානං සිරාවෙධකොපි ගරුභණ්ඩමෙව තථා කුඨාරි, යා පන ආවුධසංඛෙපෙන කතා අයං අනාමාසා, කුදාලො දණ්ඩබන්ධනිඛාදනං වා අගරුභණ්ඩං නාම නත්ථි, සමුඤ්ජනී දණ්ඩබන්ධනකම්පන අදණ්ඩකං ඵලමත්තමෙව යං සක්කා සිපාටිකාය පක්ඛිපිත්වා පරිහරිතුං තං භාජනීයං, සිඛරම්පි නිඛාදනෙනෙව සංගහිතං, යෙහි මනුස්සෙහි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි හොන්ති තෙ චෙ ඝරෙ දඩ්ඪෙ වා විලුත්තෙ වා දෙථ නො භන්තෙ උපක්ඛරෙ පුන ආහරිත්වා දෙමාති වදන්ති දාතබ්බානි, සචෙ හරන්ති න වාරෙතබ්බා, අනාහරන්තාපි න චොදෙතබ්බා, කම්මාරරථකාරතච්ඡකාරචුන්දකාරනලකාරමණිකාරපත්තබන්ධකානං අධිකරණී මුට්ඨිසණ්ඩාසතුලාදීනි සබ්බානි ලොහමයඋපකරණානි සංඝෙ දින්න

කාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩානි, තිපුකොට්ටකසුවණ්ණකාර චම්මකාරෝපකරණෙසුපි එසෙව නයො, අයං පන විසෙසො.- තිපුකොට්ටකූපකරණෙසු තිපුච්ඡෙදනකසත්ථකං, සුවණ්ණකාරූපකරණෙසු සුවණ්ණච්ඡෙදනකසත්ථකං, චම්මකාරූපකරණෙසු කතපරිකම්මචම්මච්ඡින්දනකං ඛුද්දකසත්ථන්ති ඉමානි භාජනීයානි, නහාපිතතුන්නකාරූපකරණෙසුපි ඨපෙත්වා මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිප්ඵලකඤ්ච සබ්බං වට්ටති, ඉතරානි ගරුභණ්ඩානි වල්ලිආදීසු වෙත්තවල්ලිආදිකා යා කාචි අඩ්ඪබාහුප්පමාණවල්ලි සඞ්ඝස්ස දින්නා වා තත්ථජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා ගරුභණ්ඩං, සා සංඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ සචෙ අතිරෙකා හොති පුග්ගලිකකම්මෙපි උපනෙතුං වට්ටති, සුත්තමකචිවාකනාළිකෙරහීරචම්මමයා රජ්ජුකා වා යොත්තානි වා වාකෙ ච නාළිකෙරහීරෙ ච වට්ටෙත්වා කතා එකවට්ටා වා සංඝසන්තකා ගරුභණ්ඩා, සුත්තං පන අවට්ටෙත්වා දින්නමකචිවාකනාළිකෙරහීරා ච භාජනීයාව, යෙහි පනෙතානි රජ්ජුකාදීනි දින්නානි හොන්ති තෙ අත්තනො කරණීයෙන හරන්තා න වාරෙතබ්බා, යො කොචි අට්ඨඞ්ගුලසූචිදණ්ඩකමත්තොපි වෙළු සංඝෙ දින්නො වා තත්ථ ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො ගරුභණ්ඩං, සොපි සංඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකො පුග්ගලිකකම්මෙ දාතුං වට්ටති, පාදගණ්ඨනකතෙලනාළි පන කත්තරයට්ඨි උපාහනදණ්ඩකො ඡත්තදණ්ඩො ඡත්තසලාකාති ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං, දඩ්ඪගෙහා මනුස්සා ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා, ඨපෙත්වා මුඤ්ජඤ්ච බබ්බජඤ්ච අවසෙසං ඡදනතිණං මුට්ඨිප්පමාණම්පි ඡදනතිණසඞ්ඛෙපගතෙසු තාලපණ්ණාදීසු යං කිඤ්චි එකපණ්ණම්පි සංඝස්ස දින්නං වා තත්ථ ජාතකං වා බහිආරාමෙ සංඝිකෙ තිණවත්ථුස්මිං ජාතකං වා රක්ඛිතගොපිතං ගරුභණ්ඩං, තම්පි සංඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකෙ දාතුං වට්ටති, දඩ්ඪගෙහා මනුස්සා ගහෙත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා, අට්ඨඞ්ගුලප්පමාණොපි රිත්තපොත්ථකො ගරුභණ්ඩමෙව, මත්තිකා පකතිමත්තිකා වා හොතු පඤ්චවණ්ණා වා සුධා වා සජ්ජරස කං කුට්ඨ සිලෙසාදීසු වා යං කිඤ්චි දුල්ලභට්ඨානෙ ආනෙත්වා වා දින්නං තත්ථ ජාතකං වා රක්ඛිතගොපිතං තාලපක්කමත්තම්පි ගරුභණ්ඩං හොති, තම්පි සංඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකම්මෙ දාතුං වට්ටති, හිංගු හිංගුල හරිතාල මනොසිලා අඤ්ජනානි පන භාජනීයානි. දාරුභණ්ඩෙ යො කොචි වෙළුම්හි වුත්තප්පකාරො දාරුභණ්ඩකො සංඝස්ස දින්නො වා තත්ථ ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො ගරු

භණ්ඩං, අපි ච සබ්බ පි දාරුවෙළුචම්මපාසාණාදිවිකති දාරුභණ්ඩෙන සංගහිතා. තත්ථ මඤ්චපීඨෙ අසඞ්ගහිතානි ආසන්දිකාදීනි අත්තනො වෙත්තෙන වා පලාලෙන වා පණ්ණෙහි වා කතපීඨං උපාදාය සබ්බානි ආසනානි චඞ්කඵලකං සඵලකං චීවරධොවනඵලකං ඝට්ටනඵලකං ඝට්ටනමුග්ගරො දන්තකට්ඨච්ඡෙදනගණ්ඨිකා දණ්ඩමුග්ගරො නාවා අම්බණං රජනදොණි උදකපච්ඡිකො දාරුමයො වා දන්තමයො වා වෙළුමයො වා සපාදකොපි අපාදකොපි සමුග්ගො මඤ්ජුසා පාදගණ්ඨනකතො අතිරෙකපප්පමාණො කරමණ්ඩො උදකදොණි උදකකටාහං උළුඞ්කො කටච්ඡු පානීයසරාවං පානීයසංඛො ති එතෙසු යං කිඤ්චි සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං. සඞ්ඛථාලකං පන භාජියං. තථා දාරුමයො උදකතුම්බො පාදකඨලිකා මණ්ඩලං දාරුමයං වා හොතු චොළපණ්ණාදිමයං වා සබ්බං ගරුභණ්ඩං. ආධාරකො පත්තපිධානං තාලවණ්ටං බීජනී චඞ්කොටකං පච්ඡි යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනී එතෙසුපි යං කිඤ්චි ඛුද්දකං වා මහන්තං වා දාරුවෙළුපණ්ණචම්මාදීසු යෙන කෙනචි කතං ගරුභණ්ඩමෙව, ථම්භ තුලා සොපානඵලකාදීසු යං කිඤ්චි දාරුමයං වා පාසාණමයං වා ගෙහසම්භාරූපගං යෙන කෙනචි කම්සාරකෙන යං කිඤ්චි භුම්මත්ථරණං වා යං කිඤ්චි අකප්පියචම්මං සබ්බං සංඝිකං ගරුභණ්ඩං, භුම්මත්ථරණං කාතුං වට්ටති, එළකචම්මං පන පච්චත්ථරණගතිකං හොති තම්පි ගරුභණ්ඩමෙව, කප්පියචම්මානි භාජනීයානි, කුරුන්දියං පන සබ්බ මඤ්චප්පමාණං චම්මං ගරුභණ්ඩන්ති වුත්තං උදුක්ඛලං මුසලං සුප්පං නිසදං නිසදපොතකො පාසාණදොණි පාසාණකටාහං සබ්බං කසිභණ්ඩං සබ්බං චක්කයුත්තයානං ගරුභණ්ඩමෙව, මඤ්චපීඨානං පාදා ච අටනියො ච වාසිඵරසුආදීනං දණ්ඩා ති චෙති එතෙසු යං කිඤ්චි අනිසිතං භජනීයං, තච්ඡිතමට්ඨං පන ගරුභණ්ඩං හොති, අනුඤ්ඤාතවාසියා දණ්ඩො ඡත්තංමුට්ඨි පණ්ණං කත්තරයට්ඨි උපාහනදණ්ඩකො අරණිසහිතං ධම්මකරණො පාදගණ්ඨනතො අනතිරිත්තං ආමලකතුම්බං ආමලකඝටො ලාබුතුම්බං ලාබුඝටො විසාණකතුම්බන්ති සබ්බමෙතං භාජනීයං. තතො පරං ගරුභණ්ඩං, හත්ථිදන්තො වා යං කිඤ්චි විසාණං වා අතච්ඡිතං යථාගතමෙව භාජනීයං, තෙහි කතමඤ්චපාදාදීසු පුරිමසදිසො ව විනිච්ඡයො. තච්ඡිතනිට්ඨිතොපි භිඞ්ගුකරණ්ඩකො අඤ්ජනිකරණ්ඩකො ගණ්ඨිකාවිධො අඤ්ජනී අඤ්ජනිසලාකා උදකපුඤ්ඡනීති ඉදං සබ්බං භාජනීයමෙව, මත්තිකාභණ්ඩෙ සබ්බං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං ඝටපිඨරාදි

කුලාලභාජනං පත්තකටාහං අඞ්ගාරකටාහං ධූමදානකං දීපරුක්ඛකො දීපකපල්ලිකා චයනිට්ඨකා ඡදනිට්ඨකා ථූපිකා'ති සබ්බං ගරුභණ්ඩං එතෙසු පන වුත්තකතෙසු ගරුභණ්ඩෙසු යං කිඤ්චි වෙළු ආදි අත්තනො අත්ථාය ගණ්හන්තෙන සමකං වා අතිරෙකං වා ඨාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බං, පාදගණ්හනකතො අනතිරිත්තප්පමාණා පන සචෙ පහොති ථාලකං කඤ්චනකො කුණ්ඩිකා'ති ඉදමෙත්ථ භාජනීයං, යථා ච මත්තිකාභණ්ඩං එවං ලොහභණ්ඩම්පි; කුණ්ඩිකා භාජනීයකොට්ඨාසමෙව භජති, ඉති යං භාජනීයං විස්සජ්ජනීයම්පි තං එතං විස්සජ්ජනීයවිභඞ්ගිය සංඛාතං අඤ්ඤං පරික්ඛාරං දත්වා බීයන්තස්ස දුක්කටං ඉතරං පන දුතුමෙව න වට්ටති, ඉස්සරතාය දෙන්තො ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති, ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො. යථා ච අඤ්ඤං පරික්ඛාරං දත්වා බීයන්තස්ස දුක්කටං තථා සඞ්ඝෙන අසම්මතස්ස චීවරං වා අඤ්ඤං වා පරික්ඛාරං දත්වා බීයන්තස්ස දුක්කටමෙව, අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිකදුක්කටං පකතියා පන ඡන්දදිවසෙන කරොන්තං දිස්වා කො අත්ථො තස්ස දින්නෙන ලද්ධා'පි විනිපාතෙස්සති න සම්මා උපනෙස්සතීති බීයන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, ධම්මෙන ලද්ධසම්මුතිතා, සඞ්ඝෙන සද්ධිං විකප්පනුපගචීවරදානං, පච්ඡා බීයනුකාමතාය බීයනා'ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

එකාදසම සික්ඛාපද

ද්වාදසමෙ සබ්බං තිංසකණ්ඩ පරිනාමනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව අයමෙව්හි විසෙසො:– තත්ථ අත්තනො පරිණාමිතත්තා නිස්සග්ගියං, ඉධ පුග්ගලස්ස පරිණාමිතත්තා සුද්ධිකපාචිත්තියන්ති.

ද්වාදසමසික්ඛාපදං

සහධම්මිකවග්ගො අට්ඨමො.

රාජවග්ගස්ස පඨමෙ "ඛත්තියස්සා"ති ඛත්තියජාතිකස්ස; "මුද්ධාවසිත්තස්සා"ති ඛත්තියාභිසෙකෙන මුද්ධනි අභිසිත්තස්ස; අනික්ඛන්තො රාජා ඉතොති– අනික්ඛන්තරාජකං, තස්මිං අනික්ඛන්තරාජකෙ සයනීඝරෙති අත්ථො. රතනං වුච්චති මහෙසී; අනිග්ගතන්ති අනික්ඛන්තං; අනිග්ගතං රතනං ඉතොති– අනිග්ගතරතනකං, තස්මිං අනිග්ගතරතනකෙ සයනීඝරෙති අත්ථො. ඉන්ද

ඛිලං අතික්කාමෙය්‍යාති, එත්ථ අත්තනො ආගතභාවං අජානාපෙත්වා සයනිඝරස්ස උම්මාරං පඨමං පාදං අතික්කාමෙන්තස්ස දුක්කටං, දුතියෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ආයස්මන්තං ආනන්දං ආරබ්භ රඤ්ඤො අන්තෙපුරප්පවෙසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අසාධාරණපඤ්ඤත්ති. තිකපාචිත්තියං, පටිසංවිදිතෙ අප්පටිසංවිදිතසඤ්ඤිනො ච වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං. පටිසංවිදිතසඤ්ඤිස්ස, න ඛත්තියස්ස වා න ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිත්තස්ස වා උභොසු උභින්නං වා අඤ්ඤතරස්මිං නික්ඛන්තෙ වා සයනිඝරං පවිසන්තස්ස, අසයනිඝරෙ, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. ඛත්තියතා, අභිසිත්තතා, උභින්නම්පි සයනිඝරතො අනික්ඛන්තතා, අප්පටිසංවිදිතතා, ඉන්දඛීලාතික්කමො'ති ඉමානෙත්ථ පඤ්චඅඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානීති. ඉදං පන කිරියාකිරියං.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ රතනන්ති මුත්තාදි දසවිධං; රතනසම්මතන්ති යං කිඤ්චි මනුස්සානං උපභොගං පරිභොගං; අජ්ඣාරාමෙ වාති පරික්ඛිත්තස්ස අන්තො පරික්ඛෙපෙ; අපරික්ඛිත්තස්ස ද්වින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තො; අජ්ඣාවසථෙති පරික්ඛිත්තස්ස අන්තො පරික්ඛෙපෙ; අපරික්ඛිත්තස්ස මුසලපාතබ්භන්තරෙ; අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:- ජාතරූපරජතං අත්තනො අත්ථාය උග්ගණ්හන්තස්ස වා උග්ගණ්හාපෙන්තස්ස වා නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සඞ්ඝගණපුග්ගලචෙතියනවකම්මානං අත්ථාය දුක්කටං, අවසෙසෙසු මුත්තාදිරතනෙසු සබ්බෙසම්පි අත්ථාය දුක්කටමෙව, කප්පියවත්ථුං වා අකප්පියවත්ථුං වා අන්තමසො මාතුසන්තකම්පි භණ්ඩාගාරිකසීසෙන පටිසාමෙන්තස්ස පාචිත්තියං, තාදිසං පන අත්තනො සන්තකං කත්වා පටිසාමෙතුං වට්ටති. "ඉදං පටිසාමෙථා"ති වුත්තෙ පන න වට්ටතීති පටික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ කුපිතා පාතෙත්වා ගච්ඡන්ති පලිබොධො නාම හොති, පටිසාමෙතබ්බං විහාරෙ කම්මං කරොන්තා වඩ්ඪකීආදයො වා රාජවල්ලභා වා යං කිඤ්චි උපකරණං වා සයනභණ්ඩං වා "පටිසාමෙත්වා දෙථා"ති වදන්ති ඡන්දෙනපි භයෙනපි න කාතබ්බමෙව, ගුත්තට්ඨානං පන දස්සෙතුං වට්ටති, අජ්ඣාරාමඅජ්ඣාවසථෙසුපි යාදිසෙ ඨානෙ භික්ඛූහි වා සාමණෙරෙහි වා ගහිතං භවිස්සතීති ආසඞ්කා උප්පජ්ජති, තාදිසෙ යෙව ඨානෙ උග්ගහෙත්වා වා උග්ගහාපෙත්වා වා සඤ්ඤාණං

කත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, "යස්ස භණ්ඩං නට්ඨං සො ආගච්ඡතූ"ති ච අචික්ඛිතබ්බං. අථ සො ආගච්ඡති සො "කීදිසං තෙ භණ්ඩං නට්ඨ"න්ති පුච්ඡිතබ්බො, සචෙ සඤ්ඤාණෙන සම්පාදෙති දාතබ්බං, නො චෙ "විචිනාහී"ති වත්තබ්බො. තම්හා ආවාසා පක්කමන්තෙන නපි පතිරූපානං භික්ඛූනං හත්ථෙ තෙසු අසති පතිරූපානං ගහපතිකානං හත්ථෙ නික්ඛිපිත්වා පක්කමිතබ්බං, යො පන නෙව පක්කමති න සාමිකං පස්සති තෙන ඨාවරං සෙනාසනං වා චෙතියං වා පොක්ඛරණී වා කාරෙතබ්බා, සචෙ දීඝස්ස අද්ධුනො අච්චයෙන සාමිකො ආගච්ඡති තං ද සසත්වා "අනුමොදාහී"ති වත්තබ්බො, සචෙ නානුමොදති, "දෙහි මෙ ධන"න්ති චොදෙති සම්පාදෙත්වා දාතබ්බං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ රතනං උග්ගණ්හන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. "අඤ්ඤත්‍ර අජ්ඣාරාමා වා අජ්ඣාවසථා වා"ති අයමෙත්ථ ද්විධා අනුපඤ්ඤත්ති සාධාරණපඤ්ඤත්ති. සාණත්තිකං. අනුඤ්ඤාතට්ඨානෙ අනාදරියෙන උග්ගහෙත්වා අනික්ඛිපන්තස්ස දුක්කටං, අනුඤ්ඤාතට්ඨානෙ ගහෙත්වා නික්ඛිපන්තස්ස සං ගණ්හාති ආමාසං රතනසම්මතං විස්සාසං වා තාවකාලිකං වා උග්ගණ්හන්තස්ස, පංසුකූලසඤ්ඤාය ගණ්හතො, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. අනනුඤ්ඤාතකාරණං, පරසන්තකතා, විස්සාසග්ගාහපංසුකූලසඤ්ඤානං අභාවො, උග්ගහණං වා උග්ගහාපනං වා"ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානීති.

දුතියසික්ඛාපදං.

නවමෙ සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡාති ඉදං වාරිතෙන වුත්තනයමෙව. විකාලෙති මජ්ඣන්තිකාතික්කමතො පට්ඨාය අනොතා අරුණං, එතස්මිං අන්තරෙ විකාලෙ; "ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමී"ති වා "ගාමං පවිසාමී"ති වා අනාපුච්ඡිත්වා අසති තථාරූපෙ අච්චායිකෙ කරණීයෙ පරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස පරික්ඛෙපං අතික්කමන්තස්ස අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං අතික්කමන්තස්ස පඨමපාදෙ දුක්කටං, දුතියපාදෙ පාචිත්තියං. සචෙපි සම්බහුලා එකතොව කම්මෙන පවිසන්ති, සබ්බෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං ආපුච්ඡිතබ්බං, තස්මිං ගාමෙ තං කම්මං න සම්පජ්ජතී'ති අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡන්තානං පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි සචෙ පන උස්සාහං පටිප්පස්සම්භෙත්වා විහාරං ගච්ඡන්තා අන්තරා අඤ්ඤං ගාමං පවිසිතුකාමා හොන්ති, ආපුච්ඡිතබ්බමෙව, කුලඝරෙ වා ආසනසාලාය වා භත්ත·

කිච්චං කත්වා තෙලභික්ඛාය වා සප්පිභික්ඛාය වා චරිතුකාමෙන සචෙ පස්සති භික්ඛු අත්ථි ආපුච්ඡිතබ්බො. අසන්තෙ නත්ථී'ති ගන්තබ්බං. වීථිං ඔතරිත්වා පන භික්ඛුං දිස්වාපි ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. යො පන ගාමමජ්ඣෙන මග්ගො හොති, සචෙ ගච්ඡන්තස්ස තෙලාදීනං අත්ථාය චරිස්සාමී'ති චිත්තං උප්පජ්ජති. පමුස්ස භික්ඛුං දිස්වා ආපුච්ඡිතබ්බං, මග්ගා අනොක්කම්ම චරන්තස්ස පන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, ඔක්කමන්තස්ස වුත්තනයෙනෙව පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ විකාලෙ ගාමං පවිසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සන්තං භික්ඛුං ති ච අනාපුච්ඡා ති ච තථාරූපා අච්චායිකා ති ච ඉමානෙත්ථ තිස්සො අනුපඤ්ඤත්තියො. අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, කාලෙ විකාලසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං, කාලසඤ්ඤිනො පන යො ච අච්චායිකෙ වා කරණීයෙ වා සන්තං වා ආපුච්ඡිත්වා අසන්තං වා අනාපුච්ඡිත්වා පවිසති අන්තරාරාමභික්ඛුනුපස්සයතිත්ථියසෙය්‍යපටික්කමනෙසු වා අඤ්ඤතරං ගච්ඡති තස්ස, ගාමෙන මග්ගො හොති තෙන ගච්ඡතො, ආපදාසු, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡනං, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, විකාලෙ ගාමප්පවෙසනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කඨිනසදිසානෙවාති. ඉදං පන කිරියාකිරියං.

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ භෙදනමෙව= භෙදනකං, තං අස්ස අත්ථීති= භෙදනකං. තස්මා එවරූපෙ සූචිඝරෙ කරණකාරාපනෙසු දුක්කටං. පටිලාභෙන පන තං භින්දිත්වා පාචිත්තියං දෙසෙතබ්බං.

සක්කෙසු සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ සූචිඝරෙ විඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාධාරණපඤ්ඤත්ති. සාණත්තිකං. අත්තනා විප්පකතං අත්තනා වා පරෙහි වා විප්පකතම්පි අත්තනා වා පරෙහි වා පරියොසාපෙත්වා ලභන්තස්ස චතුක්කපාචිත්තියං. අඤ්ඤස්සත්ථාය කරණකාරාපනෙසු අඤ්ඤෙන කතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජතො ච දුක්කටං, ගණ්ඨිකෙ අරණිකෙ විධෙ අඤ්ජනියා අඤ්ජනිසලාකාය වාසිජටෙ උදකපුඤ්ඡනියා'ති එතෙසු යං කිඤ්චි අවසීආදීහි කරොන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති.

සූචිඝරකා, අට්ඨිමයාදිතා, අත්තනො අත්ථාය කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානීති

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ මඤ්චන්ති මසාරකාදීසු අඤ්ඤතරං; පීඨම්පි තාදිසමෙව, තං පන මඤ්චං විය අතිදීඝං වා ආසන්දිකො විය ච සමචතුරස්සං වා න හොති ඡෙදනකං භෙදනකසදිසමෙව.

සාවත්ථියං උපනන්දං ආරබ්භ උච්චමඤ්ච සයනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, පමාණිකං කාරෙන්තස්ස, පමාණාතික්කන්තං ලභිත්වා ඡින්දිත්වා යථාපමාණමෙව උපරි දිස්සති එවං නිඛණිත්වා වා උත්තානං වා කත්වා අට්ටකං බන්ධිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනං ච, අනාපත්ති. පමාණාතික්කන්ත මඤ්චපීඨතා, අත්තනො අත්ථාය කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ වෙ අඞ්ගානි සෙසං සබ්බං සූචිඝරසික්ඛාපදසදිසමෙවාති

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ තූලං ඔනද්ධමෙත්ථාති= තූලොනද්ධං, චිලිමිකං පත්ථරිත්වා තූලං පක්ඛිපිත්වා උපරි චිලිමිකාය ඔනද්ධන්ති වුත්තං හොති උද්දාලනකං භෙදනකසදිසමෙව.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ තූලොනද්ධං කාරාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ආයොගෙ කායබන්ධනෙ අංසවට්ටකෙ පත්තත්ථවිකාය පරිස්සාවනෙ බිම්බොහනෙ අඤ්ඤෙන කතං තූලොනද්ධං පටිලභිත්වා උද්දාලෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස උම්මත්තකාදීනං ච අනාපත්ති. බිම්බොහනංචෙත්ථ සීසප්පමාණමෙව වට්ටති. සීසප්පමාණං නාම යස්ස විත්ථාරතො තීසු කොණෙසු විනතං අන්තරං විදත්ථි චතුරඞ්ගුලං හොති. මජ්ඣෙ මුට්ඨිරතනං දීඝතො දියඩ්ඪරතනං වා විරතනං වා. තූලොනද්ධමඤ්චපීඨතා, අත්තනො අත්ථාය කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ වෙ අඞ්ගානි. සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ නිසීදනන්ති සන්ථතසදිසං සන්ථරිත්වා එකස්මිං අන්තෙ සුගතවිදත්ථිප්පමාණෙ ද්වීසු ඨානෙසු ඵාලෙත්වා කතාහි තීහි දසාහි යුත්තස්ස පරික්ඛාරස්සෙතං නාමං;

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අප්පමාණකානි නිසීදනානි ධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. 'දසා විදත්ථී''ති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති. පමාණිකං වා ඌනකං වා කරොන්තස්ස, අඤ්ඤෙන කතං පමාණාතික්කන්තං පටිලභිත්වා ඡින්දිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස, විතානාදිසු යං කිඤ්චි කරොන්තස්ස, උම්මත්තකාදීනං ච, අනාපත්ති. නිසීදනස්ස පමාණාතික්කන්තතා, අත්තනො අත්ථාය කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභො, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ කණ්ඩුපටිච්ඡාදින්ති අධොනාභි උබ්භජාණුමණ්ඩලං කණ්ඩුපිළකඅස්සාවථුල්ලකච්ඡාබාධානං පටිච්ඡාදනත්ථං අනුඤ්ඤාතං චීවරං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අප්පමාණිකායො කණ්ඩුපටිච්ඡාදිකායො ධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති. සෙසං නිසීදනෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අප්පමාණිකායො වස්සිකසාටිකායො ධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසමෙත්ථ සබ්බං නිසීදනෙ වුත්තනයමෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ සාවත්ථියං ආයස්මන්තං නන්දං ආරබ්භ සුගතචීවරප්පමාණචීවරධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාධාරණපඤ්ඤත්ති. සෙසං නිසීදනෙ වුත්තනයමෙවාති.

දසම සික්ඛාපදං
රතනවග්ගො නවමො.

ඉති කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය පාචිත්තියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාටිදෙසනීයෙසු පඨමෙ අන්තරඝරංපවිට්ඨායාති වචනතො සචෙ තස්සා අන්තරාරාමාදීසු ඨත්වා'පි දදමානාය හත්ථතො සයං රථියා බ්‍යූහසිඞ්ඝාටකඝරානං අඤ්ඤතරස්මිං ඨිතො'පි ගණ්හාති දොසො නත්ථි. තස්සා පන රථියාදීසු ඨත්වා දදමානාය රථියාදීසු වා අන්තරාරාමාදීසු වා ඨත්වා'පි යං කිඤ්චි ආමිසං අජ්ඣොහරණත්ථාය ගණ්හතො පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාටිදෙසනීයං. තස්ස දෙසෙතබ්බාකාරො "ගාරය්හං ආවුසො"ති ආදිනා නයෙන සික්ඛාපදෙ දස්සිතොයෙව.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා අන්තරඝරං පවිට්ඨාය හත්ථතො ආමිසං පටිග්ගහණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, අනාණත්තිකං, යථා චෙතං තථා සෙසානිපි. තිකපාටිදෙසනීයං, යාමකාලිකාදීසු පටිග්ගහණෙ'පි අජ්ඣොහාරෙ'පි දුක්කටං. එකතොඋපසම්පන්නාය යාවකාලිකෙ'පි තථෙව. ඤාතිකාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤී වෙමතිකානම්පි එසෙව නයො. ඤාතිකසඤ්ඤිනො පන ඤාතිකාය වා දාපෙන්තියා උපනික්ඛිපිත්වා වා දදමානාය යා අන්තරාරාමභික්ඛුනුපස්සයතිත්ථියසෙය්‍යාසු පටික්කමනෙසු ඨත්වා ගාමතො වා බහි නීහරිත්වා යාමකාලිකාදීනි වා සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජා'ති දෙති තස්ස, සික්ඛමානාසාමණෙරීනං ච හත්ථතො ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස උම්මත්තකාදීනං ච, අනාපත්ති. පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, අඤ්ඤාතිකතා, අන්තරඝරෙ ඨිතාය හත්ථතො සහත්ථා පටිග්ගහණං, යාවකාලිකතා, අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ පඤ්චඅඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ ඉධ සූපන්ති ආදිවොසාසනාකාරදස්සනං; අපසක්ක තාව භගිනීති. ආදි අපසාදෙතබ්බාකාරදස්සනං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- එකතො'පි භික්ඛුනා අනපසාදිතෙ අජ්ඣොහරණත්ථාය ආමිසං ගණ්හන්තානං පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාටිදෙසනීයං.

රාජගහෙ ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ භික්ඛුනියා වොසාසන්තියා න නිවාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාටිදෙසනීයං එකතො උපසම්පන්නාය වොසාසන්තියා න නිවාරෙන්තස්ස දුක්කටං, තථා අනුපසම්පන්නාය උපසම්පන්නසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච, අනුපසම්පන්නසඤ්ඤිනො ච අත්තනො වා භත්තං දාපෙන්තියා

අඤ්ඤස්සං වා භත්තං දෙන්තියා යං වා න දින්නං තං දාපෙන්තියා යත්ථ වා න දින්නං තත්ථ සබ්බෙසං වා සමකං දාපෙන්තියා සික්ඛමානාය වා සාමණෙරියා වා වොසාසන්තියා පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජති තස්ස, පඤ්චභොජනානි ඨපෙත්වා සබ්බත්ථ, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, පඤ්චභොජනතා; අන්තරඝරෙ අනුඤ්ඤාතප්පකාරතො අඤ්ඤථා වොසාසනා, අනිවාරණා, අජ්ඣොහාරොති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කථිනසදිසානීති. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ සෙඛසම්මතානීති ලද්ධසෙඛසම්මුතිකානි; පුබ්බෙ අනිමන්තිතොති ඝරූපචාරොක්කමනතො පඨමතරං උපචාරං අනොක්කමන්තෙන යෙව අනිමන්තිතො, අගිලානො නාම යො සක්කොති පිණ්ඩාය චරිතුං, පාටිදෙසනීයන්ති ඝරූපචාරං ඔක්කමිත්වා ආමිසං ගණ්හන්තස්ස පටිග්ගහණෙ තාව දුක්කටං, තං ගහෙත්වා යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජන්තස්ස අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාටිදෙසනීයං.

සාවත්ථියං සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ න මත්තං ජානිත්වා පටිග්ගහණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, "පුබ්බෙ අනිමන්තිතො අගිලානො"ති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අනුපඤ්ඤත්තියො. තිකපාටිදෙසනීයං. යාමකාලිකාදිසු පටිග්ගහණෙ'පි අජ්ඣොහාරෙ'පි දුක්කටං. තථා අසෙඛසම්මතෙ සෙඛසම්මතසඤ්ඤිනො චෙව වෙමතිකස්ස ච, අසෙඛසම්මතසඤ්ඤිනො පන යො ච පුබ්බෙ නිමන්තිතො වා ගිලානො වා අඤ්ඤස්ස වා තෙසං ඝරෙ පඤ්ඤත්තං භික්ඛං ගණ්හාති යස්ස ච ඝරතො නීහරිත්වා ආසනසාලාදිසු වා භික්ඛුං අදිස්වා පඨමං යෙව නීහරිත්වා ද්වාරමූලෙ වා ඨපිතං දෙන්ති තස්ස තං භුඤ්ජන්තස්ස නිච්චභත්තකෙ සලාකභත්ත පක්ඛිකෙ උපොසථිකෙ පාටිපදිකෙ යාමකාලිකාදීනි සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජති දින්නං පරිභුඤ්ජන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. සෙඛසම්මතතා පුබ්බෙ අනිමන්තිතතා අගිලානතා ඝරූපචාරොක්කමනං ඨපෙත්වා නිච්චභත්තකාදීනි අනඤ්ඤාත ආමිසං ගහෙත්වා භුඤ්ජනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

තතිය සික්ඛාපදං

චතුත්ථෙ යානි ඛො පන තානි ආරඤ්ඤකානීති ආදි චීවරවිප්පවාසසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. පුබ්බෙ අප්පටිසංවිදිතන්ති එත්ථ යං ඉත්ථියා වා පුරිසෙන වා ගහට්ඨෙන වා පබ්බජිතෙන වා ආරාමං වා ආරාමූපචාරං වා පවිසිත්වා ඉත්ථන්නාමස්ස භන්තෙ කුලස්ස ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ආහරිස්සාමීති ආරොචිතං තං පච්ඡා යථාරොචිතමෙව වා ආහරීයතු තස්ස පරිවාරං කත්වා අඤ්ඤං වා තෙහි සද්ධිං පහූතම්පි ඉත්ථන්නාමකුලං පටිසංවිදිතං කත්වා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ගහෙත්වා ගච්ඡන්තීති සුත්වා අඤ්ඤානි වා කුලානි තෙන සද්ධිං ආහරන්තු තං සබ්බං පටිසංවිදිතං නාම. යං පන එවං අනාරොචිතඤ්ච අනාහතඤ්ච තං අප්පටිසංවිදිතං නාම, අගිලානො නාම යො සක්කොති පිණ්ඩාය ගන්තුං, පාටිදෙසනීයන්ති එවරූපං අන්තමසො ආරාමමජ්ඣෙ ගච්ඡන්තෙහි අඤ්ඤෙහි දින්නම්පි ආරාමෙ වා ආරාමූපචාරෙ වා පටිග්ගහෙත්වා අජ්ඣොහරන්තස්ස පටිග්ගහණෙ දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාටිදෙසනීයං.

සක්කෙසු සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ ආරාමෙ චොරෙ පටිවසන්තෙ අනාරොචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "අගිලානො"ති අයමෙත්ථ එකා අනුපඤ්ඤත්ති, තිකපාටිදෙසනීයං යාමකාලිකාදිසු ආහාරත්ථාය පටිග්ගහණෙපි අජ්ඣොහාරෙපි දුක්කටමෙව, තථා පටිසංවිදිතෙ අප්පටිසංවිදිතසඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස ච. පටිසංවිදිතසඤ්ඤිනො පන ගිලානස්ස යො ච පටිසංවිදිතං කත්වා ආහටං වා ගිලානාවසෙසකං වා බහාරාමෙ වා පටිග්ගහිතං තත්ථ ජාතකමෙව වා මූලඵලාදියාමකාලිකාදිසු වා කිඤ්චි සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජති ලද්ධං පරිභුඤ්ජති තස්ස, උම්මත්තකාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. යථාවුත්තආරඤ්ඤකසෙනාසනතා, යාවකාලිකතා, අනත්ථජාතිකතා, අගිලානතා, අගිලානාවසෙසකතා, අප්පටිසංවිදිතෙ අජ්ඣාරාමෙ පටිග්ගහණං, අජ්ඣොහරණන්ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කථිනසදිසානෙවාති. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පාටිදෙසනීයවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සෙඛියෙසු පඨමෙ පරිමණ්ඩලන්ති සමන්තතො මණ්ඩලං; සික්ඛාකරණීයාති එවං නිවාසෙස්සාමීති ආරාමෙපි අන්තරඝරෙපි සබ්බත්ථ සික්ඛා කාතබ්බා, එත්ථ ච යස්මා වත්තක්ඛන්ධකෙ

වුත්තත්තා‘නාපී’ති තථා සික්ඛිතබ්බත්තා සෙඛියා’ඉච්චෙව හොන්ති. තස්මා පාරාජිකාදීසු විය පරිච්ඡෙදො න කතො. වාරිතත්තස්ස දස්සනත්ථඤ්ච “යො පන භික්ඛු ඔලම්බෙන්තො නිවාසෙය්‍ය දුක්කට”න්ති එවං ආපත්ති නාමෙන අවත්වා “සික්ඛාකරණීයා”ති එවං සබ්බසික්ඛාපදෙසු පාළි ආරොපිතා, පදභාජනෙ පන “ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති වුත්තත්තා සබ්බත්ථ අනාදරියකරණෙ දුක්කටං වෙදිතබ්බං. ඉදානි “පරිමණ්ඩල”න්ති එත්ථ නාභිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා ජාණුමණ්ඩලස්ස හෙට්ඨා ජඞ්ඝට්ඨිකතො පට්ඨාය අට්ඨඞ්ගුලමත්තං නිවාසනං ඔතාරෙත්වා නිවාසෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවත්ථං නාම හොති. එවං අනිවාසෙත්වා අනාදරියෙන පුරතො වා පච්ඡතො වා ඔලම්බෙත්වා නිවාසෙන්තස්ස දුක්කටං, න කෙවලඤ්ච තස්සෙව යෙ පනඤ්ඤෙපි “තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ ගිහිනිවත්ථං නිවාසෙන්ති හත්ථිසොණ්ඩකං මච්ඡවාලකං චතුක්කණ්ණකං තාලවණ්ටකං සතවලිකං නිවාසෙන්ති සංවෙල්ලියං නිවාසෙන්තී”ති ඛන්ධකෙ නිවාසනදොසා වුත්තා තථා නිවාසෙන්තස්සාපි දුක්කටමෙව. තත්ථ හත්ථිසොණ්ඩකං නාම:- නාභිමූලතො හත්ථිසොණ්ඩසණ්ඨානං ඔලම්බකං කත්වා නිවත්ථං චොලිකිත්ථීනං නිවාසනං විය. මච්ඡවාලකං නාම:- එකතො දසන්තං එකතො පාසන්තං ඔලම්බෙත්වා නිවත්ථං, චතුක්කණ්ණකං නාම:- උපරි ද්වෙ හෙට්ඨතො ද්වෙති එවං චත්තාරො කණ්ණෙ දස්සෙත්වා නිවත්ථං, තාලවණ්ටකං නාම:- තාලවණ්ටාකාරෙන සාටකං ඔලම්බෙත්වා නිවත්ථං සතවලිකං නාම:- දීඝසාටකං අනෙකක්ඛත්තුං ඔභඤ්ජිත්වා ඔවට්ටිකං කරොන්තෙන නිවත්ථං වාමදක්ඛිණපස්සෙසු වා නිරන්තරං වලියො දස්සෙත්වා නිවත්ථං සචෙ පන ජාණුතො පට්ඨාය එකා වා ද්වෙ වා වලියො පඤ්ඤායන්ති වට්ටති, “සංවෙල්ලිය”න්ති මල්ලකම්මකාරාදීනං විය කච්ඡං බන්ධිත්වා නිවත්ථං. එවං නිවාසෙතුං ගිලානස්සාපි මග්ගපටිපන්නස්සාපි න වට්ටති යම්පි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා ද්වෙ වා කණ්ණෙ උක්ඛිපිත්වා අන්තරවාසකස්ස උපරි ලග්ගෙන්ති අන්තො වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බහි අපරං නිවාසෙන්ති සබ්බං න වට්ටති, ගිලානො පන අන්තොකාසාවස්ස ඔවට්ටිකං දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙතුං ලභති. අගිලානෙන ද්වෙ නිවාසෙන්තෙන සගුණං කත්වා නිවාසෙතබ්බානි. ඉති ඉමං ඛන්ධකෙ පටික්ඛිත්තඤ්ච ඔලම්බකඤ්ච සබ්බං විවජ්ජෙත්වා වුත්තලක්ඛණසම්පන්නං නිබ්බිකාරං පරිමණ්ඩලං නිවාසෙතබ්බං. තථා අනිවාසෙත්වා යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තස්ස දුක්කටං.

“නිද්දනං පුග්ගලං වත්ථු”නාහි ආදිකෙ පන විතිවජ්ජෙ පුරුසුරුකාරකං කොසම්බියං සාමිසෙන හත්ථෙන පානීයථාලකං සසිත්ථකං පත්තධොවනපටිසංයුත්තඤ්ච භග්ගෙසු සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ. සෙසානි සබ්බානෙව සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ ඔලම්බෙත්වා නිවාසනාදිවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තානි. සූපොදනවිඤ්ඤත්තියං ධම්මදෙසනාදීසු ච ගිලානවසෙන එකා අනුපඤ්ඤත්ති, සබ්බානි සාධාරණපඤ්ඤත්තියො, අනාණත්තිකානි, සබ්බෙසු දුක්කටමත්තමෙව. අඤ්ඤො ආපත්තිභෙදො නත්ථි. විපත්ති විචාරණා වුත්තායෙව. සමුට්ඨානාදීනි සබ්බෙසං අවසානෙ දස්සයිස්සාම. අනාපත්තිමත්තං පන අඞ්ගඤ්ච සබ්බත්ථ වත්තබ්බං, තයිදං වුච්චති ඉමස්මිං තාව සික්ඛාපදෙ අසඤ්චිච්ච අසතියා අජානන්තස්ස ගිලානස්ස ආපදාසු උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති, තත්ථ “අසඤ්චිච්චා”ති අපරිමණ්ඩලං නිවාසෙස්සාමීති එවං අසඤ්චිච්ච; අථ ඛො පරිමණ්ඩලංයෙව නිවාසෙස්සාමීති විරජ්ඣිත්වා අපරිමණ්ඩලං නිවාසෙන්තස්ස අනාපත්ති, අසතියාති අඤ්ඤවිහිතස්සාපි තථා නිවාසෙන්තස්ස අනාපත්ති, “අජානන්තස්සා”ති පරිමණ්ඩලං නිවාසෙතුං අජානන්තස්ස අනාපත්ති, අපි ච නිවාසනවත්තං උග්ගහෙතබ්බං යො පන සුක්ඛජඞ්ඝො වා හොති මහාපිණ්ඩිකමංසො වා තස්ස සාරුප්පත්ථාය අට්ඨඞ්ගුලාධිකම්පි ඔතාරෙත්වා නිවාසෙතුං වට්ටති. “ගිලානස්සා”ති යස්ස ජඞ්ඝාය වා පාදෙ වා වණො හොති තස්ස උක්ඛිපිත්වා වා ඔතාරෙත්වා වා නිවාසෙතුං වට්ටති, “ආපදාසූ”ති වාළා වා චොරා වා අනුබන්ධන්ති එවරූපාසු ආපදාසු වා අනාපත්ති, උම්මත්තකාදයො වුත්තනයා එව. අනාදරියං, අනාපත්තිකාරණාභාවො, අපරිමණ්ඩලං නිවාසනන්ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. යථා චෙත්ථ එවං සබ්බත්ථ පුරිමානි ද්වෙ තත්ථ තත්ථ වුත්තපටිපක්ඛකාරණවසෙනාති තීණියෙව හොන්ති. තස්මා ඉතො පරං තානිපි අවත්වා අනාපත්තිමත්තමෙව වක්ඛාමාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ “න භික්ඛවෙ ගිහිපාරුතං පාරුපිතබ්බ”න්ති එවං පටික්ඛිත්තගිහිපාරුතං අපාරුපිත්වා උභො කණ්ණෙ සමං කත්වා පාරුපනං පරිමණ්ඩලපාරුපනං නාම. තත්ථ යං කිඤ්චි සෙතපටපාරුතං, පරිබ්බාජකපාරුතං, එකසාටකපාරුතං, සුරාසොණ්ඩපාරුතං, අන්තෙපුරිකාපාරුතං, මහාජෙට්ඨකපාරුතං, කුටිපවෙසකපාරුතං, බ්‍රාහ්මණපාරුතං, පාළිකාරකපාරුතන්ති, එව

ණාදි පරිමණ්ඩල ලක්ඛණතො අඤ්ඤථා පාරුතං සබ්බමෙතං ගිහිපාරුතං නාම, තස්මා යථා සෙතපටා අඩ්ඪපාලකනිගණ්ඨා පාරුපන්ති, යථා ච එකච්චෙ පරිබ්බාජකා උරං විවරිත්වා ද්වීසු අංසකූටෙසු පාරුපනං ඨපෙන්ති, යථා ච එකසාටකා මනුස්සා නිවත්ථසාටකස්ස එකෙන අන්තෙන පිට්ඨිං පාරුපිත්වා උභො කණ්ණෙ උභොසු අංසකූටෙසු ඨපෙන්ති, යථා ච සුරාසොණ්ඩාදයො සාටකෙන ගීවං පරික්ඛිපන්තා උභො අන්තෙ උදරෙ වා ඔලම්බෙන්ති පිට්ඨියං වා ඛිපන්ති, යථා ච අන්තෙපුරිකායො අක්ඛිතාරකමත්තං දස්සෙත්වා ඔගුණ්ඨිකං පාරුපන්ති, යථා ච මහාජටා දීඝසාටකං නිවාසෙත්වා තස්සෙව එකෙන අන්තෙන සකලසරීරං පාරුපන්ති, යථා ච කස්සකා ඛෙත්තකුටිං පවිසන්තා සාටකං පලිවෙඨෙත්වා උපකච්ඡකෙ පක්ඛිපිත්වා තස්සෙව එකෙන අන්තෙන සරීරං පාරුපන්ති, යථා ච බ්‍රාහ්මණා උභින්නං උපකච්ඡකානං අන්තරෙන සාටකං පවෙසෙත්වා අංසකූටෙසු පක්ඛිපන්ති, යථා ච පාලිකාරකො භික්ඛු එකංසපාරුපනෙන පාරුතං වාමබාහුං විවරිත්වා චීවරං අංසකූටෙ ආරොපෙති, එවං අපාරුපිත්වා සබ්බෙපි එතෙ අඤ්ඤෙ ච එවරූපෙ පාරුපනදොසෙ විවජ්ජෙත්වා නිබ්බිකාරං පරිමණ්ඩලං පාරුපිතබ්බං. තථා අපාරුපිත්වා ආරාමෙ වා අන්තරඝරෙ වා අනාදරෙන යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තස්ස දුක්කටං. අනාපත්ති පුරිමසදිසාව යථා චෙත්ථ එවං සබ්බත්ථ, යත්ථ පන විසෙසො භවිස්සති තත්ථ වක්ඛාමාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ සුප්පටිච්ඡන්නොති සුට්ඨුපටිච්ඡන්නො; ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා අනුවාතන්තෙන ගීවං පටිච්ඡාදෙත්වා උභො කණ්ණෙ සමං කත්වා පටිසංහරිත්වා යාව මණිබන්ධං පටිච්ඡාදෙත්වා අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති අත්ථො. තථා අකත්වා පන ජත්තුං වා උරං වා විවරිත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ ගලවාටකතො පට්ඨාය සීසං, මණිබන්ධතො පට්ඨාය හත්ථෙ, පිණ්ඩිකමංසතො පට්ඨාය පාදෙ, විවරිත්වා සෙසං ඡාදෙත්වා නිසින්නො සුප්පටිච්ඡන්නො නාම හොති, එත්ථ පන වාසූපගතස්ස අනාපත්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ සුසංවුතොති හත්ථං වා පාදං වා අකීළාපෙන්තො සුවිනීතොති අත්ථො, ඡට්ඨෙපි එසෙව නයො.

සත්තමෙ ඔක්ඛිත්තචක්ඛූති හෙට්ඨා ඛිත්තචක්ඛු හුත්වා පුරතො යුගමත්තං භූමිභාගං පෙක්ඛමානො, එතස්මිං පන ඨානෙ ඨත්වා හත්ථිඅස්සාදිපරිස්සයාභාවං ඔලොකෙතුං වට්ටති. අට්ඨමෙපි එසෙව නයො.

නවමෙ උක්ඛිත්තකායාති උක්ඛෙපෙන; ඉත්ථම්භූතලක්ඛණෙ කරණවචනං, එකතො වා උභතො වා උක්ඛිත්තචීවරො හුත්වාති අත්ථො. අන්තොඉන්දඛීලතො පට්ඨාය න එවං ගන්තබ්බං.

දසමෙ නිසින්නකාලෙ ධම්මකරණං නීහරන්තෙනපි චීවරං අනුක්ඛිපිත්වාව නීහරිතබ්බං. වාසූපගතස්ස පන අනාපත්ති.

එකාදසමෙ උජ්ජග්ඝිකායාති මහාහසිතං හසන්තොති අත්ථො. ඉධාපිහි ඉත්ථම්භූතලක්ඛණෙයෙව කරණවචනං ද්වාදසමෙපි එසෙව නයො, උභයත්ථ හසනීයස්මිං වත්ථුස්මිං මිහිතමත්තං කරොන්තස්ස අනාපත්ති.

තෙරසමෙ අප්පසද්දොති න උච්චාසද්දො මහාසද්දො හුත්වා; චුද්දසමෙපි එසෙව නයො. අයම්පනෙත්ථ අප්පසද්දතාපරිච්ඡෙදො:- සචෙ හි ද්වාදසහත්ථෙ ගෙහෙ ආදිම්හි සඞ්ඝත්ථෙරො මජ්ඣෙ දුතියත්ථෙරො අන්තෙ තතියත්ථෙරොති එවං නිසින්නෙසු යං සඞ්ඝත්ථෙරො දුතියත්ථෙරෙන සද්ධිං මන්තෙති දුතියත්ථෙරො තස්ස සද්දඤ්ච සුණාති. කථඤ්ච වවත්ථාපෙති තතියත්ථෙරො පන සද්දමෙව සුණාති කථං න වවත්ථාපෙති එත්තාවතා අප්පසද්දො හොති, සචෙ පන තතියත්ථෙරො කථඤ්ච වවත්ථාපෙති මහාසද්දො නාම හොති. ඉතො පරෙසු ඡසු කායප්පචාලකන්ති කායං චාලෙත්වා චාලෙත්වා; එස නයො සබ්බත්ථ, තස්මා කායාදීනි පග්ගහෙත්වා නිච්චලානි උජුකානි ඨපෙත්වා ගන්තබ්බඤ්චෙව නිසීදිතබ්බඤ්ච; නිසීදනපටිසංයුත්තෙසු තීසු වාසූපගතස්ස අනාපත්ති.

එකවීසවාවීසෙසු ඛම්භකතොති කටියං හත්ථං ඨපෙත්වා කතඛම්භො.

තෙවීසචතුවීසෙසු ඔගුණ්ඨිතොති සසීසං පාරුතො.

පඤ්චවීසෙ උක්කුටිකා වුච්චති පණ්හියො උක්ඛිපිත්වා අග්ගපාදෙ වා උක්ඛිපිත්වා පණ්හීහියෙව භූමියං ඵුසන්තස්ස ගමනං, කරණවචනං පනෙත්ථාපි වුත්තලක්ඛණමෙව.

ඡබ්බීසෙ පන නපල්ලත්ථිකායාති හත්ථපල්ලත්ථිකාය වා දුස්සපල්ලත්ථිකාය වා න නිසීදිතබ්බං, අනාදරෙන නිසින්නස්ස දුක්කටං, වාසූපගතස්ස පන ඉධාපි පුරිමෙසු ච බාවීසවත්ථුවිසෙසු විය අනාපත්ති.

ඡබ්බීසති සාරුප්පා නිට්ඨිතා.

භොජනපටිසංයුත්තෙසු පඨමෙ සක්කච්චන්ති සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

දුතියෙ පත්තසඤ්ඤී= පත්තසඤ්ඤා. සා අස්ස අත්ථීති පත්තසඤ්ඤී අත්තනො භාජනෙ උපනිබද්ධසඤ්ඤී හුත්වාති අත්ථො

තතියෙ සමසූපකො නාම:- යත්ථ මුග්ගමාසෙහි වා කුලත්ථාදීහි වා කතො භත්තහාරිකො සූපො භත්තස්ස චතුභාගප්පමාණො හොති, තතො හි අධිකං ගණ්හන්තස්ස දුක්කටං. ඨපෙත්වා පන සූපං අවසෙසා සබ්බාපි සූපෙය්‍යබ්‍යඤ්ජනවිකති රසරසා නාම හොති, තස්මිං රසරසෙ ඤාතකානං වා පවාරිතානං වා අඤ්ඤස්සත්ථාය අත්තනො ධනෙන වා ඉධ අනාපත්ති.

චතුත්ථෙ සමතිත්තිකන්ති. සම්පුණ්ණං සමභරිතං අධිට්ඨානූපගපත්තස්ස අන්තො මුඛවට්ටිලෙඛං අනතික්කාමෙත්වා රචිතං; පිණ්ඩපාතන්ති යං භික්ඛුවි යාවකාලිකං, අනධිට්ඨානූපගෙ පන යාවකාලිකං යාමකාලිකාදීනි ච යත්ථ කත්ථචි ථූපීකතානිපි වට්ටන්ති යම්පන ද්වීසු පත්තෙසු ගහෙත්වා එකං පූරෙත්වා විහාරං ආහරති යං වා පක්ඛිපමානං පූවඋච්ඡුඛණ්ඩඵලාඵලාදි හෙට්ඨා ඔරොහති තක්කොලවටංසකාදයො වා උපරි ඨපෙත්වා දීයන්ති යඤ්ච පණ්ණෙ වා ථාලකෙ වා පක්ඛිපිත්වා පත්තමත්ථකෙ ඨපිතං හොති තං න ථූපීකතං නාම, තස්මා තං සබ්බං වට්ටති. ඉධ පන ගිලානස්සාපි අනාපත්ති නත්ථි. තස්මා තෙනාපි සමතිත්තිකො යෙව ගහෙතබ්බො. සබ්බත්ථපි පටිග්ගහෙතුමෙව න වට්ටති. පටිග්ගහිතං පන සුපටිග්ගහිතං භුඤ්ජිතුං වට්ටති. පඤ්චම ඡට්ඨානි වුත්තනයානෙව.

සත්තමෙ සපදානන්ති. තත්ථ තත්ථ ඔධිං අකත්වා අනුපටිපාටියා, යො පන අඤ්ඤෙසං වා දෙන්තො අඤ්ඤභාජනෙ වා ආකිරන්තො තතො තතො ඔමසති තස්ස උත්තරිභඞ්ගඤ්ච උප්පටිපාටියා ගණ්හන්තස්සාපි ඉධ අනාපත්ති.

අට්ඨමං උත්තානත්ථමෙව. නවමෙ ථූපකතොති මත්ථකතො; වෙමජ්ඣතොති අත්ථො; යො පන පරිත්තකෙ සෙසෙ එකතො සඞ්කඩ්ඪිත්වා ඔමද්දිත්වා භුඤ්ජති, තස්සාපි අනාපත්ති.

දසමෙ යස්ස භත්තසාමිකා මාතාපිතරාදීසු ඛ්‍යඤ්ජනං පටිච්ඡාදෙත්වා දෙන්ති යො පි න හීනෙය්‍යකාමතාය පටිච්ඡාදෙති තස්ස අනාපත්ති ගිලානස්ස පන අනාගතත්තා ආපත්තියෙව.

එකාදසමෙ ඤාතකානං වා පවාරිතානං වා අඤ්ඤස්සත්ථාය අත්තනො ධනෙනාති ඉදං අනාපත්තියං අධිකං.

ද්වාදසමෙ උජ්ඣනෙන සඤ්ඤා=උජ්ඣානසඤ්ඤා, සා අස්ස අත්ථීති= උජ්ඣානසඤ්ඤී, ඉධාපි ගිලානො න මුච්චති. “දස්සාමීති වා දපෙස්සාමී”ති වා ඔලොකෙන්තස්ස පන න උජ්ඣානසඤ්ඤිස්ස ච අනාපත්ති.

තෙරසමෙ නාතිමහන්තන්ති. මයූරණ්ඩං අතිමහන්තං, කුක්කුටණ්ඩං අතිඛුද්දකං, තෙසං වෙමජ්ඣප්පමාණං. මූලඛාදනීයාදිභෙදෙ පන සබ්බඛජ්ජකෙ ඵලාඵලෙ ච අනාපත්ති.

චුද්දසමෙ පරිමණ්ඩලන්ති අදීඝං, ඉධ පන ඛජ්ජකඵලාඵලෙසු සබ්බං උත්තරිභඞ්ගම්පි අනාපත්ති.

පණ්ණරසමෙ අනාහටෙති අනාහරිතෙ මුඛවාරං අසම්පත්තෙති අත්ථො

සොළසමෙ සබ්බං හත්ථන්ති සකලං හත්ථං.

සත්තරසමෙ සකබළෙනාති එත්ථ යත්තකෙන වචනං අපරිපුණ්ණං හොති තත්තකෙ සති කථෙන්තස්ස ආපත්ති යො පන ධම්මං කථෙන්තො හරීතකාදීනි මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කථෙති, යත්තකෙන වචනං අපරිපුණ්ණං න හොති, තත්තකෙ සති වට්ටති.

අට්ඨාරසමෙ පිණ්ඩුක්ඛෙපකන්ති පිණ්ඩං උක්ඛිපිත්වා උක්ඛිපිත්වා; ඉධාපි ඛජ්ජකඵලාඵලෙසු අනාපත්ති.

එකූනවීසෙ කබළාවච්ඡෙදකන්ති කබළං අවච්ඡින්දිත්වා අවච්ඡින්දිත්වා, ඉධ ඛජ්ජකඵලාඵලෙහි සද්ධිං උත්තරිභඞ්ගෙපි අනාපත්ති.

වීසෙ අවගණ්ඩකාරකන්ති මක්කටො විය ගණ්ඩෙ කත්වා කත්වා. ඉධ ඵලාඵලමත්තෙ අනාපත්ති

එකවීසෙ හත්ථනිද්ධූනකන්ති. හත්ථං නිද්ධුනිත්වා නිද්ධුනිත්වා; අනාපත්තියම්පනෙත්ථ කචවරං ඡඩ්ඩෙන්තො හත්ථං නිද්ධුනාතීති ඉදං අධිකං.

වාවීසෙ සිත්ථාවකාරකන්ති සිත්ථානි අවකිරිත්වා අවකිරිත්වා ඉධාපි කබළං ඡඩ්ඩෙත්වා සිත්ථං ඡඩ්ඩෙතීති ඉදං අනාපත්තියං අධිකං.

තෙවීසෙ ජිව්හානිච්ඡාරකන්ති ජිව්හං නිච්ඡාරෙත්වා නිච්ඡාරෙත්වා.

චතුවීසෙ චපුචපුකාරකන්ති “චපු”ති එවං සද්දං කත්වා කත්වා පඤ්චවීසෙපි එසෙව නයො.

ඡබ්බීසෙ හත්ථනිල්ලෙහකන්ති හත්ථං නිල්ලෙහිත්වා නිල්ලෙහිත්වා, භුඤ්ජන්තෙනපි හි අඞ්ගුලිමත්තම්පි නිල්ලෙහිතුං න වට්ටති ඝනයාගුඵාණිතපායාසාදිකෙ පන අඞ්ගුලීහි ගහෙත්වා අඞ්ගුලියො මුඛෙ පවෙසෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සත්තවීස අට්ඨවීසෙසුපි එසෙව නයො, තස්මා එකඞ්ගුලියාපි පත්තො න නිල්ලෙහිතබ්බො. එකඔට්ඨොපි ජිව්හාය න නිල්ලෙහිතබ්බො. ඔට්ඨමංසෙහි එව ච පන ගහෙත්වා අන්තො පවෙසෙතුං වට්ටති.

එකූනතිංසෙ න සාමිසෙනාති එතං පටික්කූලවසෙන පන පටික්ඛිත්තං. තස්මා සඞ්ඝිකම්පි පුග්ගලිකම්පි ගිහිසන්තකම්පි අත්තනො සන්තකම්පි සඞ්ඛම්පි සරාවකම්පි ථාලකම්පි න ගහෙතබ්බමෙව ගණ්හන්තස්ස දුක්කටං, සචෙ පන හත්ථස්ස එකදෙසො ආමිසමක්ඛිතො න හොති තෙන පදෙසෙන ගහෙතුං වට්ටති. ඉධ ධොවිස්සාමීති වා ධොවාපෙස්සාමීති වා පතිගණ්හාතීති ඉදං අනාපත්තියං අධිකං.

තිංසෙ උද්ධරිත්වා වා භින්දිත්වා වා පටිග්ගහෙත්වා වා නීහරිත්වා වා ඡඩ්ඩෙතීති ඉදං අනාපත්තියං අධිකං. තත්ථ උද්ධරිත්වාති සිත්ථානි උදකතො උද්ධරිත්වා එකස්මිං ඨානෙ රාසිං කත්වා උදකං ඡඩ්ඩෙති භින්දිත්වා වාති භින්දිත්වා උදකගතිකානි කත්වා ඡඩ්ඩෙති පටිග්ගහෙත්වාති පටිග්ගහෙන පටිච්ඡන්තානං පටිග්ගහෙ ඡඩ්ඩෙති. නීහරිත්වාති බහි නීහරිත්වා ඡඩ්ඩෙති. එවං ඡඩ්ඩෙන්තස්ස අනාපත්ති

භොජනපටිසංයුත්තානි තිංසති නිට්ඨිතානි.

ධම්මදෙසනාපටිසංයුත්තෙසු පඨමෙ යං කිඤ්චි ඡත්තං පාණිම්හි අස්සාති= ඡත්තපාණී, සො තං ඡත්තං යත්ථ කත්ථචි සරීරාවයවෙ ඨපෙත්වාපි යාව හත්ථෙන න මුඤ්චති තාවස්ස ධම්මං දෙසෙතුං න වට්ටති. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤො ඡත්තං ධාරෙති පස්සෙ ඨිං

ඨපිතං හොති හත්ථතො අපගතමත්තෙ ඡත්තපාණී නාම න හොති, තස්ස දෙසෙතුං වට්ටති. ධම්මපරිච්ඡෙද පනෙත්ථ පදසොධම්මෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

දුතියෙ දණ්ඩො නාමෙත්ථ මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස චතුහත්ථප්පමාණො; දණ්ඩපාණිභාවො පනස්ස ඡත්තපාණිම්හි වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. සත්ථෙපි එසෙව නයො. අසිං සන්නය්හිත්වා ඨිතොපි සත්ථපාණිසඞ්ඛං න ගච්ඡති.

චතුත්ථෙ සබ්බාපි ධනුවිකති සද්ධිං සරවිකතියා ආවුධන්ති වෙදිතබ්බං. තස්මා සද්ධිං වා සරෙන ධනුං ගහෙත්වා සුද්ධධනුං වා සුද්ධසරං වා සජ්ජියධනුං වා නිජ්ජියධනුං වා ගහෙත්වා ඨිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා ධම්මං දෙසෙතුං න වට්ටති සචෙ පනස්ස ධනුං ඛන්ධෙපි පටිමුක්කං හොති යාව න ගණ්හාති තාව වට්ටති.

පඤ්චමෙ පාදුකාරූළ්හස්සාති ඡත්තදණ්ඩකෙ අඞ්ගුලන්තරිකං අප්පවෙසෙත්වා කෙවලං අක්කන්තස්ස වා පවෙසෙත්වා ඨානවසෙන පටිමුක්කස්ස වා. ඡට්ඨෙපි එසෙව නයො. ඉධ පන සචායං පණ්හිකබද්ධං ඔමුඤ්චිත්වා ඨානවසෙන ඔමුක්කොති වුච්චති තස්සපි න වට්ටති.

සත්තමෙ සචෙපි ද්වීහි ජනෙහි හත්ථසංඝාටෙන ගහිතො සාටකෙ වා ඨපෙත්වා වංසෙන වුය්හති අයුත්තෙ වා වය්හාදිකෙ යානෙ විසංඛරිත්වා වා ඨපිතෙ චක්කමත්තෙපි නිසින්නො හොති යානගතොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති සචෙ පන ද්වෙපි එකයානෙ නිසින්නා හොන්ති වට්ටති. විසුං නිසින්නෙනාපි උච්චෙ යානෙ නිසින්නෙන නීචෙ යානෙ නිසින්නස්ස දෙසෙතුං වට්ටති සමප්පමාණෙපි වට්ටති. තථා පුරිමෙ නිසින්නෙන පච්ඡිමෙ නිසින්නස්ස. පච්ඡිමෙ පන උච්චතරෙපි නිසින්නෙන දෙසෙතුං න වට්ටති.

අට්ඨමෙ සයනගතස්සාති අන්තමසො කටසාරකෙපි පකතිභූමියම්පි නිපන්නස්ස උච්චෙපි මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා භූමිප්පදෙසෙ වා ඨිතෙන නිසින්නෙන වා දෙසෙතුං න වට්ටති, සයනගතෙන පන සයනගතස්ස උච්චතරෙ වා සමප්පමාණෙ වා නිපන්නෙන දෙසෙතුං වට්ටති නිපන්නෙන පන ඨිතස්ස වා නිපන්නස්ස වා නිසින්නෙන ච ඨිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා ඨිතෙන ච ඨිතස්සෙව වට්ටති.

නවමෙ හත්ථපල්ලත්ථිකාදිසු යාය කායචි නිසින්නස්ස දෙසෙතුං න වට්ටති.

දසමෙ වෙඨිතසීසස්සාති දුස්සවෙඨනෙන වා මොලිආදිනා වා යථා කෙසන්තො න දිස්සති එවං වෙඨිතසීසස්ස, තෙනෙවස්ස අනාපත්තියං කෙසන්තං විවරාපෙත්වා දෙසෙතීති වුත්තං.

එකාදසමෙ ඔගුණ්ඨිතසීසස්සාති සසීසං පාරුතස්ස, අනාපත්තියං පනෙත්ථ සීසං විවරාපෙත්වා දෙසෙතීති අධිකං.

ද්වාදසමෙ ඡමාය නිසින්නෙනාති භූමියං නිසින්නෙන, ආසනෙති අන්තමසො වත්ථම්පි තිණානිපි සන්ථරිත්වා නිසින්නස්ස.

තෙරසමෙ උච්චෙ ආසනෙති අන්තමසො භූමිප්පදෙසෙපි උන්නතෙ අනන්තරෙ නිසින්නස්ස.

චුද්දසමෙ න ඨිතෙන නිසින්නස්සාති සචෙපි ථෙරූපට්ඨානං ගන්ත්වා ඨිතං දහරං ආසනෙ නිසින්නො මහාථෙරො පඤ්හං පුච්ඡති න කථෙතබ්බං. ගාරවෙන පන ථෙරං උට්ඨහිත්වා පුච්ඡථාති වත්තුං න සක්කා. තස්මා පස්සෙ ඨිතභික්ඛුස්ස කථෙමීති කථෙතුං වට්ටති.

පණ්ණරසමෙ සචෙ පුරතො ගච්ඡන්තො පඤ්හං පුච්ඡති තස්ස අකථෙත්වා පච්ඡිමස්ස භික්ඛුනො කථෙමීති කථෙතබ්බං.

සද්ධිං උග්ගහිතධම්මං පන සජ්ඣායිතුං සමධුරෙන වා ගච්ඡන්තස්ස කථෙතුං වට්ටති.

සොළසමෙ න උප්පථෙනාති එත්ථ සචෙපි සකටමග්ගස්මිං එකෙකචක්කපථෙන උප්පථෙන වා සමධුරං ගච්ඡන්ති වට්ටති.

සත්තරසමෙ අසඤ්චිච්චාති අනාපත්තියං, සචෙ පටිච්ඡන්නට්ඨානං ගච්ඡන්තස්ස සහසා උච්චාරො වා පස්සාවො වා නික්ඛමති අසඤ්චිච්ච කතො නාම හොති.

අට්ඨාරසමෙ යම්පි ජීවමානරුක්ඛස්ස මූලං පථවියං දිස්සමානං ගච්ඡති සාඛා වා භූමිලග්ගා ගච්ඡති සබ්බං හරිතසංඛාතමෙව ඛන්ධෙ නිසීදිත්වා පන අප්පහරිතට්ඨානෙ පාතෙතුං වට්ටති සචෙ අප්පහරිතට්ඨානං ඔලොකෙන්තස්සෙව සහසා නික්ඛමති ගිලානට්ඨානෙ ඨිතො හොති; අප්පහරිතෙ කතො හරිතං ඔත්ථරතීති ඉදම්පි අනාපත්තියං අධිකං. තත්ථ සචෙපි අප්පහරිතං අලභන්තෙන තිණණ්ඩුපකං වා පලාලණ්ඩුපකං වා ඨපෙත්වා කතො පච්ඡා හරිතං ඔත්ථරති වට්ටති යෙව. ඛෙළෙන චෙත්ථ සිඞ්ඝාණිකාපි සඞ්ගහිතාව.

එකූනවීසෙ න උදකෙති එතං පරිභොගඋදකමෙව සන්ධාය වුත්තං, වච්චකුටිසමුද්දාදිඋදකෙසු පන අපරිභොගෙසු අනාපත්ති, දෙවෙ වස්සන්තෙ සමන්තතො උදකොඝෙ ජාතෙ අනුදකට්ඨානං අලභන්තෙන උදකෙ කාතුං වට්ටති. ඉධාපි ථලෙ කතො උදකං ඔත්ථරතීති ඉදං අනාපත්තියං අධිකං. සෙසං සබ්බසික්ඛාපදෙසු උත්තානමෙව.

සමුට්ඨානාදීනි දීපනත්ථාය පනෙත්ථ ඉදං පකිණ්ණකං උජ්ජග්ඝිකඋච්චාසද්දපටිසංයුත්තානි චත්තාරි සකබළෙන මුඛෙන බ්‍යාහරණං එකං ඡමා නීචාසනට්ඨිත පච්ඡතො ගමනඋප්පථගමන පටිසංයුත්තානි පඤ්චාති ඉමානි දස සික්ඛාපදානි සමනුභාසන සමුට්ඨානානි. එකෙකමෙත්ථ කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති,

සූපොදනවිඤ්ඤත්ති සික්ඛාපදං ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, දුක්ඛවෙදනන්ති.

ඡත්තපාණිදණ්ඩපාණිසත්ථපාණිආවුධපාණි පාදුකොපාහන යානසයනපල්ලත්ථිකවෙඨිතඔගුණ්ඨිතනාමානි එකාදස ධම්මදෙසනා සමුට්ඨානානි, කිරියාකිරියානි, සඤ්ඤාවිමොක්ඛානි; සචිත්තකානි, ලොකවජ්ජානි, වචීකම්මානි, අකුසලචිත්තානි, දුක්ඛවෙදනානීති. සෙසානි තෙපණ්ණාස පඨමපාරාජිකසදිසසමුට්ඨානාදි භෙදනීති.

සෙඛියා වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

අධිකරණසමථෙසු සත්තාති තෙසං ගණනපරිච්ඡෙදො; අධිකරණානි සමෙන්ති වූපසමෙන්තීති= අධිකරණසමථා, උද්දිසං ආගච්ඡන්තීති ආපත්තාධිකරණ සංඛාතාසු අවසෙසාධිකරණ ත්තයපච්චයාසුච ආපත්තිසු පරිසුද්ධභාවපුච්ඡනත්ථං උද්දිසිතබ්බතං ආගච්ඡන්ති, උප්පන්නුප්පන්නානන්ති උප්පන්නානං උප්පන්නානං; අධිකරණානන්ති විවාදධිකරණං අනුවාදධිකරණං ආපත්තාධිකරණං කිච්චාධිකරණන්ති ඉමෙසං චතුන්නං අධිකරණානං සමථාය වූපසමායාති සමථත්ථඤ්චෙව වූපසමනත්ථඤ්ච, සම්මුඛා විනයො දාතබ්බො =:පෙ:= තිණවත්ථාරකොති ඉමෙ සත්ත සමථා සම්පාදෙතබ්බා, තත්‍රායං විනිච්ඡයනයො:- අධිකරණෙසු තාව ධම්මොති වා අධම්මොති වා අට්ඨාරසහි වත්ථූහි විවදන්තානං භික්ඛූනං යො විවාදො ඉදං විවාදධිකරණං නාම, සීලවිපත්තියා වා ආචාරදිට්ඨි ආජීවවිපත්තියා වා අනුවදන්තානං යො අනුවාදො

උපවාදනා චෙව චොදනා ච ඉදං අනුවාදාධිකරණං නාම, මාතිකාය ආගතා පඤ්ච විභඞ්ගෙ ද්වෙති සත්තපි ආපත්තික්ඛන්ධා ආපත්තාධිකරණං නාම, යං සඞ්ඝස්ස අපලොකනාදීනං චතුන්නං කම්මානං කරණං ඉදං කිච්චාධිකරණං නාම.

තත්ථ විවාදාධිකරණං– ද්වීහි සමථෙහි සම්මති සම්මුඛාවිනයෙන ච යෙභුය්‍යසිකාය ච, සම්මුඛාවිනයෙනෙව සම්මමානං යස්මිං විහාරෙ උප්පන්නං තස්මිංයෙව වා අඤ්ඤත්ථ වූපසමෙතුං ගච්ඡන්තානං අන්තරාමග්ගෙ වා යත්ථ ගන්ත්වා සඞ්ඝස්ස නීයාතෙන්ති තං තත්ථ සඞ්ඝෙන වා වූපසමෙතුං අසක්කොන්තෙ තත්ථෙව උබ්බාහිකාය සම්මතපුග්ගලෙහි වා විනිච්ඡිතං සම්මති, එවං සම්මමානෙ ච පන තස්මිං යා සඞ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා පුග්ගලසම්මුඛතා අයං සම්මුඛාවිනයො නාම තත්ථ ච කාරකසඞ්ඝස්ස සඞ්ඝසාමග්ගිවසෙන සම්මුඛීභාවො සඞ්ඝසම්මුඛතා, සමෙතබ්බස්ස වත්ථුනො භූතතා ධම්මසම්මුඛතා, යථා තං සමෙතබ්බං තථෙවස්ස සමනං විනයසම්මුඛතා, යො ච විවදති යෙන ච විවදති තෙසං උභින්නං අත්ථපච්චත්ථිකානං සම්මුඛීභාවො පුග්ගලසම්මුඛතා. උබ්බාහිකාය වූපසමෙ පනෙත්ථ සඞ්ඝස්ස සම්මුඛතා පරිහායති එවං තාව සම්මුඛාවිනයෙනෙව සම්මති, සචෙ පනෙවම්පි න සම්මති, අථ නං උබ්බාහිකාය සම්මතා භික්ඛූ න මයං සක්කොම වූපසමෙතුන්ති සඞ්ඝස්සෙව නීයාතෙන්ති තතො සඞ්ඝො පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං භික්ඛුං සලාකග්ගාහාපකං සම්මන්නිත්වා තෙන ගුළ්හකවිවටකසකණ්ණජප්පකෙසු තීසු සලාකග්ගාහෙසු අඤ්ඤතරවසෙන සලාකං ගාහෙත්වා සන්නිපතිතපරිසාය ධම්මවාදීනං යෙභුය්‍යතාය යථා තෙ ධම්මවාදිනො වදන්ති එවං වූපසන්තං අධිකරණං සම්මුඛාවිනයෙන ච යෙභුය්‍යසිකාය ච වූපසන්තං හොති, තත්ථ සම්මුඛාවිනයො වුත්තනයො එව, යං පන යෙභුය්‍යසිකා කම්මස්ස කරණං අයං යෙභුය්‍යසිකා නාම එවං විවාදාධිකරණං ද්වීහි සමථෙහි සම්මති;

අනුවාදාධිකරණං චතූහි සමථෙහි සම්මති සම්මුඛාවිනයෙන ච සතිවිනයෙන ච අමූළ්හවිනයෙන ච තස්සපාපියසිකාය ච, සම්මුඛාවිනයෙනෙව සම්මමානං යො ච අනුවදති යඤ්ච අනුවදති තෙසං වචනං සුත්වා සචෙ කාචි ආපත්ති නත්ථි උභො ඛමාපෙත්වා සචෙ අත්ථි අයං නාමෙත්ථ ආපත්තීති එවං විනිච්ඡිතං වූපසම්මති, තත්ථ සම්මුඛාවිනයලක්ඛණං වුත්තනයමෙව, යදා පන ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනො අමූලිකාය සීලවිපත්තියා අනුද්ධංසිතස්ස සතිවිනයං යාචමානස්ස සඞ්ඝො ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන සති

විනයං දෙති තදා සම්මුඛාවිනයෙන ච සති විනයෙන ච වූපසන්තං හොති දින්නෙ පන සතිවිනයෙ පුන තස්මිං පුග්ගලෙ කස්සචි අනුවාදො න රුහති, යදා උම්මත්තකො භික්ඛු උම්මාදවසෙන කතෙ අස්සාමණකෙ අජ්ඣාචාරෙ “සරතා‘යස්මා එවරූපං ආපත්තිං”ති භික්ඛූහි චොදියමානො උම්මත්තකෙන මෙ ආවුසො එතං කතං නාහං තං සරාමී'ති භණන්තො'පි භික්ඛූහි චොදියමානො ව පුන අචොදනත්ථාය අමූළ්හවිනයං යාචති, සඞ්ඝො චස්ස ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන අමූළ්හවිනයං දෙති තදා සම්මුඛාවිනයෙන ච අමූළ්හවිනයෙන ච වූපසන්තං හොති, දින්නෙ පන අමූළ්හවිනයෙ පුන තස්මිං පුග්ගලෙ කස්සචි තප්පච්චයා අනුවාදො න රුහති යදා පන පාරාජිකෙන වා, පාරාජිකසාමන්තෙන වා චොදියමානස්ස අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරතො පාපුස්සන්නතාය පාපියස්ස පුග්ගලස්ස සචායං අච්ඡින්නමූලො භවිස්සති සම්මා වත්තිත්වා ඔසාරණං ලභිස්සති සචෙ ඡින්නමූලො අයමෙවස්ස නාසනා භවිස්සතී''ති මඤ්ඤමානො සඞ්ඝො ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන තස්සපාපියස්සිකං කම්මං කරොති තදා සම්මුඛාවිනයෙන ච තස්සපාපියස්සිකාය ච වූපසන්තං හොතීති එවං අනුවාදාධිකරණං චතූහි සමථෙහි සම්මති.

ආපත්තාධිකරණං තීහි සමථෙහි සම්මති සම්මුඛාවිනයෙන ච පටිඤ්ඤාතකරණෙන ච තිණවත්ථාරකෙන ච, තස්ස සම්මුඛාවිනයෙනෙව වූපසමො නත්ථි, යදා පන එකස්ස වා භික්ඛුනො නිස්සග්ගියවණ්ණනායං වුත්තනයෙන සඞ්ඝගණමජ්ඣෙසු වා භික්ඛු ලහුකං ආපත්තිං දෙසෙති තදා ආපත්තාධිකරණං සම්මුඛාවිනයෙන ච පටිඤ්ඤාතකරණෙන ච වූපසම්මති, තත්ථ සම්මුඛාවිනයෙ තාව. යො ච දෙසෙති යස්ස ච දෙසෙති තෙසං සම්මුඛීභාවො පුග්ගලසම්මුඛතා සෙසං වුත්තනයමෙව, පුග්ගලස්ස ච ගණස්ස ච දෙසනාකාලෙ සඞ්ඝසම්මුඛතා පරිහායති, යං පනෙත්ථ “අහං භන්තෙ ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො”ති ච “ආම පස්සාමී”ති ච පටිඤ්ඤාය “ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී”ති කරණං පටිඤ්ඤාතකරණං නාම සඞ්ඝාදිසෙසෙ පරිවාසාදියාචනා පටිඤ්ඤාය පරිවාසාදීනං දානං පටිඤ්ඤාතකරණං නාම, ද්වෙපක්ඛජාතා පන භණ්ඩනකාරකා භික්ඛු බහුං අස්සාමණකං අජ්ඣාචරිත්වා පුන ලජ්ජිධම්මෙ උප්පන්නෙ සචෙ මයං ඉමාහි ආපත්තීහි අඤ්ඤමඤ්ඤං කාරෙස්සාම සියා පි තං අධිකරණං කක්ඛළත්තාය වාළත්තාය සංවත්තෙය්‍යාති අඤ්ඤමඤ්ඤං ආපත්තියා කාරාපනෙ දොසං දිස්වා යදා තිණවත්ථාරකකම්මං කරොන්ති තදා ආපත්තාධි

කරණං සම්මුඛාවිනයෙන ච තිණවත්ථාරකෙන ච සම්මති. තත්‍ර හි යත්තකා හත්ථපාසූපගතා න මෙතං ඛමතීති එවං දිට්ඨාවිකම්මං අකත්වා නිද්දම්පි ඔක්කන්තා හොන්ති සබ්බෙසං ඨපෙත්වා ථුල්ලවජ්ජං ච ගිහිපටිසංයුත්තං ච සබ්බාපත්තියො වුට්ඨහන්ති එවං ආපත්තාධිකරණං තීහි සමථෙහි සම්මති.

කිච්චාධිකරණං එකෙන සමථෙන සම්මති සම්මුඛාවිනයෙනෙව, ඉති ඉමානි චත්තාරි අධිකරණානි යථානුරූපං ඉමෙහි සත්තහි සමථෙහි සම්මන්ති තෙන වුත්තං:- "උප්පන්නුප්පන්නානං අධිකරණානං සමථාය වූපසමාය සම්මුඛාවිනයො දාතබ්බො =:පෙ:= තිණවත්ථාරකො"ති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයනයො විත්ථාරො පන සමථක්ඛන්ධකෙ ආගතොයෙව විනිච්ඡයොපිස්ස සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො. තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධාති තෙසු සත්තසු අධිකරණසමථෙසු කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා නත්ථි වො කිඤ්චි සමථෙහි වූපසමෙතබ්බන්ති පුච්ඡාමි එකෙන සබ්බාපත්තීහි පරිසුද්ධභාවො පුච්ඡිතො හොති. උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානන්ති ආදි නිගමනවචනං තත්ථ එත්තකන්ති එත්තකං සික්ඛාපදං; සුත්තාගතන්ති සුත්තෙ පාතිමොක්ඛෙ ආගතං; සුත්තපරියාපන්නන්ති තස්සෙව අන්තොගධං; අන්වඩ්ඪමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡතීති අඩ්ඪමාසෙ අඩ්ඪමාසෙ උපොසථවසෙන උද්දිසිතබ්බතං ආගච්ඡති, සමග්ගෙහීති කායසාමග්ගිවසෙන සමග්ගෙහි; සම්මොදමානෙහීති චිත්තසාමග්ගිවසෙන එකජ්ඣාසයතාය සුට්ඨු මොදමානෙහි, අවිවදමානෙහීති අට්ඨාරසසු විවාදවත්ථූසු අඤ්ඤතරවසෙනාපි අවිවදමානෙහි; සික්ඛිතබ්බන්ති තං තං සික්ඛාපදං අවීතික්කමන්තෙහි අධිසීලසික්ඛා සම්පාදෙතබ්බාති, අනන්තරානන්තරා පන යං න වුත්තං තං සබ්බං පුරිමෙ පුරිමෙ සික්ඛාපදෙ වුත්තත්තා චෙව උත්තානත්ථත්තා චාති.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
භික්ඛුපාතිමොක්ඛ වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

භික්ඛුණී පාතිමොක්ඛ වණ්ණනා.

භික්ඛුණීනං හිතත්ථාය පාතිමොක්ඛං පකාසයි,
යං නාථො තස්ස දානෙසො සම්පත්තො වණ්ණනාක්කමො.

තත්ථ සුණාතු මෙති ආදීනං භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනාය වුත්තනයෙනෙව අත්ථො වෙදිතබ්බො කෙවලං භන්තෙති අය්‍යෙති ආදිවසෙන තස්මිං ච ඉධ ච අභිලාපමත්තමෙව ලිඞ්ගභෙදමත්තං ච විසෙසො යස්මා ච භික්ඛුනියා සික්ඛාපච්චක්ඛා නාම නත්ථි තස්මා “භික්ඛුණීනං සික්ඛාසාජීවසමාපන්නා සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා”ති අවත්වා “යා පන භික්ඛුණී ඡන්දසො මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍යා”ති වුත්තං. තත්ථ ඡන්දසොති මෙථුනරාගපටිසංයුත්තෙන ඡන්දෙන චෙව රුචියා ච, ඡන්දෙ පන අසති බලක්කාරෙන පධංසිතාය අනාපත්ති. තස්මා පරිපුණ්ණඋපසම්පදා භික්ඛුණී මනුස්සාමනුස්සතිරච්ඡානජාතිසු පුරිස උභතොබ්‍යඤ්ජනක පණ්ඩකානං යස්ස කස්සචි සජීවස්ස වා නිජ්ජීවස්ස වා සන්ථතස්ස වා අසන්ථතස්ස වා අක්ඛායිතස්ස වා යෙභුය්‍යෙන අක්ඛායිතස්ස වා අඞ්ගජාතස්ස අත්තනො වච්චමග්ගමුඛමග්ගපස්සාවමග්ගෙසු තීසු යත්ථ කත්ථචි සන්ථතෙ වා අසන්ථතෙ වා පකතිවාතෙන අසම්ඵුට්ඨෙ අල්ලොකාසෙ අත්තනො තිලඵලමත්තම්පි පදෙසං ඡන්දසො පවෙසෙති පරෙන වා පවෙසියමානෙ පවෙසනපවිට්ඨට්ඨිතඋද්ධරණෙසු යං කිඤ්චි සාදියති අයං පාරාජිකා හොති සෙසමෙත්ථ ඉතොපරෙසු ච සාධාරණසික්ඛාපදෙසු වුත්තනයානුසාරෙන වෙදිතබ්බං. අසාධාරණෙසු පන චතුන්නං තාව පාරාජිකානං පඨමෙ අවස්සුතාති කායසංසග්ගරාගෙන තින්තා කිලින්නාති අත්ථො. දුතියපදෙපි එසෙව නයො පුරිසපුග්ගලස්සාති කායසංසග්ගං සමාපජ්ජිතුං විඤ්ඤුස්ස මනුස්සජාතිකස්ස පුරිසසඞ්ඛාතස්ස පුග්ගලස්ස; අධක්ඛකන්ති අක්ඛකානං අධො; උබ්භජාණුමණ්ඩලන්ති ජාණුමණ්ඩලානං උපරි එත්ථ ච උබ්භකප්පරම්පි උබ්භජාණුමණ්ඩලෙනෙව සඞ්ගහිතං, ආමසනන්ති ආමජ්ජනං; ඵුට්ඨොකාසං අනතික්කමිත්වාපි තත්ථෙව සඞ්ඝට්ටනං; පරාමසනන්ති ඉතොචිතො ච සඤ්චරණං; ගහණන්ති ගහිතමත්තං; ඡුපනන්ති අසඞ්ඝට්ටෙත්වා ඵුට්ඨමත්තං; පතිපීළනන්ති අඞ්ගෙ ගහෙත්වා නිප්පීළනං; සාදියෙය්‍යාති යා භික්ඛුණී අත්තනො යථාපරිච්ඡින්නෙ කායෙ පුරිසස්ස එතං ආමසනාදිං සාදියති, සයං වා පන තෙන කායෙන පුරිසස්ස යං කිඤ්චි කාය

පපදෙසං සාදියමානා චුපති; අයම්පි උබ්භජාණුමණ්ඩලිකා නාම පාරාජිකාති අයමෙත්ථ සම්බන්ධො. “තිදතං පුග්ගලං වත්ථු”න්ති ආදීසු පන විත්ථාරවිනිච්ඡයෙ යස්මා සබ්බානෙව අසාධාරණ පඤ්ඤත්තානි තස්මා ඉතො පට්ඨාය සන්තිං අනුප්පඤ්ඤත්තිං වත්වා සාධාරණපඤ්ඤත්තීති වා අසාධාරණපඤ්ඤත්තීති වා න වක්ඛාම ආණත්තියං යත්ථ ආණත්ති නත්ථි තත්ථ කිඤ්චි අවත්වා යත්ථ අත්ථි තත්ථෙව වක්ඛාම, විපත්තිවිචාරණා වුත්තා යෙව. අවසෙසං පන සබ්බත්ථ වත්තබ්බං, තයිදං වුච්චති ඉදං තාව සික්ඛාපදං.

සාවත්ථියං සුන්දරීනන්දං ආරබ්භ කායසංසග්ගං සමාපජ්ජන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. එකතො අවස්සුතෙ යථාපරිච්ඡින්නෙන කායෙන පුරිසස්ස කායං උභතො අවස්සුතෙපි කායෙන කායපටිබද්ධං යථාපරිච්ඡින්නකායපටිබද්ධෙන වා අවසෙසකායෙන වා තස්ස කායං ආමසන්තියා ථුල්ලච්චයං. යක්ඛපෙතපණ්ඩකතිරච්ඡානගතමනුස්සවිග්ගහානං උභතො අවස්සුතෙ යථාපරිච්ඡින්නෙන කායෙන කායං ආමසන්තියාපි ථුල්ලච්චයං සෙසෙ පන පුරිසස්ස කායසංසග්ගරාගො නත්ථි පාරාජිකඛෙත්තෙපි ථුල්ලච්චයමෙව. අවසෙසෙ පන කායපටිබද්ධෙන කායපටිබද්ධාදිභෙදෙ මෙථුනරාගෙ ගෙහසිතපෙමෙසු ච සබ්බත්ථ දුක්කටං. අසඤ්චිච්ච, අසතියා, අජානන්තියා, අසාදියන්තියා, උම්මත්තිකාදීනං ච, අනාපත්ති. අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි ච භික්ඛුපාතිමොක්ඛෙ කායසංසග්ගෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානීති

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ ගණස්සාති අඤ්ඤාසං භික්ඛුනීනං; ඨිතාති සලිඞ්ගෙන ඨිතා, චුතාති කාලකතා; නාසිතාති ලිඞ්ගනාසනාය සයං වා තාය අඤ්ඤෙහි වා නාසිතා; අවසටාති තිත්ථියායතනං සඞ්කන්තා 'පුබ්බෙවාහං අය්යෙ අඤ්ඤාසිං”ති ඉදං තස්සා වචනකාලදස්සනං සලිඞ්ගෙ ඨිතාය පන පාරාජිකභාවං ඤත්වා “නෙව නං කස්සචි ආරොචෙස්සාමී”ති ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙනෙව අයං වජ්ජපටිච්ඡාදිකා නාම පාරාජිකා හොති

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ නෙවත්තනා පටිචොදන න ගණස්ස ආරොචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසමෙත්ථ සප්පාණකවග්ගම්හි දුට්ඨුල්ලාපත්තිපටිච්ඡාදන සික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. තත්‍ර හි පාචිත්තියං, ඉධ පාරාජිකාති අයමෙව විසෙසො සෙසං තාදිසමෙවාති.

දුතියසික්ඛාපදං.

තතියෙ උක්ඛිත්තන්ති ආපත්තියා අදස්සනාදීසු උක්ඛිත්තකං; ධම්මෙනාති භූතෙන වත්‍ථුනා; විනයෙනාති චොදෙත්‍වා සාරෙත්‍වා; සත්‍ථුසාසනෙනාති ඉධාපි චොදෙත්‍වා සාරෙත්‍වා කරණමෙව සත්‍ථුසාසනං නාම; අනාදරන්ති යෙන සඞ්ඝෙන උක්ඛෙපනීය කම්මං කතං තස්මිං වා තත්‍ථ පරියාපන්නගණෙ වා එකපුග්ගලෙ වා තස්මිං වා කම්මෙ ආදරවිරහිතං සම්මාවත්තනාය අවත්තමානන්ති අත්‍ථො. අප්පටිකාරන්ති පටිකාරරහිතං; අනොසාරිතන්ති අත්‍ථො. අකතසහායන්ති එකකම්මාදිකෙ සංවාසෙ සහ අයනභාවෙන සමානසංවාසකා භික්ඛූ සහායා නාම, යස්ස පන සො සංවාසො තෙහි සද්ධිං නත්‍ථි න තෙන තෙ සහායකා හොන්ති ඉති සො අකතසහායො නාම; තං අකතසහායං, සමානසංවාසකභාවං අනුපගතන්ති අත්‍ථො, තමනුවත්තෙය්‍යාති තං උක්ඛිත්තකං උක්ඛිත්තභාවෙයෙව ඨිතං භික්ඛුං යා භික්ඛුනී යං දිට්ඨිකො සො හොති තස්ස දිට්ඨියා ගහණභාවෙන අනුවත්තෙය්‍ය සා භික්ඛුනීහි සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපදාදීසු වුත්තනයෙන විසුං ච සඞ්ඝමජ්ඣෙ ච වුච්චමානා තං වත්‍ථුං අප්පටිනිස්සජ්ජන්ති සමනුභාසනකම්මපරියොසානෙ උක්ඛිත්තානුවත්තිකා නාම පාරාජිකා හොති.

සාවත්‍ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ උක්ඛිත්තානුවත්තනවත්‍ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ඤත්තියා දුක්කටං, ද්වීහි කම්මවාචාහි ද්වෙ ථුල්ලච්චයා, "යස්සා නක්ඛමති සා භාසෙය්‍යා"ති එවං යකාරප්පත්තාය තතියකම්මවාචාය පාරාජිකා, අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං. සෙසං සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපදාදීසු වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්‍ථෙ අවස්සුතාති ලොකස්සාදමිත්තසන්‍ථවවසෙන කායසංසග්ගරාගෙන තින්තා; අයමෙව හි අත්‍ථො සීහළමාතිකට්ඨකථායං වුත්තො සමන්තපාසාදිකාය පනස්ස විචාරණකථා. දුතියපදෙපි එසෙව නයො. පුරිසපුග්ගලස්ස හත්‍ථගහණං වාති ආදීසු පන යං පුරිස පුග්ගලෙන හත්‍ථෙ ගහණං කතං තං පුරිස පුග්ගලස්ස හත්‍ථගහණන්ති වුත්තං, එසනයො සඞ්ඝාටිකණ්ණගහණෙපි "හත්‍ථගහණ"න්ති එත්‍ථ ච යස්ස කස්සචි අපාරාජිකක්ඛෙත්තභූතස්ස අඞ්ගස්ස ගහණං හත්‍ථගහණං. යස්ස කස්සචි නිවත්‍ථස්ස වා පාරුතස්ස වා ගහණං සඞ්ඝාටිකණ්ණගහණං. සන්තිට්ඨෙය්‍ය වාති ආදීසු කායසංසග්ගසඞ්ඛාතස්ස අසද්ධම්මස්ස පටිසෙවනත්‍ථාය පුරිසස්ස හත්‍ථපාසෙ සන්තිට්ඨෙය්‍ය වා තත්‍ථ ඨිතා සල්ලපෙය්‍ය වා

පුරිසෙන වා "ඉත්ථං නාම ඨානං ආගච්ඡා"ති වුත්තා තං සඞ්කෙතං ගච්ඡෙය්‍ය තස්ස වා පුරිසස්ස ආගමනං සාදියෙය්‍ය යෙන කෙනචි වා පටිච්ඡන්නං ඔකාසං පවිසෙය්‍ය පුරිසස්ස වා හත්ථපාසෙ ඨත්වා කායං උපසංහරෙය්‍යාති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. අයම්පි පාරාජිකාති යථා පුරිමායො එවං අයම්පි භික්ඛුනී එතස්ස කායසංසග්ගසද්ධම්මස්ස පටිසෙවනත්ථාය එතානි අට්ඨ වත්ථූනි පටිපාටියා වා උප්පටිපාටියා වා පූරෙත්වා අට්ඨවත්ථුකා නාම පාරාජිකා හොතීති.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ අට්ඨම වත්ථුපරිපූරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සඞ්කෙතගමනෙ පදෙ පදෙ දුක්කටං. පුරිසස්ස හත්ථපාසං ඔක්කන්තමත්තෙ ථුල්ලච්චයං. පුරිසස්ස අබ්භාගමනසාදියනෙපි දුක්කටං. හත්ථපාසොක්කමනෙ ථුල්ලච්චයං. සෙසෙසු එකෙකස්මිං ථුල්ලච්චයමෙව. අට්ඨමෙ පරිපුණ්ණෙ පාරාජිකං. එකෙකස්මිං වත්ථුස්මිං සත්තක්ඛත්තුම්පි වීතික්කන්තෙ තා ආපත්තියො දෙසෙත්වා මුච්චති. අපිචෙත්ථ ගණනූපිකා ආපත්ති වෙදිතබ්බා. ඉදානි නාපජ්ජිස්සාමීති හි ධුරනික්ඛෙපං දෙසිතගණනං උපෙති පාරාජිකස්ස අඞ්ගං න හොති, තස්මා යා කත්වා දෙසිතා ගණනූපිකා එකං ආපන්නා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා දෙසෙත්වා පුන කිලෙසවසෙන ආපජ්ජති පුන දෙසෙති එවං අට්ඨමං පරිපූරෙන්තීපි පාරාජිකා න හොති, යා පන ආපජ්ජිත්වා පුනපි අඤ්ඤං වත්ථුං ආපජ්ජිස්සාමීති සහුස්සාහභාවා දෙසෙති තස්සා සා ආපත්ති අගණනූපිකා දෙසිතාපි අදෙසිතා හොති පාරාජිකස්ස අඞ්ගං හොති අසඤ්චිච්ච, අසතියා, අජානන්තියා, අසාදියන්තියා, උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති කායසංසග්ගරාගො, සඋස්සාහතා, අට්ඨමස්ස වත්ථුස්ස පූරණන්ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි සමනුභාසනසමුට්ඨානං, කිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං, විවෙදනන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො අට්ඨ පාරාජිකා ධම්මාති භික්ඛූ ආරබ්භ පඤ්ඤත්තා සාධාරණා චත්තාරො ඉමෙ චත්තාරොති එවං පාතිමොක්ඛුද්දෙසමග්ගෙන උද්දිට්ඨාති එවමෙත්ථ අත්ථො වෙදිතබ්බො. සෙසං භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං වුත්තනයමෙවාති.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛෙ පාරාජිකකණ්ඩවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සඞ්ඝාදිසෙසෙසු පඨමෙ උස්සයවාදිනාති මානුස්සයවසෙන කොධුස්සයවසෙන අට්ටකරණත්ථාය විනිච්ඡයමහාමත්තානං සන්තිකෙ විවදමානා; ගහපතිනා වාති ආදීහි ඨපෙත්වා පඤ්ච සහධම්මිකෙ අවසෙසා ගහට්ඨපබ්බජිතා සඞ්ගහිතා. අයම්පි භික්ඛුණී පඨමාපත්තිකන්ති ආදිම්හි පඨමා ආපත්ති එතිස්සාති= පඨමාපත්තිකා, වීතික්කමක්ඛණෙයෙව ආපජ්ජිතබ්බාති අත්ථො, තං පඨමාපත්තිකං ධම්මං ආපන්නාති අට්ටපරියොසානෙ ආපන්නා භික්ඛුණී සඞ්ඝතො නිස්සාරෙතීති= නිස්සාරණීයො, තං නිස්සාරණීයං; සඞ්ඝාදිසෙසන්ති එවංනාමිකං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ උස්සයවාදිකාවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාණත්තිකං "අට්ටං කරිස්සාමී"ති යං කිඤ්චි දුතියිකං සක්ඛිං වා සහායං වා පරියෙසන්තියා පරියෙසනෙ දුක්කටං. යස්ස සිතාය "අට්ටං කාතුං ගච්ඡාමී"ති චිත්තං උප්පජ්ජති තතො පට්ඨාය ගච්ඡන්තියා පදෙ පදෙ දුක්කටං. යස්ස කස්සචි අත්තමනො භික්ඛුණී උපස්සයං ආගතෙපි වොහාරිකෙ දිස්වා අත්තනො කථං ආරොචෙන්තියා දුක්කටං. ඉතරෙන අත්තනො කථාය ආරොචිතාය භික්ඛුණියා ථුල්ලච්චයං පඨමං, ඉතරෙන පච්ඡා භික්ඛුණියා ආරොචනෙපි එසෙව නයො, සචෙ පන භික්ඛුණී තං වදති මම ච තව ච කථං ත්වංයෙව ආරොචෙහීති සො අත්තනො වා කථං පඨමං ආරොචෙතු තස්සා වා පඨමාරොචනෙ දුක්කටං, දුතියෙ ථුල්ලච්චයං, තෙන එවං වුත්තාය භික්ඛුණියා ආරොචනෙපි එසෙව නයො, සචෙ භික්ඛුණී අඤ්ඤෙන කථාපෙති තත්‍රාපි එසෙව නයො, යථා තථා වා හි ආරොචියමානෙ පඨමාරොචනෙ භික්ඛුණියා දුක්කටං, දුතියෙ ථුල්ලච්චයං, උභින්නං පන කථං සුත්වා වොහාරිකෙහි විනිච්ඡයෙ කතෙ අට්ටපරියොසානං නාම හොති. තස්මිං අට්ටපරියොසානෙ භික්ඛුණියා ජයෙපි පරාජයෙපි සඞ්ඝාදිසෙසො, යා පන පච්චත්ථිකමනුස්සෙහි දූතං වා පහිණිත්වා සයං වා ආගන්ත්වා "එහි අය්යෙ"ති ආකඩ්ඪියමානා ගච්ඡති, යා වා උපස්සයෙ අඤ්ඤෙහි කතං අනාචාරං අනොදිස්ස ආචික්ඛති රක්ඛං යාචති තාය ච කිඤ්චි අවුත්තා වොහාරිකා අඤ්ඤතො සුත්වා සයමෙව අට්ටං පරියොසාපෙන්ති තස්සා, උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති, අඤ්ඤෙහි අනාකඩ්ඪිතාය අට්ටකරණං; අට්ටපරියොසානන්ති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානි. ඉදං පන කිරියා කිරියමෙවාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ යාය පඤ්චමාසග්ඝනකතො පට්ඨාය යං කිඤ්චි පරසන්තකං හරිතං අයං චොරී නාම; තං චොරිං වජ්ඣං විදිතන්ති තෙන කම්මෙන වධාරහා අයන්ති එවං විදිතං; අනපලොකෙත්වාති අනාපුච්ඡා; ගණන්ති මල්ලගණභටිපුත්තගණාදිකං; පූගන්ති ධම්මගණං; සෙණින්ති ගන්ධිකසෙණිදුස්සිකසෙණිආදිකං; යත්ථ යත්ථ හි රාජානො ගණාදීනං ගාමනිගමෙ නිය්‍යාතෙන්ති තුම්හෙව එත්ථ අනුසාසථාති තත්ථ තත්ථ තෙයෙව ඉස්සරා තස්මා තෙ සන්ධාය ඉදං වුත්තං එත්ථ ච රාජානං වා ගණාදිකෙ වා අපලොකෙත්වා හි භික්ඛුණිසඞ්ඝො අපලොකෙතබ්බොව. අඤ්ඤත්‍ර කප්පාති තිත්ථියෙසු වා අඤ්ඤාසු භික්ඛුණීසු වා පබ්බජිතපුබ්බා කප්පා නාම; තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං උපසම්පාදෙන්තියා ගණාචාරිණීපත්තචීවරපරියෙසනතොපි සීමාය සම්මුතියා ච ඤත්තියා ච දුක්කටං, ද්වීහි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයං, කම්මවාචාපරියොසානෙ සඞ්ඝාදිසෙසො.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ චොරිවුට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං චොරියා වෙමතිකාය අචොරියා චොරිසඤ්ඤාය චෙව වෙමතිකාය ච දුක්කටං, අචොරිසඤ්ඤාය අජානන්තියා අපලොකෙත්වා වුට්ඨාපෙන්තියා කප්පං වුට්ඨාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. චොරිතා, චොරියසඤ්ඤිතා අඤ්ඤත්‍ර අනුඤ්ඤාතකාරණා වුට්ඨාපනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. චොරිවුට්ඨාපනසමුට්ඨානං, කිරියං කිරියං. සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ ගාමන්තරන්ති ආදිසු සකගාමතො තාව නික්ඛමන්තියා අනාපත්ති. නික්ඛමිත්වා පන අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡන්තියා පදෙ පදෙ දුක්කටං, එකෙන පාදෙන ඉතරස්ස ගාමස්ස පරික්ඛෙපෙ වා උපචාරෙ වා අතික්කන්තෙ ථුල්ලච්චයං දුතියෙන අතික්කන්තමත්තෙ සඞ්ඝාදිසෙසො *තතො නික්ඛමිත්වා පුන සකගාමං පවිසන්තියාපි එසෙව නයො. සචෙ පන ඛණ්ඩපාකාරෙන වා වතිච්ඡිද්දෙන වා භික්ඛුනී විහාරභූමිං යෙව සක්කා පවිසිතුං එවං

* “එකෙන පාදෙන ඉතරස්ස ගාමස්ස පරික්ඛෙපෙ වා අතික්කන්තෙ උපචාරෙ වා ඔක්කන්තමත්තෙ ථුල්ලච්චයං දුතියෙන අතික්කන්තමත්තෙ ච ඔක්කන්තමත්තෙ ච සඞ්ඝාදිසෙසො”ති බහුසු දිස්සතෙපි ටීකායං අවපාඨොති වුත්තො.

පවිසමානො කප්පියභූමිං නාම පවිට්ඨා හොති තස්මා වට්ටති; ඉති බහිගාමෙ ඨත්වා යං කිඤ්චි සකගාමං වා පරගාමං වා අකප්පියභූමිං පදසා පවිසන්තියා ආපත්තීති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. නදීපාරගමනෙ වුත්තලක්ඛණාය නදියා දුතියිකං විනා පරතීරං ගච්ඡන්තියා වා අන්තරාය නදියා දුතියිකාය සද්ධිං සංසිබ්බිත්වා පුන ඔරිමතීරමෙව පච්චුත්තරන්තියා වා පඨමං පාදං උද්ධරිත්වා තීරෙ ඨපිතක්ඛණෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදුද්ධාරෙ සඞ්ඝාදිසෙසො. ඉද්ධිසෙතුයානනාවාහි පන පරතීරං ඔතරිතුං නහානාදිකාරණෙන ච ඔතිණ්ණාය ඔරිමතීරං පදසාපි පච්චුත්තරිතුං වට්ටති. රත්තිවිප්පවාසෙ පුරෙ අරුණෙයෙව දුතියිකාය හත්ථපාසං ඔක්කමිස්සාමීති ආභොගං විනා එකගබ්භෙපි දුතියිකාය හත්ථපාසාතික්කමෙ ඨත්වා අරුණං උට්ඨාපෙන්තියා ආපත්ති, එකා වා ගණම්හාති එත්ථ පන එකා භික්ඛුනීපි ගණො යෙව. ඔහීයෙය්‍යාති අවහීයෙය්‍ය; දස්සනූපචාරං වා විජහෙය්‍යාති අත්ථො. තස්මා ඉන්දඛීලාතික්කමතො පට්ඨාය බහි ගාමෙ රුක්ඛපබ්බතසානුපාකාරාදි අන්තරිතභාවෙනාපි දුතියිකාය දස්සනූපචාරෙ විජහිතෙ සචෙපි සවනූපචාරො අත්ථි ආපත්තියෙව, අජ්ඣොකාසෙ පන දූරෙපි දස්සනූපචාරො හොති තත්ථ මග්ගමූළ්හං සද්දෙන විය ධම්මසවනාරොචනසද්දෙන විය ච අය්‍යෙති සද්දායන්තියා සද්දසවනාතික්කමෙ ආපත්තියෙව, සචෙ පන මග්ගං ගච්ඡන්තී ඔහීයිත්වා ඉදානි පාපුණිස්සාමීති සඋස්සාහං අනුබන්ධති වට්ටති.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ ගාමන්තරගමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. එකා වා නදීපාරන්ති ආදිකා තත්ථ තිවිධා අනුපඤ්ඤත්ති. පුරෙ අරුණෙ සකගාමතො නික්ඛමිත්වා අරුණුග්ගමනකාලෙ ගාමන්තරපරියාපන්නං නදීපාරං ඔක්කමන්තියා පන චතස්සොපි ආපත්තියො එකක්ඛණෙයෙව හොන්ති. වුත්තම්පි චෙතං:–

"සික්ඛාපදා බුද්ධවරෙන වණ්ණිතා
සඞ්ඝාදිසෙසා චතුරො භවෙය්‍යුං
ආපජ්ජෙය්‍ය එකපයොගෙන සබ්බෙ
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"

එතෙනූපායෙන තිණ්ණං විනා ච එකතො භාවො වෙදිතබ්බො. දුතියිකාය පන පක්කන්තාය වා විබ්භන්තාය වා කාලකතාය වා පක්ඛසංකන්තාය වා ආපදාසු වා ගාමන්තරගමනාදීනි කරොන්තියා, උම්මත්තිකාදීනං ච, අනාපත්ති. අනන්තරායෙන එකතොභාවො, ගාමන්තරගමනාදිසු අඤ්ඤතරාපජ්ජනං. ආපදාය අභාවොති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි. ඉදං පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ උක්ඛිත්තකන්ති ආපත්තියා අදස්සනාදීසු උක්ඛිත්තකං; අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝස්ස ඡන්දන්ති තස්සෙව කාරකසඞ්ඝස්ස ඡන්දං අජානිත්වා; ඔසාරෙය්‍යාති ඔසාරණකම්මං කරෙය්‍ය; තස්සා එවං කරොන්තියා ගණපරියෙසනෙන සීමාසම්මුතියා ඤත්තියා ච දුක්කටං ද්වීහි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයං, කම්මවාචාපරියොසානෙන සඞ්ඝාදිසෙසො.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ එවං ඔසාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං තිකසඞ්ඝාදිසෙසං අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං කාරකසඞ්ඝං වා ආපුච්ඡිත්වා ගණස්ස වා ඡන්දං ජානිත්වා වත්තන්තියා අසන්තෙ වා කාරකසඞ්ඝෙ ඔසාරෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනඤ්ච අනාපත්ති ධම්මකම්මෙන උක්ඛිත්තතා, අඤ්ඤත්‍ර අනුඤ්ඤාතකාරණා ඔසාරණන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව, ඉදං පන කිරියාති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ අවස්සුතාති ඡන්දරාගෙන තින්තා: අවස්සුතස්සාති තාදිසස්සෙව; ඛාදෙය්‍යං වා භුඤ්ජෙය්‍යං වා ති එවං පටිග්ගහණෙ ථුල්ලච්චයං, අජ්ඣොහාරෙ සඞ්ඝාදිසෙසො.

සාවත්ථියං සුන්දරීනන්දං ආරබ්භ අවස්සුතාය අවස්සුතස්ස හත්ථතො ආමිසපටිග්ගහණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, එකතො අවස්සුතෙ පටිග්ගහණෙ දුක්කටං අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ ථුල්ලච්චයං යක්ඛපෙතපණ්ඩකතිරච්ඡානගතමනුස්සවිග්ගහානං හත්ථතො උභතො අවස්සුතෙපි සති එසෙව නයො. තත්ථ පන එකතො අවස්සුතෙ සති සබ්බත්ථ ච උදකදන්තපොණගහණෙපි පරිභොගෙපි දුක්කටමෙව, උභොසු අනවස්සුතෙසු අනවස්සුතොති වා ඤත්වා ගණ්හන්තියා උම්මත්තිකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. උදකදන්තපොණතො අඤ්ඤං අජ්ඣොහරණීයං, උභතො අවස්සවො, සහත්ථා ගහණං, අජ්ඣොහරණන්ති ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානීති

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ යතො ත්වන්ති යස්මා ත්වං; ඉඞ්ඝාති උය්‍යොජනත්ථෙ නිපාතො; අයම්පීනි යා එවං උය්‍යොජෙති සා එවං උය්‍යොජනෙන ච තෙන වචනෙන ඉතරිස්සා පටිග්ගහණෙන ච දුක්කටානි අජ්ඣොහාරගණනාය ථුල්ලච්චයානි ච ආපජ්ජිත්වා භොජනපරියොසානෙන සඞ්ඝාදිසෙසං ආපජ්ජති.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ එවං උය්‍යොජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාණත්තිකමෙව. පුරිසස්ස වා යක්ඛාදීනං වා හත්ථතො උදකදන්තපොණපටිග්ගහණුය්‍යොජනෙ ච තෙසං පරිභොගෙ ච දුක්කටං. එසනයො යක්ඛාදීනං හත්ථතො අවසෙසගහණත්ථං උය්‍යොජනෙ තෙසං ගහණෙ අජ්ඣොහාරෙ වා භොජනපරියොසානෙ පන ථුල්ලච්චයං, අනවස්සුතො‘ති ඤත්වා වා කුපිතා න පතිගණ්හාතීති වා කුලානුද්දයතාය න පතිගණ්හාතීති වා උය්‍යොජෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති, මනුස්සපුරිසතා, අඤ්ඤත්‍ර අනුඤ්ඤාතකාරණා ඛාදනීය භොජනීයං ගණ්හථා භුඤ්ජාති උය්‍යොජනා, තෙන වචනෙන ගහෙත්වා ඉතරිස්සා භොජනපරියොසානන්ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

නවම සික්ඛාපදං.

සඤ්චරිත්තාදිනානයෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. දසමෙ කිංනුමාව සමණියොති කිංනු ඉමා යෙව සමණියො; තාසාහන්ති තාසං අහං; යාව තතියකපදෙත්ථ භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං අවසෙසවිනිච්ඡයො ච තත්ථෙව සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

සාවත්ථියං චණ්ඩකාළිං භික්ඛුනිං ආරබ්භ “බුද්ධං පච්චක්ඛාමී”ති ආදිවචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, එවං වචනමෙව චෙත්ථ චතූසු අඞ්ගෙසු පඨමං අඞ්ගන්ති අයං විසෙසො, සෙසං තාදිසමෙවාති.

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ කිස්මිඤ්චිදෙව අධිකරණෙති චතුන්නං අඤ්ඤතරස්මිං; පච්චාකතාති පරාජිතා.

ඉදම්පි සාවත්ථියං චණ්ඩකාළිං භික්ඛුනිං ආරබ්භ “ඡන්දගාමිනියොච භික්ඛුනියො”ති ආදිවචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසං දසමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

එකාදසම සික්ඛාපදං.

ද්වාදසමෙ සංසට්ඨාති පබ්බජිතානං අනනුලොමෙන ගිහීනං කොට්ටනපචනසාසනහරණාදිනා කායිකවාචසිකෙන මිස්සීභූතා; පාපා කායිකවාචසිකා ආචාරා එතාසන්ති=පාපාචාරා; පාපො

කිත්තිසද්දො, එතාසන්ති= පාපසද්දා, පාපො ආජීවසඞ්ඛාතො සිලොකො එතාසන්ති පාපසිලොකා, භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස විහෙසිකාති අඤ්ඤමඤ්ඤිස්සා කම්මෙ කයිරමානෙ පටික්කොසනෙන විහෙසිකා; වජ්ජපටිච්ඡාදිකාති ඛුද්දානුඛුද්දකස්ස වජ්ජස්ස පටිච්ඡාදිකා.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ සංසට්ඨවිහාර වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසමෙත්ථාපි දසමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං; සමනුභාසනකම්මකාලෙ පන ද්වෙ තිස්සො එකතො සමනුභාසිතබ්බාති.

ද්වාදසම සික්ඛාපදං

තෙරෙස එවං වදෙය්‍යාති තා සමනුභට්ඨා භික්ඛුනියො එවං වදෙය්‍ය; එවාචාරාති එවං ආචාරා; යාදිසො තුම්හාකං ආචාරො තාදිසො ආචාරොති අත්ථො, එස නයො සබ්බත්ථ, උඤ්ඤායාති අවඤ්ඤාය, නීචං කත්වා ජානනාය; පරිභවෙනාති කිං ඉමා කරිස්සන්තීති එවං පරිභවිත්වා ජානනෙන; අක්ඛන්තියාති අසහනතාය; කොධෙනාති අත්ථො, වෙභස්සියාති බලවභස්සභාවෙන; අත්තනො බලප්පකාසනසමුත්‍රාසනෙනාති අත්ථො. දුබ්බල්‍යාති තුම්හාකං දුබ්බලභාවෙන සබ්බත්ථ උඤ්ඤාය ච පරිභවෙන චාති එවං සමුච්චයත්ථො දට්ඨබ්බො.

විවිච්චථා'ති නානා හොථ; අනනුලොමිකං කායිකවාචසිකසංසග්ගං පජහථාති අත්ථො;

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ "සංසට්ඨාව අය්‍යෙ තුම්හෙ විහරථ මා තුම්හෙ නානා විහරිත්ථා"ති උය්‍යොජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං සෙසමෙත්ථාපි දසමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

තෙරස සික්ඛාපදං.

සඞ්ඝභෙදාදිසු චතූසු වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. කෙවලං භික්ඛුනිසඞ්ඝං භින්දති භෙදාය පන පරක්කමති චෙව අනුවත්තතීති ච.

උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො සත්තරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා'ති භික්ඛු ආරබ්භ පඤ්ඤත්තා සාධාරණා සත්ත අසාධාරණා දසාති එවං සත්තරස; උභතො සඞ්ඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බං'ති

භික්ඛුණියා හි ආපත්තිං ජානන්තියාපි පරිවාසො නාම නත්ථි ජානනප්පච්චයාපි පන දුක්කටං ආපජ්ජති. තස්මා ජානන්තියාපි එකං පක්ඛමානත්තමෙව චරිතබ්බං, තං භික්ඛුණීහි අත්තනො විහාරං සොධෙත්වා විහාරසීමාය වා සොධෙතුං අසක්කොන්තීහි ඛණ්ඩසීමාය වා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතුවග්ගං ගණං සන්නිපාතෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ එකාපත්ති හොති එකිස්සා වසෙන සචෙ ද්වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා එකවත්ථුකා වා නානාවත්ථුකා වා තාසං තාසං වසෙන පාතිමොක්ඛවණ්ණනායං වුත්තවත්ථුගොත්තනාම ආපත්තිභෙදෙසු යං යං ඉච්ඡති තං තං ආදාය යොජනා කාතබ්බා, තත්‍රිදං පඨමාපත්තිවසෙන මුඛමත්තනිදස්සනං, තාය ආපන්නාය භික්ඛුණියා භික්ඛුණිසඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා වුඩ්ඪානං භික්ඛුණීනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො, "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං උස්සයවාදං, සාහං අය්‍යෙ සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා උස්සයවාදය පක්ඛමානත්තං යාචාමී"ති එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා බ්‍යත්තාය භික්ඛුණියා පටිබලාය සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො. "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො අයං ඉත්ථන්නාමා භික්ඛුණී එකං ආපත්තිං ආපජ්ජි උස්සයවාදං සා සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා උස්සයවාදය පක්ඛමානත්තං යාචති. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුණියා එකිස්සා ආපත්තියා උස්සයවාදය පක්ඛමානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති. සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමා =:පෙ:= දුතියම්පි =:පෙ:= තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි, සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො =:පෙ:= දෙති දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුණියා එකිස්සා ආපත්තියා උස්සයවාදය පක්ඛමානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී'ති

කම්මවාචා පරියොසානෙ "වත්තං සමාදියාමී" ති සමාදියිත්වා සඞ්ඝස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිත්තවත්තාය තාය වසිතුකාමාය තත්‍රෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ වා පක්කන්තාසු භික්ඛුණීසු එකභික්ඛුණියා වා දුතියිකාය වා සන්තිකෙ "වත්තං නික්ඛිපාමී"ති "මානත්තං නික්ඛිපාමී"ති නික්ඛිපිතබ්බං, අඤ්ඤිස්සා පන ආගන්තුකාය සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං, නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති, තෙන පුරෙ අරුණෙයෙව චතූහි භික්ඛුණීහි සා භික්ඛුණිං ගහෙත්වා ගාමූපචාරතො ච භික්ඛුණීනං විහාරූපචාරතො ච ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගා ඔක්කම්ම ගුම්බවති ආදීහි පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ නිසීදිතබ්බං.

චතූහි භික්ඛූහිපි තත්ථ ගන්තබ්බං, ගන්ත්වා භික්ඛුණීනං අවිදූරෙ විහාරෙ නිසීදිතබ්බං. අථ තාය භික්ඛුණියා වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදියිත්වා භික්ඛුණිසඞ්ඝස්ස තාව එවං ආරොචෙතබ්බං, "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං උස්සයවාදං සාහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා උස්සයවාදස්ස පක්ඛමානත්තං යාචිං තස්සා මෙ සඞ්ඝො එකිස්සා ආපත්තියා උස්සයවාදස්ස පක්ඛමානත්තං අදාසි, සාහං මානත්තං චරාමි වෙදියාමහං අය්‍යෙ වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති තතො භික්ඛුසඞ්ඝස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං ආරොචෙතබ්බං, "අහං අය්‍යා එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං =පෙ= වෙදියාමහං අය්‍යා වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති ආරොචෙත්වා භික්ඛුණිසඞ්ඝස්සෙව සන්තිකෙ නිසීදිතබ්බං, තතො පට්ඨාය භික්ඛුස්ස වා දුතියිකං ඨපෙත්වා භික්ඛුණීසු වා පක්කන්තාසු පි උභතො සඞ්ඝෙ මානත්තං චිණ්ණමෙව හොති, යාව අරුණං න උට්ඨහති තාවායං පස්සති භික්ඛුං වා භික්ඛුණිං වා තස්ස ආරොචෙතබ්බං, උට්ඨිතෙ අරුණෙ වත්තං නික්ඛිපිත්වා උපස්සයං ගන්තබ්බං, එවං පන්නරස අරුණා ගණ්හිතබ්බා, අනික්ඛිත්තවත්තාය පන ආගන්තුකෙසු අසති වත්ථූනං භික්ඛූනං ච භික්ඛුණීනං ච දෙවසිකං ආරොචෙත්වා ආගන්තුකෙසු සති සඞ්ඝෙපි ආගන්තුකානං ආරොචෙන්තියා පන්නරස දිවසානි පරිවාසක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙන සම්මා වත්තිතබ්බන්ති, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො. චිණ්ණමානත්තාය භික්ඛුණියාති යදා එවං චිණ්ණමානත්තා භික්ඛුණී හොති අථ සා යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුණිසඞ්ඝොති වුත්තනයෙන අබ්භානං කාතබ්බං, සෙසං උත්තානමෙවාති.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
භික්ඛුණී පාතිමොක්ඛෙ සඞ්ඝාදිසෙසවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිස්සග්ගියෙසු ආදිවග්ගස්ස තාව පඨමෙ පත්තසන්නිචයං කරෙය්‍යාති පත්තසන්නිධිං කරෙය්‍ය; එකාහං අධිට්ඨහිත්වා අවිකප්පෙත්වා අධිට්ඨානුපගං පත්තං ඨපෙය්‍යාති අත්ථො.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුණියො ආරබ්භ පත්තසන්නිචය වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසො කථාමග්ගො භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. තත්‍ර හි දසාහාතික්කමෙ ආපත්ති ඉධ එකාහාතික්කමෙති එත්තකං තස්ස ච ඉමස්ස ච නානාකරණං, සෙසං තාදිසමෙවාති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ අකාලචීවරං'ති අත්ථතෙ කඨිනෙ කඨිනමාසෙසු අනත්ථතෙ චීවරමාසතො අඤ්ඤස්මිං කාලෙ උප්පන්නං, යං වා පන කාලෙපි ආදිස්ස දින්නං, ආදිස්ස දින්නං නාම "සම්පත්තා භාජෙන්තූ"ති වත්වා වා ඉදං ගණස්ස ඉදං තුම්හාකං දම්මී'ති වත්වා වා දාතුකාමතාය පාදමූලෙ ඨපෙත්වා දින්නං ඉච්චෙතං අකාලචීවරං, කාලචීවර'න්ති අධිට්ඨහිත්වා භාජෙන්තියා පයොගෙ දුක්කටං, යං අත්තනා ලද්ධං තං නිස්සග්ගියං හොති, නිස්සට්ඨං පටිලභිත්වාපි යථාදානෙයෙව උපනෙතබ්බං; අඤ්ඤස්මිම්පි එවරූපෙ සික්ඛාපදෙ එසෙව නයො.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ අකාලිකචීවරං කාලිකචීවරං'ති අධිට්ඨහිත්වා භාජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, අකාලිකචීවරෙ වෙමතිකාය කාලිකචීවරෙ අකාලිකචීවරසඤ්ඤාය චෙව වෙමතිකාය ච දුක්කටං, උභොසු කාලචීවරසඤ්ඤාය උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අකාලචීවරතා, තථාසඤ්ඤිතා, කාලචීවර'න්ති අධිට්ඨාය ලෙසෙන භාජාපනං, පටිලාභො'ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානී'ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ හන්දා'ති ගණ්හ; අච්ඡින්දිස්සා'ති සයං අච්ඡින්දන්තියා, බන්ධිත්වා ඨපිතෙසු බහූසුපි එකාපත්ති, ඉතරෙසු වත්ථුගණනාය ආපත්තියො, අච්ඡින්දාපනෙ පන එකාය ආණත්තියා බහූසුපි අච්ඡින්නෙසු එකාපත්ති.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ චීවරං පරිවත්තෙත්වා අච්ඡින්දනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං, අඤ්ඤස්මිං පරික්ඛාරෙ තිකදුක්කටං, අනුපසම්පන්නාය චීවරෙපි තිකදුක්කටමෙව යා පන තාය වා දීයමානං තස්සා වා විස්සාසා ගණ්හාති තස්සා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, පරිවත්තිත චීවරස්ස විකප්පනූපගතා, සකසඤ්ඤාය අච්ඡින්දනං වා අච්ඡින්දාපනං වා'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනං'ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ විඤ්ඤාපෙත්වා'ති. ජානාපෙත්වා; ඉදං නාම ආහරා'ති යාචිත්වා වා; අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙය්‍යා'ති යං පුබ්බෙ කිං තෙ අය්‍යෙ අඵාසු කිං ආහරියතූ'ති වුත්තාය විඤ්ඤාපිතං තං පටික්ඛි

ඨත්වා තදෙව අඤ්ඤඤ්ච ගහෙතුකාමා තතො අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙය්‍ය, තස්සා විඤ්ඤත්තියා දුක්කටං පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙත්වා අඤ්ඤං විඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, තිකපාචිත්තියං, අනඤ්ඤෙ ද්විකදුක්කටං, අනඤ්ඤෙ අනඤ්ඤසඤ්ඤාය පන තස්මිං අප්පහොන්තෙ පුන තඤ්ඤෙව අඤ්ඤනාපි අත්ථෙ සති තෙන සද්ධිං අඤ්ඤඤ්ච යඤ්ච විඤ්ඤත්තං තතො ච අඤ්ඤං මහග්ඝතරං හොති ඉමං ආනිසංසං දස්සෙත්වා සුද්ධං අඤ්ඤමෙව ච විඤ්ඤාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. ලෙසෙන ගහෙතුකාමතා අඤ්ඤස්ස විඤ්ඤාපනං, පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්ත සදිසානීති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ අඤ්ඤං චෙතාපෙත්වා'ති අත්තනො කප්පියභණ්ඩෙන ඉදං නාම ආහරාති අඤ්ඤං පරිවත්තාපෙත්වා, අඤ්ඤං චෙතාපෙය්‍යා'ති එවං මෙ ඉදං දත්වා අඤ්ඤම්පි ආහරිස්සතීති මඤ්ඤමානා "න මෙ ඉමිනා අත්ථො, ඉදං නාම මෙ ආහරා"ති තතො අඤ්ඤං චෙතාපෙය්‍ය තස්සා චෙතාපන පයොගෙ දුක්කටං. පටිලාභෙන තෙන වා අඤ්ඤෙන මූලෙන ආභතං නිස්සග්ගියං හොති, සෙසං චතුත්ථ සදිසමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ අඤ්ඤදත්ථිකෙනාති අඤ්ඤස්ස අත්ථාය දින්නෙන; අඤ්ඤුද්දිසිකෙනාති අඤ්ඤං උද්දිසිත්වා දින්නෙන, සංඝිකෙනාති සංඝස්ස පරිච්චත්තෙන; පරික්ඛාරෙනාති කප්පියභණ්ඩෙන; අඤ්ඤං චෙතාපෙය්‍යා'ති "ඉදං නාම පරිභුඤ්ජෙය්‍යාථා'ති" යං උද්දිසිත්වා නියමෙත්වා, සො පරික්ඛාරො දින්නො තතො අඤ්ඤං පරිවත්තාපෙය්‍ය; තස්සා පයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ තාදිසෙන පරික්ඛාරෙන අඤ්ඤං චෙතාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං තිකපාචිත්තියං අනඤ්ඤදත්ථිකෙ තිකදුක්කටං, තස්මිං පන අනඤ්ඤදත්ථිකසඤ්ඤාය සෙසකං උපනෙන්තියා, තුම්හෙහි එතදත්ථාය දින්නා

අම්හාකඤ්ච ඉමිනා නාම අත්‍ථොති සාමිකෙ අපලොකෙත්වා උපනෙන්තියා යදි භික්ඛුණියො විහාරම්පි ඡඩ්ඩෙත්වා පක්කමන්ති එවරූපාසු ආපදාසු උපනෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනඤ්ච අනාපත්ති සෙසං චතුත්‍ථසදිසමෙවාති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ සඤ්ඤාචිකෙනාති සයං යාචිතකෙනාපි; එතදෙවෙත්‍ථ නානාකරණං, සෙසං ඡට්ඨසදිසමෙවාති

සත්තම සික්ඛාපදං

අට්ඨමෙ මහාජනිකෙනාති ගණස්ස පරිච්චත්තෙන; ඉදමෙවෙත්‍ථ ඡට්ඨතො නානාකරණං,

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ සඤ්ඤාචිකෙනා'ති ඉදං අට්ඨමතො අතිරිත්තං සෙසං විසුපි ඡට්ඨසදිසමෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ පුග්ගලිකෙනා'ති එකභික්ඛුණියා පරිච්චත්තෙන; සඤ්ඤාචිකෙනාති සයං යාචිතකෙන; අඤ්ඤං චෙතාපෙය්‍යාති යං උද්දිසිත්වා දින්නං තතො අඤ්ඤං චෙතාපෙන්තියා පයොගෙ දුක්කටං පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්‍ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ තාදිසෙන පරික්ඛාරෙන අඤ්ඤං චෙතාපනවත්‍ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසං ඡට්ඨසදිසමෙවාති.

දසම සික්ඛාපදං.

පත්තවග්ගො පඨමො.

දුතියස්ස පඨමෙ ගරුපාපුරණං'ති සීතකාලෙ පාපුරණං; චතුක්කංසපරමන්ති කංසො නාම චතුක්කහාපණිකො හොති තස්මා සොළසකහාපණග්ඝනිකං, චෙතාපෙතබ්බං'ති ඨපෙත්වා සහධම්මිකෙ ච ඤාතකපවාරිතෙ ච අඤ්ඤෙත කිස්මිම්චි දෙව

ගුණෙ පරිතුට්ඨෙන වදෙය්‍ය යෙනකෙනචීති වුත්තාය විඤ්ඤාපෙතබ්බං. **තතො චෙ උත්තරින්ති**, තතුත්තරිං; විඤ්ඤාපෙන්තියා දුක්කටං, පටිලාභෙ නිස්සග්ගියං හොති.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ රාජානං කම්බලං විඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං, ඌනකචතුක්කංසෙ තිකදුක්කටං, තස්මිං පන ඌනකසඤ්ඤාය චතුක්කංසපරමං චෙතාපෙන්තියා ඤාතකපවාරිතෙ වා අඤ්ඤස්ස වා අත්ථාය අත්තනො වා ධනෙන මහග්ඝං චෙතාපෙතුකාමස්ස අප්පග්ඝං චෙතාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ගරුපාපුරණතා, අතිරෙකචතුක්කංසතා, අනනුඤ්ඤාතට්ඨානෙ විඤ්ඤත්ති, පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානීති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ **ලහුපාපුරණන්ති** උණ්හකාලෙ පාපුරණං; **අඩ්ඪතෙය්‍යකංසපරමන්ති** දසකහාපණග්ඝනකං; සෙසං පඨමසදිසමෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

ඉතො පරානි ඉමස්මිං වග්ගෙ අට්ඨ තතියවග්ගෙ දසාති ඉමානි අට්ඨාරසසික්ඛාපදානි භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානීති.

ජාතරූපවග්ගො තතියො.

උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මාති භික්ඛූ ආරබ්භ පඤ්ඤත්තා සාධාරණා අට්ඨාරස අසාධාරණා ද්වාදසාති එවං තිංසා; සෙසං සබ්බං උත්තානත්ථමෙවාති.

නිස්සග්ගිය පාචිත්තියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාචිත්තියෙසු ලසුණවග්ගස්ස තාව පඨමෙ **ලසුණන්ති** මාගධරට්ඨෙ ජාතං ආමකභණ්ඩිකලසුණමෙව; න එක ද්වි ති මිඤ්ජකං, තං හි ඛාදිස්සාමීති පටිග්ගණ්හන්තියා දුක්කටං, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ලසුණං හාරාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, තිකපාචිත්තියං. අලසුණෙ තිකදුක්කටං, තස්මිං පන අලසුණසඤ්ඤාය පලණ්ඩුකෙ භඤ්ජනකෙ හරිතකෙ චාපලසුණෙ සූපසම්පාකෙ මංසසම්පාකෙ තෙලසම්පාකෙ සාළවෙ උත්තරිභඞ්ගෙ උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති, ආමකලසුණං චෙව අජ්ඣොහරණං චාති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ සම්බාධෙති පටිච්ඡන්නොකාසෙ; උපකච්ඡකෙසු ච මුත්තකරණෙ චාති අත්ථො. සංහරාපෙය්‍යාති එත්ථ ඛුරසණ්ඩාසකත්තරිආදීසු යෙන කෙනචි සංහරාපෙන්තියා පයොගගණනාය පාචිත්තියං න ලොමගණනාය.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ සම්බාධෙ ලොම සංහරාපන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අත්තනො අත්ථාය අඤ්ඤං ආණාපෙන්තියා සාණත්තිකං ආපත්තිභෙදො නත්ථි, ආබාධපච්චයා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ආබාධාභාවො, සම්බාධෙ ලොමසංහරණං'ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි භික්ඛුනියා සද්ධිං එකාඞ්ගතමග්ගසික්ඛාපදසදිසානීති.

දුතිය සික්ඛාපදං

තතියෙ තලඝාතකෙති අන්තමසො උප්පලකෙසරෙනාපි මුත්තකරණස්ස තලඝාතනෙ මුත්තකරණම්හි පහාරදානෙ පාචිත්තියන්ති අත්ථො.

සාවත්ථියං ද්වෙ භික්ඛුනියො ආරබ්භ තලඝාතකකරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං පුරිමනයෙනෙව සාණත්තිකං, ආපත්තිභෙදො නත්ථි. ඉතො පරං පන යත්ථ නත්ථි තත්ථ අවත්වා තාව ගමිස්සාම. ආබාධපච්චයා ගණ්ඩං වා වණං වා පහරන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ආබාධාභාවො, මුත්තකරණෙ පහාරදානං, ඵස්සසාදියනං'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානීති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ ජතුමට්ඨකෙති ජතුනා කතෙ මට්ඨදණ්ඩකෙ; වත්ථුවසෙන තං වුත්තං, කාමරාගෙන පන උප්පලකෙසරම්පි පවෙසන්තියා ආපත්ති.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ ජතුමට්ඨකආදියනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසං තතිය සදිසමෙවාති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ උදකසුද්ධිකන්ති මුත්තකරණස්ස ධොවනං; ආදියමානායාති කරොන්තියා; ද්වඞ්ගුලපබ්බපරමං ආදාතබ්බන්ති ද්වීසු අඞ්ගුලීසු එකෙකං කත්වා ද්වඞ්ගුලපබ්බපරමං ආදාතබ්බං; තං අතික්කාමෙන්තියා, සචෙ ධොවනකාලෙ රාගවසෙන විත්ථාරතො තතියාය අඞ්ගුලියා අග්ගපබ්බං ගම්භීරතො එකිස්සාව අංගුලියා තතියපබ්බං පවෙසෙති පාචිත්තියං.

සක්කෙසු අඤ්ඤතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ අතිගම්භීරං උදකසුද්ධිං ආදියනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං, ඌනකද්වංගුලපබ්බෙ තිකදුක්කටං. තස්මිං පන ඌනකසඤ්ඤාය ද්වඞ්ගුලපබ්බපරමං ආදියන්තියා ආබාධපච්චයා අතිරෙකෙපි උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති සෙසං තතියසදිසමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ භුඤ්ජන්තස්සාති පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරං භුඤ්ජතො; පානීයෙන වාති සුද්ධෙන වා උදකෙන තක්කාදීසු වා අඤ්ඤතරෙන; විධූපනෙනාති යාය කායචි විජනියා; උපතිට්ඨෙය්‍යාති යා එතෙසු ද්වීසු අඤ්ඤතරං ගහෙත්වා හත්ථපාසෙ තිට්ඨති තස්සා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ භුඤ්ජන්තස්ස එවං තිට්ඨනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තික පාචිත්තියං. හත්ථපාසං විජහිත්වා ඛාදනීයං ඛාදන්තස්ස උපතිට්ඨන්තියා දුක්කටං. අනුපසම්පන්නෙ තික දුක්කටං. "ඉමං පිවථ ඉමිනා විජථා"ති එවං දෙන්තියා වා දාපෙන්තියා වා අනුපසම්පන්නං වා උපතිට්ඨනත්ථං ආණාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. භුඤ්ජන්තස්ස භික්ඛුනො හත්ථපාසෙ ඨානං, පානීයස්ස වා විධූපනස්ස වා ගහණන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ විඤ්ඤත්වාති අන්තමසො මාතරම්පි යාචිත්වා; පරිභුඤ්ජෙය්‍යාති අජ්ඣොහරෙය්‍ය; එත්ථ ච විඤ්ඤත්ති චෙව භොජනං ච පමාණං තස්මා සයං විඤ්ඤාපෙත්වා අඤ්ඤාය භජ්ජනාදීනි කාරාපෙත්වා අඤ්ඤාය විඤ්ඤාපෙත්වා සයං භජ්ජනාදීනි කත්වා වා පටිග්ගහණතො පට්ඨාය යාව දන්තෙහි සංඛාදනං තාව පුබ්බපයොගෙසු දුක්කටාති අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ආමකධඤ්ඤවිඤ්ඤාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සයං වා අඤ්ඤාය වා අවිඤ්ඤත්තියා ලද්ධං භජ්ජනාදීනි කත්වා වා කාරාපෙත්වා වා භුඤ්ජන්තියා දුක්කටං. අඤ්ඤාය විඤ්ඤත්තියා ලද්ධං පන සයං භජ්ජනාදීනි කත්වාපි කාරෙත්වාපි භුඤ්ජන්තියා දුක්කටමෙව. ආබාධෙ සති සෙදකම්මාදීනං අත්ථාය විඤ්ඤාපෙන්තියා අවිඤ්ඤත්තියා ලබ්භමානං නවකම්මත්ථාය සම්පටිච්ඡන්තියා ඤාතකපවාරිතට්ඨානෙ මුග්ගමාසාදිඅපරණ්ණං විඤ්ඤාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සත්තන්නං ධඤ්ඤානං අඤ්ඤතරස්මිං විඤ්ඤාපනං වා විඤ්ඤාපාපනං වා, පටිලාභො, භජ්ජනාදීනි කත්වා වා කාරෙත්වා වා අජ්ඣොහරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි අද්ධානසික්ඛාපදසදිසානීති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ සඞ්කාරන්ති කචවරං; විඝාසන්ති යං කිඤ්චි පරිභුත්තාවසෙසං; උච්චිට්ඨොදකම්පි දන්තකට්ඨම්පි, අට්ඨිකවලකෙසු පන වත්තබ්බමෙව නත්ථි. තිරොකුඩ්ඩෙ වා තිරොපාකාරෙ වාති යස්ස කස්සචි කුඩ්ඩස්ස වා පාකාරස්ස වා පරතො, ඡඩ්ඩෙය්‍ය වාති සබ්බාතිපෙතාති එකතො ඡඩ්ඩෙන්තියා එකපයොගෙ එකා ආපත්ති සකිං ආණත්තියා බහුකෙපි ඡඩ්ඩිතෙ එකා එව.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ උච්චාරං තිරොකුඩ්ඩෙ ඡඩ්ඩනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සාණත්තිකං, භික්ඛුස්ස දුක්කටං, ඕලොකෙත්වා වා අවලඤ්ජෙ වා ඡඩ්ඩෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. උච්චාරාදිභාවො, අනවලොකනං, වලඤ්ජනට්ඨානං, තිරොකුඩ්ඩපාකාරතා, ඡඩ්ඩනං වා ඡඩ්ඩාපනං වාති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානීති. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ හරිතෙති ඛෙත්තෙ වා නාළිකෙරාදි ආරාමෙ වා යත්ථ කත්ථචි රොපිමහරිතට්ඨානෙ තානි වත්ථූනි ඡඩ්ඩෙන්තියා වා ඡඩ්ඩාපෙන්තියා වා පුරිමනයෙනෙව ආපත්ති, තාදිසෙ ඨානෙ නිසීදිත්වා අන්තමසො උදකං පිවිත්වා මත්ථකච්ඡින්නනාළිකෙරම්පි ඡඩ්ඩෙන්තියා ආපත්තියෙව.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ උච්චාරාදීනි හරිතෙ ඡඩ්ඩනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සාණත්තිකං, තිකපාචිත්තියං; භික්ඛුනො දුක්කටං. භික්ඛුනියාපි නික්ඛිත්තබීජෙ ඛෙත්තෙ යාව අඞ්කුරං න උට්ඨාති තාව දුක්කටං, අහරිතෙ තිකදුක්කටං, තස්මිං පන අහරිතසඤ්ඤාය, ඡඩ්ඩිතඛෙත්තෙ වා සාමිකෙ අපලොකෙත්වා වා ඡඩ්ඩෙන්තියා, උම්මත්තිකාදීනං ච, අනාපත්ති. සෙසං අට්ඨමසදිසමෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ නච්චන්ති අන්තමසො මොරනච්චම්පි; ගීතන්ති අන්තමසො ධම්මභාණකගීතම්පි: වාදිතන්ති අන්තමසො උදකභෙරිවාදිතම්පි; දස්සනායාති එතෙසු යං කිඤ්චි දස්සනාය; ගච්ඡන්තියා පදෙ පදෙ දුක්කටං. යත්ථ ඨිතා පස්සති වා සුණාති වා එකපයොගෙ එකාපත්ති තං තං දිසං ඔලොකෙන්තියා පයොගෙ පයොගෙ ආපත්ති.

රාජගහෙ ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ නච්චාදීනි දස්සනාය ගමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සයං තානි වත්ථූනි කරොන්තියා අඤ්ඤං වා ආණාපෙන්තියා "චෙතියස්ස උපහාරං දෙථා"ති ඊදිසෙන පරියායෙන වා භණන්තියා චෙතියස්ස උපහාරං කරොමාති වුත්තෙ සාධූති සම්පටිච්ඡන්තියා ච පාචිත්තියමෙවාති සබ්බඅට්ඨකථාසු වුත්තං, භික්ඛුනො සබ්බත්ථ දුක්කටං; "තුම්හාකං චෙතියස්ස උපට්ඨානං කරොමා"ති වුත්තෙ පන "උපට්ඨානකරණං නාම සුන්දර"න්ති ඊදිසං පරියායං භණන්තියා ආරාමෙ ඨත්වා පස්සන්තියා වා සුණන්තියා වා තථා අත්තනො ඨිතොකාසං ආගන්ත්වා පයොජිතං පටිපථං ගච්ඡන්තියා සම්මුඛීභූතං සලාකභත්තාදිකෙ සතිකරණීයෙ ගන්ත්වා ආපදාසු වා සමජ්ජට්ඨානං පවිසිත්වාපි පස්සන්තියා වා සුණන්තියා වා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. නච්චාදීනං අඤ්ඤතරතා, අඤ්ඤත්‍ර අනුඤ්ඤාත

කාරණා ගමනං, දස්සනං වා සවණං වා ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානි, ඉදං පන ලොකවජ්ජං, අකුසලචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දසම සික්ඛාපදං.

ලසුණවග්ගො පඨමො.

අන්ධකාරවග්ගස්ස පඨමෙ රත්තන්ධකාරෙති රත්තිං අන්ධකාරෙ; අප්පදීපෙති පජ්ජොතචන්දසුරිය අග්ගීසු එකෙනාපි අනොභාසිතෙ; පුරිසෙනාති සන්තිට්ඨිතුං සල්ලපිතුං ච විඤ්ඤුනා මනුස්සපුරිසෙන සද්ධිං; සන්තිට්ඨෙය්‍ය වාති හත්ථපාසෙ ඨිතමත්තාය පාචිත්තියං; සල්ලපෙය්‍යාති තත්ථ ඨත්වා ගෙහසිතකථං කථෙන්තියාපි පාචිත්තියමෙව.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ එවං සන්තිට්ඨන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. පුරිසස්ස හත්ථපාසං විජහිත්වාපි සන්තිට්ඨන්තියා වා සල්ලපන්තියා වා දුක්කටං. යං කිඤ්චි විඤ්ඤුං දුතියං ගහෙත්වා එවං කරොන්තියා අරහොපෙක්ඛාය අඤ්ඤවිහිතාය උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. රත්තන්ධකාරතා, පුරිසස්ස හත්ථපාසෙ ඨානං වා සල්ලපනං වා, සහායාභාවො, රහොපෙක්ඛනන්ති ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, අකුසලචිත්තං තිවෙදනන්ති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙති කුඩ්ඩාදීසු යෙන කෙනචි පටිච්ඡන්නෙ: ඉදමෙත්ථ නානත්තං.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ අජ්ඣොකාසෙති නානත්තං, සෙසං උභයත්ථපි පඨමසදිසමෙවාති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ රථිකාය වාති රච්ඡාය; ව්‍යූහෙති අනිබ්බිජ්ඣරච්ඡාය; සිඞ්ඝාටකෙති චච්චරෙ; නිකණ්ණිකං වා ජපෙය්‍යාති කණ්ණමූලෙ කිඤ්චි ජපෙය්‍ය; උය්‍යොජෙය්‍යාති අනාචාරං චරිතුකාමතාය "ගච්ඡ ත්වං"ති දුතියිකං උය්‍යොජෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති. පුරිමනයෙනෙව තාව සන්තිට්ඨනාදිසු තීණි පාචිත්තියානි, උය්‍යොජනාය පන උය්‍යොජෙන්ත ච හත්ථපාසවිජහනෙ ච දුක්කටං, විජහිතෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ එවං සන්තිට්ඨනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසං පුරිමනයසදිසමෙව, අනාපත්තියං පන අනාචාරං ආචරිතුකාමා සති කරණීයෙ දුතියිකං භික්ඛුනිං උය්‍යොජෙතීති එත්තකං අධිකන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ පුරෙභත්තන්ති අරුණුග්ගමනතො උපාදාය යාව මජ්ඣන්හිකා, ආසනෙති පල්ලඞ්කස්සොකාසභූතෙ; සාමිකෙ අනාපුච්ඡාති තස්මිං කුලෙ යං කිඤ්චි විඤ්ඤුං මනුස්සං අනාපුච්ඡා; පක්කමෙය්‍යාති එත්ථ ඡන්නස්ස අන්තො නිසීදිත්වා අනොවස්සකං අජ්ඣොකාසෙ උපචාරං අතික්කමෙන්තියා පඨමපාදෙ දුක්කටං, දුතියෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ අනාපුච්ඡා පක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං. පල්ලඞ්කස්ස අනොකාසෙ දුක්කටං තථා ආපුච්ඡිතෙ අනාපුච්ඡිතසඤ්ඤාය චෙව වෙමතිකාය ච, ආපුච්ඡිතසඤ්ඤාය පන අසංහාරිමෙ ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. පුරෙභත්තතා, අන්තරඝරෙ නිසජ්ජාය ආසනස්ස පල්ලඞ්කොකාසතා, අඤ්ඤත්‍ර අනුඤ්ඤාතකාරණා, අනාපුච්ඡනං, වුත්තපරිච්ඡෙදාතික්කමොති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කඨිනසදිසානි. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ පච්ඡාභත්තන්ති මජ්ඣන්හිකෙ වීතිවත්තෙ යාව සූරියස්ස අත්ථඞ්ගමා; අභිනිසීදෙය්‍ය වාති ආදිම්හි නිසීදිත්වා ගච්ඡන්තියා එකා ආපත්ති, අනිසීදිත්වා නිපජ්ජිත්වා ගච්ඡන්තියාපි එකා, නිසීදිත්වා නිපජ්ජිත්වා ගච්ඡන්තියා ද්වෙ.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ආසනෙ අභිනිසීදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසං පඤ්චමසදිසමෙව යථා පන තත්ථ අසංහාරිමෙ එව මිධ ධුවපඤ්ඤත්තෙන අනාපත්ති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ විකාලෙති අත්ථංගතෙ සූරියෙ; සෙය්‍යන්ති අන්තමසො පණ්ණසන්ථරම්පි; සෙසං ඡට්ඨසදිසමෙව.

ඉදං පන සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ විකාලෙ කුලානි උපසඞ්කමිත්වා සාමිකෙ අනාපුච්ඡිත්වා සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා නිසීදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අනාපත්තියං චෙත්ථ ධුවපඤ්ඤත්තං නාම නත්ථි.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ දුග්ගහිතෙන දූපධාරිතෙනාති යං වුත්තං තතො අඤ්ඤථා ගහිතෙන ච අනුපධාරිතෙන ච; පරන්ති අහං කිර අය්‍යෙ අය්‍යං න සක්කච්චං උපට්ඨාමීති ආදිනා නයෙන උපසම්පන්නං උජ්ඣාපෙන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ, එවං පරං උජ්ඣාපන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නාය තිකදුක්කටං. උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. දුග්ගහිතතා, උජ්ඣාපනා, යං උජ්ඣාපෙති තස්සා උපසම්පන්නතාති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. ◇ සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ අභිසපෙය්‍යාති සපථං කරෙය්‍ය; තත්ථ "නිරයෙ උප්පජ්ජාමි නිරයෙ උප්පජ්ජතූ"ති එවමාදීනි වදමානා නිරයෙන අභිසපති නාම, අක්කොසතීති අත්ථො. "ගිහිනී හොමි ගිහිනී හොතූ"ති එවමාදීනි වදමානා බ්‍රහ්මචරියෙන, තස්සා වාචාය වාචාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං, චණ්ඩකාළිං ආරබ්භ, එවං අභිසපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අනුපසම්පන්නාය තිකදුක්කටං. තිරච්ඡානයොනියා වා පෙත්තිවිසයෙන වා මනුස්සදොභග්ගෙන වා අභිසපන්තෙ

දුක්කටං. අත්ථධම්ම අනුසාසනිපුරෙක්ඛාරානං උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. නිරයෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අභිසපනං, උපසම්පන්නතා, අත්ථපුරෙක්ඛාරතාදීනං අභාවො'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි අට්ඨමසදිසානෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ වධිත්වාති හත්ථාදීහි පහරිත්වා; උභයං කරොන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං, චණ්ඩකාළිං ආරබ්භ, අත්තානං වධිත්වා රොදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. කෙවලං වධෙන්තියා වා රොදන්තියා වා දුක්කටමෙව, ඤාතිරොගභොගබ්‍යසනෙහි ඵුට්ඨාය කෙවලං රොදන්තියා, එවං න වධෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති, අත්තානං වධනං චෙව රොදනං චා'ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානි, ඉදං පන කිරියාකිරියමෙවාති.

දසම සික්ඛාපදං.

අන්ධකාරවග්ගො දුතියො.

නග්ගවග්ගස්ස පඨමෙ නග්ගාති අනිවත්ථා වා අපාරුතා වා එවං හි නහායන්තියා සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං. නහානපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ එවං නහානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. උදකසාටිකචීවරෙ අච්ඡින්නෙ වා නට්ඨෙ වා මහග්ඝං ඉදං දිස්වා චොරාපි හරෙය්‍යුන්ති එවරූපාසු ආපදාසු වා නහායන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. නග්ගතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, නහානපරියොසානන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ අප්පමාණිකායො උදකසාටිකායො ධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසමෙත්ථ සබ්බං රතනවග්ගෙ නිසීදනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ විසිබ්බෙත්වාති දුස්සිබ්බිතං පුන සිබ්බනත්ථාය විසිබ්බිත්වා; අනන්තරායිකිනීති දසසු අන්තරායෙසු එකස්මිම්පි අසති; අඤ්ඤත්‍ර චතුහපඤ්චාහාති විසිබ්බිතදිවසතො පඤ්ච දිවසෙ අතික්කමෙත්වා “නෙව සිබ්බිස්සාමි න සිබ්බාපනාය උස්සුක්කං කරිස්සාමී”ති ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙන පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ චීවරං විසිබ්බෙත්වා න සිබ්බනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං. අනුපසම්පන්නාය තිකදුක්කටං. තථා අභින්නම්පි අඤ්ඤස්සම්පි පරික්ඛාරෙ, යා පන අන්තරායිකිනී වා හොති පරියෙසිත්වා වා කිඤ්චි න ලභති කරොන්තී වා පඤ්චාහං අතික්කාමෙති තස්සා ච ගිලානාය ච ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. නිවාසනපාරුපනූපග චීවරතා, උපසම්පන්නාය සන්තකතා, සිබ්බනත්ථාය විසිබ්බනං වා විසිබ්බාපනං වා අඤ්ඤත්‍ර අනුඤ්ඤාතකාරණා, පඤ්චාහාතික්කමො, ධුරනික්ඛෙපො'ති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානීති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ පඤ්චාහිකන්ති පඤ්ච අහානි–පඤ්චාහං, පඤ්චාහ'මෙව පඤ්චාහිකං; සඞ්ඝාටීනං චාරො=සඞ්ඝාටිචාරො, පරිභොගවසෙන වා ඔතාපනවසෙන වා සඞ්ඝටිතට්ඨෙන සඞ්ඝාටීති ලද්ධනාමානං තිචීවරං උදකසාටිකා සංකච්චිකාති ඉමෙසං පඤ්චන්නං චීවරානං පරිවත්තනන්ති අත්ථො. අතික්කාමෙය්‍ය පාචිත්තියන්ති ඡට්ඨෙ අරුණුග්ගමනෙ එකස්මිං චීවරෙ වුත්තනයෙන අපරිවත්තිතෙ එකා ආපත්ති, පඤ්චසු පඤ්ච.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ චීවරං නික්ඛිපිත්වා සන්තරුත්තරෙන ජනපදචාරිකං පක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තික පාචිත්තියං. පඤ්චාහානතික්කන්තෙන තික දුක්කටං. තස්මිං පන අනතික්කන්තසඤ්ඤාය පඤ්චමං දිවසං පඤ්ච චීවරානි නිවාසන්තියා වා පාරුපන්තියා වා ඔතාපෙන්තියා වා ගිලානාය “ඉදං මෙ චීවරං ඊදිසෙ චොරභයෙ න සක්කා ධාරෙතු”න්ති එවරූපාසු ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. පඤ්චන්නං චීවරානං අඤ්ඤතරතා, පඤ්චාහාතික්කමො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, අපරිවත්තනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කථිනසදිසානීති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ චීවරසඞ්කමනීයන්ති සඞ්කමෙතබ්බචීවරං; අඤ්ඤිස්සා සන්තකං අනාපුච්ඡා ගහිතං පුන දාතබ්බං පඤ්චන්නං අඤ්ඤතරචීවරන්ති අත්ථො. ධාරෙය්‍යාති සචෙ තං නිවාසෙති වා පාරුපති වා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ භික්ඛුණියා චීවරං ආදාය අනාපුච්ඡා පාරුපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං, අනුපසම්පන්නාය තික දුක්කටං, යා පන තාය වා දින්නං තං වා ආපුච්ඡා අච්ඡින්නනට්ඨචීවරිකා වා හුත්වා "ඉදං මෙ චීවරං මහග්ඝං ඊදිසෙ චොරභයෙ න සක්කා ධාරෙතු"න්ති එවරූපාසු ආපදාසු වා ධාරෙති තස්සා, උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. චීවරසඞ්කමනීයතා උපසම්පන්නාය සන්තකතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, ධාරණන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමකඨිනසදිසානි ඉදං පන කිරියා කිරියන්ති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ ගණස්සාති භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස; චීවරලාභන්ති විකප්පනුපගපච්ඡිමම්පි ලභිතබ්බචීවරං; අන්තරායං කරෙය්‍යාති යථා තෙ දාතුකාමා න දෙන්ති එවං පරක්කමෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති සචෙ තස්සා වචනෙන තෙ න දෙන්ති භික්ඛුනියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ගණස්ස චීවරලාභන්තරාය කරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අඤ්ඤස්මිං පරික්ඛාරෙ දුක්කටං, සම්බහුලානං පන එකභික්ඛුනියා වා චීවරලාභෙ දුක්කටමෙව, සමග්ගකාලෙ දස්සථා"ති එවං ආනිසංසං දස්සෙත්වා නිවාරෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. විකප්පනුපගපච්ඡිමතා, සඞ්ඝස්ස පරිණතභාවො, විනා ආනිසංසදස්සනෙන අන්තරාය කරණන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ ධම්මිකං චීවරවිභඞ්ගන්ති සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන සන්නිපතිත්වා කයිරමානං චීවරෙ විභඞ්ගං; පටිබාහෙය්‍යාති පටිසෙධෙය්‍ය; එවං පටිසෙධෙන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ධම්මිකං චීවරවිභඞ්ගං පටිබාහනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ධම්මිකෙ වෙමතිකාය අධම්මිකෙ ධම්මිකසඤ්ඤාය චෙව වෙමතිකාය ච දුක්කටං. උභයත්ථ අධම්මික

සඤ්ඤාය ආනිසංසං දස්සෙත්වා පටිබාහන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. චීවරවිභඞ්ගස්ස ධම්මිකතා, ධම්මිකසඤ්ඤිතා, විනා ආනිසංසෙන පටිබාහනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානෙවාති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ සමණචීවරන්ති කප්පකතං නිවාසනපාරුපනුපගං; එවරූපං ඨපෙත්වා පඤ්ච සහධම්මිකෙ මාතාපිතරො ච යස්ස කස්සචි ගහට්ඨස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පරිච්චජිත්වා දෙන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ අගාරිකස්ස සමණචීවරදානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. භික්ඛුනො දුක්කටං. මාතාපිතූනං පරිච්චජිත්වාපි අඤ්ඤෙසං තාවකාලිකමෙව දෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සමණචීවරතා, ඨපෙත්වා සහධම්මිකෙ ච මාතාපිතරො ච අඤ්ඤෙසං දානං, අතාවකාලිකතාති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සඤ්චරිත්තසදිසානීති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ දුබ්බලචීවරපච්චාසායාති දුබ්බලාය චීවරපච්චාසාය "සචෙ සක්කොම දස්සාමා"ති එත්තකමත්තං සුත්වා උප්පාදිතාය ආසායාති අත්ථො. චීවරකාලසමයං අතික්කාමෙය්‍යාති වස්සං වුත්ථ භික්ඛුනීහි කාලචීවරෙ භාජියමානෙ "ආගමෙථ අය්‍යා අත්ථි සඞ්ඝස්ස චීවරපච්චාසා"ති වත්වා තං චීවරවිභඞ්ගං චීවරකාලං අතික්කාමෙය්‍ය තස්සා අනත්ථතෙ කඨිනෙ වස්සානස්ස පච්ඡිම මාසං අත්ථතෙ කඨිනෙ කඨිනුබ්භාරදිවසං අතික්කාමෙන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ දුබ්බලචීවරපච්චාසාය චීවරකාලසමයං අතික්කාමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. දුබ්බලචීවරෙ වෙමතිකාය අදුබ්බලචීවරෙ දුබ්බලචීවරසඤ්ඤාය වෙමතිකාය ච දුක්කටං. උභයත්ථ අදුබ්බලචීවරසඤ්ඤාය කිඤ්චාපි න සක්කොමාති වදන්ති. ඉදානි පන තෙසං කප්පාසො වා උප්පජ්ජිස්සති සද්ධො වා පුරිසො ආගමිස්සති තස්මිං ආගතෙ අඤ්ඤා දස්සන්තීති එවං ආනිසංසං දස්සෙත්වා නිවාරෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච

අනාපත්ති. දුබ්බලචීවරතා, දුබ්බලසඤ්ඤිතා, විනා ආනිසංසෙන නිවාරණං'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානීති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ ධම්මිකං කඨිනුද්ධාරන්ති සබ්බාසං භික්ඛුනීනං අකාලචීවරං දාතුකාමෙන උපාසකෙන යත්තකෙන අත්ථාරමූලිකො ආනිසංසො තතො අධිකං වා සමකං වා දත්වා යාචිතෙන සම්මෙගන භික්ඛුනීසඞ්ඝෙන යං කඨිනං ඤත්තිදුතියකම්මෙන අන්තරා උබ්භරීයති තස්ස සො උබ්භාරො ධම්මිකොති වුච්චති එවරූපං කඨිනුබ්භාරන්ති අත්ථො. පටිබාහෙය්‍යාති නිවාරෙය්‍ය; තස්ස එවරූපං කඨිනුබ්භාරං නිවාරෙන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ කඨිනුබ්භාරපටිබාහන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසං සත්තමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

දසම සික්ඛාපදං.

නග්ග වග්ගො තතියො

තුවට්ටවග්ගස්ස පඨමෙ තුවට්ටෙය්‍යුන්ති නිපජ්ජෙය්‍යුං තාසු පන එකාය වා නිපන්නාය අපරා නිපජ්ජතු ද්වෙපි වා සහෙව නිපජ්ජන්තු ද්වින්නම්පි පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ද්වින්නං එකමඤ්චෙව නිපජ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සචෙ පන එකාය නිපන්නාය එකා නිසීදති උභොපි වා නිසීදන්ති තාසං උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. එකමඤ්චතා, ද්වින්නං තුවට්ටනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ එකං අත්ථරණං චෙව පාපුරණං ච එතාසන්ති=එකත්ථරණපාපුරණා, සංහාරිමානං පාවාරත්ථරකකටසාරකාදීනං එකං අන්තං අත්ථරිත්වා එකං පාරුපිත්වා තුවට්ටන්තීනමෙතං අධිවචනං. පාචිත්තියන්ති තථෙව අත්ථරිත්වා තං පාරුපිත්වා නිපජ්ජන්තීනං පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ එවං තුවට්ටන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං අත්ථරණෙ වා පාවුරණෙ වා එකස්මිං දුක්කටං. නානාත්ථරණපාවුරණෙ තික දුක්කටං, තස්මිං පන නානාත්ථරණපාවුරණා සඤ්ඤාය වවත්ථානං දස්සෙත්වා නිපජ්ජන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සෙසං පඨමසදිස මෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ අඵාසුන්ති ඉමිනා ඉමිස්සා අඵාසුකං භවිස්සතීති අනාපුච්ඡා පුරතො චඞ්කමණඨානනිසජ්ජාදයො වා උද්දෙස උද්දිසාපන සජ්ඣායනං වා කරොන්තියා චඞ්කමනෙ නිවත්තන ගණනාය ඨානාදිසු පයොගගණනාය උද්දෙසාදිසු පදගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ සඤ්චිච්ච අඵාසුකරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං. අනුපසම්පන්නාය තික දුක්කටං. න අඵාසුකාමතාය ආපුච්ඡා පුරතො චඞ්කමණාදීනි කරොන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. **උපසම්පන්නතා, අඵාසුකාමතා, අඵාසුකරණං, අනාපුච්ඡනංති.** ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන කිරියාකිරියං දුක්ඛවෙදනන්ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ දුක්ඛිතන්ති ගිලානං; **සහජීවිනින්ති** සද්ධිවිහාරිනිං; නෙව **උපට්ඨෙය්‍යාති** තස්සා උපට්ඨානං සයං වා අකරොන්තියා පරෙහි වා අකාරාපෙන්තියා ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙන පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ දුක්ඛිතං සහජීවිනිං අනුපට්ඨාන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අන්තෙවාසිනියා අනුපසම්පන්නාය වා දුක්කටං. දසසු අඤ්ඤතරඅන්තරායෙ සති පරියෙසිත්වා අලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. **අගිලානතා, සද්ධිවිහාරිකතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, උපට්ඨානෙ ධුරනික්ඛෙපො'ති** ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානීති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ උපස්සයං දත්වාති කවාටබද්ධං අත්තනො පුග්ගලිකං විහාරං දත්වා; නික්කඩ්ඪෙය්‍යාති බහූනිපි ද්වාරානි එකප්පයොගෙන නික්කඩ්ඪන්තියා එකා ආපත්ති නානාපයොගෙහි පයොගගණනාය ආපත්තියො. ආණත්තියම්පි එසෙව නයො. සචෙ පන ඉමඤ්චිමඤ්ච ද්වාරං අතික්කාමෙහීති ආණාපෙති එකාය ආණත්තියා එව න ද්වාරගණනාය ආපත්තියො.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ඊදිසෙ වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං තිකපාචිත්තියං. අකවාටබද්ධතො දුක්කටං. අනුපසම්පන්නාය තිකදුක්කටං. කවාටබද්ධතො වා අකවාටබද්ධතො වා උභින්නම්පි පරිවාරනික්කඩ්ඪනෙ දුක්කටමෙව. සෙසං සඞ්ඝිකා විහාරා නික්කඩ්ඪනෙ වුත්තනයමෙවාති.

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨං උත්තානපදත්ථමෙව. සාවත්ථියං චණ්ඩකාළිං ආරබ්භ සංසට්ඨවිහාරවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං, සෙසමෙත්ථ පඨමෙ අරිට්ඨසික්ඛාපදෙ වුත්තවිනිච්ඡයසදිසමෙවාති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං.

සත්තමෙ අන්තොරට්ඨෙති යස්ස විජිතෙ විහරති තස්සරට්ඨෙ; අසත්ථිකා චාරිකන්ති විනා සත්ථෙන ගච්ඡන්තියා ගාමන්තරගණනාය අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ අද්ධයොජනගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ වුත්තනයෙ පදෙසෙ චාරිකං පක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සත්ථෙන සහ ගච්ඡන්තියා ඛෙමෙ අප්පටිභයෙ ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අන්තොරට්ඨතා, අඛෙමතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, චාරිකං පක්කමණන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

සත්තමසික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ තිරොරට්ඨෙති යස්ස විජිතෙ විහරති තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්ස රට්ඨෙ; සෙසං සත්තමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, නගරං පනෙත්ථ රාජගහන්ති.

අට්ඨමසික්ඛාපදං.

නවමෙ අඤ්ඤත්‍රවස්සන්ති පුරිමං වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං අවසිත්වා තස්ස වස්සස්ස අනන්තරෙව; ඉධ සත්තාහකරණීයෙන වා කෙනචි උබ්බාළ්හාය වා, ආපදාසු වා ගච්ඡන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සෙසං අට්ඨමසදිසමෙවාති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ වස්සංවුට්ඨාති පුරිමං වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං වුත්ථා; ඡප්පඤ්චයොජනානීති එත්ථ පවාරෙත්වා පඤ්චයොජනානි ගන්තුම්පි වට්ටති ඡසු වත්තබ්බමෙව නත්ථි සචෙ පන තීණි ගන්ත්වා තෙනෙව මග්ගෙන පච්චාගච්ඡති න වට්ටති වුත්තප්පකාරං අද්ධානං න ගමිස්සාමීති ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙන පාචිත්තියං.

රාජගහෙ සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ "වස්සං වසිත්වා චාරිකං අපක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අන්තරායෙ සති පරියෙසිත්වා දුතියිකං භික්ඛුනිං අලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. වස්සං වුට්ඨතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, පඤ්චයොජනාතික්කමො'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි. ඉදං පන අකිරියං දුක්ඛවෙදනන්ති.

දසම සික්ඛාපදං

තුවට්ටවග්ගො චතුත්ථො.

චිත්තාගාරවග්ගස්ස පඨමෙ රාජාගාරන්ති රඤ්ඤො කීළාඝරං; චිත්තාගාරන්ති කීළනචිත්තසාලං ආරාමන්ති කීළනඋපවනං, උය්‍යානන්ති කීළනුය්‍යානං; පොක්ඛරණීන්ති කීළාපොක්ඛරණිං; දස්සනායාති එතෙසු යං කිඤ්චි "පස්සිස්සාමී"ති ගච්ඡන්තියා පදෙ පදෙ දුක්කටං; යත්ථ ඨත්වා පන පස්සති තත්ථ පදං අනුද්ධරිත්වා පඤ්චවාපි පස්සන්තියා එකාව ආපත්ති. සචෙ පන තං තං විලොකෙත්වා පස්සති ගීවං පරිවත්තනප්පයොගගණනාය ආපත්තියො න උම්මීලනගණනාය.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ චිත්තාගාරං දස්සනාය ගමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. භික්ඛුස්ස සබ්බත්ථ දුක්කටං. අවසෙසවිනිච්ඡයො නච්චදස්සනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ ආසන්දී නාම අතික්කන්තප්පමාණා වුච්චති, පල්ලඞ්කො නාම අහාරිමෙන වාලෙන කතොති වුත්තං, පරිභුඤ්ජෙය්‍යාති එත්ථ පන නිසීදනනිපජ්ජනකරණෙන පාචිත්තියං වෙදිතබ්බං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ආසන්දිපල්ලඞ්කපරිභොගවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ආසන්දියා පාදෙ ඡින්දිත්වා පල්ලඞ්කස්ස වාලෙ භින්දිත්වා පරිභුඤ්ජන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ආසන්දිපල්ලඞ්කතා, නිසීදනනිපජ්ජනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ සුත්තන්ති ඡන්නං අඤ්ඤතරං; කන්තෙය්‍යාති එත්ථ යත්තකං හත්ථෙන අඤ්ඡිතං හොති තස්මිං තක්කම්හි වෙඨිතෙ එකා ආපත්ති, ඉදං හි සන්ධාය පදභාජනෙ උජ්ජවුජ්ජවෙති වුත්තං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ සුත්තං කන්තනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං කන්තනතො පුබ්බෙ කප්පාස විචිනනං ආදිං කත්වා සබ්බපයොගෙසු හත්ථවාරගණනාය දුක්කටං කන්තිතසුත්තං කන්තන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති අකන්තිතතා, කන්තනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි එළකලොම සදිසානීති

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ ගිහිවෙය්‍යාවච්චන්ති ගිහීනං වෙය්‍යාවච්චං; සචෙ හි මාතාපිතරො අත්තනො කිඤ්චිකම්මං අකාරාපෙත්වා තෙසං යාගුපචනාදීනි කරොන්ති පුබ්බපයොගෙ පයොගගණනාය දුක්කටානි ආපජ්ජිත්වා යාගුආදිසු භාජනගණනාය ඛාදනීයාදිසු රූපගණනාය පාචිත්තියං ආපජ්ජති.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ගිහීනං වෙය්‍යාවච්චකරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං මනුස්සෙහි සඞ්ඝස්ස යාගුපානෙ වා භත්තෙ වා චෙතියපූජාය කයිරමානාය තෙසං සහායභාවෙන යාගුපචනාදීනි අත්තනො ච වෙය්‍යාවච්චකරස්ස ච තානියෙව කරොන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ගිහිවෙය්‍යාවච්චකරණං, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං

පඤ්චමෙ අධිකරණන්ති චතුන්නං අඤ්ඤතරං; පාචිත්තියන්ති ඉධ චීවරසිබ්බනෙ විය ධුරෙ නික්ඛිත්තමත්තෙ පාචිත්තියං. එකාහමපි පරිහාරො නත්ථි.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ අධිකරණවූපසමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසමෙත්ථ චීවරසිබ්බනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

පඤ්චමසික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ සහත්ථාති කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා නිස්සග්ගියෙන වා ඨපෙත්වා පඤ්චසහධම්මිකෙ අවසෙසානං අඤ්ඤත්‍ර උදකදන්තපොණා යං කිඤ්චි අජ්ඣොහරණීයං දදන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ අගාරිකස්ස ඛාදනීයභොජනීයදානවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. උදකදන්තපොණෙ දුක්කටං. සා පන දාපෙති න දෙති උපනික්ඛිපිත්වා දෙති බාහිරාලෙපං දෙති තස්සා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අඤ්ඤත්‍ර උදකදන්තපොණා අජ්ඣොහරණීයං, ඨපෙත්වා පඤ්චසහධම්මිකෙ අඤ්ඤස්ස සහත්ථා දානන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං

සත්තමෙ ආවසථචීවරන්ති උතුනියො භික්ඛුනියො පරිභුඤ්ජන්තූති දින්නචීවරං; අනිස්සජ්ජිත්වාති චතුත්ථදිවසෙ ධොවිත්වා අඤ්ඤිස්සා අන්තමසො සාමණෙරියාපි උතුනියා අදත්වා පාචිත්තියන්ති එවං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ආවසථචීවරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං, නිස්සජ්ජිතෙ ද්වික දුක්කටං. තස්මිං පන නිස්සජ්ජිතෙ නිස්සජ්ජිතසඤ්ඤාය පුන පරියායෙන වා අඤ්ඤාසං උතුනීනං අභාවෙ වා තත්ථ අච්ඡින්නනට්ඨචීවරිකාය වා ආපදාසු වා පරිභුඤ්ජන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ආවසථචීවරතා, චතුත්ථදිවසතා, ධොවිත්වා අනිස්සජ්ජනං අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති; ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කඨිනසදිසානි. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

සත්තමසික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ ආවසථන්ති කවාටබද්ධවිහාරං; අනිස්සජ්ජිත්වාති රක්ඛණත්ථාය අදත්වා; "ඉමං ජග්ගෙය්‍යාසී"ති එවං අනාපුච්ඡිත්වාති අත්ථො. චාරිකං පක්කමෙය්‍ය පාචිත්තියන්ති එත්ථ සක ගාමතො අඤ්ඤං ගාමං එකරත්තිවාසත්ථාය පක්කමන්තියා පරික්ඛිත්තස්ස ආවසථස්ස පරික්ඛෙපං අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං පඨමපාදෙන අතික්කන්තමත්තෙ දුක්කටං දුතියෙන පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ආවසථං අනිස්සජ්ජිත්වා චාරිකං පක්කමනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තික පාචිත්තියං, අකවාටබද්ධෙ දුක්කටං. නිස්සජ්ජිතෙ ද්වික දුක්කටං, තස්මිං පන නිස්සජ්ජිතෙ නිස්සජ්ජිතසඤ්ඤාය සති අන්තරායෙ පටිජග්ගිකං පරියෙසිත්වා න ලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. කවාටබද්ධතා, වුත්තනයෙන පක්කමනං, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො'ති ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කථිනසදිසානි, ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ තිරච්ඡානවිජ්ජන්ති යං කිඤ්චි බාහිරකං අනත්ථසංහිතං හත්ථිඅස්සරථධනුථරුසිප්පං අථබ්බනඛීලනවසීකරණසොසාපනමිණ්ඩාගදප්පයොගාදිභෙදං පරූපඝාතකරං; පරියාපුණෙය්‍යාති එත්ථ යස්ස කස්සචි සන්තිකෙ තං පදාදිවසෙන පරියාපුණන්තියා පදගණනාය චෙව අක්ඛරගණනාය ච පාචිත්තියං

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ වාචෙය්‍යාති පදං විසෙසො. උභයම්පි සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියායෙව සම්බහුලා ච භික්ඛුනියො ආරබ්භ තිරච්ඡානවිජ්ජං පරියාපුණනවාචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ලෙඛෙ ධාරණාය ගුත්තත්ථාය ච යක්ඛපරිත්තනාගමණ්ඩලාදිකෙ සබ්බපරිත්තෙ උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති තිරච්ඡානවිජ්ජතා, පරියාපුණනවාචනතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ විසුම්පි තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පදසොධම්මසදිසානීති.

දසම සික්ඛාපදං.

චිත්තාගාරවග්ගො පඤ්චමො.

ආරාමවග්ගස්ස පඨමෙ සභික්ඛුකං ආරාමන්ති යත්ථ භික්ඛූ රුක්ඛමූලෙපි වසන්ති තං පදෙසං; අනාපුච්ඡාති එත්ථ භික්ඛුසාමණෙරආරාමිකෙසු යං කිඤ්චි අනාපුච්ඡා; පරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපං අතික්කාමෙන්තියා අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං ඔක්කමන්තියා පඨම පාදෙ දුක්කටං දුතියෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ අනාපුච්ඡා ආරාමං පවිසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං "සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා"ති ච "ජානං සභික්ඛුකං"ති ච ඉමානෙත්ථ වෙ අනුපඤ්ඤත්තියො. සභික්ඛුකෙ වෙමතිකාය අභික්ඛුකෙ සභික්ඛුකසඤ්ඤාය වෙමතිකාය ච දුක්කටං. තස්මිං පන විවිධෙ අභික්ඛුකසඤ්ඤාය සන්තං භික්ඛුං ආපුච්ඡා පවිසන්තියා පඨමපවිට්ඨානං වා භික්ඛුනීනං සීසානුලොකිකාය යත්ථ වා භික්ඛුනියො සන්නිපතිතා තත්ථ තාසං සන්තිකං ගච්ඡාමී'ති සඤ්ඤාය ආරාමෙන වා මග්ගො හොති තෙන ගච්ඡන්තියා ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සභික්ඛුකාරාමතා, සභික්ඛුකසඤ්ඤිතා, වුත්තපරිච්ඡෙදාතික්කමො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො'ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමනුභාසනසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ අක්කොසෙය්‍යාති දසන්නං අක්කොසවත්ථූනං අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන සම්මුඛා වා පරම්මුඛා වා අක්කොසෙය්‍ය; පරිභාසෙය්‍යාති භයමස්ස උපදංසෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති තස්සා එවං කරොන්තියා පාචිත්තියං.

වෙසාලියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ආයස්මන්තං උපාලිං අක්කොසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තික පාචිත්තියං. අනුපසම්පන්නෙ තිකදුක්කටං. අත්ථධම්මඅනුසාසනිපුරෙක්ඛාරාය උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. උපසම්පන්නතා, අක්කොසනපරිභාසනං, න අත්ථපුරෙක්ඛාරාදිතා'ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි; සමුට්ඨානාදීනි, අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ චණ්ඩීකතාති කුද්ධා; ගණන්ති භික්ඛුණිසඞ්ඝං; පරිභාසෙය්‍යාති එත්ථ බාලා එතා අබ්‍යත්තා එතා නෙතා ජානන්ති කම්මං වා කම්මදොසං වා කම්මසම්පත්තිං වා කම්මවිපත්තිං වාති එවං යං කිඤ්චි පරිභාසන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ ගණං පරිභාසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං සම්බහුලා වා එකං වා අනුපසම්පන්නං වා පරිභාසන්තියා දුක්කටං සෙසං දුතියසදිසමෙවාති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ ගණභොජනෙ වුත්තනයෙන නිමන්තිතා පවාරණසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙන පවාරිතා වෙදිතබ්බා, පාචිත්තියන්ති තස්සා පුරෙභත්තං ඨපෙත්වා යාගුං චෙව අවසෙසානි ච තීණි කාලිකානි අඤ්ඤං යං කිඤ්චි ආමිසං අජ්ඣොහරණත්ථාය පටිග්ගණ්හන්තියා ගහණෙ දුක්කටං අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුණියො ආරබ්භ අඤ්ඤත්‍ර භුඤ්ජන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං තීණි කාලිකානි ආහාරත්ථාය පටිග්ගණ්හන්තියාපි අජ්ඣොහරන්තියාපි දුක්කටං යා පන නිමන්තිතා අප්පවාරිතා යාගුං පිවති සාමිකෙ අපලොකෙත්වා භුඤ්ජති තීණි කාලිකානි සතිපච්චයෙ පරිභුඤ්ජති තස්සා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති නිමන්තිතා වා පවාරිතා වා උභයං වා පුරෙභත්තං, වුත්තලක්ඛණස්ස ආමිසස්ස අජ්ඣොහාරො, සාමිකානං අනාපුච්ඡනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි අද්ධානසමුට්ඨානං. නිමන්තිතාය අනාපුච්ඡා භුඤ්ජන්තියා ආපත්තිසම්භවතො සියා කිරියාකිරියං, පවාරිතාය කප්පියං කාරෙත්වා අකාරෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තියාපි ආපත්තිසම්භවතො සියා කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ කුලමච්ඡරා එතිස්සා අත්ථි කුලං වා මච්ඡරායතීති= කුලමච්ඡරිණී, අස්සාති යා ඊදිසී භවෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති තිස්සාය කුලං භික්ඛුණීනං පච්චයෙ දතුකාමං "කථං නාම තත්ථ භික්ඛුණියො න ගච්ඡෙය්‍යු"න්ති භික්ඛුණීනං වා සන්තිකෙ කුලස්ස "කථං නාම ඉමෙ තාසං කිඤ්චි න දදෙය්‍යු"න්ති කුලස්ස වා සන්තිකෙ භික්ඛුණීනං අවණ්ණං භාසන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ කුලමච්ඡරායන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අමච්ඡරායිත්වා සන්තං යෙව ආදීනවං ආචික්ඛන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. භික්ඛුණීනං අලාභකාමතා, කුලස්ස වා සන්තිකෙ භික්ඛුණීනං භික්ඛුණීනං වා සන්තිකෙ කුලස්ස අවණ්ණභණනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

පඨම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ සචෙ යත භික්ඛුණීඋපස්සයතො අඩ්ඪයොජනබ්භන්තරෙ ඔවාදදායකා භික්ඛු න වසන්ති මග්ගො වා අඛෙමො හොති න සක්කා අන්තරායෙන ගන්තුං අයං අභික්ඛුකො නාම ආවාසො තත්ථ "වස්සං වසිස්සාමී"ති සෙනාසනපඤ්ඤාපනපානීය උපට්ඨපනාදීනි කරොන්තියා දුක්කටං සහ අරුණුග්ගමනාය පාචිත්තියං අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො, විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුණියො ආරබ්භ අභික්ඛුකෙ ආවාසෙ වස්සං වසන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. යත්ථ පන වස්සූපගතා, භික්ඛු පක්කන්තා වා හොන්ති විබ්භන්තා වා කාලකතා වා පක්ඛසඞ්කන්තා වා තත්ථ වසන්තියා ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අභික්ඛුකාවාසතා, වස්සූපගමනං, අරුණුග්ගමනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති.

ඡට්ඨසික්ඛාපදං

සත්තමෙ වස්සං වුට්ඨාති පුරිමං වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං වුත්ථා; උභතොසඞ්ඝෙති භික්ඛුණිසඞ්ඝෙ චෙව භික්ඛුසඞ්ඝෙ ච, අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයකථා:- භික්ඛුණියො චාතුද්දසෙ යෙව සන්නිපතිත්වා "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො අජ්ජ පවාරණා චාතුද්දසී යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යා"ති එවං සබ්බසඞ්ගාහික ඤත්තිං වා "තෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති එවං තෙවාචික ඤත්තිං වා සති අන්තරායෙ ද්වෙවාචිකං එකවාචිකං වා "සමානවස්සිකං පවාරෙය්‍යා"ති වා එවං ද්වෙවාචිකාදිඤත්තිං වා ඨපෙත්වා සබ්බසඞ්ගාහික ඤත්තියා ච ඨපිතාය "සඞ්ඝං අය්‍යෙ පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදන්තු මං

අය්‍යායො අනුකම්පං උපාදය පස්සන්තී පටිකරිස්සාමී"ති එවං සකිං වා "දුතියම්පි අය්‍යෙ සඞ්ඝං =:පෙ:= තතියම්පි අය්‍යෙ සඞ්ඝං =:පෙ:= එවං තික්ඛත්තුං වා වත්වා පටිපාටියාපි පවාරෙතබ්බං, තෙවාචිකාය ඤත්තියා ඨපිතවචනං න හාපෙතබ්බං, ද්වෙවාචිකාදීසු වඩ්ඪෙතුං වට්ටති හාපෙතුං න වට්ටති, එවං භික්ඛුණීසඞ්ඝෙ පවාරෙත්වා තදහෙව එකා භික්ඛුණී භික්ඛුණීසඞ්ඝෙන වුත්තඤත්ති දුතියකම්මෙන භික්ඛුණීසඞ්ඝස්සත්ථාය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙතුං සම්මන්නිතබ්බා, තාය සම්මතාය භික්ඛුණියා පණ්ණරසෙ භික්ඛුණී සඞ්ඝං ආදාය භික්ඛුසඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො, "භික්ඛුණී සඞ්ඝො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදතු අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝො භික්ඛුණීසඞ්ඝං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තා පටිකරිස්සති. දුතියම්පි අය්‍ය =:පෙ:= තතියම්පි අය්‍ය =:පෙ:= උපාදාය පස්සන්තා පටිකරිස්සතී"ති එවං පවාරෙතබ්බං, සචෙ පඤ්චවග්ගො භික්ඛුණීසඞ්ඝො න පූරති චතුවග්ගතිවග්ගො වා ගණො ඤත්තිං ඨපෙත්වා ද්වීහි විනා ඤත්තියා අඤ්ඤමඤ්ඤං පවාරෙතබ්බං එකාය "අජ්ජ මෙ පවාරණා"ති අධිට්ඨාතබ්බං, විහාරං පන ගන්ත්වා "භික්ඛුණියො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙන්ති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදතය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝො භික්ඛුණීනං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තියො පටිකරිස්සන්තී"ති ච "අහං අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදතු මං අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝො අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තී පටිකරිස්සාමී"ති එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං, සචෙ භික්ඛුසඞ්ඝො න පූරති "භික්ඛුණීසඞ්ඝො අය්‍ය අය්‍යානං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදන්තය්‍ය භික්ඛුණීසඞ්ඝං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තා පටිකරිස්සන්තී"ති ච භික්ඛුණීසඞ්ඝො අය්‍ය අය්‍යං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදථය්‍ය භික්ඛුණීසඞ්ඝං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තා පටිකරිස්සතී"ති ච එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං; උභින්නං අපාරිපූරියා "භික්ඛුණියො අය්‍ය අය්‍යානං පවාරෙන්ති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදන්තය්‍ය භික්ඛුණීනං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තියො පටිකරිස්සන්තී"ති ච "භික්ඛුණියො අය්‍ය අය්‍යං පවාරෙන්ති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදථය්‍ය භික්ඛුණීනං අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තියො පටිකරිස්සන්තී"ති ච, "අහං අය්‍ය අය්‍යානං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා වදන්තු මං අය්‍යා අනුකම්පං උපා

දශ පස්සන්තී පටිකරිස්සාමී"ති ච "අහං අය්‍ය අය්‍යං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදතු මං අය්‍යො අනුකම්පං උපාදය පස්සන්තී පටිකරිස්සාමී"ති ච එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. සබ්බෙහෙව හි ඉමිනා නයෙන උභතො සඞ්ඝෙ පවාරිතා හොන්ති. යා පන වස්සං වුත්ථා උභතො සඞ්ඝෙ එවං න පවාරෙස්සාමී"ති ධුරං නික්ඛිපති තස්සා සහ ධුරනික්ඛෙපෙන පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ වස්සං වසිත්වා න පවාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අන්තරායෙ පන සති පරියෙසිත්වා භික්ඛූ න ලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. වස්සං වුත්ථතා, න උභතො සඞ්ඝෙ පවාරණතා අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානීති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ ඔවාදායාති ගරුධම්මසවණත්ථාය; සංවාසායාති උපොසථපුච්ඡනත්ථාය චෙව පවාරණත්ථාය ච; පාචිත්තියන්ති එතෙසං අත්ථාය "න ගච්ඡිස්සාමී"ති ධුරෙ නික්ඛිත්තමත්තෙ පාචිත්තියං.

සක්කෙසු ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ඔවාදාය අගමන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අන්තරායෙ පන සති පරියෙසිත්වා දුතිසිකං අලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ඔවාදසංවාසත්ථාය අගමනං, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි ඉදං පන අකිරියං දුක්ඛවෙදනන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ අන්වද්ධමාසන්ති අද්ධමාසෙ අද්ධමාසෙ; උපොසථපුච්ඡකන්ති උපොසථපුච්ඡනං ඔවාදූපසඞ්කමනන්ති ඔවාදත්ථාය උපසඞ්කමනං; අතික්කාමෙන්තියාති එත්ථ භික්ඛුනියා හි තෙරසෙ වා චාතුද්දසෙ වා ආරාමං ගන්ත්වා අයං උපොසථො චාතුද්දසිකො පණ්ණරසිකොති පුච්ඡිතබ්බං. උපොසථදිවසෙ නිදානවණ්ණනාය වුත්තනයෙන ඔවාදූපසඞ්කමිතබ්බං. යා භික්ඛුනී වුත්තප්පකාරෙ කාලෙ තදුභයං න කරොති සා තං අතික්කාමෙති නාම, තස්සා උපොසථම්පි න පුච්ඡිස්සාමීති ඔවාදම්පි න යාචිස්සාමීති ධුරෙ නික්ඛිත්තමත්තෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ උපොසථොවාදනං අනාපුච්ඡන න ආයාචනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අනාපත්ති අඨම සදිසායෙව. උපොසථොවාදනං ආපුච්ඡනආයාචනාය ධුරනික්ඛෙපො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානීති

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ පසාඛෙති නාභියා හෙට්ඨා ජාණුමණ්ඩලානං උපරි පදෙසෙ; තතො හි යස්මා රුක්ඛස්ස සාඛා විය උභො ඌරූ පභිජ්ජිත්වා ගතා, තස්මා සො පසාඛොති වුච්චති; තස්මිං පසාඛෙ; ගණ්ඩන්ති යං කිඤ්චි ගණ්ඩං; රූහිතන්ති වණං; භින්දෙය්‍ය වාති ආදීසු සචෙ හි භින්ද ඵාලෙහීති සබ්බානි ආණාපෙති සො ච තථෙව කරොති ඡ දුක්කටානි ඡ පාචිත්තියානි අථාපි යං කිඤ්චි එත්ථ කාතබ්බං තං සබ්බං කරොහීති එවං ආණාපෙති සො ච සබ්බානි භෙදනානි කරොති එකවාචාය ඡ ච දුක්කටානි ඡ ච පාචිත්තියානි සචෙ පන භෙදනාදීසු එකං එව ඉදං නාම කරොහීති ආණාපෙති සො සබ්බානි කරොති යං ආණත්තං තස්සෙව කාරණෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ පසාඛෙ ජාතං ගණ්ඩං පුරිසෙන භෙදාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අපලොකෙත්වා වා විඤ්ඤුං වා යං කිඤ්චි දුතියිකං ගහෙත්වා එවං කරොන්තියා උම්මත්තිකාදීනඤ්ච අනාපත්ති පසාඛෙ ජාතතා, අනපලොකනං, දුතියිකාභාවො, පුරිසෙන භෙදාදීනං කාරාපනන්ති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කඨිනසදිසානි. ඉදං පන කිරියාකිරියං

දසමසික්ඛාපදං

ආරාමවග්ගො ඡට්ඨො.

ගබ්භිනීවග්ගස්ස පඨමෙ ගබ්භිනින්ති ජානිත්වා උපජ්ඣායාය වුට්ඨාපෙන්තියා ගණපරියෙසනාදීසු ච ඤත්තිකම්මවාචාය ච දුක්කටං, කම්මවාචාපරියොසානෙ පාචිත්තියං

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ගබ්භිනීවුට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ගබ්භිනියා වෙමතිකාය අගබ්භිනියා ගබ්භිනීසඤ්ඤාය චෙව වෙමතිකාය ච දුක්කටං. උභොසු අගබ්භිනි

නිසඤ්ඤාය උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ගබ්භිනිතා, ගබ්භිනිති ජානනං, වුට්ඨාපනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන පණ්ණත්තිවජ්ජං. තිචිත්තං තිවෙදනන්ති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ පායන්තින්ති ථඤ්ඤං පායමානං; යං පායෙති තස්ස මාතරං වා ධාතිං වා ඉදං වත්ථුමත්තමෙවෙත්ථ විසෙසො, සෙසං පඨමසදිසමෙවාති.

දුතියසික්ඛාපදං.

තතියෙ ද්වෙ වස්සානීති පවාරණවසෙන ද්වෙ සංවච්ඡරානි; ඡසු ධම්මෙසූති පාණාතිපාතා වෙරමණීආදීසු විකාලභොජනා වෙරමණීපරියොසානෙසු ඡසු සික්ඛාපදෙසු; අසික්ඛිතසික්ඛන්ති පදභාජනෙ වුත්තනයෙනෙව අදින්නසික්ඛං වා කුපිතසික්ඛං වා; සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍යාති තෙසු ධම්මෙසු සික්ඛනතො තෙ වා සික්ඛාසඞ්ඛාතෙ ධම්මෙ මානනතො එවං ලද්ධනාමං අනුපසම්පන්නං උපසම්පාදෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව; කම්මවාචාපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ සික්ඛමානං වුට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ධම්මකම්මෙ තිකපාචිත්තියං. අධම්මකම්මෙ තිකදුක්කටං. ද්වෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු සික්ඛිතසික්ඛමානං වුට්ඨාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. වුත්තනයෙන අසික්ඛිතසික්ඛතා, ධම්මකම්මතා, කම්මවාචාපරියොසානන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පඨමෙ වුත්තනයානෙවාති.

තතියසික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ සඞ්ඝෙන අසම්මතන්ති යස්සා සඞ්ඝෙන අනත්තමෙසො උපසම්පදමාලකෙපි පදභාජනෙ වුත්තා උපසම්පදසම්මුති න දින්නා හොති. තා ඉමා චෙපි මහාසික්ඛමානා නාම, ඉධ සඞ්ඝෙන සම්මතා වුට්ඨාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති සෙසං තතියෙ වුත්තසදිසමෙව, ඉදං පන කිරියාකිරියං හොති.

චතුත්ථසික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ ගිහිගතන්ති පුරිසන්තරගතං; ඉධාපි ඉදං වත්ථුමෙව විසෙසො. ඌනද්වාදසවස්සං ච පරිපුණ්ණසඤ්ඤාය වුට්ඨාපෙන්තියා කිඤ්චාපි අනාපත්ති. සා පන අනුපසම්පන්නාව නාම හොති. සෙසං පඨමසික්ඛාපදසදිසමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ සබ්බං තතියෙ වුත්තනයෙන,සත්තමෙ සබ්බං චතුත්ථෙ වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බන්ති.

ඡට්ඨ සත්තම සික්ඛාපදානි.

අට්ඨමෙ සහජීවිනින්ති සද්ධිවිහාරිනිං; නෙව අනුග්ගණ්හෙය්‍යාති සයං උද්දෙසාදීහි නානුග්ගණ්හෙය්‍ය; න අනුග්ගාහාපෙය්‍යාති ඉමිස්සා අය්‍යෙ උද්දෙසාදීනි දෙහීති එවං න අඤ්ඤෙන අනුග්ගාහාපෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ එවරූපෙ වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සෙසමෙත්ථ තුවට්ටවග්ගෙ "දුක්ඛිතං සහජීවිනි"න්ති සික්ඛාපදසදිසමෙවාති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ වුට්ඨාපිතං පවත්තිනින්ති වුට්ඨාපිතපවත්තිනිං; යාය උපසම්පාදිතා තං උපජ්ඣායිනින්ති අත්ථො. නානුබන්ධෙය්‍යාති චුණ්ණෙන මත්තිකාය දන්තකට්ඨෙන මුඛොදකෙනාති එවං තෙන තෙන කරණීයෙන න උපට්ඨහෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති නානුබන්ධිස්සාමීති ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ න අනුබන්ධන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. බාලම්පන අලජ්ජිං වා අනනුබන්ධන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. වුට්ඨාපිතපවත්තිනී, ද්වෙවස්සානි අනුබන්ධනෙ ධුරනික්ඛෙපො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පඨමපාරාජිකසදිසානි. ඉදං පන අකිරියං දුක්ඛවෙදනන්ති

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ නෙව වූපකාසෙය්‍යාති න ගහෙත්වා ගච්ඡෙය්‍ය; න වූපකාසාපෙය්‍යාති ඉමං අය්‍යෙ ගහෙත්වා ගච්ඡාති අඤ්ඤං න ආණාපෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙ පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ සහජීවිනියා අවූපකාසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. සති අන්තරායෙ පරියෙසිත්වා දුතියිකං අලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සහජීවිනිතා, වූපකාසනෙ ධුරනික්ඛෙපො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානීති.

දසම සික්ඛාපදං.

ගබ්භිනීවග්ගො සත්තමො.

කුමාරිභූතවග්ගස්ස පඨමදුතියතතියානි ගිහිගතසික්ඛාපදෙහි සදිසානෙව, යා පන තා සබ්බපඨමං වෙ මහාසික්ඛමානා තා අතික්කන්තවීසතිවස්සාති වෙදිතබ්බා, තා හි ගිහිගතා වා හොන්තු අගිහිගතා වා සම්මුතිකම්මාදීසු සික්ඛමානා ඉච්චෙව වත්තබ්බා, ගිහිගතාති වා කුමාරිභූතාති වා න වත්තබ්බා, ගිහිගතාය දසවස්සකාලෙ සික්ඛාසම්මුතිං දත්වා ද්වාදසවස්සකාලෙ උපසම්පදා කාතබ්බා, එකාදසවස්සකාලෙ දත්වා තෙරසවස්සකාලෙ කාතබ්බා, වා දසතෙරසචුද්දසපණ්ණරසසොළසසත්තරසඅට්ඨාරස වස්සකාලෙ සික්ඛාසම්මුතිං දත්වා වීසතිවස්සකාලෙ කාතබ්බා, අට්ඨාරසවස්සකාලතො පට්ඨාය ච පනායං ගිහිගතාති පි කුමාරිභූතාති පි වත්තුං වට්ටති. යා පනායං කුමාරිභූතාති වුත්තා සාමණෙරා සා ගිහිගතාති න වත්තබ්බා, කුමාරිභූතා ඉච්චෙව වත්තබ්බා සික්ඛාසම්මුතිදානවසෙන පන සබ්බාපි සික්ඛමානාති වත්තුං වට්ටති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ ඌනද්වාදසවස්සාති උපසම්පදවසෙන අපරිපුණ්ණද්වාදසවස්සා; පාචිත්තියන්ති උපජ්ඣායා හුත්වා වුට්ඨාපෙන්තියා වුත්තනයෙනෙව දුක්කටානං අනන්තරා කම්මවාචාපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ සඞ්ඝෙන අසම්මතාති යස්සා සඞ්ඝෙන පදභාජනියෙ වුත්තා වුට්ඨාපනසම්මුති න දින්නා. සෙසං උභයත්ථාපි හෙට්ඨා සික්ඛමානසික්ඛාපදද්වයසදිසමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං

ඡට්ඨෙ අලං තාව තෙ අය්‍යෙ වුට්ඨාපිතෙනාති වුච්චමානාති වුට්ඨානසම්මුතියා යාචිතාය සඞ්ඝෙන උපපරික්ඛිත්වා සසමා බාලා ච අව්‍යත්තාව තස්මා “අලං තාව තුය්හං උපසම්පාදෙනා”ති එවං නිවාරියමානා; පච්ඡා ඛීයනධම්මන්ති පච්ඡා අඤ්ඤාසං ව්‍යත්තානං ලජ්ජීනං වුට්ඨාපනසම්මුතිං දියමානං දිස්වා “අහමෙව නූන බාලා”ති ආදීනි භණමානා යත්‍ථ කත්‍ථචි ඛීයෙය්‍ය; පාචිත්තියන්ති එවං ඛීය්‍යනධම්මං ආපජ්ජන්තියා පාචිත්තියං.

සංවච්ඡරියං චණ්ඩකාළිං ආරබ්භ එවං ඛීයනධම්මං ආපජ්ජන වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. පකතියා ඡන්දාදීනං වසෙන එවං කරොන්තී යා න ඛීයන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. වුට්ඨාපන සම්මුතියා යාචනා, උපපරික්ඛිත්වාන ඡන්දාදිවසෙන පටික්ඛිත්තාය සාධූති පටිස්සවො, පච්ඡා ඛීයනන්ති, ඉමානෙත්‍ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි අදින්නාදානසදිසානි. ඉදං පන දුක්ඛ වෙදනන්ති

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ පච්ඡාති සික්ඛමානාය උපසම්පදාය යාචියමානාය එවං වත්වා ලද්ධෙ චීවරෙ පච්ඡා අසන්තෙපි අන්තරායෙ නෙව වුට්ඨාපෙස්සාමි න වුට්ඨාපනාය උස්සුක්කං කරිස්සාමීති ධුරං නික්ඛිපෙය්‍ය තස්සා ධුරනික්ඛිත්තමත්තෙන පාචිත්තියං.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙපි එසෙව නයො. උභයම්පි සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ එතෙසු වත්ථුසු පඤ්ඤත්තං. චීසුපි සති අන්තරායෙ පරියෙසිත්වා න ලභන්තියා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. උභයත්‍ථ “එවාහං තං වුට්ඨාපෙස්සාමී”ති පටිඤ්ඤා, ආකඞ්ඛිනිපච්ඡන්ති, පච්ඡා ධුරනික්ඛෙපො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො’ති, ඉමානෙත්‍ථ චත්තාරි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි සමනුභාසනසදිසානීති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ සොකාවාසන්ති සඞ්කෙතං කත්වා ආගච්ඡමානා පුරිසානං අන්තො සොකං පවෙසෙතීති සොකාවාසා තං සොකාවාසං. අථවා ඝරං විය ඝරසාමිකා අයම්පි පුරිසසමාගමං අලභ

මාතා සොකං ආවිසති ඉතියං ආවිසති ස අස්සා ආවාසො හොතීති සොකාවාසා, තෙනෙතවස්ස පදභාජනෙ සොකාවාසං නාම පරෙසං දුක්ඛං උප්පාදෙති සොකං ආවිසතීති විධා අත්ථො වුත්තො, සාවිතක්කිකන්ති එවරූපං වුට්ඨාපෙන්තියා වුත්තනයෙනෙව කම්මවාචා පරියොසානෙ උපජ්ඣායාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ එවරූපං සික්ඛමානං උට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අජානන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සොකාවසතා, ජානනං, වුට්ඨාපනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි ගබ්භිනිවුට්ඨාපනසදිසානෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ මාතාපිතූහිපි විජාතමාතරා ච ජනකපිතරා ච සාමිකෙනාති යෙන පරිග්ගහිතා හොති; අනනුඤ්ඤාතන්ති උපසම්පාදනාය අනනුඤ්ඤාතං. විඤ්ඤාතතුං භික්ඛුණීහි ආපුච්ඡිතබ්බං පබ්බාජනකාලෙ ච උපසම්පදකාලෙ ච, භික්ඛූනං පන සකිං පුච්ඡිතෙපි වට්ටති තස්මා යා උපසම්පදකාලෙ අනාපුච්ඡා උපසම්පාදෙති තස්සා වුත්තනයෙනෙව පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ අනනුඤ්ඤාතං වුට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. අපලොකෙත්වා වුට්ඨාපෙන්තියා තෙසං අත්ථිභාවං අජානන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අනාපලොකනං, අත්ථිභාවජානනං, වුට්ඨාපනන්ති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. අනනුඤ්ඤාතකසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අචිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචීකම්මං, තිචිත්තං, තිවෙදනන්ති.

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ පාරිවාසියෙන ඡන්දදානෙනාති න කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියඡන්දදානෙන; තත්ථ චතුබ්බිධං පාරිවාසියං:– පරිසපාරිවාසියං, රත්තිපාරිවාසියං, ඡන්දපාරිවාසියං, අජ්ඣාසයපාරිවාසියන්ති. පරිසපාරිවාසියං නාම භික්ඛූ කෙනචි දෙව කරණීයෙන සන්නිපතිතා හොන්ති. අථ මෙඝො වා වුට්ඨාති උස්සාරණා වා කයිරති මනුස්සා වා අජ්ඣොත්ථරන්තා ආගච්ඡන්ති භික්ඛූ අනොකාසො අයං අඤ්ඤත්‍ර ගච්ඡාමාති ඡන්දං අවිස්සජ්ජෙත්වා වුට්ඨහන්ති ඉදං පරිසපාරිවාසියං. කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියං ඡන්දස්ස පන අවිස්සට්ඨත්තා කම්මං කාතුං වට්ටති, භික්ඛූ උපොසථාදීනි

කරිස්සාමීති රත්තිං සන්නිපතිත්වා යාව සබ්බෙ සන්නිපතන්ති තාව ධම්මං සුණිස්සාමාති ඒකං අජ්ඣෙසන්ති තස්මිං ධම්මකථං කථෙන්තියෙව අරුණො උග්ගච්ඡති සචෙ චාතුද්දසිකං උපොසථං කරිස්සාමාති නිසින්නා පණ්ණරසොති කාතුං වට්ටති සචෙ පණ්ණරසිකං කාතුං නිසින්නා පාටිපදෙ අනුපොසථෙ උපොසථං කාතුං න වට්ටති අඤ්ඤං පන සඞ්ඝකිච්චං වට්ටති ඉදං පන රත්තිපාරිවාසියං නාම පුන භික්ඛූ කිස්මිඤ්චිදෙව අබ්භානාදිසඞ්ඝකම්මං කරිස්සාමාති නිසින්නා හොන්ති තත්‍රෙකො නක්ඛත්තපාඨකො භික්ඛු එවං වදති අජ්ජ නක්ඛත්තං දාරුණං මා ඉදං කම්මං කරොථාති තස්ස වචනෙන ඡන්දං විස්සජ්ජෙත්වා තත්ථෙව නිසින්නා හොන්ති අථඤ්ඤො ආගන්ත්වා "නක්ඛත්තං පතිමානෙන්තං අත්ථො බාලං උපච්චගා" කිං නක්ඛත්තෙන, කරොථාති වදති ඉදං ඡන්දපාරිවාසියං චෙව අජ්ඣාසයපාරිවාසියං ච, එතස්මිං පන පාරිවාසියෙ පුන ඡන්දපාරිසුද්ධිං අනාහරිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති ඉදං සන්ධාය වුත්තං පාරිවාසියඡන්දදානෙනාති, පාචිත්තියන්ති එවං වුට්ඨාපෙන්තියා වුත්තනයෙන කම්මවාචාපරියොසානෙ පාචිත්තියං.

රාජගහෙ ථුල්ලනන්දං ආරබ්භ එවං වුට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ඡන්දං අවිස්සජ්ජෙත්වා ච අවුට්ඨිතාය පරිසාය වුට්ඨාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. පාරිවාසියඡන්දදානතා, වුට්ඨාපනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි ගබ්භිනීසික්ඛාපදසදිසානෙවාති.

එකාදසම සික්ඛාපදං.

ද්වාදසමෙ අනුවස්සන්ති අනුසංවච්ඡරං; එවං වුට්ඨාපෙන්තියාපි වුත්තනයෙනෙව පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ අනුවස්සං වුට්ඨාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. එකන්තරිකං වුට්ඨාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අනුවස්සතා, වුට්ඨාපනන්ති ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එකාදසෙ වුත්තනයානෙවාති.

ද්වාදසම සික්ඛාපදං.

තෙරසෙ එකන්තරිකං එකං වුට්ඨාපෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සෙසං ද්වාදසෙන සදිසමෙවාති.

තෙරසම සික්ඛාපදං.

කුමාරිභූතවග්ගො අට්ඨමො.

ඡත්තවග්ගස්ස පඨමෙ ඡත්තුපාහනන්ති වුත්තලක්ඛණඤ්ඡත්තං ච උපාහනායො ච; ධාරෙය්‍යාති පරිභොගවසෙන මග්ගගමනෙ එකපයොගෙනෙව දිවසම්පි ධාරෙන්තියා එකාව ආපත්ති සචෙ පන තාදිසං ඨානං පත්වා ඡත්තම්පි අපනාමෙත්වා උපාහනාපි ඔමුඤ්චිත්වා පුනප්පුනං ධාරෙති පයොගගණනාය පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ඡත්තුපාහන ධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං අගිලානාති අයමෙත්ථ අනුපඤ්ඤත්ති ඡත්තස්සෙව උපාහනානං යෙව ධාරණෙ දුක්කටං. අගිලානාය තිකපාචිත්තියං. ගිලානාය ද්වික දුක්කටං ගිලානසඤ්ඤාය පන ආරාමෙ ආරාමූපචාරෙ ධාරෙන්තියා ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති උභින්නං ධාරණං, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානීති,

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ යානෙනාති වය්හාදිනා; එත්ථාපි ඔරොහිත්වා පුනප්පුනං අභිරුහන්තියා පයොගගණනාය පාචිත්තියං. අනාපත්තියං ආරාමෙ ආරාමූපචාරෙපි නත්ථි, සෙසං පඨමෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ සඞ්ඝාණීති යං කිඤ්චි කටූපිකං; ධාරෙය්‍යාති කටියං පටිමුඤ්චෙය්‍ය, එත්ථාපි ඔමුඤ්චිත්වා ඔමුඤ්චිත්වා ධාරෙන්තියා පයොගගණනාය පාචිත්තියං

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුනිං ආරබ්භ සඞ්ඝානිධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං ආබාධපච්චයා කටිසුත්තකං ධාරෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං ඉදං පන අචිත්තකන්ති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථෙ ඉත්ථාලඞ්කාරන්ති සීසූපකාදිසු යං කිඤ්චි පිළන්ධනං, ඉධ තස්ස තස්ස වසෙන වත්ථුගණනාය ආපත්ති වෙදිතබ්බා.

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ ඉත්ථාලඞ්කාර ධාරණවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ආබාධපච්චයා කිඤ්චිදෙව ධාරෙන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති, ඉදං අකුසලචිත්තන්ති සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ ගන්ධවණ්ණකෙනාති යෙන කෙනචි ගන්ධෙන ච වණ්ණකෙන ච, ඉධ ගන්ධාදියොජනතො පට්ඨාය පුබ්බපයොගෙ දුක්කටං නහානපරියොසානෙ පාචිත්තියං, ආබාධපච්චයා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. සෙසං චතුත්ථසදිසමෙවාති

පඤ්චමං සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨෙ වාසිතකෙනාති ගන්ධවාසිතකෙන. පිඤ්ඤාකෙනාති තිලපිට්ඨෙන, සෙසං පඤ්චමසදිසමෙවාති.

ඡට්ඨං සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ උම්මද්දාපෙය්‍යාති උබ්බට්ටාපෙය්‍ය; පරිමද්දාපෙය්‍යාති සම්බාහාපෙය්‍ය. එත්ථ ච හත්ථං අමුඤ්චිත්වා උබ්බට්ටනෙ එකාව ආපත්ති, මුඤ්චිත්වා මුඤ්චිත්වා උබ්බට්ටනෙ පයොගගණනාය ආපත්තියො, සම්බාහනෙපි එසෙව නයො.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ භික්ඛුනියා උම්මද්දාපන පරිමද්දාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. ඉධ මග්ගගමනපරිස්සමෙනාපි ගෙලඤ්ඤං චොරභයාදීහි සරීරකම්පනාදයො ආපදා, සෙසං චතුත්ථෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

සත්තමං සික්ඛාපදං.

අට්ඨමනවමදසමෙසුපි සික්ඛමානාය සාමණෙරියා ගිහිනියාති එත්තකමෙව නානත්තං. සෙසං සත්තමසදිසමෙවාති.

දසමං සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ භික්ඛුස්ස පුරතොති න අභිමුඛමෙවාති අත්ථො. ඉදං පන උපචාරං සන්ධාය කථිතන්ති වෙදිතබ්බං. තස්මා භික්ඛුස්ස උපචාරෙ අන්තමසො ඡමායපි නිසීදාමි අය්‍යාති අනාපුච්ඡිත්වා නිසීදන්තියා පාචිත්තියං.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ අනාපුච්ඡා නිසීදනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තිකපාචිත්තියං. අනාපුච්ඡිතෙ චීක දුක්කටං. තස්මා ආපුච්ඡිතසඤ්ඤාය ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං

ච අනාපත්ති. භික්ඛුස්ස අනාපුච්ඡා, උපචාරෙ නිසජ්ජා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි කඨිනසදිසානි ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති.

එකාදසමං සික්ඛාපදං

ද්වාදසමෙ අනොකාසකතන්ති අසුකස්මිං නාම ඨානෙ පුච්ඡිස්සාමීති එවං අකතඔකාසං; තස්මා සුත්තන්තෙ ඔකාසං කාරාපෙත්වා විනයං වා අභිධම්මං වා පුච්ඡන්තියා පාචිත්තියං සෙසෙපි එසෙව නයො සබ්බසො අකාරිතෙ පන වත්තබ්බමෙව නත්ථි.

සාවත්ථියං සම්බහුලා භික්ඛුණියො ආරබ්භ අනොකාසකතං භික්ඛුං පඤ්හං පුච්ඡනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. තත්ථ ඔකාසං කාරෙත්වා පුච්ඡන්තියා අනොදිස්ස ඔකාසං කාරාපෙත්වා යත් කිඤ්චි පුච්ඡන්තියා උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. භික්ඛුස්ස අනොකාසකාරාපනං පඤ්හං පුච්ඡනන්ති, ඉමානෙත්ථ ද්වෙ අඞ්ගානි, සමුට්ඨානාදීනි පදසොධම්මසදිසානි. ඉදං පන කිරියාකිරියන්ති

ද්වාදසමං සික්ඛාපදං.

තෙරසමෙ අසංකච්චිකාති අධක්ඛකඋබ්භනාභිමණ්ඩලසංඛාතස්ස සරීරස්ස පටිච්ඡාදනත්ථං අනුඤ්ඤාතසංකච්චිකචීවරවිරහිතා; ගාමං පවිසෙය්‍යාති එත්ථ පරික්ඛිත්තස්ස ගාමස්ස පරික්ඛෙපං අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං අතික්කමන්තියා ඔක්කමන්තියා වා පඨමපාදෙ දුක්කටං, දුතියෙ පාචිත්තියං

සාවත්ථියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ අසංකච්චිකාය ගාමං පවිසනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං. යස්සා පන සංකච්චිකචීවරං අච්ඡින්නං වා නට්ඨං වා තස්සා ගිලානාය ආපදාසු උම්මත්තිකාදීනං ච අනාපත්ති. අසංකච්චිකතා, වුත්තපරිච්ඡෙදාතික්කමො, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවොති, ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි. සමුට්ඨානාදීනි එළකලොමසදිසානෙවාති.

තෙරසමං සික්ඛාපදං

ඡත්තවග්ගො නවමො.

ඉතො පරං මුසාවාදවග්ගාදීසු සත්තසු වග්ගෙසු භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බොති

සොළසවග්ගො.

උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායො ඡ සට්ඨිසතා පාචිත්තියා ධම්මාති භික්ඛූ ආරබ්භ පඤ්ඤත්තා සාධාරණා සත්තති අසාධාරණා ඡන්නවුතීති එවං ඡසට්ඨිසතා සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථමෙවාති.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය
භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛෙ පාචිත්තියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

තත්‍රායං සඞ්ඛෙපතො අසාධාරණසික්ඛාපදෙසු සමුට්ඨානවිනිච්ඡයො :- ගිරග්ගසමජ්ජා චිත්තාගාරසික්ඛාපදං සඞ්ඝාණි ඉත්ථාලඞ්කාරො ගන්ධවණ්ණකො වාසිතපිඤ්ඤාකො භික්ඛුනී ආදීහි උම්මද්දනපරිමද්දනානි ඉමානි දසසික්ඛාපදානි අචිත්තකානි අකුසලචිත්තානි. අයං පනෙත්ථ අධිප්පායො. විනාපි චිත්තෙන ආපජ්ජිතබ්බත්තා අචිත්තකානි. චිත්තෙ පන සති අකුසලෙනෙව ආපජ්ජිතබ්බත්තා ලොකවජ්ජානි චෙව අකුසලචිත්තානි ච අවසෙසානි අචිත්තකානි පඤ්ඤත්තිවජ්ජානෙව. චොරිවුට්ඨාපනං ගාමන්තරං ආරාමසික්ඛාපදං ගබ්භිනීවග්ගෙ ආදිතො පඤ්ච සත්ත කුමාරීභූතවග්ගෙ ආදිතො පට්ඨාය පඤ්ච පුරිසාදිසංසට්ඨං පාරිවාසියඡන්දදානං අනුවස්සවුට්ඨාපනං එකන්තරිකවුට්ඨාපනන්ති ඉමානි එකූනවීසති සචිත්තකානි පඤ්ඤත්තිවජ්ජානි අවසෙසානි සචිත්තකානි ලොකවජ්ජානෙවාති.

පාටිදෙසනීයෙසු පඨමෙ සප්පින්ති පුබ්බෙවුත්තවිනිච්ඡයං පාළියං ආගතං ගොසප්පිආදිමෙව, විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජෙය්‍යාති එත්ථ විඤ්ඤත්තියා පටිලද්ධං භුඤ්ජිස්සාමීති ගහණෙ දුක්කටං. ගහිතස්ස අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාටිදෙසනීයං

සාවත්ථියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුනියො ආරබ්භ සප්පිං විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං අගිලානාති අයමෙත්ථ අනුප්පඤ්ඤත්ති, තිකපාටිදෙසනීයං, ගිලානාය විනා දුක්කටං. සා පන ගිලානසඤ්ඤා ගිලානකාලෙ වා විඤ්ඤාපෙත්වා පච්ඡා අගිලානා හුත්වා භුඤ්ජති ගිලානාය වා සෙසකං ඤාතකපවාරිතට්ඨානතො වා විඤ්ඤත්ති අඤ්ඤස්ස වා අත්ථාය අත්තනො වා ධනෙන ගහිතං භුඤ්ජති තස්සා උම්මත්තිකාදීනඤ්ච අනාපත්ති.

වුත්තලක්ඛණසප්පිතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, විඤ්ඤත්ති, අජ්ඣොහාරොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අඞ්ගානි සමුට්ඨානාදීනි අද්ධානසදිසානීති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියාදිසු පි තෙලාදීනි පුබ්බෙ වුත්තවිනිච්ඡයානි පාළියං ආගතානෙව, පාළියං අනාගතෙසු පන අට්ඨසු පි දුක්කටමෙව සෙසං සබ්බත්ථ පඨමෙ වුත්තසදිසමෙවාති.

භික්ඛුණීපාතිමොක්ඛ පාටිදෙසනීය වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉතො පරං පන සෙඛියානි චෙව අධිකරණසමථා ච සබ්බාකාරතො භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනාය වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානීති.

කඞ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාය භික්ඛුණී පාතිමොක්ඛ වණ්ණනා නිට්ඨිතා

එත්තාවතා ච

1 වණ්ණිතං පාතිමොක්ඛස්ස සොණත්ථෙරෙන යාචිතො
විනයෙ ජාතකඞ්ඛානං කඞ්ඛානිත්ථරණත්ථිකො.

2 ආරභිං යමහං සබ්බං සීහළට්ඨකථානයං,
මහාවිහාරවාසීනං වාචනාමග්ගනිස්සිතං.

3 නිස්සාය සා අයං නිට්ඨං ගතා ආදාය සබ්බසො,
සබ්බං අට්ඨකථාසාරං පාළිඅත්ථං ච කෙවලං.

4 න හෙත්ථ තං පදං අත්ථි යං විරුජ්ඣෙය්‍ය පාළියා,
මහාවිහාරවාසීනං පොරාණට්ඨකථාහි වා.

5 යස්මා තස්මා අකත්වාන එත්ථ කඞ්ඛං හිතෙසිනා,
සික්ඛිතබ්බා ච සක්කච්චං කඞ්ඛාවිතරණී අයං.

6 යථා ච නිට්ඨං සම්පත්තා කඞ්ඛාවිතරණී අයං
චාපීසතිභාණවාර පරිමාණාය පාළියා,

7 එවං අනන්තරායෙන නිට්ඨං කල්‍යාණනිස්සිතා
අචිරං සබ්බසත්තානං ගන්තු සබ්බමනොරථාති

1 මෙථුනං සුක්කසංසග්ගා අනියතො පඨමකො,
පුබ්බුපපරිපාචිතා රහො භික්ඛුණියා සහ.

2 සභොජනෙ රහො චෙව අඞ්ගුලී උදකෙ හසං,
පහාරෙ උග්ගිරෙ චෙව තෙපඤ්ඤාසාච සෙඛියා.

3 අධක්ඛකං ගාමචස්සුතා තලමට්ඨං ච සුද්ධිකා,
වස්සං වුත්ථා ච ඔවාදං නානුබන්ධෙ පවත්තිනී.

4 ඡ සත්තති ඉමෙ සික්ඛා කායමානසිකා කතා,
සබ්බෙ එකසමුට්ඨානා පඨමං පාරාජිකං යථා.

5 අදින්නං විග්ගහුත්තරි දුට්ඨුල්ලා අත්තකාමිනං,
අමූලා අඤ්ඤභාගියා අනියතා දුතියිකා.

6 අච්ඡින්දෙ පරිණාමෙන මුසාඔමසපෙසුණා,
දුට්ඨුල්ලා පඨවිං ඛණෙ භූතං අඤ්ඤාය උජ්ඣපෙ.

7 නික්කඩ්ඪනං සිඤ්චනං ච ආමිසහෙතු භුත්තාවී.
එහි අනාදරියං භිංසා අපනිධෙ ච ජීවිතං.

8 ජානං සප්පාණකං කම්මං ඌනසංවාසනාසනා,
සහධම්මිකං විලෙඛා ච මොහො අමූලකෙන ච

9 කුක්කුච්චං ඛීයනං දත්වා පරිණාමෙය්‍ය පුග්ගලෙ,
කිං තෙ අකාලං අච්ඡින්දෙ දුග්ගහිං නිරයෙන ච

10 ගණං විභඞ්ගං දුබ්බල්‍යං කඨිනා ඵාසු පස්සයං,
අක්කොස චණ්ඩිමච්ඡරී ගබ්භිනී ච පායන්තියා.

11 ද්වෙ වස්සා සික්ඛා සඞ්ඝෙන තයො චෙව ගිහිගතා,
කුමාරිභූතා තිස්සො ච ඌනද්වාදසසම්මතා.

12 අලං තාව සොකාවස්සං ඡන්ද අනුවස්සා ච ද්වෙ,
සික්ඛාපද සත්තතී මෙ සමුට්ඨානා තිකා ගතා.

13 කායචිත්තෙන න වාචා වාචාචිත්තං න කායිකං,
තීහි චාරෙහි ජායන්ති පාරාජිකං දුතියං යථා.

14 සඤ්චරිකුටිවිහාරො ධොවනං ච පටිග්ගහො,
විඤ්ඤත්තුත්තරි අභි හට්ඨං උභින්නං දූතකෙන ච.

15 කොසියා සුද්ධද්වෙභාගා ඡබ්බස්සානි නිසීදනං,
රිඤ්චන්ති රූපිකා චෙව උභො නානප්පකාරකා.

16 ඌනබන්ධනවස්සිකා සුත්තං විකප්පෙන්තෙන ච,
ද්වාරදානා සිබ්බනී ච පූවපච්චයජොති ච.

17 රතනං සූචි මඤ්චො ච තූලං නිසීදනකණ්ඩු ච,
වස්සිකා ච සුගතෙන විඤ්ඤත්ති අඤ්ඤචෙතනා.

18 සඞ්ඝිකා මහාජනී චෙ පුග්ගලො ගරුකො ලහුං,
චෙ විඝාසා සාටිකා ච සමණචීවරෙන ච.

19 සමපඤ්ඤාසිමෙ ධම්මා ඡහි ඨානෙහි ජායරෙ,
කායතො න වාචා චිත්තා වාචතො න කායා චිත්තා.

20 කායවාචා න ච චිත්තා කායචිත්තා න වාචිකා,
වාචාචිත්තා න කායෙන තීහි ඨානෙහි ජායරෙ.
ඡසමුට්ඨානිකා එතෙ සඤ්චරිත්තෙන සාදිසා.

21 භෙදානුවත්තක දුබ්බච දූස දුට්ඨුල්ල දිට්ඨි ච,
ඡන්දං උජ්ඣග්ඝිකා චෙව චෙව සද්ද න ව්‍යාහරෙ.

22 ඡමා නීචාසනෙ ඨානං පච්ඡතො උප්පථෙන ච.
වජ්ජානුවත්තිගහණා ඔසාරෙ පච්චාචික්ඛණං

23 කිස්මිං සංසට්ඨා ද්වෙ වධි විසිබ්බෙ දුක්ඛිතාය ච,
පුනසංසට්ඨා නවූපසමෙ ආරාමං ච පවාරණා.

24 අන්වඩ්ඪං සහජීවි ද්වෙ ච චීවරං අනුබන්ධනා,
සත්තතිංසා ඉමෙ ධම්මා කාය වාචාය චිත්තතො,
සබ්බෙ එකසමුට්ඨානා සමනුභාසනං යථා.

25 උබ්භතං කඨිනං තීණි පඨමං පත්තභෙසජ්ජං,
අච්චෙකං චාපි සාසඞ්කං පක්කමන්තෙන වා දුවෙ.

26 උපස්සයං පරම්පරා අනතිරිත්තං නිමන්තනා,
විකප්පං රඤ්ඤො විකාලෙ වොසාසාරඤ්ඤකෙන ච

27 උස්සයා සන්නිචයං ච පුරෙ පච්ඡා විකාලෙ ච,
පඤ්චාහිකා සඞ්කමනී දුවෙ ආවසථෙන ච

28 පසාඛෙ ආසනෙ චෙව තිංස එකූනකා ඉමෙ,
කායවාචා න ච චිත්තං තීහි වාරෙහි ජායරෙ,
චෙ සමුට්ඨානිකා සබ්බෙ කඨිනෙන සහා සමා.

29 එළකලොමා ද්වෙ සෙය්‍යා ආහච්ච පිණ්ඩභොජනං,
ගණං විකාලෙ සන්නිධිං දන්තපොණෙන 'චෙලකා.

30 උය්‍යුත්තං වසෙ උය්‍යොධි සුරා ඔරෙ නහායනා,
දුබ්බණ්ණා ද්වෙ දෙසනිකා ලසුණං තිට්ඨෙ නච්චනා.

31 නහානත්ථරණං සෙය්‍යං අන්තොරට්ඨෙ තථා බහි,
අන්තොවස්සං චිත්තාගාරං ආසන්දි සුත්තකන්තනා.

32 වෙය්‍යාවච්චං සහත්ථා ච අභික්ඛුකාවාසෙන ච,
ඡත්තං යානං ච සඞ්ඝාණි අලඞ්කාරං ගන්ධවාසිතං.

33 භික්ඛුණී සික්ඛමානා ච සාමණෙරී ගිහිනියා,
අසංකච්චිකා ආපත්ති චත්තාරීසා චතුත්තරි.

34 කායෙන න වාචාචිත්තෙන කායචිත්තෙන න වාචතො,
ද්වෙ සමුට්ඨානිකා සබ්බෙ සමා එළකලොමිකා.

35 පදං අඤ්ඤත්‍ර සම්මතා තථා අත්ථංගතෙන ච,
තිරච්ඡාන විජ්ජා ද්වෙ වුත්තා අනොකාසෙන පුච්ඡනා.

36 සත්ත සික්ඛාපදා එතෙ වාචා න කායචිත්තතො
වාචාචිත්තෙන ජායන්ති න තු කායෙන ජායරෙ,
ද්වෙ සමුට්ඨානිකා සබ්බෙ පදසොධම්මසාදිසා.

37 අද්ධානං නාවා පණීතං මාතුගාමෙන සංහරෙ,
ධඤ්ඤං නිමන්තිතාචෙව අට්ඨ ච පාටිදෙසනී.

38 සික්ඛා පණ්ණරසා එතෙ කායා න වාචා න චිත්තා,
කායවාචාහි ජායන්ති න ච චිත්තෙන ජායරෙ.

39 කායචිත්තෙන ජායන්ති න තෙ ජායන්ති වාචතො,
කායවාචාහි චිත්තෙන සමුට්ඨානා චතුබ්බිධා.
පඤ්ඤත්තා බුද්ධඤාණෙන අද්ධානෙන සහා සමා.

40 ථෙය්‍ය සත්ථං උපස්සුතිං සූපං විඤ්ඤාපනෙන ච,
රත්තිච්ඡන්නාච ඔකාසං එතෙ ව්‍යූහෙන සත්තමා.

41 කායචිත්තෙන ජායන්ති න තෙ ජායන්ති වාචතො,
තීහි ද්වාරෙහි ජායන්ති ද්වෙ සමුට්ඨානිකා ඉමෙ,
ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානා දෙසිතාදිච්චබන්ධුනා.

42 ඡත්තපාණිස්ස සද්ධම්මං න දෙසෙන්ති තථාගතා,
එවමෙව දණ්ඩපාණි සත්ථආවුධපාණිනං.

43 පාදුකුපාහනා යානං සෙය්‍යපල්ලත්ථිකාය ච,
වෙඨිතො ගුණ්ඨිතො චෙව එකාදස අනූනකා.

44 වාචාචිත්තෙන ජායන්ති න තෙ ජායන්ති කායතො,
සබ්බෙ එකසමුට්ඨානා සමකා ධම්මදෙසනා.

45 භූතං කායෙන ජායති න වාචා න ච චිත්තතො,
වාචතො ච සමුට්ඨාති න කායා නාපි චිත්තතො.

46 කායවාචාය ජායති නාපි ජායති චිත්තතො,
භූතාරොචනකා නාම තීහි ඨානෙහි ජායති.

47 චොරී වාචාය චිත්තෙන න තු ජායති කායතො,
ජායති තීහි ඨානෙහි චොරීවුට්ඨාපනං ඉදං.
අකතං ච සමුට්ඨානං ධම්මරාජෙන භාසිතං.

48 අනනුඤ්ඤාතං වාචාය න කායා න ච චිත්තතො,
ජායති කායවාචාය න තං ජායති චිත්තතො.

49 ජායති වාචාචිත්තෙන න තං ජායති කායතො,
ජායති තීහි ඨානෙහි අකතං චතුට්ඨානිකං

50 සමුට්ඨානං හි සඞ්ඛෙපං දසතිංස සුදෙසිතං,
අසම්මොහකරං ඨානං නෙත්තිධම්මානුලොමිකං,
ධාරයන්තො ඉමං විඤ්ඤූ සමුට්ඨානෙ න මුය්හතීති.

සමුට්ඨානසීසසංඛෙපං නිට්ඨිතං,

පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපටිමණ්ඩිතෙන සීලාචාරජ්ජවමද්දවාදිගුණසමුදයසමුදිතෙන සකසමයසමයන්තරගහණජ්ඣොගාහන සමත්ථෙන පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියසමන්නාගතෙන තිපිටකපරියත්තිප්පභෙදෙ සාට්ඨකථෙ සත්ථුසාසනෙ අප්පටිහතඤාණප්පභාවෙන මහාවෙය්‍යාකරණෙන කරණසම්පත්තිජනිතසුඛවිනිග්ගතමධුරොදාරවචනලාවණ්ණයුත්තෙන යුත්තමුත්තවාදිනා වාදිවරෙන මහාකවිනා පභින්නපටිසම්භිදා පරිවාරෙ ඡළභිඤ්ඤාදිප්පභෙදගුණපටිමණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ සුප්පතිට්ඨිතබුද්ධීනං ථෙරවංසප්පදීපානං ථෙරානං මහාවිහාරවාසීනං වංසාලඞ්කාරභූතෙන විපුලවිසුද්ධබුද්ධිනා බුද්ධඝොසොති ගරූගහිතනාමධෙය්‍යෙන ථෙරෙන කතායං කඞ්ඛාවිතරණී නාම පාතිමොක්ඛවණ්ණනාති

නිට්ඨිතා.